

การจัดการความรู้
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

การเสริมสร้างประชาธิปไตย
และความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย
ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

จัดทำโดย

คณะอนุกรรมการจัดทำองค์ความรู้
ยุทธศาสตร์ที่ ๓ เสริมสร้างประชาธิปไตยและความเป็นพลเมือง ในระบอบประชาธิปไตย
ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ในคณะกรรมการบริหารจัดการความรู้
ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	
บทนำ	
บทที่ ๑ องค์ความรู้ด้านการเสริมสร้างประชารัฐและความเป็นพลเมือง ในระบอบประชาธิปไตย ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง	๑
- ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	๑
- การเสริมสร้างประชารัฐ	๙
- การเสริมสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย และพลเมืองอาเซียน	๑๑
- บทสรุป	๑๙
บทที่ ๒ เทคนิคและทักษะในการดำเนินงานด้านการเสริมสร้างประชารัฐ และความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ผ่านช่องทางต่าง ๆ	๒๐
๑. ด้านการผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์	๒๐
๑.๑ กระบวนการและขั้นตอนการดำเนินการ	๒๑
๑.๑.๑ ขั้นตอนก่อนการผลิตรายการ (Pre - Production)	๒๑
๑.๑.๒ ขั้นตอนการผลิตรายการ (Production)	๒๒
๑.๑.๓ ขั้นตอนหลังการผลิตรายการ (Post - Production)	๒๒
๑.๒ องค์ความรู้ที่นำมาใช้ในการดำเนินการ	๒๔
๑.๒.๑ ความรู้ชัดแจ้ง (EK: Explicit Knowledge)	๒๔
๑.๒.๒ ความรู้แบบฝังลึก (TK: Tacit Knowledge)	๒๔
๑.๓ ข้อควรคำนึงและข้อเสนอแนะในการดำเนินการ	๒๕
๑.๔ แบบปฏิบัติที่เป็นเลิศจากการปฏิบัติงาน (Best Practice)	๒๕
๑.๔.๑ ที่มาและความสำคัญ	๒๕
๑.๔.๒ แนวทางในการพัฒนา	๒๘
๑.๔.๓ ผลการดำเนินงาน	๒๘
๑.๔.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ	๓๒
๑.๔.๕ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ	๓๒
๒. ด้านการผลิตสื่อวิทยุกระจายเสียง	๓๒
๒.๑ กระบวนการและขั้นตอนการดำเนินการเกี่ยวกับองค์ความรู้	๓๓
๒.๑.๑ ขั้นตอนก่อนการผลิตรายการ (Pre - Production)	๓๔
๒.๑.๒ ขั้นตอนการผลิตรายการ (Production)	๓๕
๒.๑.๓ ขั้นตอนหลังการผลิตรายการ (Post - Production)	๓๕
๒.๒ องค์ความรู้ที่นำมาใช้ในการดำเนินการ	๓๖
๒.๒.๑ ความรู้ชัดแจ้ง (EK: Explicit Knowledge)	๓๖
๒.๒.๒ ความรู้แบบฝังลึก (TK: Tacit Knowledge)	๓๗

๒.๓ ข้อควรคำนึงและข้อเสนอแนะในการดำเนินการ	๓๘
๒.๔ แบบปฏิบัติที่เป็นเลิศจากการปฏิบัติงาน (Best Practice)	๓๘
๒.๔.๑ ที่มาและความสำคัญ	๓๘
๒.๔.๒ แนวทางในการพัฒนา	๓๙
๒.๔.๓ ผลการดำเนินงาน	๔๐
๒.๔.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ	๔๑
๒.๔.๕ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ	๔๒
๓. ด้านการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์	๔๔
๓.๑ กระบวนการและขั้นตอนการดำเนินการ	๔๔
๓.๒ องค์ความรู้ที่นำมาใช้ในการดำเนินการ	๔๕
๓.๒.๑ ความรู้ชัดแจ้ง (EK: Explicit Knowledge)	๔๕
๓.๒.๒ ความรู้แบบฝังลึก (TK: Tacit Knowledge)	๔๕
๓.๓ ข้อควรคำนึงและข้อเสนอแนะในการดำเนินการ	๔๖
๓.๔ แบบปฏิบัติที่เป็นเลิศจากการปฏิบัติงาน (Best Practice)	๔๗
๓.๔.๑ ที่มาและความสำคัญ	๔๗
๓.๔.๒ แนวทางในการพัฒนา	๔๗
๓.๔.๓ ผลการดำเนินงาน	๔๘
๓.๔.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ	๔๙
๓.๔.๕ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ	๔๙
๔. ด้านการจัดกิจกรรม	๔๙
๔.๑ กระบวนการและขั้นตอนการดำเนินการ	๕๐
๔.๑.๑ ก่อนจัดกิจกรรม (Pre - Production)	๕๑
๔.๑.๒ ระหว่างการจัดกิจกรรม (Production)	๕๗
๔.๑.๓ หลังจัดการกิจกรรม (Post - Production)	๕๗
๔.๒ องค์ความรู้ที่นำมาใช้ในการดำเนินการ (EK : TK)	๖๒
๔.๒.๑ ความรู้ชัดแจ้ง (EK: Explicit Knowledge)	๖๒
๔.๒.๒ ความรู้แบบฝังลึก (TK: Tacit Knowledge)	๖๓
๔.๓ ข้อควรคำนึงและข้อเสนอแนะในการดำเนินการ	๖๖
๔.๔ แบบปฏิบัติที่เป็นเลิศจากการปฏิบัติงาน (Best Practice)	๖๗
๔.๔.๑ ที่มาและความสำคัญ	๖๗
๔.๔.๒ แนวทางในการพัฒนา	๖๘
๔.๔.๓ ผลการดำเนินงาน	๖๘
๔.๔.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ	๖๙
๔.๔.๕ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ	๗๐

๕. ด้านสื่อออนไลน์ (Internet/Intranet/Application Line)	๗๐
๕.๑ กระบวนการและขั้นตอนการดำเนินการ	๗๑
๕.๒ องค์ความรู้ที่นำมาใช้ในการดำเนินการ (EK : TK)	๗๒
๕.๒.๑ ความรู้ชัดแจ้ง (EK: Explicit Knowledge)	๗๑
๕.๒.๒ ความรู้แบบฝังลึก (TK: Tacit Knowledge)	๗๒
๕.๓ ข้อควรคำนึงและข้อเสนอแนะในการดำเนินการ	๗๒
๕.๔ แบบปฏิบัติที่เป็นเลิศจากการปฏิบัติงาน (Best Practice)	๗๒
๕.๔.๑ ที่มาและความสำคัญ	๗๒
๕.๔.๒ แนวทางในการพัฒนา	๗๔
๕.๔.๓ ผลการดำเนินงาน	๗๔
๕.๔.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ	๗๖
๕.๔.๕ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ	๗๗
บทที่ ๓ แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรเพื่อปฏิบัติงานด้านประชาสัมพันธ์ และการสื่อสารการเสริมสร้างความเป็นพลเมือง	๗๘
๑. ทิศทางและกรอบการพัฒนาสมรรถนะของข้าราชการเพื่อปฏิบัติงาน ด้านประชาสัมพันธ์และการสื่อสาร การเสริมสร้างความเป็นพลเมือง	๗๙
๒. ยุทธศาสตร์การบริหารทรัพยากรบุคคลของส่วนราชการสังกัดรัฐสภา ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๑ -๒๕๖๕) ไปสู่การปฏิบัติ	๘๔
๓. การนำแนวคิดด้านสมรรถนะมาใช้ในการพัฒนาบุคลากรเพื่อปฏิบัติงาน ด้านการเสริมสร้างความเป็นพลเมือง	๘๙
๔. สมรรถนะพิเศษของข้าราชการที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการเสริมสร้าง ความเป็นพลเมืองของสำนักงานฯ	๙๐
๔.๑ ความรู้ความสามารถ	๙๐
๔.๒ ทักษะ	๙๑
๔.๓ สมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงาน	๙๑
บทที่ ๔ การประเมินผลตัวชี้วัดสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับข้าราชการรัฐสภาสามัญที่ปฏิบัติงาน ด้านการประชาสัมพันธ์และการสื่อสาร การเสริมสร้างความเป็นพลเมือง	๙๙
- ตัวอย่างสมรรถนะที่เป็นข้อเสนอแนะของคณะทำงาน	๙๙
บรรณานุกรม	๑๐๔

บทสรุปผู้บริหาร

ภารกิจงานด้านการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจด้านการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมของประชาชนและเสริมสร้างความเป็นพลเมืองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ถือเป็นหัวใจสำคัญของยุทธศาสตร์ที่ ๓ เสริมสร้างประชาธิปไตย และความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยฯ เป็นภารกิจที่สำนักประชาสัมพันธ์ และสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ให้ความสำคัญและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการบูรณาการการทำงานร่วมกัน เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างประชาชน เจ้าหน้าที่รัฐ และภาคประชาสังคม โดยจะเห็นได้ว่า แผนงาน/งาน/โครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ของสำนักประชาสัมพันธ์ และสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา จะมุ่งเน้นการสนับสนุนและเปิดช่องทางนำองค์ความรู้ด้านประชาธิปไตยไปสื่อสารผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์ สื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ “ประชาชน” เข้ามามีส่วนร่วมตามกระบวนการประชาธิปไตย เข้าใจบทบาท อำนาจหน้าที่ และข้อมูลข่าวสาร การดำเนินงานของฝ่ายนิติบัญญัติได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และมีความน่าเชื่อถือ

ในปีงบประมาณ พุทธศักราช ๒๕๖๑ คณะอนุกรรมการจัดทำองค์ความรู้ ยุทธศาสตร์ที่ ๓ เสริมสร้างประชาธิปไตยและความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ได้มีคำสั่งที่ ๑/๒๕๖๑ แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำองค์ความรู้ ด้านแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของข้าราชการ เพื่อปฏิบัติงานด้านการเสริมสร้างความเป็นพลเมือง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดทำองค์ความรู้ด้านเสริมสร้างประชาธิปไตยและความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีเป้าประสงค์เพื่อให้บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความรู้ชัดแจ้ง (EK: Explicit Knowledge) และความรู้ที่ฝังลึกในตัวบุคลากร (TK: Tacit Knowledge) เพื่อพัฒนาทักษะ สมรรถนะในการทำงานร่วมกันของสองสำนัก ทั้งมิติการเสริมสร้างให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างประชาธิปไตย และการปฏิรูปการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย รวมถึงการเสริมสร้างให้ประชาชนมีความเป็นพลเมืองที่ดีทั้งในประเทศไทยและอาเซียน ภายใต้แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเพื่อเป็นการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔ ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การสนับสนุนนโยบาย “ประชาธิปไตย” ของรัฐบาล และเพื่อให้เป็นไปตามกรอบและทิศทางพัฒนาในแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐- ๒๕๗๙) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) และแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นองค์รวม

สำหรับองค์ประกอบของการองค์ความรู้ที่คณะทำงานฯ ได้ดำเนินการ ประกอบด้วย

๑. องค์ความรู้ที่จำเป็นในด้านการเสริมสร้างประชาธิปไตย แนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองที่ดีในระบอบประชาธิปไตย หลักการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ให้เกิดผล

๒. เทคนิคและทักษะในการดำเนินงานด้านการเสริมสร้างประชาธิปไตยและความเป็นพลเมืองผ่านช่องทางต่าง ๆ ซึ่งนำเสนอทั้งกระบวนการและขั้นตอนการดำเนินการ ข้อควรคำนึงและข้อเสนอแนะในการดำเนินการ ตลอดจนข้อเสนอแนะสำหรับการปฏิบัติงานเพื่อให้ประสบความสำเร็จ การก้าวสู่ความเป็นเลิศ และมีความยั่งยืนจากการนำความรู้ไปใช้ในกระบวนการแล้วสรุปออกมาเป็นแนวปฏิบัติที่ดีที่สุด (Best Practices) ในด้านต่างๆ ดังนี้

๒.๑ ด้านการผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์

๒.๒ ด้านการผลิตสื่อวิทยุกระจายเสียง

๒.๓ ด้านการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์

๒.๔ ด้านกิจกรรม

๒.๕ ด้านสื่อออนไลน์ (Internet/Intranet/Application Line)

การจัดทำองค์ความรู้นี้จะแตกต่างจากปีที่ผ่านมา โดยมีการยกระดับและเพิ่มมูลค่า (Value Added) เรื่อง แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของข้าราชการรัฐสภาสามัญเพื่อปรับปรุง/พัฒนางานให้บรรลุผลลัพธ์ที่ตอบสนองความคาดหวังของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประการสำคัญ คือ การพัฒนาศักยภาพบุคลากรที่มีอยู่เดิม ควบคู่กับการสรรหาบุคลากรที่จะมาปฏิบัติหน้าที่ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ ๓ ให้มีความรู้ ทักษะ สมรรถนะที่เหมาะสมกับภารกิจ และพร้อมรับกับยุคดิจิทัลที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เพื่อให้สามารถสนับสนุนการทำงานของนิติบัญญัติได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน

บทนำ

ด้วยสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์สำนักงานฯ พุทธศักราช ๒๕๕๗ – ๒๕๖๐ ขึ้น เพื่อรองรับและสนับสนุนการดำเนินบทบาทภารกิจของสถาบันนิติบัญญัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ภายใต้วิสัยทัศน์ (Vision) ที่ต้องการก้าวไปสู่ “**การเป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูง (High Performance Organization) เพื่อสนับสนุนบทบาทภารกิจสถาบันนิติบัญญัติให้เกิดประโยชน์สุขต่อประชาชน**” ดังนั้น ยุทธศาสตร์ที่ ๓ จึงได้มุ่งเน้นการเสริมสร้างประชาธิปไตยและความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีเป้าประสงค์เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองและแนวทางการปฏิรูปประเทศไทยอย่างถูกต้องตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ในการดำเนินการภายใต้พันธกิจและยุทธศาสตร์ดังกล่าว สำนักงานฯ ได้มีการเสริมสร้างความเป็นพลเมือง การเผยแพร่ประชาธิปไตย การส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง การสร้างความปรองดองสมานฉันท์ และการปฏิรูปประเทศมาอย่างต่อเนื่อง และบังเกิดผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม นั้น

ในการนี้ เพื่อเป็นการสนับสนุนการทำงานภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ของสำนักงานฯ คณะอนุกรรมการจัดทำองค์ความรู้ตามยุทธศาสตร์ที่ ๓ จึงได้จัดทำเครื่องมือเพื่อให้บุคลากรได้มีองค์ความรู้ตลอดจนพัฒนาสมรรถนะในการทำงาน ผ่านองค์ความรู้ด้านการเสริมสร้างประชาธิปไตยและความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการจัดทำองค์ความรู้ตามยุทธศาสตร์ที่ ๓ ได้ดำเนินการรวบรวมแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง มาเป็นแนวทางในการจัดทำองค์ความรู้ด้านการเสริมสร้างประชาธิปไตยและความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนรวบรวมเทคนิคและทักษะในการดำเนินงานด้านการเสริมสร้างประชาธิปไตย และความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

นอกจากนี้ เพื่อเป็นการปรับปรุงและพัฒนางานให้บรรลุผลลัพธ์ที่ตอบสนองความคาดหวัง จึงได้นำแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ซึ่งเป็นวิธีปฏิบัติ หรือขั้นตอนการปฏิบัติที่ทำให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จหรือนำไปสู่ความเป็นเลิศตามเป้าหมาย โดยได้ทำการสรุปวิธีปฏิบัติ /ขั้นตอนการปฏิบัติ ตลอดจนความรู้และประสบการณ์ นำมาถ่ายทอดในองค์ความรู้เล่มนี้ เพื่อสามารถนำมาเผยแพร่ให้หน่วยงานภายในหรือภายนอกสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ต่อไป

ในส่วนท้าย คณะอนุกรรมการจัดทำองค์ความรู้ ตามยุทธศาสตร์ที่ ๓ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างและพัฒนาความรู้ ทักษะ สมรรถนะให้เกิดขึ้นตามที่องค์กรคาดหวังและต้องการ จึงได้จัดทำแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรเพื่อปฏิบัติงานด้านประชาสัมพันธ์และการสื่อสาร การเสริมสร้างความเป็นพลเมืองขึ้น เพื่อบูรณาการเอาความรู้ ทักษะ สมรรถนะนั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ และเป็นการวางแนวทางสำหรับจัดสรรหรือคัดเลือกคนมาทำงานให้เหมาะสมกับตำแหน่ง และเป็นแนวทางในการเพิ่มศักยภาพของผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องให้มีการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความสามารถ เหมาะสมกับตำแหน่ง อันนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพในการทำงานในการสนับสนุนภารกิจของฝ่ายนิติบัญญัติและสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นเกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าประสงค์ได้อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

บทที่ ๑

องค์ความรู้ด้านการเสริมสร้างประชาธิปไตยและความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ถูกนำไปศึกษาในฐานะที่เป็นข้อเสนอที่ท้าทายกับแนวทางการพัฒนาที่เป็นแนวคิดเชิงระบบที่จะสร้างความสมดุล มั่นคง และยั่งยืน ของสังคมมนุษย์และโลกโดยรวมการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เกิดได้หลายด้าน และหลายรูปแบบ ไม่มีสูตรสำเร็จ แต่ละคนจะต้องพิจารณาปรับใช้ตามความเหมาะสม ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จะช่วยให้มีทางเลือกเพื่อให้เกิดความยั่งยืน มั่นคง และสมดุลในระยะยาว สำหรับการเสริมสร้างประชาธิปไตยตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จึงควรเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกคนเพื่อให้ทุกภาคส่วนได้มีสิทธิในการแสดงออก ซึ่งความคิดเห็นอย่างเสรีโดยอยู่บนกรอบของการแก้ไขปัญหาของส่วนร่วม ซึ่งการเปิดพื้นที่สาธารณะมีความสำคัญอย่างมากในสังคมประชาธิปไตย เนื่องจากการแก้ไขปัญหา การปฏิรูป และการพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน จะสำเร็จหรือเห็นผลเป็นรูปธรรมไม่ได้เลยหากขาดการมีส่วนร่วมระหว่างประชาชน เจ้าหน้าที่รัฐ และรัฐบาล หากประชาชนและรัฐร่วมมือกันแล้วจะก่อให้เกิดความเข้มแข็งและความมั่นคงของประเทศในทุก ๆ ด้าน อันจะนำมาซึ่งการยกระดับคุณภาพชีวิตและรายได้ของประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งนี้ การเสริมสร้างประชาชนให้มีความเป็นพลเมืองที่ดีทั้งในประเทศและพลเมืองอาเซียน (ASEAN Citizenship) ภายใต้แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จึงควรมุ่งเน้นการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องและเหมาะสม เพื่อเสริมสร้างเครือข่ายพลเมืองไทยและเครือข่ายพลเมืองอาเซียนให้มีความเข้มแข็ง สามารถเป็นจุดเชื่อมต่อและเป็นพลังในการพัฒนาประเทศได้อย่างแท้จริง

“**ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง**” (Sufficiency Economy) เป็นปรัชญาที่ชี้แนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกในช่วงยุคโลกาภิวัตน์ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ ทรงมีพระราชดำรัสแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๗ และภายหลังวิกฤติเศรษฐกิจ พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้ทรงเน้นย้ำเป็นแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอด พ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง และยั่งยืน ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ (พ.ศ.๒๕๔๐ - ๒๕๔๔) โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมและมุ่งให้ “**คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา**” พร้อมทั้งปรับเปลี่ยนวิธีการพัฒนาเป็นการบูรณาการแบบองค์รวมเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่สมดุล ต่อมาแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ (พ.ศ.๒๕๔๕ - ๒๕๔๙) ได้น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาและบริหารประเทศ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่สมดุลทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนไทยสู่ความอยู่ดีมีสุข พร้อมทั้งยึดหลักทางสายกลางเพื่อให้ประเทศรอดพ้นจากวิกฤต สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงมีคุณภาพและยั่งยืน

ในช่วงของการเตรียมการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๙ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิในทางเศรษฐกิจ และสาขาอื่น ๆ มาร่วมกันประมวลและกลั่นกรองพระราชดำรัส เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อบรรจุในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๙) ดังนั้น คำว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” จึงได้นำมาใช้อย่างเป็นทางการโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ในการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ ซึ่งได้กำหนดให้เศรษฐกิจพอเพียงเป็นวิสัยทัศน์ (Vision) ของการวางแผนพัฒนาฯ

นอกจากนี้ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ ที่พระราชทานแก่ปวงชนชาวไทยมากกว่า ๔๐ ปี ได้รับการเชิดชูสูงสุดจากองค์การสหประชาชาติ โดย นายโคฟี อันนัน อดีตเลขาธิการองค์การสหประชาชาติ ได้ทูลเกล้าฯ ถวายรางวัลความสำเร็จสูงสุดด้านการพัฒนามนุษย์ (UNDP Human Development Lifetime Achievement Award) แต่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ เพื่อร่วมเฉลิมพระเกียรติครองราชย์ ๖๐ ปี เมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๕๙ เนื่องจากเห็นว่าเป็นปรัชญาที่สามารถสร้างภูมิคุ้มกันในตนเอง สู่ชุมชน สู่สังคม ในวงกว้างขึ้นในที่สุด โดยองค์การสหประชาชาติได้สนับสนุนให้ประเทศต่าง ๆ ที่เป็นสมาชิกทั่วโลก ได้ยึดถือเป็นแนวทางสู่การพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน และถึงวันนี้แม้พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ จะเสด็จสวรรคตแล้ว แต่สิ่งที่พระองค์ทรงวางรากฐานต่อการพัฒนามนุษย์ในทุกด้าน ตลอดระยะเวลา ๗๐ ปีที่ทรงครองราชย์ ล้วนเป็นที่ประจักษ์ชัดต่อสายตาประชาชนชาวไทยและชาวโลกจนอาจกล่าวได้ว่า “พระองค์ทรงเป็นกษัตริย์นักพัฒนาของโลก”

“ความพอเพียง” หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการระมัดระวังภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม จากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

ดังนั้น ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่นำมาใช้เผยแพร่ผ่านช่องทางต่าง ๆ ในปัจจุบัน คือ “๓ ห่วง ๒ เงื่อนไข” ซึ่งประกอบด้วยความ “พอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน” บนเงื่อนไข “ความรู้ และ คุณธรรม” โดยการดำเนินชีวิตแบบพอเพียงมีแนวทางดังนี้

๑. ยึดความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายในทุกด้าน ลดละความฟุ่มเฟือยในการใช้ชีวิต
๒. ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้อง ซื่อสัตย์สุจริต
๓. ละเลิกการแก่งแย่งผลประโยชน์และแข่งขันกันในการค้าแบบต่อสู้กันอย่างรุนแรง
๔. ไม่หยุดนิ่งที่จะหาทางให้ชีวิตหลุดพ้นจากความทุกข์ยาก ด้วยการขวนขวายใฝ่หาความรู้ให้มีรายได้เพิ่มพูนขึ้นจนถึงขั้นพอเพียงเป็นเป้าหมายสำคัญ
๕. ปฏิบัติตนในแนวทางที่ดี ลดละสิ่งชั่ว ประพฤติตนตามหลักศาสนา

ดร.ฉลองภพ สุสังกร์กาญจน์ ประธานสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (Thailand Development Research Institute :TDRI) ในขณะนั้น มีความเห็นว่า ถ้าจะนำเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นวิสัยทัศน์ในการวางแผน จำเป็นจะต้องมีคำจำกัดความของคำว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” อย่างชัดเจนเป็นมาตรฐานเดียว จึงร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ร่างคำจำกัดความของเศรษฐกิจพอเพียง นำเสนอผ่านองคมนตรี เชาว ฌ ศีลวันต์ หลังจากที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ ได้ทรงพิจารณาและได้ทรงปรับแก้แล้ว จึงได้พระราชทานกลับคืนมา เมื่อวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ โดยหม่อมหลวงพีรพงศ์ เกษมศรี ราชเลขาธิการเป็นผู้ลงนามในขณะนั้น ซึ่งเป็นความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงที่

ถูกนำมาใช้อย่างเป็นทางการจนถึงปัจจุบัน นั่นคือ “เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ มีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดกว่า ๔๐ ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง ยั่งยืน ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

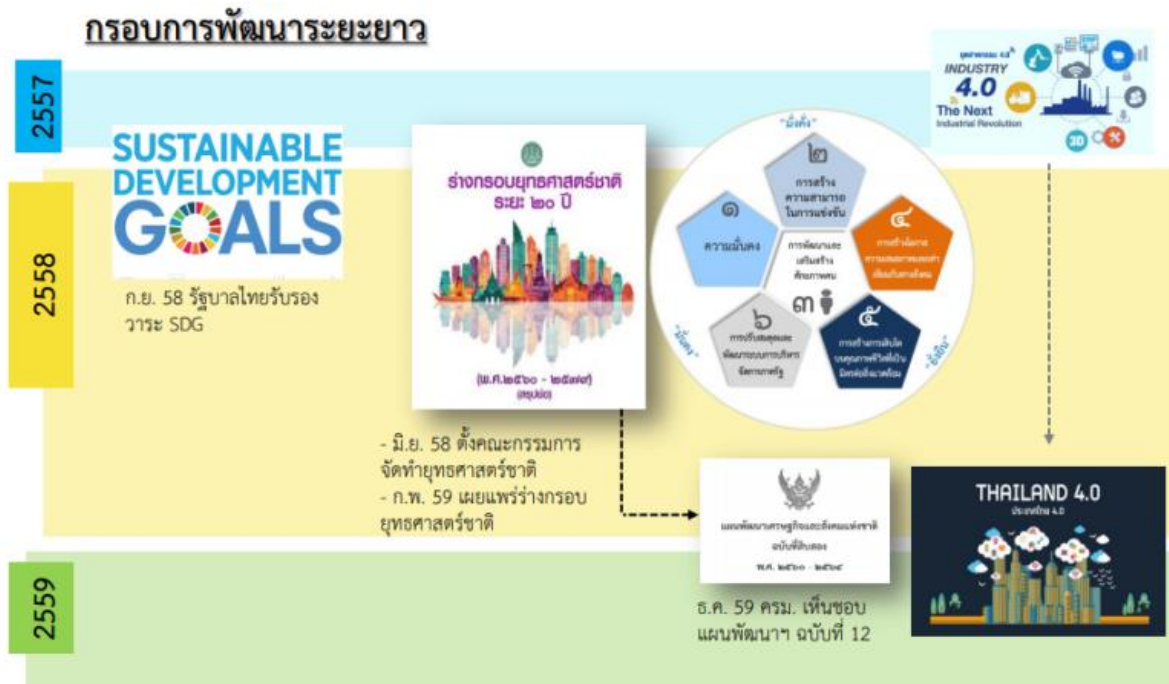
อนึ่ง ประเด็นที่น่าสังเกตบางประการในตอนท้ายของคำจำกัดความ มีใจความว่า “... เพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้อย่าง **มั่นคง ยั่งยืน ...**” โดยคำทั้งสองนี้ได้ปรากฏอยู่ในความหมายของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แต่อยู่ในคำโปรยเท่านั้น ซึ่งในความหมายของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีเพียงคำสำคัญเพียงคำเดียว คือคำว่า “**สมดุล**” นอกจากนี้ ได้กล่าวว่า “... ขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ...”

จะเห็นได้ว่า ได้ทรงเน้นย้ำหลักการมีคุณธรรม คือ ความซื่อสัตย์สุจริต โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจทุกระดับ เพราะบุคคลเหล่านี้ จะมีผลทั้งบวกและลบต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงที่สำคัญ เนื่องจากเป็นชนชั้นนำในสังคม ดังนั้น การกล่าวว่าเศรษฐกิจพอเพียงเป็นสิ่งที่ให้คนยากจนใช้เพื่อให้ยอมรับการอยู่อย่าง “พอเพียง” จึงเป็นการไม่ถูกต้อง เพราะพระองค์ประสงค์จะให้ชนชั้นนำในสังคมเป็นตัวอย่งที่ดี เป็นผู้มีความคุณธรรมและความพอเพียง ซึ่งพระราชดำรัสส่วนนี้มักจะไม่ได้รับการเน้นย้ำจากบุคคลที่เกี่ยวข้องดังกล่าวเท่าที่ควร เพราะสังคมจะเกิดความร่มเย็นเป็นสุขได้ก็เพราะบุคคลเหล่านี้ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงและเป็นผู้มีความคุณธรรมเป็นสำคัญ และตรงนี้คืออุปสรรคที่สำคัญส่วนหนึ่งของการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง

ดังนั้น คำสำคัญ ที่ปรากฏอยู่ในคำจำกัดความดังกล่าว นอกจากคำว่า **ทางสายกลางและความพอเพียง** ยังมีคำอื่น ๆ ถูกนำมาใช้เป็นกรอบเพื่อแสดงเป็นแผนภาพเพื่อให้เกิดความเข้าใจง่ายขึ้นดังต่อไปนี้ คือ *ความพอประมาณ ความมีเหตุผล ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ความรอบรู้ ความรอบคอบ ความระมัดระวัง คุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทน ความเพียร สติ ปัญญา สมดุล วัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม*

นอกจากนี้ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ.๒๕๕๐ - ๒๕๕๔) ได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาและบริหารประเทศโดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาอย่างสมดุลการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในสังคมและการอยู่ร่วมกันระหว่างคนกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ.๒๕๕๕ - ๒๕๕๙) ได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่อง เพื่อมุ่งให้เกิดภูมิคุ้มกันและมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม เพื่อให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน

สำหรับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ได้น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปรัชญานำทางการพัฒนา เพื่อให้เกิดการบูรณาการการพัฒนาในทุกมิติอย่างสมเหตุสมผล มีความพอประมาณ และมีระบบภูมิคุ้มกันและการบริหารจัดการความเสี่ยงที่ดี ซึ่งเป็นเงื่อนไขจำเป็นสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน มุ่งเน้นการพัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ สังคมไทยเป็นสังคมคุณภาพ มีที่ยืน และเปิดโอกาสให้กับทุกคนในสังคมได้ดำเนินชีวิตที่ดีมีความสุข และอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ ในขณะที่ระบบเศรษฐกิจของประเทศมีการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง มีคุณภาพมีเสถียรภาพ มีการกระจายความมั่งคั่งอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม อันเป็นการเติบโตที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งชุมชน วิถีชีวิต ค่านิยม ประเพณี และวัฒนธรรมที่ยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” และยึด “วิสัยทัศน์ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี” เป็นกรอบของวิสัยทัศน์ประเทศในแผนพัฒนาฯ คือ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” รวมทั้งยึด “เป้าหมายในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี” มาเป็นกรอบในการกำหนดเป้าหมายที่จะบรรลุใน ๕ ปีแรก และเป้าหมายในระดับย่อยลงมา ควบคู่กับกรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs)

ที่มา : ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี อนาคตประเทศไทย เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน หลักสูตรวิชาการประกันภัยระดับสูง (วปส.) รุ่นที่ ๖ ปี ๒๕๕๙ วันศุกร์ที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมสถาบันวิทยาการประกันภัยระดับสูง ชั้น ๒ สำนักงาน คปภ. โดย ดร.ปรเมธี วิมลศิริ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หน้า ๒๘

การพัฒนาภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ เป็น ๕ ปีแรกของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) สู่การปฏิบัติ ซึ่งการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ได้ตั้งหลักการขององค์ประกอบของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในการตั้งเป้าหมายบนหลักการความพอดี ความพอประมาณ และการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับประเทศ รวมถึงการสร้างเสริมคุณธรรม และการพัฒนาองค์ความรู้เป็นพื้นฐานของการพัฒนาประเทศ โดยคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๘ เห็นชอบทิศทางและกรอบยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) โดยมีความเห็นเพิ่มเติมว่าแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ต้องมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และมีการแปลงยุทธศาสตร์ชาติดังกล่าวเป็นแผนงาน/โครงการในช่วง ๕ ปี โดยระบุแผนปฏิบัติการ และกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จที่เป็นรูปธรรม รวมทั้งให้มีการประเมินผลของการดำเนินงานในรอบ ๑ ปี และ ๕ ปี

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. กันยายน ๒๕๕๙ .เอกสารประกอบเล่ม ๓ “PowerPoint Presentation แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒.หน้า๑๒

โดยแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ มีเป้าหมายในมิติหลัก ๆ ประกอบด้วย

๑. คนไทยที่มีคุณลักษณะเป็นคนไทยที่สมบูรณ์ มีวินัย มีทัศนคติและพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีความเป็นพลเมืองตื่นรู้ มีความสามารถในการปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันสถานการณ์ มีความรับผิดชอบและทำประโยชน์ต่อส่วนรวม มีสุขภาพกายและใจที่ดี มีความเจริญทางจิตวิญญาณ มีวิถีชีวิตที่พอเพียง ความเป็นไทย

๒. การลดความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้และความยากจน การเข้าถึงบริการทางสังคมที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง กลุ่มที่มีรายได้ต่ำสุดร้อยละ ๔๐ มีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ ๑๕

๓. ระบบเศรษฐกิจมีความเข้มแข็งและแข่งขันได้โครงสร้างเศรษฐกิจปรับสู่เศรษฐกิจฐานบริการและดิจิทัล มีผู้ประกอบการรุ่นใหม่และเป็นสังคมผู้ประกอบการ มีผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กที่เข้มแข็ง สามารถใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลในการสร้างสรรค์คุณค่าสินค้าและบริการ รวมทั้งมีระบบการผลิตและให้บริการจากฐานรายได้เดิมที่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น เศรษฐกิจไทยมีเสถียรภาพ และมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๕ ต่อปีเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเป็นประเทศที่มีรายได้สูงภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๙

๔. ทูทางธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมสามารถสนับสนุนการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีความมั่นคงด้านอาหารพลังงาน และน้ำ โดยเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ให้ได้ร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ประเทศ เพื่อรักษาความสมดุลของระบบนิเวศ ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในภาคพลังงานและขนส่งไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ เทียบกับการปล่อยในกรณีปกติมีปริมาณหรือสัดส่วนของขยะมูลฝอยที่ได้รับการจัดการอย่างถูกหลักสุขาภิบาลเพิ่มขึ้น และรักษาคุณภาพน้ำและคุณภาพอากาศในพื้นที่วิกฤตอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน

๕. มีความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตย สังคมปลอดภัย สามัคคีสร้างภาพลักษณ์ที่ดี และเพิ่มความเชื่อมั่นของนานาชาติต่อประเทศไทย ความขัดแย้งทางอุดมการณ์และความคิดในสังคมลดลง ปัญหาอาชญากรรมลดลง ประเทศไทยมีส่วนร่วมในการกำหนดบรรทัดฐานระหว่างประเทศ

๖. มีระบบบริหารจัดการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ ทันสมัย โปร่งใส ตรวจสอบได้ กระจายอำนาจและมีส่วนร่วมจากประชาชน เพิ่มการใช้ระบบดิจิทัลในการให้บริการ ปัญหาคอร์รัปชันลดลง และการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระขึ้น

เป้าหมายทั้ง ๖ กลุ่มหลักภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ สะท้อนถึงเป้าหมายการขับเคลื่อนการพัฒนาตามวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และเป้าหมายในระยะยาวภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่ต้องบรรลุภายในระยะเวลา ๒๐ ปี

ที่มา : ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี อนาคตประเทศไทย เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน หลักสูตรวิทยาการประกันภัยระดับสูง (วปส.) รุ่นที่ ๖ ปี ๒๕๕๙ วันศุกร์ที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมสถาบันวิทยาการประกันภัยระดับสูง ชั้น ๒ สำนักงาน คปภ. โดย ดร.ปรเมธี วิมลศิริ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หน้า ๓๑

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี กับการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

สาระสำคัญของยุทธศาสตร์ชาติ ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ประเทศ สภาวะแวดล้อมของการพัฒนา ผลประโยชน์ของชาติทั้งในปัจจุบันและภาพอนาคตประเทศไทย อันเป็นยุทธศาสตร์ชาติที่กำหนดเวลาไว้ ๒๐ ปี ทั้งนี้ วิสัยทัศน์และเป้าหมายของชาติที่คนไทยทุกคนต้องการบรรลุร่วมกันรวมทั้งนโยบายแห่งชาติและมาตรการเฉพาะ ซึ่งเป็นแนวทาง ทิศทาง และวิธีการที่ทุกองค์กรและคนไทยทุกคนต้องมุ่งดำเนินการไปพร้อมกันอย่างประสานสอดคล้อง เพื่อให้บรรลุซึ่งสิ่งที่คนไทยทุกคนต้องการ คือ ประเทศไทยมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนในทุกสาขา ได้แก่ การเมืองภายในประเทศ สังคมจิตวิทยา การทหาร วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การพลังงาน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ฯลฯ

วิสัยทัศน์ประเทศ คือ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” หรือคติพจน์ประจำชาติ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน”

เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์
 “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน
 เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนา
 ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”
 นำไปสู่การพัฒนาให้คนไทยมีความสุข
 และตอบสนองต่อการบรรลุ
 ซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติ ในการที่จะพัฒนา
 คุณภาพชีวิต สร้างรายได้ระดับสูง
 เป็นประเทศพัฒนาแล้ว และสร้างความสุขของ
 คนไทย สังคมมีความมั่นคง เสมอภาคและ
 เป็นธรรม ประเทศสามารถแข่งขันได้ในระบบ
 เศรษฐกิจ

ที่มา : ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี อนาคตประเทศไทย เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน หลักสูตรวิชาการประกันภัยระดับสูง (วปส.) รุ่นที่ ๖ ปี ๒๕๕๙ วันศุกร์ที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมสถาบันวิชาการประกันภัยระดับสูง ชั้น ๒ สำนักงาน คปภ. โดย ดร.ปรเมธี วิมลศิริ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หน้า ๒๔

“มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ยึดมั่น ๓ คำตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ยุทธศาสตร์ชาติสร้างขึ้นเพื่อการขับเคลื่อนการพัฒนาและรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์และความก้าวหน้าของประเทศเพื่อให้บรรลุ วิสัยทัศน์ การนำประเทศไปสู่ความ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” และเป็นประเทศที่พัฒนาด้วยการนำหลักตามปรัชญาแนวคิด “เศรษฐกิจพอเพียง” ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ เพื่อเป็นแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน ไปจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง

มั่นคง หมายถึง การมีความมั่นคงปลอดภัยจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศ ในทุกระดับตั้งแต่ปัจเจกบุคคลไปจนถึงระดับสังคม รวมไปถึงความมั่นคงในมิติต่าง ๆ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและการเมือง

มั่งคั่ง หมายถึง ประเทศไทยจะต้องมีการขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องเพื่อยกระดับให้เป็นกลุ่มประเทศที่มีรายได้สูง ลดความเหลื่อมล้ำเพื่อให้ประชาชนได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกัน นอกจากนี้ เศรษฐกิจของประเทศจะต้องมีความสามารถในการแข่งขันที่สูงขึ้นทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ สร้างฐานเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต

ยั่งยืน หมายถึง แผนพัฒนาตามกรอบที่วางไว้จะต้องสร้างความเจริญทั้งรายได้ และคุณภาพชีวิตของประชาชนให้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจจะต้องไม่ใช่ทรัพยากรที่เกินพอดี การผลิตและการบริโภคจะต้องเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อให้สอดคล้องกับกฎระเบียบของประชาคมโลก มุ่งประโยชน์ส่วนรวมเพื่อความยั่งยืน ที่สำคัญคือประชาชนทุกภาคส่วนจะต้องยึดถือและปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อความสุขที่ยั่งยืน

สำหรับอนาคตประเทศไทย ในปี พ.ศ. ๒๕๗๙ จะต้องร่วมมือกันขับเคลื่อนประเทศให้ก้าวไปสู่ เศรษฐกิจและสังคมไทยมีการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยสถาบันหลักของชาติดำรงอยู่อย่างมั่นคง เป็นจุดยึดเหนี่ยวของ สังคม มีความสามัคคีของคนในชาติ มีความสงบและอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในทุกพื้นที่ และมีรายได้ในกลุ่ม ประเทศรายได้สูง ความเป็นธรรมในสังคมและความเหลื่อมล้ำลดลงในทุกมิติ ประเทศไทยมีบทบาทสำคัญ ในภูมิภาคและโลก

อนาคตประเทศไทย ปี 2579 : ร่วมมือกันขับเคลื่อนประเทศให้ก้าวไปสู่.....

เศรษฐกิจและสังคมไทย มีการพัฒนาอย่างมั่นคงและยั่งยืน

เศรษฐกิจและสังคมพัฒนา อย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

สังคมไทยเป็นสังคมที่เป็นธรรม มีความเหลื่อมล้ำน้อย

ประเทศไทยมีบทบาท สำคัญในเวทีระดับ ภูมิภาคและระดับโลก

ระบบเศรษฐกิจมีความเป็นชาติการค้า

บนฐานการขยายตัวของอุตสาหกรรมแห่งอนาคต การท่องเที่ยวตลาดคุณภาพ การบริการคุณภาพ การค้าส่งค้าปลีก และเศรษฐกิจดิจิทัลที่เข้มข้น

ระบบการบริหารภาครัฐมีขนาดเล็ก มีประสิทธิภาพ ทันสมัย รับผิดชอบ โปร่งใส ตรวจสอบได้และประชาชนมีส่วนร่วม

คนไทยในอนาคตเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นพลเมืองที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง เป็นพลเมืองที่ตื่นรู้ มีจิตสาธารณะ และทำประโยชน์ต่อส่วนรวม เป็นพลเมืองไทย พลเมืองอาเซียน และพลเมืองโลก

ที่มา : ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี อนาคตประเทศไทย เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน หลักสูตรวิทยาการประกันภัยระดับสูง (วปส.) รุ่นที่ ๖ ปี ๒๕๕๙ วันศุกร์ที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมสถาบันวิทยาการประกันภัยระดับสูง ชั้น ๒ สำนักงาน คปภ. โดย ดร.ปรเมธี วิมลศิริ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หน้า ๒๓

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีการจะบรรลุวิสัยทัศน์และทำให้ประเทศไทยมีความมั่นคงทางการเมือง เพื่อการพัฒนาประเทศไปสู่อนาคตที่พึงประสงค์นั้น จำเป็นจะต้องมีการวางแผนและกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ ในระยะยาวและกำหนดแนวทางการพัฒนาของทุกภาคส่วนให้ขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกัน โดยยุทธศาสตร์ชาติที่จะใช้เป็นกรอบแนวทางการพัฒนาในระยะ ๒๐ ปี ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงของชาติ โดยมีสำนักข่าวกรอง ฝ่ายความมั่นคง ทหารทั้งสามเหล่าทัพ ตำรวจ และฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับความมั่นคง ควรเฝ้าระวัง ศัตรูต่อความมั่นคงในระบอบประชาธิปไตยของประเทศ ทั้งนี้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาให้คนไทยมีความสุขและตอบสนองต่อการบรรลุซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติ ในการที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างรายได้ระดับสูงเป็นประเทศพัฒนาแล้ว และสร้างความสุขของคนไทย สังคมมีความมั่นคง เสมอภาคและเป็นธรรม ประเทศสามารถแข่งขันได้ในระบบเศรษฐกิจ

ดังนั้น เพื่อให้ประเทศไทยสามารถยกระดับการพัฒนาให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และเป้าหมายการพัฒนาประเทศข้างต้น จึงจำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศระยะยาวที่จะทำให้ประเทศไทยมีความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตย มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยภายในและภายนอกประเทศในทุกมิติทุกรูปแบบและทุกระดับ ภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการของประเทศได้รับ

การพัฒนายกระดับไปสู่การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการสร้างมูลค่าเพิ่ม และพัฒนาเทคโนโลยีที่สำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจใหม่ที่จะสร้างและเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ เพื่อยกระดับฐานรายได้ของประชาชนในภาพรวมและกระจายผลประโยชน์ไปสู่ภาคส่วนต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม คนไทยได้รับการพัฒนาให้เป็นคนดี เก่ง มีวินัย คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม และมีศักยภาพในการคิดวิเคราะห์ สามารถ “รู้ รับ ปรับใช้” เทคโนโลยีใหม่ได้อย่างต่อเนื่อง สามารถเข้าถึงบริการพื้นฐานระบบสวัสดิการ และกระบวนการยุติธรรมได้อย่างเท่าเทียมกัน

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรจึงได้น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานในยุทธศาสตร์ที่ ๓ “เสริมสร้างประชาธิปไตยและความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตยตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” โดยมีเป้าประสงค์เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองและแนวทางการปฏิรูปประเทศไทยอย่างถูกต้องตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) ทั้งนี้ เพื่อขับเคลื่อนบทบาทภารกิจของสถาบันนิติบัญญัติให้มีความสอดคล้องกับฝ่ายบริหารในการขับเคลื่อนนโยบายของรัฐบาล กรอบทิศทางการพัฒนาประเทศตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) และแผนการปฏิรูปประเทศ ให้บรรลุผลสำเร็จไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ตามวิสัยทัศน์ของประเทศในอนาคต

แผนยุทธศาสตร์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๔ ได้กำหนดวิสัยทัศน์ (VISION) ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรที่ต้องการก้าวไปสู่การเป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูง (High Performance Organization) เพื่อสนับสนุนบทบาทภารกิจสถาบันนิติบัญญัติให้เกิดประโยชน์สุขต่อประชาชน โดยกำหนดยุทธศาสตร์ที่สำคัญไว้ ๔ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ พัฒนางค์กรให้ก้าวไปสู่การเป็น Digital Parliament & Smart Parliament, ยุทธศาสตร์ที่ ๒ เสริมสร้างความความสัมพันธ์อันดีและความร่วมมือในเวทีประชาคมอาเซียนและรัฐสภาระหว่างประเทศ, ยุทธศาสตร์ที่ ๓ เสริมสร้างประชาธิปไตยและความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตยตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, และยุทธศาสตร์ที่ ๔ ยกระดับศักยภาพของบุคลากรให้มีขีดสมรรถนะสูง มีธรรมาภิบาล และความผาสุกในการปฏิบัติงาน

ในส่วนของยุทธศาสตร์ที่ ๓ เสริมสร้างประชาธิปไตยและความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตยตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้กำหนดกรอบแนวทางการขับเคลื่อนแผนเสริมสร้างให้ประชาชนมีความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองอาเซียน ภายใต้แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย

๑. เปิดโอกาสและช่องทางให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการประชาธิปไตย เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึงและมีส่วนร่วมในกระบวนการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ และการปฏิรูปประเทศเกิดความต่อเนื่องและยั่งยืน

๒. ส่งเสริมและเผยแพร่ประชาธิปไตย และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตามครรลองในระบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๓. เสริมสร้างประชาชนให้มีความเป็นพลเมืองที่ดีและเป็นพลเมืองอาเซียน (ASEAN Citizenship) ภายใต้แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องไปสู่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายหลากหลายช่องทาง

๔. เสริมสร้างเครือข่ายพลเมืองไทยและเครือข่ายพลเมืองอาเซียน ภายใต้แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ถูกต้อง เหมาะสมมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และสามารถเป็นจุดเชื่อมต่อและเป็นพลังในการพัฒนาประเทศได้อย่างแท้จริง

โดยทั่วไปคำว่า “**ประชาธิปไตย**” ถือเป็นคำมั่นสัญญาของรัฐ ที่มีต่อประชาชน ในการร่วมมือกันระหว่างภาคประชาชน ภาคเอกชน และภาครัฐ เพื่อสร้างสรรค์ สร้างพลังทำความดี สำหรับแก้ไขปัญหามาตรับชาติ และให้ประเทศชาติมีการพัฒนาอย่างยั่งยืน จึงไม่ใช่เรื่องที่ทำให้ประชาชนเกิดความนิยมต่อภาครัฐ ไม่ใช่การสร้าง

ประโยชน์กับบุคคลหนึ่งบุคคลใด และไม่ต้องการให้เกิดบุญคุณต่อใคร แต่เป็นการทำเพื่อประเทศชาติและประชาชน โดยการสร้างความสงบ ความผาสุก ความมั่นคงในชีวิต ให้กับประชาชนทุกคน รวมถึงการลดความเหลื่อมล้ำในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการสร้างโอกาสในการเข้าถึงหรือได้รับสิทธิและสวัสดิการของรัฐอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม เพื่อสร้างความเข้มแข็งไปด้วยกัน และพร้อมที่จะเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบันและอนาคต ทั้งนี้ การดำเนินยุทธศาสตร์เสริมสร้างประชาธิปไตยต้องยึดถือ “หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ เป็นสำคัญ รวมทั้งต้องมีความรู้คู่คุณธรรม และเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน เพื่อให้ทุกคนมีความเข้าใจอย่างถูกต้อง ไม่ถูกชักจูงไปง่าย ๆ อันจะทำให้เกิดความแตกแยกในประเทศ สำหรับผู้ปกครองที่เข้ามาบริหารบ้านเมืองจะต้องมีคุณธรรม ศีลธรรม มีหลักธรรมาภิบาล โดยรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้ให้คำนิยาม คำว่า “**ประชาธิปไตย**” ไว้ดังนี้

“**ประชาธิปไตย**” หมายถึง ความร่วมมือระหว่างรัฐบาลและประชาชน โดยรัฐบาลจะเป็นผู้อำนวยความสะดวกและเปิดช่องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตามกระบวนการประชาธิปไตย เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลกับประชาชน ยุทธศาสตร์ประชาธิปไตยจึงเป็นการรวมเอาพลังทุกภาคส่วนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเปลี่ยนแปลง และพัฒนาประเทศในทุกมิติและทุกด้านอย่างยั่งยืน ไม่ว่าจะเป็ภาคประชาชนภาคเอกชน หรือภาครัฐ ทั้งนี้ ได้กำหนดยุทธศาสตร์ “**ประชาธิปไตย**” ออกเป็น ๒ ยุทธศาสตร์ย่อย คือ

๑. “**รัฐบาล**” กับ “**ประชาชน**” โดย “**รัฐ**” หรือรัฐบาลจะเป็นผู้อำนวยความสะดวก สนับสนุน และเปิดช่องทางให้ “**ประชา**” หรือภาคเอกชนและประชาชนทั่วไป เข้ามามีส่วนร่วมตามกระบวนการประชาธิปไตย เพื่อให้ประชาชนเข้าใจการบริหารงานของรัฐบาลในเรื่องต่าง ๆ และไม่สร้างความขัดแย้งให้เกิดขึ้นระหว่างประชาชนกับรัฐบาล

๒. “**ประชาชน**” กับ “**เจ้าหน้าที่รัฐ**” คือ การทำงานร่วมกันของประชาชนและเจ้าหน้าที่รัฐเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยการสร้าง “**เครือข่ายประชาธิปไตย**” ในทุกด้าน ซึ่งจะเป็นกลไกสำคัญที่เชื่อมโยงและเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเข้าด้วยกัน เพื่อให้การบริหารจัดการงบประมาณของรัฐมีประสิทธิภาพ เกิดความคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งต่อการพัฒนาประเทศ การพัฒนาชุมชน และการพัฒนาสิทธิและสวัสดิการของรัฐ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน ไม่ให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมเช่นที่ผ่านมา

หัวใจสำคัญของยุทธศาสตร์ “**ประชาธิปไตย**” คือ การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกคน การให้ทุกภาคส่วนได้มีสิทธิในการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นอย่างเสรีโดยอยู่บนกรอบของการแก้ไขปัญหาของส่วนร่วม ซึ่งการเปิดพื้นที่สาธารณะมีความสำคัญอย่างมากในสังคมประชาธิปไตย เนื่องจากการแก้ปัญหา การปฏิรูป และการพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน จะสำเร็จหรือเห็นผลเป็นรูปธรรมไม่ได้เลยหากขาดการมีส่วนร่วมระหว่างประชาชน เจ้าหน้าที่รัฐ และรัฐบาล หากประชาชนและรัฐร่วมมือกันแล้วจะก่อให้เกิดความเข้มแข็งและความมั่นคงของประเทศในทุก ๆ ด้าน อันจะนำมาซึ่งการยกระดับคุณภาพชีวิตและรายได้ของประชาชนทุกคน ทั้งทางตรงและทางอ้อม

ทั้งนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ได้นิยาม คำว่า “**ประชาธิปไตย**” ไว้ว่า ประชาธิปไตย หมายถึง กลไกที่เป็นการรวมพลังความร่วมมือกันในการขับเคลื่อนจากทั้งภาครัฐ เอกชน และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและประชาสังคมให้เป็นจุดเชื่อมต่อการพัฒนาประเทศอย่างสมบูรณ์ โดยกรอบแนวทางการขับเคลื่อนแผนการเสริมสร้างประชาธิปไตยและการปฏิรูปการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตย ประกอบด้วย

๑. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายรัฐบาล มีบทบาททำหน้าที่อำนวยความสะดวก สนับสนุน และเปิดช่องทางให้ “**ประชา**” หรือภาคเอกชน และประชาชนทั่วไป เข้ามามีส่วนร่วมตามกระบวนการประชาธิปไตย เพื่อให้ประชาชนเข้าใจการบริหารงานของรัฐบาลในเรื่องต่าง ๆ เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งระหว่างประชาชนกับรัฐบาล

๒. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ “ประชาชน” กับ “เจ้าหน้าที่รัฐ” ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยการสร้าง “เครือข่ายประชารัฐ” ในทุกด้าน เพื่อเป็นกลไกสำคัญที่เชื่อมโยงและเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเข้าด้วยกัน เพื่อให้การบริหารจัดการงบประมาณของรัฐมีประสิทธิภาพ เกิดความคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งต่อการพัฒนาประเทศ การพัฒนาชุมชน และการพัฒนาสิทธิและสวัสดิการของรัฐ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน ไม่ให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคม

ดังนั้น เพื่อเป็นการเสริมสร้างประชารัฐในด้านความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จึงขออธิบายถึงแนวคิดความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ดังนี้

ในเบื้องต้นจะต้องทำความเข้าใจคำว่า “ประชาธิปไตย” ซึ่งถือได้ว่าเป็นอุดมการณ์และหลักการทางการเมืองการปกครองที่หลายประเทศยอมรับและนำไปเป็นระบอบการปกครองประเทศ เพราะเป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน ภายใต้เสรีภาพ ความเสมอภาค และการมีส่วนร่วมของประชาชน หลักการดังกล่าวจึงถูกบรรจุไว้ในกฎหมายสูงสุดของประเทศเพื่อเป็นหลักประกันสิทธิ และเสรีภาพของประชาชนไว้เป็นพื้นฐานสำคัญมาโดยตลอด ซึ่งอาจมากบ้าง น้อยบ้าง ตามสภาวะทางการเมืองและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้ สิทธิและเสรีภาพดังกล่าวยังเป็นข้อกำหนดผูกพันการใช้อำนาจองค์กรของรัฐทุกองค์กรที่จะต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตลอดจนสิทธิและเสรีภาพของประชาชน และให้หลักประกันว่าการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนที่รัฐธรรมนูญรับรองจะกระทำได้ก็แต่โดยเงื่อนไขที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้เท่านั้น

เมื่อกล่าวถึงสิทธิและเสรีภาพแล้ว ยังคงมีอีกคำหนึ่งซึ่งมีความสำคัญคือคำว่า “พลเมือง” และเมื่อกล่าวถึงคำว่า “พลเมือง” อาจเกิดความสับสนถึงความแตกต่างระหว่าง “พลเมือง” “ประชาชน” และ “ราษฎร” โดยในช่วงการร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ... (ฉบับลงประชามติ) ได้มีการถกเถียงในสังคมอย่างกว้างขวางว่าควรมีการระบุคำจำกัดความทั้งสามคำให้ชัดเจน ทั้งนี้ จะสังเกตได้ว่าความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมือง หรือ “หน้าที่พลเมือง” ได้ถูกพัฒนามาจาก “หน้าที่ของชนชาวสยาม/ชนชาวไทย” ซึ่งปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญฉบับถาวร จำนวน ๑๐ ฉบับ คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๗๕, พุทธศักราช ๒๔๘๙, พุทธศักราช ๒๔๙๒, พุทธศักราช ๒๔๙๕, พุทธศักราช ๒๕๑๑, พุทธศักราช ๒๕๑๗, พุทธศักราช ๒๕๒๑, พุทธศักราช ๒๕๓๔, พุทธศักราช ๒๕๔๐ และ พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการกำหนดให้พลเมืองปฏิบัติตามกฎหมายที่มีอยู่แล้ว เช่น การเสียภาษีอากร การรับราชการทหาร การป้องกันประเทศ การช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือการไปเลือกตั้ง เป็นต้น รวมทั้งร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... ที่ไม่ได้รับความเห็นชอบจากสภาปฏิรูปแห่งชาติ ยังคงใช้ คำว่า “พลเมือง” จนกระทั่งถูกตัดออกไปในร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... (ฉบับลงประชามติ) เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๕๙ โดยใช้คำว่า “บุคคล” และ “ปวงชนชาวไทย” แทน อันเป็นการยุติปัญหาความขัดแย้ง ความสับสนของคนในสังคมที่มีต่อคำจำกัดความ ซึ่งปัจจุบันมีนักวิชาการหลายท่าน พยายามอธิบายให้เห็นถึงความแตกต่างของ ๓ คำนี้ โดยจะเรียกว่าอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับจิตสำนึก ความรับผิดชอบ และพฤติกรรมการแสดงออกต่อสาธารณะ ดังนี้

“ราษฎร” (subject) หมายถึง ผู้ที่ยังต้องรอการพึงพิงจากบุคคลอื่น เป็นภาระให้กับคนอื่น พฤติกรรมในการแสดงออกของราษฎร จึงแสดงออกในเชิงรับที่ขาดศักยภาพและโอกาสในการพัฒนาตัวเองและผู้เป็นราษฎรมีนัยของคนที่เสียเปรียบหรือคนที่ด้อยกว่าอยู่ด้วย

“ประชาชน” (People) หมายถึง คนที่อยู่ใต้อำนาจ เป็นผู้รับคำสั่งและทำตามคำสั่ง เป็นผู้ดูแลและมองที่ผลประโยชน์ของตนเองอย่างเดียว และถ้าต้องเสียประโยชน์ก็จะไม่ยอมเสียสละ หรือไม่มีส่วนช่วยในการแก้ปัญหา ซึ่งถือว่ามีจำนวนมากในสังคม

“พลเมือง” (citizen) มีรากศัพท์มาจาก ๒ คำ คือ “พละ” + “เมือง” โดย พละ หมายถึง กำลังเมือง หมายถึง บ้านเมือง เมื่อนำสองคำนี้มารวมกัน จึงทำให้คำว่า “พลเมือง” มีความหมายที่มากไปกว่าผู้ที่มี

บทบาทเพียงแค่รับคำสั่งจากรัฐ และทำตามกฎหมายเท่านั้น แต่ยังหมายถึง ผู้ที่เป็นกำลัง พลังของบ้านเมือง รวมทั้งมีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อตัวเอง และสังคม ซื่อสัตย์ เสียสละ มีเหตุผล มีประโยชน์ต่อส่วนรวม และเป็นส่วนช่วยให้สังคมและประเทศชาติมีความเจริญ โดยสรุป “พลเมือง” จึงหมายถึง คนที่เป็น “พลังกำลังของบ้านเมือง” ไม่เป็นภาระให้คนอื่นแต่สามารถพึ่งตนเองและช่วยเหลือสังคมได้

ขณะที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ได้ให้คำนิยาม “พลเมืองไทย” หมายถึง คนไทยที่มีคุณลักษณะเป็นคนไทยที่สมบูรณ์ มีวินัย มีทัศนคติและพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีความตื่นรู้และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตลอดชีวิต มีความสามารถในการปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันสถานการณ์ มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม สุขภาพกายและใจที่สมบูรณ์ มีความเจริญงอกงามทางจิตวิญญาณ มีวิถีชีวิตที่พอเพียง ความเป็นไทย มีจิตสาธารณะและทำประโยชน์ต่อส่วนรวม

ดังนั้น พลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย จึงหมายถึง พลเมืองที่มีคุณลักษณะที่สำคัญ เป็นผู้ที่ยึดมั่นในหลักศีลธรรมและคุณธรรมของศาสนา มีหลักการทางประชาธิปไตยในการดำรงชีวิต ปฏิบัติตนตามกฎหมายดำรงตนเป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน อันจะก่อให้เกิดการพัฒนาสังคมและประเทศชาติให้เป็นประเทศประชาธิปไตยอย่างแท้จริงตามหลักประชาธิปไตย

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้กำหนดหลักประกันสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ ๒ ประเด็นใหญ่ ดังนี้

ประเด็นแรก คือ หมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ตั้งแต่มาตรา ๒๕ - ๔๙ โดยเฉพาะมาตรา ๒๕ ถือเป็นหลักสากลทั่วไปซึ่งได้วางหลักการไว้ว่า “สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย นอกจากที่บัญญัติคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะในรัฐธรรมนูญแล้ว การใดที่มิได้ห้ามหรือจำกัดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือในกฎหมายอื่น บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะทำการนั้นได้ และได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ตราบเท่าที่การใช้สิทธิหรือเสรีภาพเช่นว่านั้นไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น และมาตรา ๒๖ การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคล ในกรณีที่มีรัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ต้องมีเงื่อนไข ๕ ประการ กล่าวคือ ๑) ต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ๒) ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ๓) จะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ ๔) ต้องระบุมเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพ และ ๕) มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป

ประเด็นที่สอง คือ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ มาตรา ๕๑ - ๖๓ ซึ่งหลักการสำคัญปรากฏในมาตรา ๕๑ โดยมีหลักการว่า การใดที่เป็นหน้าที่ของรัฐ การนั้นย่อมเป็นสิทธิของประชาชนและชุมชนด้วย ประชาชนจึงมีสิทธิติดตาม เรังรัด และฟ้องร้องหน่วยงานของรัฐเพื่อจัดให้ประชาชนหรือชุมชนได้รับประโยชน์นั้นได้ เช่น ในส่วนของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ตามมาตรา ๕๙ ได้กำหนดให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารในครอบครองของหน่วยงานที่มีใช้ข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐหรือเป็นความลับของทางราชการ เป็นต้น

ทั้งนี้ ได้กำหนดให้ “ศาลรัฐธรรมนูญ” เป็นองค์กรที่มีหน้าที่และอำนาจตรวจสอบว่าการตรากฎหมายเป็นไปตามหลักทั้ง ๕ ประการข้างต้น หรือที่เรียกกันว่า “การตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย” หรือไม่ ทั้งร่างกฎหมายที่ยังไม่มีผลใช้บังคับและกฎหมายที่ใช้บังคับแล้ว อีกทั้งเมื่อใดก็ตามที่มีการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเกินขอบเขต ผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากการนั้นสามารถใช้สิทธิทางศาลผ่านศาลยุติธรรมหรือศาลปกครอง แล้วแต่กรณีเพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของตนที่ถูกล่วงละเมิด รวมทั้งเพื่อเรียกร้องค่าเสียหายได้หรือจะยื่นคำร้องต่อ “ศาลรัฐธรรมนูญ” โดยตรงเพื่อให้วินิจฉัยว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ก็ได้ สำหรับบุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพหรือจากการกระทำ ความผิดอาญาของบุคคลอื่น ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐ

นอกจากรัฐจะให้หลักประกันสิทธิและเสรีภาพกับปวงชนชาวไทยแล้วรัฐยังมีหน้าที่ซึ่งได้กำหนดไว้ในหมวด ๖ แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา ๗๗ วรรคสอง ก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับ รัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง ทั้งต้องจัดให้มีระบบการวิเคราะห์หรือตรวจสอบความจำเป็นที่จะต้องมีกฎหมายและมีระบบการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกฉบับเป็นระยะ ๆ เพื่อให้กฎหมายมีกลไกหรือมาตรการที่เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา และมาตรา ๗๘ ให้รัฐส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ การจัดบริการสาธารณะทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ รวมถึงลดทั้งการตัดสินใจทางการเมืองและการอื่นใดที่อาจมีผลกระทบต่อประชาชนและชุมชน

และมาตรา ๑๓๓ (๓) มาตรา ๒๓๖ และมาตรา ๒๕๖ (๑) ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ให้อำนาจแก่ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรง สามารถสรุปสาระสำคัญตามลำดับ ได้ดังนี้

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ คน มีสิทธิเข้าชื่อเสนอกฎหมายตามหมวด ๓ สิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทย หรือหมวด ๕ หน้าที่รัฐ ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย เว้นแต่ เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน ต้องมีคำรับรองของนายกรัฐมนตรี

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า ๒๐,๐๐๐ คน มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานรัฐสภาพร้อมด้วยหลักฐานพอสมควรเพื่อกล่าวหาว่ากรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติผู้ใดมีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายหรือฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่า ๕๐,๐๐๐ คน มีสิทธิเข้าชื่อขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้นว่าพลเมืองมิใช่มองเพียงประโยชน์ส่วนตนเป็นหลักแต่ยังตระหนักถึงหน้าที่ที่ตนเองจะต้องกระทำในฐานะพลเมืองเพื่อรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวมและประเทศ ดังบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ หมวด ๔ หน้าที่ของปวงชนชาวไทย มาตรา ๕๐ บุคคลมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

๑. พึงรักษารักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๒. ป้องกันประเทศ พึงรักษารักษาเกียรติภูมิ ผลประโยชน์ของชาติ และสาธารณสมบัติของแผ่นดิน รวมทั้งให้ความร่วมมือในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๓. ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

๔. เข้ารับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาภาคบังคับ

๕. รับราชการทหารตามที่กฎหมายบัญญัติ

๖. เคารพและไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น และไม่กระทำการใดที่อาจก่อให้เกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคม

๗. ไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือลงประชามติอย่างอิสระโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นสำคัญ

๘. ร่วมมือและสนับสนุนการอนุรักษ์ และคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ ความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งมรดกทางวัฒนธรรม

๙. เสียภาษีอากรตามที่กฎหมายบัญญัติ

๑๐. ไม่รวมมือหรือสนับสนุนการทุจริตและประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ

ทั้งนี้ บทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญเป็นเพียงกระบวนการตามลายลักษณ์อักษรเพื่อเป็นแนวทางหนึ่งให้กับพลเมืองในการเข้ามามีส่วนร่วมซึ่งถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมโดยตรง อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชนสามารถกระทำได้หลายรูปแบบ เช่น มาตรา ๒๕๗(๓) การปฏิรูปประเทศต้องทำให้ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มาตรา ๒๕๙ กฎหมายว่าด้วยขั้นตอนและแผนการปฏิรูปประเทศ ต้องระบุถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น รูปแบบที่หลากหลายเหล่านี้ได้ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองที่กว้างขวางมากขึ้นกว่ารัฐธรรมนูญฉบับก่อนๆที่ผ่านมา การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นกลไกหนึ่งที่ทำให้ประชาชนได้มีโอกาสสื่อสารกับรัฐมากยิ่งขึ้น ได้มีโอกาสในการสื่อสารและสานผลประโยชน์ร่วมกันทำให้การดำเนินนโยบายการเมืองเศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนผ่านไปสู่อำนาจ “การเป็นประเด็นสาธารณะ” ที่ทุกคน ทุกภาคส่วนต้องให้ความสำคัญและสนใจที่สำคัญการมีส่วนร่วมทางการเมืองทำให้เปลี่ยนข้อความคิดที่ว่า การตัดสินใจทางการเมืองและกิจกรรมทางการเมืองเป็นเรื่องของ “นักการเมือง” ไปสู่การเป็น “เรื่องของคน”

อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่าในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีคุณธรรม จริยธรรมที่ได้สอดแทรกไว้หลากหลายคุณธรรม อาทิ เปนคนมีเหตุผล มีเมตตาธรรม มีความซื่อสัตย์ สุจริต มีความรับผิดชอบในการทำงาน ความไม่เห็นแก่ตัว ความสามัคคีในหมู่คณะ ความรับผิดชอบต่องานของตนเอง และสวนรวม การไม่เบียดเบียน ความร่วมมือ ประองตอง สามัคคีกัน และมีจิตสาธารณะ จากคุณธรรม จริยธรรมที่สอดแทรกในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงดังกล่าว แสดงให้เห็นว่ามีความสอดคล้องกับคุณลักษณะของพลเมืองที่ดี ดังนั้น การนำแนวคิดและหลักปฏิบัติที่ปรากฏในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากำหนดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดี และใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างการเรียนรู้ จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถพัฒนาประชาชนและราษฎรให้มีคุณลักษณะของพลเมืองดีได้

จากบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญดังกล่าวมาแล้วข้างต้นจึงได้มีการประกาศใช้ **ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี และประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ** โดยมีประเด็นที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๔ ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ประเด็น **ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย** ดังนี้

๑. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม “การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ” โดยตั้งเป้าหมายเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อสร้างประชาธิปไตยชุมชน

๒. ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชน มีความสุข” โดยตั้งเป้าหมายเพื่อให้บ้านเมืองมีความมั่นคงในทุกมิติและทุกระดับและมีประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่มีเสถียรภาพและธรรมาภิบาล เห็นแก่ประโยชน์ของประเทศชาติมากกว่าประโยชน์ส่วนตน

ทั้งนี้ สอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศด้านการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ในการเสริมสร้างความพลเมืองให้เป็นรูปธรรม ประกอบด้วย

พันธกิจที่ ๑ การให้การศึกษาและเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของพลเมือง โดยให้หน่วยงานของรัฐและสื่อสารมวลชนทำหน้าที่เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขผ่านโครงการและจัดให้มีเวทีสาธารณะ ตลอดจนผลิตสื่อทางด้านการเมืองการปกครอง

ในระบอบประชาธิปไตย ทั้งในและนอกระบบการศึกษา แก่กลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ เช่น การจัดฝึกอบรม การสัมมนา การจัดทัศนศึกษา เป็นต้น

พันธกิจที่ ๒ การคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ และเสริมสร้างสำนึก ทักษะ และหน้าที่พลเมือง โดยจัดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกเกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพขั้นพื้นฐาน หน้าที่ ความมีวินัย พร้อมทั้งเสริมสร้างทักษะความเป็นพลเมืองที่ดีอย่างสม่ำเสมอ

พันธกิจที่ ๓ การเสริมสร้างประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือและกลไกในการดูแลเสียงข้างน้อย โดยส่งเสริมให้ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ และหลักการของการเคารพเสียงส่วนใหญ่ และสิทธิของเสียงข้างน้อย

ทั้งนี้ ภายหลังจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ประกาศบังคับใช้ในฐานะที่เป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศแล้ว รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้เพิ่มหลักการให้มิยุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาลในหมวด ๖ แผนนโยบายแห่งรัฐ และหมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ ซึ่งเป็นหลักการใหม่ซึ่งไม่เคยปรากฏในรัฐธรรมนูญฉบับใด ๆ มาก่อน เพื่อเปลี่ยนแปลงประเทศไทยไปสู่อนาคตที่ดีกว่า อย่างไรก็ตามการดำเนินการปฏิรูปประเทศตามกลไกต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเพื่อมุ่งให้ประเทศมีความสงบสุขและการขับเคลื่อนประเทศไปข้างหน้าได้อย่างมีขั้นตอน สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรจึงได้นำแผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี และแผนการปฏิรูปประเทศมาปรับใช้ให้เป็นไปในทิศทางและเป้าหมายเดียวกันจนเกิดความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน ทั้งในทางการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจและสังคมตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขต่อไป

จากแผนยุทธศาสตร์ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๕๖๑ – ๒๕๖๔ แผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) ได้กำหนดนโยบายการสร้างพลเมืองไทย ให้คนไทยมีคุณลักษณะเป็นคนไทยที่สมบูรณ์ มีวินัย มีทัศนคติและพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีความตื่นรู้และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตลอดชีวิต มีความสามารถในการปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันสถานการณ์มีความรับผิดชอบ มีสุขภาพกายและใจที่สมบูรณ์ มีความเจริญงอกงามทางจิตวิญญาณ มีวิถีชีวิตที่พอเพียง มีความเป็นไทย มีจิตสาธารณะและทำประโยชน์ต่อส่วนรวม รวมไปถึงมีนโยบายสร้างพลเมืองไทยให้เป็นพลเมืองอาเซียน (ASEAN Citizenship) เพื่อให้คนไทยอยู่ภายใต้กฎกติกาของประชาคมอาเซียน มีสิทธิและหน้าที่ตามกรอบกติกาของประชาคมอาเซียนทั้ง ๑๐ ประเทศ เพื่อเตรียมความพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่องของแต่ละประเทศสมาชิกเห็นพ้องต้องกันที่จะให้ความสำคัญของการมีความร่วมมืออย่างใกล้ชิดเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาศักยภาพในการร่วมมือกันแก้ปัญหาและความท้าทายของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป ตลอดจนเพื่อสร้างความแข็งแกร่งและอำนาจต่อรองให้แก่ประเทศสมาชิกอาเซียนซึ่งได้ลงนามร่วมกันในปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมือในปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมือในอาเซียน ฉบับที่ ๒ (Declaration of ASEAN Concord II หรือ Ball Concord II) เพื่อประกาศจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ภายในปี ๒๕๖๓ (ค.ศ. ๒๐๒๐) โดยสนับสนุนการรวมตัวและความร่วมมืออย่างรอบด้าน โดยในด้านการเมืองให้จัดตั้ง “ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน” หรือ ASEAN Political-Security Community (APSC) ด้านเศรษฐกิจให้จัดตั้ง “ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” หรือ ASEAN Economic Community (AEC) และด้านสังคมและวัฒนธรรมให้จัดตั้ง “ประชาคม และวัฒนธรรมอาเซียน” หรือ ASEAN Socio-Cultural Community (ASCC) ซึ่งต่อมา ผู้นำอาเซียนได้เห็นชอบให้เร่งรัดการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนให้เร็วขึ้นกว่าเดิมอีก ๕ ปี คือภายในปี ๒๕๕๘ (ค.ศ. ๒๐๑๕) โดยเล็งเห็นว่าสถานการณ์โลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว อาเซียนต้องปรับตัวเพื่อให้สามารถคงบทบาทนำในการดำเนินความสัมพันธ์ในภูมิภาคและตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง

ดังนั้น ในการก่อตั้งสมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรืออาเซียน จนเป็นองค์การระหว่างรัฐ จึงเริ่มต้นจากการลงนามรับรองกฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) หรือธรรมนูญอาเซียน ในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ ๑๓ เมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๐ (ค.ศ. ๒๐๐๗) ณ ประเทศสิงคโปร์ ในโอกาสครบรอบ ๔๐ ปี ของการก่อตั้งอาเซียน กฎบัตรอาเซียนประกอบด้วยค่านิยม หลักการ และแนวปฏิบัติ พร้อมทั้งมีการปรับปรุงแก้ไขและสร้างกลไกใหม่ขึ้น ตลอดจนมีการกำหนดขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบขององค์กรที่สำคัญในอาเซียน และความสัมพันธ์ในการดำเนินงานขององค์กร กฎบัตรอาเซียนจะให้สถานะนิติบุคคลแก่อาเซียนเป็นองค์การระหว่างรัฐ (Intergovernmental Organization) หรือ องค์การระหว่างประเทศ (International Organization) ถือว่าเป็นบุคคลระดับรองจากบุคคลธรรมดาตามหลักกฎหมายแพ่งในทางกฎหมายระหว่างประเทศ อาเซียนจึงเกิดจากข้อตกลงร่วมกันระหว่างรัฐตั้งแต่สองรัฐขึ้นไป โดยรู้จักกันในนามของ “องค์การระหว่างรัฐ” (Inter-government Organization) เป็นองค์การระหว่างประเทศที่รัฐผู้ก่อตั้งย่อมมีสภาพบุคคลตามกฎหมายระหว่างประเทศ ทำให้มีสิทธิ หน้าที่และความรับผิดชอบตามกฎหมายระหว่างประเทศด้วย

เมื่อกล่าวถึงพลเมืองของประเทศใด ย่อมหมายถึงบุคคลทั้งหลายที่มีสัญชาติของประเทศนั้น ๆ ตามกฎหมายของแต่ละประเทศ เช่น เมื่อกล่าวถึงพลเมืองของประเทศไทยย่อมหมายถึงคนทั้งหลายที่มีสัญชาติไทยตามกฎหมายไทย พลเมืองของแต่ละประเทศย่อมมีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายของประเทศนั้นบุคคลต่างสัญชาติที่เข้าไปอยู่อาศัยซึ่งเรียกว่าคนต่างด้าว ไม่มีสิทธิเท่าเทียมกับพลเมืองและมีหน้าที่แตกต่างออกไป เช่น อาจมีหน้าที่เสียภาษี หรือค่าธรรมเนียมเพิ่มมากขึ้นตามที่กฎหมายของแต่ละประเทศบัญญัติไว้ สิทธิและหน้าที่เป็นสิ่งคู่กัน เมื่อมีสิทธิก็ต้องมีหน้าที่ พลเมืองของทุกประเทศมีทั้งสิทธิและหน้าที่ แต่จะมีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับกฎหมายของประเทศนั้น ๆ

ขณะที่ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ได้ให้คำนิยาม “พลเมืองอาเซียน” (ASEAN Citizen) หมายถึง ชาวประเทศอาเซียนทั้ง ๑๐ ประเทศ ซึ่งอยู่ภายใต้กฎกติกาของประชาคมอาเซียน มีสิทธิและหน้าที่ตามกรอบกติกาของประชาคมอาเซียน

สำหรับกฎบัตรอาเซียน เปรียบเสมือนรัฐธรรมนูญของอาเซียนที่จะทำให้อาเซียนมีสถานะเป็นนิติบุคคล เป็นการวางกรอบทางกฎหมายและโครงสร้างองค์กรให้กับอาเซียน โดยนอกจากจะประมวลสิ่งที่ถือเป็นค่านิยม หลักการ และแนวปฏิบัติในอดีตของอาเซียนมาประกอบกันเป็นข้อปฏิบัติอย่างเป็นทางการของประเทศสมาชิกแล้ว ยังมีการปรับปรุงแก้ไขและสร้างกลไกใหม่ขึ้น พร้อมกำหนดขอบเขต หน้าที่ ความรับผิดชอบขององค์กรที่สำคัญในอาเซียน ตลอดจนความสัมพันธ์ในการดำเนินงานขององค์กรเหล่านี้ให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของอาเซียนให้สามารถดำเนินการบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขับเคลื่อนการรวมตัวของประชาคมอาเซียนให้ได้ภายในปี ๒๕๕๘ ตามที่ผู้นำอาเซียนได้ตกลงกันไว้ ทั้งนี้ กฎบัตรอาเซียนถือเป็นเอกสารประวัติศาสตร์ชิ้นสำคัญที่จะปรับเปลี่ยนอาเซียนให้เป็นองค์กรที่มีสถานะเป็นนิติบุคคลในฐานะที่เป็นองค์การระหว่างรัฐบาล ประเทศ สมาชิกได้ให้สัตยาบันกฎบัตรอาเซียนครบทั้ง ๑๐ ประเทศแล้วเมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ กฎบัตรอาเซียน จึงมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๑ เป็นต้นไป

เมื่อกล่าวถึงพลเมืองของประเทศใด ย่อมหมายถึงบุคคลทั้งหลายที่มีสัญชาติของประเทศนั้น ๆ ตามกฎหมายของแต่ละประเทศ เช่น เมื่อกล่าวถึงพลเมืองของประเทศไทยย่อมหมายถึงคนทั้งหลายที่มีสัญชาติไทยตามกฎหมายไทย พลเมืองของแต่ละประเทศย่อมมีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายของประเทศนั้นบุคคลต่างสัญชาติที่เข้าไปอยู่อาศัยซึ่งเรียกว่าคนต่างด้าว ไม่มีสิทธิเท่าเทียมกับพลเมืองและมีหน้าที่แตกต่างออกไป เช่น อาจมีหน้าที่เสียภาษี หรือค่าธรรมเนียมเพิ่มมากขึ้นตามที่กฎหมายของแต่ละประเทศบัญญัติไว้ สิทธิและหน้าที่เป็นสิ่งคู่กัน เมื่อมีสิทธิก็ต้องมีหน้าที่ พลเมืองของทุกประเทศมีทั้งสิทธิและหน้าที่ แต่จะมีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับกฎหมายของประเทศนั้น ๆ

ความเป็นพลเมืองอาเซียน (ASEAN Citizenship) จึงหมายถึง ชาวประเทศอาเซียนทั้ง ๑๐ ประเทศซึ่งอยู่ภายใต้กฎกติกาของประชาคมอาเซียน มีสิทธิและหน้าที่ตามกรอบกติกาของประชาคมอาเซียนนั่นเอง

ขณะที่ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ได้ให้คำนิยาม “พลเมืองอาเซียน” (ASEAN Citizen) หมายถึง ชาวประเทศอาเซียนทั้ง ๑๐ ประเทศ ซึ่งอยู่ภายใต้กฎกติกาของประชาคมอาเซียน มีสิทธิและหน้าที่ตามกรอบกติกาของประชาคมอาเซียน

สำหรับกฎบัตรอาเซียนนั้น มีวัตถุประสงค์สำคัญ คือ มุ่งสร้างสรรค์เสถียรภาพของประชาคมอาเซียน ทั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคง ประชาคมเศรษฐกิจ ประชาคมสังคมและวัฒนธรรม เพราะฉะนั้นพลเมืองอาเซียนในฐานะเป็นพลังในการขับเคลื่อนประชาคมของตนจึงควรมีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกฎบัตรอาเซียน เพื่อปฏิบัติตนให้เป็นหนึ่งเดียวกันอย่างแท้จริงซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวสามารถแยกออกเป็น ๙ ประการ ดังนี้

๑. รักรักษาสงบและการแก้ปัญหาด้วยสันติวิธี สันติภาพ ความมั่นคงและเสถียรภาพ รวมทั้งการปรับตัวสู่ภาวะปกติและการป้องกันการทำลายล้างระหว่างกันในภูมิภาคจะเกิดขึ้นได้ก็เพราะพลเมืองอาเซียนมีคุณลักษณะรักรักษาสงบ มีสันติภาพเป็นอุดมการณ์ในการดำเนินชีวิตและใช้หลักสันติวิธีในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

๒. มีความเชี่ยวชาญในอาชีพและมีความสามารถหลากหลาย เนื่องจากอาเซียนมีความมุ่งหมายร่วมกันในการสร้างตลาดและการผลิตที่มีเสถียรภาพ ความมั่งคั่งและมีความสามารถในการแข่งขันสูงและมีการรวมตัวกันทางเศรษฐกิจซึ่งมีการอำนวยความสะดวกทางการค้า และการลงทุนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการเคลื่อนย้ายอย่างเสรีของสินค้า บริการ และการลงทุน การเคลื่อนย้ายที่ได้รับความสะดวกของนักธุรกิจผู้ประกอบการวิชาชีพ ผู้มีความสามารถพิเศษและแรงงาน การเคลื่อนย้ายอย่างเสรียิ่งขึ้นของเงินทุนเหล่านี้จะเกิดขึ้นไม่ได้หากพลเมืองอาเซียนขาดความเชี่ยวชาญในสาขาอาชีพต่าง ๆ ของตน และจำเป็นต้องมีความสามารถที่หลากหลายรองรับการเคลื่อนย้ายการลงทุน แรงงานและอื่น ๆ

๓. มีน้ำใจเอื้ออาทรต่อผู้อื่น ปัญหาความยากจนของแต่ละประเทศในประชาคมอาเซียน เป็นภาวะอุปสรรคอย่างหนึ่งของเสถียรภาพในการสร้างความมั่นคงทุกมิติตามวัตถุประสงค์ ในกฎบัตรอาเซียนจึงมุ่งให้มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และร่วมมือกันบรรเทาปัญหาเหล่านั้น โดยมุ่งสร้างสรรค์ประชาคมเอื้ออาทรเดียวกันตามอัตลักษณ์อาเซียน เพราะฉะนั้น พลเมืองอาเซียนจะต้องมีคุณลักษณะที่สำคัญ คือ มีน้ำใจเอื้ออาทรต่อผู้อื่น ยินดีที่จะหยิบยื่นความช่วยเหลือและร่วมกันสร้างสันติสุขให้ประชาคมของตนเป็นสำคัญ

๔. เคารพสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่น ในประเทศสมาชิกอาเซียนนั้น อาจมีความแตกต่างด้านการปกครองอยู่บ้าง ทำให้สิทธิและหน้าที่ของรัฐสมาชิกแตกต่างกันไปด้วย เมื่อเป็นเช่นนี้ นอกจากความเข้าใจในความแตกต่างทางกติกาของสังคมแล้ว พลเมืองอาเซียนยังจะต้องมีความเคารพสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่น ซึ่งอาจอยู่ภายใต้สภาพแวดล้อมทางสังคมที่แตกต่างด้วย การสื่อสาร การส่งเสริมและการสร้างสรรค์สิ่งดีที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น คือ ผู้ที่อยู่ภายใต้กติกาทางสังคมต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องมีความตระหนักในเรื่องการเคารพสิทธิและหน้าที่ระหว่างกันเป็นสำคัญ นี่เป็นคุณลักษณะอีกประการหนึ่งของพลเมืองอาเซียน

๕. มีจิตสำนึกรักษาทักษะวิชาชีพมาตรฐานวิชาชีพ สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมในภูมิภาค วัตถุประสงค์ของกฎบัตรข้อที่ ๙ มุ่งสนับสนุนการพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่อให้มั่นใจว่ามีการคุ้มครองสภาพแวดล้อมในภูมิภาค ความยั่งยืนของรักษาทักษะวิชาชีพมาตรฐานวิชาชีพ การอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมในภูมิภาค และคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนในภูมิภาค และวัตถุประสงค์ของกฎบัตรข้อที่ ๑๒ มุ่งเสริมสร้างความร่วมมือในการสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย มั่นคง และปราศจากยาเสพติดสำหรับประชาชนของอาเซียนทั้ง ๒ ข้อนี้ ต้องการคุณลักษณะของ

พลเมืองอาเซียนที่มีจิตสำนึกรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมในภูมิภาคเป็นสำคัญ เพราะหากไม่มีจิตสำนึกดังกล่าวย่อมยากที่จะทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนได้

๖. พัฒนาตนเองอยู่เสมอ การพัฒนาตนเองอยู่เสมอเพื่อให้ก้าวทันสถานการณ์ปัจจุบัน โดยเฉพาะการถือหลักการศึกษาลดชีวิตเป็นวิธีการพัฒนาตนเป็นคุณลักษณะที่จะทำให้พลเมืองอาเซียนมีความเข้มแข็งเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ช่วยสร้างพลังความเข้มแข็งให้ประชาคมได้เป็นอย่างดี และในขณะเดียวกันก็ต้องตระหนักในการแสวงหาโอกาสในการพัฒนาตนเพื่อให้เข้าถึงความทัดเทียมกันทั้งด้านการพัฒนามนุษย์ สวัสดิการสังคมและความยุติธรรมต่าง ๆ ด้วย เพื่อความกินดีอยู่ดีของตนและความผาสุกของประชามันเอง

๗. มีความรับผิดชอบร่วมกัน ในฐานะเป็นสมาชิกของอาเซียนซึ่งมีสถานะเป็นองค์การตามกฎหมาย ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ภายในองค์การเดียวกันเป็นคุณลักษณะสำคัญประการหนึ่งที่จะนำพาองค์การนั้น ๆ สู่อำนาจเจริญอย่างยั่งยืน เพราะเมื่อประเทศอาเซียนมีข้อตกลงโดยผู้นำแต่ละประเทศจนเกิดกฎบัตรขึ้นมาใช้ร่วมกัน ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันย่อมเกิดขึ้นตามมา เมื่อเป็นเช่นนี้ ทุกความคิด ทุกการกระทำ ทุกคำพูด หรือทุกพฤติกรรมที่เกิดขึ้นโดยพลเมืองอาเซียน ย่อมมีผลต่อสังคมอาเซียนด้วยกันเสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมุมมองของผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น ซึ่งตามกฎบัตรอาเซียนนั้นมุ่งให้ทุกภาคส่วนของสังคมได้รับการส่งเสริม ให้มีส่วนร่วมและได้รับผลประโยชน์จากกระบวนการรวมตัวและการสร้างประชาคมของอาเซียนโดยทั่วกัน โดยมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง เพราะฉะนั้นประชาชนพลเมืองอาเซียนจะต้องตระหนักในเรื่องความรับผิดชอบร่วมกัน

๘. เคารพความแตกต่างระหว่างบุคคลและสังคม เนื่องจากอาเซียนมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่ชัดเจน การยอมรับความหลากหลายและเคารพซึ่งกันและกันเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจะนำมาสู่การให้เกียรติและความเข้าใจระหว่างกัน ซึ่งจะไม่เป็นอุปสรรคในการสร้างสรรค์อาเซียนให้เป็นหนึ่งเดียวตามวิสัยทัศน์อาเซียนอันจะก่อให้เกิด “เอกภาพบนพื้นฐานความหลากหลายทางวัฒนธรรม” ซึ่งเป็นความสง่างามของภูมิภาคนี้ การเคารพความแตกต่างนี้ เป็นข้อหนึ่งในคุณสมบัติของ “พลเมือง” ในระบอบประชาธิปไตย ๖ ประการ ซึ่งหัวใจสำคัญอยู่ที่ “การเคารพซึ่งกันและกันจากการยอมรับบนฐานความเข้าใจและให้เกียรติผู้อื่น” นั่นเอง

๙. ยึดมั่นหลักสามัคคีและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น จากคุณลักษณะต่าง ๆ ข้างต้นนั้น ภาพรวมคุณลักษณะของพลเมืองที่จะส่งเสริมการสร้างสรรค์ประชาคมอาเซียนร่วมกันนั้น อาจกล่าวได้ว่า ได้แก่ ความสามัคคีของสมาชิกในองค์การ ซึ่งเป็นผลจากคุณลักษณะข้ออื่น ๆ ข้างต้นและทำที่ที่ติงามต่อผู้อื่นซึ่งอาจมิใช่สมาชิกในองค์การด้วยหลักมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกันนั่นเอง ในทางกลับกันหากพลเมืองอาเซียนขาดคุณสมบัติเรื่องความสามัคคี ย่อมยากที่จะมีเอกภาพ ยากที่จะเกิดความเป็นศูนย์รวมอันหนึ่งอันเดียว และส่งผลให้อ่อนด้อยพลังขับเคลื่อนต่าง ๆ เมื่อเป็นเช่นนั้นการสร้างความสัมพันธ์อันดีและความร่วมมือกับภูมิภาคอื่น ๆ ย่อมเป็นเรื่องยาก เพราะอาจไม่ได้รับการยอมรับเนื่องจากความอ่อนด้อย ลักษณะเช่นนี้ย่อมทำให้ประชาคมอาเซียนยากที่จะยืนหยัดอยู่อย่างยั่งยืนได้ เพราะฉะนั้น การสร้างปัจจัยทางคุณลักษณะของพลเมืองในเรื่องความสามัคคีและการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นจึงเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญอย่างยิ่ง

การสร้างความเป็นพลเมืองอาเซียน จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะความเป็นหนึ่งเดียวของอาเซียนจะเกิดขึ้นไม่ได้หากชาวประเทศอาเซียนขาดความตระหนักร่วมกันในการเป็นหนึ่งเดียวทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมืองและความมั่นคงและด้านสังคมและวัฒนธรรม ประชาคมอาเซียนทั้งสามเสาหลักมีความสำคัญต่อแบบแผนการสร้างร่วมมือกันระหว่างประเทศ หากเป็นในอดีตเรื่องทำนองนี้อาจจะเป็นเรื่องในความรับผิดชอบของรัฐบาล ประชาชนไม่เกี่ยวข้องโดยตรง แต่ในเมื่ออาเซียนเกิดการรวมตัวกันและมีวัตถุประสงค์ตามกฎบัตรอาเซียนที่ประกาศให้มีผลบังคับใช้ในเดือนธันวาคม ๒๕๕๑/๒๐๐๘ กฎบัตรนั้นจึงเป็นจตุรัสธรรมนุญร่วมของอาเซียนที่รัฐสมาชิกทั้งหลายต้องยึดถือและปฏิบัติตาม เมื่อเป็นดังนี้แล้วทุกเรื่องที่เกิดทุกอย่างที่ว่าจะมีผลกระทบต่อประชาชนพลเมืองไทยและพลเมืองอีก ๙ ประเทศของอาเซียนโดยตรงทั้งการเมือง และความมั่นคง ทั้งการเศรษฐกิจ และทั้งด้านสังคมและวัฒนธรรม เพราะหากมีอะไรที่กำหนดแล้วว่าจะทำ ก็ต้องทำเหมือนกัน

ทั้งหมด มีผลกระทบเท่ากันในทุกประเทศที่เป็นสมาชิกอาเซียน หากลงนามสร้างสันติภาพร่วมกัน พลเมืองทั้งหลายก็ต้องช่วยกันสร้างสันติภาพระหว่างกัน หากตกลงว่าจะเปิดพรมแดนไปมาหาสู่หรือค้าขายกันอย่างเสรี ไม่มีอุปสรรคทั้งด้านภาษีและกระบวนการด้านศุลกากร อาเซียนบอกว่าให้สะดวกรวดเร็วก็ต้องทำให้ได้สะดวกรวดเร็วเสมอเหมือนเท่าเทียมกันทั้งหมด เมื่ออาเซียนตกลงให้เปิดเขตการค้าเสรีก็ต้องเปิดเสรีพร้อมกันทั้งหมด หากอาเซียนตกลงว่าจะต้องจรรโลงรักษาความแตกต่างหลากหลายทางภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมในอาเซียนให้เป็นอัตลักษณ์เฉพาะของอาเซียนร่วมกันเป็นหนึ่งเดียวกัน ทุกชาติทุกกลุ่มวัฒนธรรมธรรมในท้องถิ่นต่าง ๆ ของอาเซียนก็ต้องมีจิตสำนึกร่วมอัตลักษณ์เดียวกันให้ได้

โดยสรุป ความตกลงของอาเซียนผ่านการลงนามของผู้นำในระดับต่าง ๆ ล้วนมีผลกระทบต่อพลเมืองไทยและพลเมืองอาเซียนทั้งสิ้น เพราะฉะนั้น การสร้างความเป็นพลเมืองอาเซียนจึงเป็นสิ่งสำคัญและควรมีการหาแนวทางในการสร้างเสริมอย่างเป็นรูปธรรม โดยเริ่มตั้งแต่การสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเป็นพลเมืองและสร้างกระบวนการในการสร้างเสริมความเป็นพลเมือง ทั้งนี้ ในการสร้างเสริมทัศนคติและกระบวนการต่างๆ นั้น จำเป็นต้องอาศัยการดำเนินงาน ทั้งโดยองค์กรหรือหน่วยงานที่มีบทบาทหลักและกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน พลเมืองอาเซียนจึงมีความหลากหลายในทางสังคม ความเชื่อและวิถีชีวิต แต่ด้วยแนวโน้มอนาคตที่ต้องอยู่ภายใต้กฎกติกาเดียวกันในฐานะเป็นพลเมืองของภูมิภาคนั้น จำเป็นต้องร่วมกันแสวงหาจุดร่วมและสร้างสรรค์ให้เป็นคุณลักษณะประจำของพลเมืองอาเซียนซึ่งจะต้องส่งเสริมและพัฒนาาร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอย่างแท้จริง

บทสรุป

การดำเนินตามองค์ความรู้ตามยุทธศาสตร์ที่ ๓ เสริมสร้างประชาธิปไตยและความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายในการขับเคลื่อนให้สำเร็จเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ที่ต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเสริมสร้างประชาธิปไตยและความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่ชัดเจน ถูกต้อง ตรงกัน เพื่อให้สามารถถ่ายทอดและสื่อสารทิศทางการดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างเป็นรูปธรรม

คณะอนุกรรมการจัดทำองค์ความรู้ฯ จึงได้จัดทำชุดองค์ความรู้ด้านการเสริมสร้างประชาธิปไตยและความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ผ่านช่องทางต่าง ๆ พร้อมแบบปฏิบัติที่เป็นเลิศจากการปฏิบัติงาน (Best Practice) ประกอบด้วย ๑) องค์ความรู้ผ่านสื่อโทรทัศน์ ของกลุ่มงานผลิตรายการโทรทัศน์ ๒) องค์ความรู้ผ่านสื่อวิทยุ ของกลุ่มงานผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง ๓) องค์ความรู้ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ ของกลุ่มงานผลิตเอกสาร ๔) องค์ความรู้ผ่านการจัดกิจกรรม ของกลุ่มงานเผยแพร่ประชาธิปไตยและกิจกรรมสภาผู้แทนราษฎร ๕) องค์ความรู้ด้านสื่อออนไลน์ (Internet/Intranet/Application Line) ของกลุ่มงานสื่อมวลชน และการพัฒนาสมรรถนะของข้าราชการเพื่อปฏิบัติงานด้านการเสริมสร้างประชาธิปไตยและความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ตลอดจนประชาชนทั่วไป ได้รับทราบแนวทางในการปฏิบัติงานด้านการเสริมสร้างประชาธิปไตยและความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ให้ประสบความสำเร็จตามยุทธศาสตร์ซึ่งจะได้นำเสนอรายละเอียดของแต่ละชุดองค์ความรู้ในส่วนต่อไป

บทที่ ๒

เทคนิคและทักษะในการดำเนินงานด้านการเสริมสร้างประชาธิปไตย และความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผ่านช่องทางต่าง ๆ

ภารกิจงานเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจด้านการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมของประชาชน และเสริมสร้างความเป็นพลเมืองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ถือเป็นหัวใจสำคัญของยุทธศาสตร์ที่ ๓ เสริมสร้างประชาธิปไตย และความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยฯ เนื่องจาก การแก้ปัญหา การปฏิรูป และการพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน จะสำเร็จหรือเห็นผลเป็นรูปธรรมไม่ได้เลยหากขาด ซึ่งความรู้ ความร่วมมือร่วมใจ และการมีส่วนร่วมระหว่างประชาชน เจ้าหน้าที่รัฐ และภาคประชาสังคม ดังนั้น แผนงาน/ งาน/ โครงการ/ กิจกรรมต่าง ๆ ของสำนักประชาสัมพันธ์ และสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ รัฐบาล จึงมุ่งเน้นการสนับสนุนและเปิดช่องทางนำองค์ความรู้ด้านประชาธิปไตยไปสื่อสารผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์ สื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ “ประชาชน” เข้ามามีส่วนร่วมตามกระบวนการประชาธิปไตย เข้าใจบทบาท อำนาจหน้าที่ และข้อมูลข่าวสารการดำเนินงานของฝ่ายนิติบัญญัติ ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และมีความน่าเชื่อถือ อันจะป้องกันและแก้ไขความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นระหว่างรัฐกับประชาชน พร้อมกันนี้ เพื่อปรับปรุง/พัฒนางานให้บรรลุผลลัพธ์ที่ตอบสนองความคาดหวัง ประสบความสำเร็จ ก้าวสู่ความเป็นเลิศ และมีความยั่งยืน จึงได้นำความรู้ไปใช้ในกระบวนการ แล้วสรุปออกมาเป็นแนวปฏิบัติที่ดีที่สุด (Best Practices) เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานและการเสริมสร้างสมรรถนะของบุคลากร โดยมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารการดำเนินงาน ๕ ช่องทาง ดังนี้

๑. ด้านการผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์
๒. ด้านการผลิตสื่อวิทยุกระจายเสียง
๓. ด้านการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์
๔. ด้านการจัดกิจกรรม
๕. ด้านสื่อออนไลน์ (Internet/ Intranet/ Application Line)

๑. ด้านการผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์

การประชาสัมพันธ์และสื่อสารมวลชนเป็นอีกหนึ่งภารกิจของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ในการสนับสนุนการดำเนินงานด้านนิติบัญญัติ อีกทั้งยังมีส่วนสำคัญในการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจด้านการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย กระบวนการทางด้านนิติบัญญัติ รวมถึง การเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐสภากับประชาชนผ่านการผลิตรายการโทรทัศน์ การถ่ายทอดสดการประชุมสภา การบันทึกภาพการสัมมนาของกรรมาธิการ เพื่อออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์รัฐสภา ดิจิทัล ช่อง ๑๐ ตลอดจนเผยแพร่ผ่านช่องทางนิวมีเดียของสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา โดยมีการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ที่สำคัญ คือ การถ่ายทอดสดการประชุมสภา และการผลิตรายการโทรทัศน์

สถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา ยังคงมุ่งเน้นการเสริมสร้างความรู้ด้านการเมืองการปกครองผ่านกระบวนการทำงานของฝ่ายนิติบัญญัติ ตามนโยบายด้านรายการของสถานีฯ ที่มุ่งพัฒนาคุณภาพรายการ ทั้งด้านผู้จัดรายการและเทคนิคการนำเสนอให้มีรูปแบบรายการที่น่าสนใจ พร้อมทั้งเปิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสนอความคิดเห็นเพื่อการปฏิรูปประเทศผ่านภารกิจ พร้อมกันนี้ สถานีฯ ยังมีการพัฒนาเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินรายการให้มีความรู้ความสามารถ เพื่อนำไปสู่ความเป็นมืออาชีพ ซึ่งมีศักยภาพในการผลิตรายการที่ให้ความรู้ และเปิดเวทีแห่งการมีส่วนร่วมของประชาชนผ่านทางรายการต่าง ๆ ของสถานี มีความมุ่งมั่นเพื่อพัฒนา และสร้างสรรค์คุณภาพการผลิตรายการอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านรูปแบบรายการที่สร้างการมี

ส่วนร่วมของผู้ฟัง ด้านองค์ความรู้ที่จะพัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยให้เข้าถึงทุกกลุ่ม เป้าหมาย และเป็นสื่อกลางในการส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐสภากับประชาชน ส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยตามวิถีรัฐธรรมนูญ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

๑.๑ กระบวนการและขั้นตอนการดำเนินการ

รายการวิทยุโทรทัศน์มีหลากหลายประเภท หลากหลายรูปแบบ ที่มีเป้าประสงค์หลัก สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานีฯ คือ การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่สาระความรู้และข่าวสารเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยกระบวนการทางด้านนิติบัญญัติ สาระสำคัญเกี่ยวกับบทบัญญัติต่าง ๆ ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ความรู้เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยตามวิถีรัฐธรรมนูญ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ตลอดจนกิจกรรมของรัฐสภาในด้านต่าง ๆ เผยแพร่ออกอากาศ ทางสถานี ให้เป็นไปตามแผนการผลิตรายการ และออกอากาศตามกำหนดเวลาอย่างมีคุณภาพ ดังนั้น รายการหลักที่ส่งเสริมภารกิจของสถานี จึงเป็นรายการประเภทสาระความรู้ รวมถึงรายการประเภทข่าว ซึ่งในการผลิตรายการ วิทยุโทรทัศน์ มีขั้นตอนดำเนินการกล่าวโดยสรุปได้ ๓ ขั้นตอน ประกอบด้วย

๑.๑.๑ ขั้นตอนก่อนการผลิตรายการ(Pre - Production)

๑.๑.๒ ขั้นตอนการผลิตรายการ (Production)

๑.๑.๓ ขั้นตอนหลังการผลิตรายการ (Post - Production)

อนึ่ง ในแต่ละประเภทรายการ จะมีรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินงานที่แตกต่างกัน รวมถึงมีความยุ่งยากซับซ้อนของงานแตกต่างกันไป ทั้งนี้ องค์ความรู้ที่เป็นหลักสำคัญด้านการผลิตรายการ วิทยุโทรทัศน์ สรุปโดยสังเขป ดังนี้

๑.๑.๑ ขั้นตอนก่อนการผลิต (Pre - Production)

๑) วางแผนการผลิตรายการ โดยกำหนดรูปแบบและวัตถุประสงค์รายการ เพื่อให้การผลิตรายการเป็นไปในแนวทางที่ต้องการว่าจะมุ่งนำเสนออะไรแก่ผู้ฟังผู้ชม อาทิ มุ่งเน้นการนำเสนอองค์ความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระบอบรัฐสภา องค์ความรู้เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยตามวิถีรัฐธรรมนูญ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ความเคลื่อนไหวทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและเหตุการณ์ปัจจุบันต่าง ๆ ผ่านมุมมองของฝ่ายนิติบัญญัติ นักวิชาการและผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงเป็นสื่อกลางในการสะท้อนความคิดเห็นระหว่างรัฐสภากับประชาชน

๒) ติดตามข้อมูลข่าวสารและความเคลื่อนไหวทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมในแต่ละวันจากสื่อต่าง ๆ เช่น สื่อโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ และอินเทอร์เน็ต อย่างรอบด้าน

๓) กำหนดประเด็นที่จะนำเสนอในรายการ พร้อมทั้งวิทยากรรับเชิญในรายการ โดยพิจารณาจากองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง เช่น เป็นประเด็นที่อยู่ในความสนใจของประชาชน หรือส่งผลกระทบต่อวงกว้างหรือไม่ วิทยากรท่านใดที่เชี่ยวชาญและเหมาะสมในประเด็นที่ตั้งไว้รวมทั้งนักวิชาการที่ทำงานในคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง

๔) ประสานงานกับวิทยากรรับเชิญในรายการเพื่อมาออกอากาศ ณ ห้องสตูดิโอ หรือสัมภาษณ์สดทางโทรศัพท์ (แล้วแต่กรณี)

๕) ค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ

๑.๑.๒ ขั้นตอนการผลิตรายการ (Production)

๑) ตรวจสอบความเรียบร้อยและความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ

๒) ประสานงานกับฝ่ายเทคนิคในรายละเอียดของการดำเนินรายการเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนการผลิตที่วางไว้

๓) ดำเนินรายการตามแผนการผลิตรายการที่ได้วางไว้ ดังนี้

(๑) ผู้ดำเนินรายการกล่าวทักทาย ผู้ฟัง/ผู้ชม และเกริ่นนำรายการในประเด็นต่าง ๆ ที่จะนำเสนอ

(๒) นำเสนอประเด็น ความเคลื่อนไหวทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และเหตุการณ์ปัจจุบันที่อยู่ในความสนใจของประชาชนในภาพรวมของแต่ละวัน และแนะนำวิทยากรรับเชิญในรายการ ดำเนินการสนทนาและสัมภาษณ์ตามประเด็นที่ตั้งไว้

(๓) ผู้ดำเนินรายการสรุปสาระสำคัญที่พูดคุยกับวิทยากร พร้อมทั้งกำหนดประเด็นที่จะให้ประชาชนร่วมแสดงความคิดเห็น จากนั้นเปิดสายโทรศัพท์ให้ประชาชนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในรายการ และให้วิทยากรได้ตอบข้อสงสัยของประชาชนที่โทรศัพท์เข้ามา

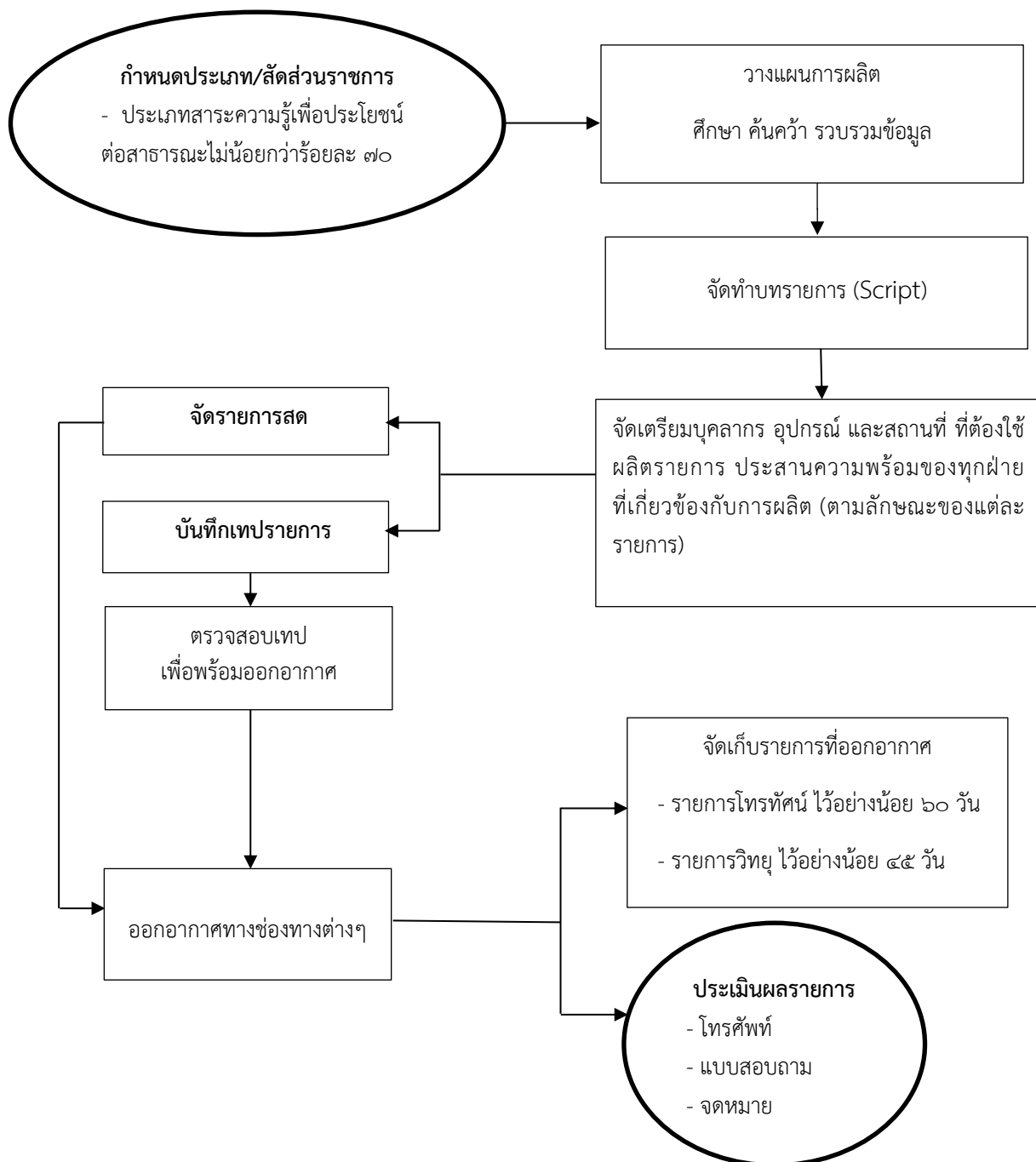
(๔) ผู้ดำเนินรายการเชิญวิทยากรสรุป ประเด็นและกล่าวฝากท้ายรายการ

(๕) ผู้ดำเนินรายการกล่าวขอบคุณวิทยากรและกล่าวลารายการ

๑.๑.๓ ขั้นตอนหลังการผลิต (Post - Production)

รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ พร้อมทั้งสรุปประเด็นความคิดเห็นต่าง ๆ เพื่อใช้ในการประเมินผล และเก็บเป็นฐานข้อมูลความรู้ต่อไปจัดเก็บรายการที่ออกอากาศแล้วในรูปแบบที่เหมาะสมและสามารถนำกลับมาใช้ได้อีกเมื่อจำเป็น รวมถึงสามารถบริการในการให้ฟังหรือชมย้อนหลังได้

ขั้นตอนการดำเนินการผลิตรายการ

๑.๒ องค์ความรู้ที่นำมาใช้ในการดำเนินการ

การปฏิบัติงานทางด้านการผลิตรายการโทรทัศน์ ผู้ผลิตรายการ พิธีกรผู้ดำเนินรายการและแขกผู้ร่วมรายการ ต้องอาศัยองค์ความรู้ทั้งทางด้านความเป็นศาสตร์และศิลป์ควบคู่กันไป มีความรู้เฉพาะด้านที่ได้จากการศึกษา ค้นคว้า ติดตามสถานการณ์ และมีความชำนาญ ทักษะประสบการณ์เพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน ซึ่งองค์ความรู้ที่ใช้ในการดำเนินงานจะมีลักษณะต่างๆ ดังนี้

๑.๒.๑ ความรู้ชัดแจ้ง (EK: Explicit Knowledge)

- ๑) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๖๐ และข้อบังคับการประชุม
- ๒) ระบบงานรัฐสภา อำนาจหน้าที่และภารกิจของรัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร

วุฒิสภา และงานของกรรมาธิการ

- ๓) ความรู้ด้านความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยตามวิถีรัฐธรรมนูญ
- ๔) ความรู้ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน
- ๕) ประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการ

กระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๖

- ๖) หลักการประชาสัมพันธ์และการสื่อสาร
- ๗) ความรู้เชิงวิชาการด้านการผลิตรายการโทรทัศน์

๑.๒.๒ ความรู้แบบฝังลึก (TK: Tacit Knowledge)

๑) ความรู้จากประสบการณ์ เทคนิคและทักษะในการจัดรายการ ในส่วนของพิธีกรผู้ดำเนินรายการ ได้แก่ การใช้หลักภาษาไทยที่ถูกต้อง อาทิ การอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ ร ล การอ่านเว้นวรรค และมีบัตรรับรองการเป็นผู้ประกาศที่ผ่านการทดสอบจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ สามารถเชื่อมโยงข้อมูลต่างๆ ให้เกิดความสอดคล้องกันได้ และนำเสนอข้อมูลนั้นด้วยความเป็นกลางตามหลักจรรยาบรรณวิชาชีพสื่อสารมวลชน

๒) มีความกระตือรือร้นในการศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลที่จำเป็นต้องใช้ในการผลิตรายการ สืบค้นข้อมูลจากแหล่งที่มาต่างๆ เช่น ความรู้ที่เป็นแนวคิดหรือทฤษฎีจากหนังสือวิชาการหรือห้องสมุด ข้อมูลข่าวสารทั่วไปจากหนังสือ วารสาร หรือ ข้อมูลที่เป็นปัจจุบันทันต่อเหตุการณ์จากหนังสือพิมพ์ จากช่องทางสื่อใหม่ (new media) ซึ่งเข้ามามีบทบาทอย่างยิ่งในยุคปัจจุบัน

๓) จัดเตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ อาทิ จัดเตรียมอุปกรณ์สำหรับบันทึกรายการ (กรณีเป็นรายการบันทึกล่วงหน้า) ไฟล์เสียงหรือไฟล์วิดีโอที่จะใช้ประกอบรายการ เช่น การสัมภาษณ์ เพลง ดนตรี ประกอบ เสียงประกอบ (Sound Effect) ภาพประกอบ (Insert) โดยดูจากลักษณะรายการ (Concept) ว่าเหมาะสมกับเพลง เสียงประกอบและภาพประกอบรายการประเภทใด รวมถึงงานออกแบบกราฟิกที่จะสร้างสีสันให้กับรายการ

๔) จัดทำบทรายการ (Script) จัดทำบทรายการ (Script) แบบเต็ม หรือแบบย่อตามความเหมาะสมของรูปแบบรายการ ตามหลักทฤษฎีสื่อสารมวลชน และจัดทำสำเนาบทรายการ (Script) ให้ฝ่ายที่เกี่ยวข้องในกระบวนการผลิต อาทิ ฝ่ายเทคนิค ฝ่ายกำกับรายการ ช่างภาพ ฯลฯ เพื่อจะได้ดำเนินการตามขั้นตอนให้ถูกต้อง และเข้าใจตรงกัน

๕) จัดรายการสด หรือบันทึกเทปตามวันเวลาที่กำหนด โดยประสานฝ่ายที่เกี่ยวข้องในกระบวนการผลิต อาทิ ฝ่ายเทคนิค ฝ่ายกำกับรายการ ช่างภาพ ฯลฯ และซักซ้อมความเข้าใจก่อนเริ่มปฏิบัติงาน และประสานวิทยากร (ถ้ามี) โดยคัดเลือกวิทยากรที่เหมาะสมกับประเด็นนั้น ๆ นอกจากนี้ในกรณีที่เรียนเชิญวิทยากรภายนอกที่เป็นนักวิชาการหรือผู้ทรงคุณวุฒิ จะต้องคำนึงถึงความเชี่ยวชาญในเรื่องที่จะสนทนา ความเป็นกลางทางการเมือง เพื่อเป็นการคัดกรองวิทยากรที่มีความเหมาะสม เนื่องจากสถานีเป็น

ผู้รับผิดชอบรายการทุกรายการ รวมถึงเนื้อหาที่นำเสนอออกอากาศ ซึ่งจะต้องมีความถูกต้องเหมาะสม และมีรูปแบบที่น่าสนใจ น่าติดตาม และผู้รับบริการ คือ ผู้ฟังและผู้ชมมีความพึงพอใจ ได้รับสาระความรู้จากทางรายการ และนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

๖) เมื่อใกล้หมดเวลาของการนำเสนอรายการในแต่ละครั้ง แต่ยังมีผู้ประสงค์จะแสดงความคิดเห็นในรายการอีก ผู้ดำเนินรายการจะต้องแจ้งช่องทางการเสนอความเห็นผ่านช่องทางอื่น เช่น การฝากประเด็นกับผู้ประสานงาน การส่งเป็นจดหมาย โทรสาร อีเมลล์ หรือ ผ่าน Application Line เป็นต้น ของรายการ (ถ้ามี) เพื่อให้ผู้สนใจในประเด็นดังกล่าวได้มีโอกาสเสนอความเห็นเพิ่มเติมด้วย

๗) รายการโทรทัศน์ที่เป็นรายการสด และรายการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมแสดงความคิดเห็นผ่านทางรายการ จะต้องมีการผู้ประสานงานรายการ ที่ทำหน้าที่ในการคัดกรองผู้ร่วมแสดงความคิดเห็น และทำความเข้าใจกับผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นก่อนเข้าร่วมรายการ เพื่อให้การเสนอความเห็นตรงกับประเด็นที่รายการกำหนดในแต่ละครั้ง พร้อมจัดลำดับการแสดงความคิดเห็นผ่านรายการตามลำดับ โดยไม่เลือกปฏิบัติ

๘) ในกรณีเรียนเชิญสมาชิกวุฒิสภาหรือผู้ทรงคุณวุฒิมาเป็นแขกรับเชิญร่วมสนทนาในรายการ และเปิดโอกาสให้ผู้ฟังผู้ชมร่วมแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่ทางรายการได้กำหนดขึ้น โดยผ่านทางโทรศัพท์ หรือช่องทางสื่อสารอื่นๆ อาทิ Application Line ผู้รับผิดชอบรายการจะต้องรวบรวมประเด็นความคิดเห็น ข้อซักถาม หรือข้อร้องเรียนต่างๆ ของผู้ร่วมแสดงความคิดเห็น โดยมีการจัดเก็บอย่างเป็นระบบ เพื่อเป็นหลักฐานอ้างอิง และใช้ประโยชน์ในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

๑.๓ ข้อควรคำนึงและข้อเสนอแนะในการดำเนินการ

การผลิตรายการโทรทัศน์ เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยตามวิถีรัฐธรรมนูญ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน มีข้อควรคำนึงและข้อเสนอแนะ เพื่อให้การดำเนินงานด้านการผลิตรายการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

๑.๓.๑ ในการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยตามวิถีรัฐธรรมนูญ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการผลิตรายการจำเป็นต้องมีทัศนคติที่ดีในฐานะสื่อสารมวลชน ที่จะต้องเป็นผู้นำเสนอข้อมูลด้วยความเป็นกลางตามหลักจรรยาบรรณวิชาชีพสื่อสารมวลชน มีความรู้ความเข้าใจเป็นอย่างดีเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยตามวิถีรัฐธรรมนูญ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ทั้งผู้ผลิตรายการ ผู้ดำเนินรายการ รวมถึงวิทยากรผู้ร่วมรายการ อีกทั้งยังต้องตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคมในการนำเสนอข้อมูลสู่สาธารณะ ผ่านช่องทางของสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา ดิจิทัล ช่อง ๑๐

๑.๓.๒ ในรายการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมแสดงความคิดเห็นผ่านทางรายการ ผู้ดำเนินรายการจะต้องมีความชำนาญ และมีทักษะในการควบคุมสถานการณ์เป็นอย่างดี ในกรณีที่ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นอาจใช้ถ้อยคำไม่เหมาะสม หรือไม่ปฏิบัติตามกติกา พิธีกรผู้ดำเนินรายการต้องควบคุมสถานการณ์ รวมถึงอาจจำเป็นต้องตัดการสนทนาโดยใช้ถ้อยคำที่สุภาพ หากยังไม่ปฏิบัติตามกติกา เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ฟังผู้ชมรายต่อไปได้แสดงความคิดเห็นในรายการ

๑.๔ แบบปฏิบัติที่เป็นเลิศจากการปฏิบัติงาน (Best Practice)

๑.๔.๑ ที่มาและความสำคัญ

งานด้านการประชาสัมพันธ์และสื่อสารมวลชน นับเป็นอีกหนึ่งภารกิจของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ในการสนับสนุนการดำเนินงานด้านนิติบัญญัติ อีกทั้งยังมีส่วนสำคัญในการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจด้านการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย กระบวนการทางด้านนิติบัญญัติ

รวมถึงการเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐสภากับประชาชน ผ่านการผลิตรายการโทรทัศน์ การถ่ายทอดสดการประชุมสภา การบันทึกภาพการสัมมนาของกรรมาธิการคณะต่าง ๆ เพื่อออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์รัฐสภา ดิจิทัล ช่อง ๑๐ ตลอดจนเผยแพร่ผ่านช่องทางนิวมีเดียของสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา (www.radioparliament.net, Facebook Live, Youtube, Line, APP: Pchannel) ในปัจจุบัน สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโทรทัศน์ภาคพื้นดิน ในระบบดิจิทัล บริการสาธารณะ ประเภทที่สาม ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการกระจายข้อมูลข่าวสารเพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐบาลกับประชาชน และรัฐสภากับประชาชน โดยได้รับใบอนุญาตจาก กสทช. เมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๕๘ ลำดับหมายเลขการให้บริการ หมายเลข (๑๐) หรือ ช่อง ๑๐ แพร่ภาพออกอากาศในระบบดิจิทัลเมื่อวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๕๘ ควบคู่กับการออกอากาศในระบบดาวเทียม และเคเบิลทีวี โดยก่อนหน้านี้ สถานีโทรทัศน์รัฐสภา แพร่ภาพออกอากาศในระบบสัญญาณผ่านดาวเทียมมาตั้งแต่วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๔๙ นอกจากนี้ ได้เพิ่มช่องทางการรับฟังทางอินเทอร์เน็ตที่ www.radioparliament.net และ Application ของสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา (TPchannel) มีการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ที่สำคัญ ดังนี้

๑) การถ่ายทอดสดการประชุมสภา

ภารกิจหน้าที่หลักของสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา คือการดำเนินการถ่ายทอดสดการประชุมสภาผู้แทนราษฎร การประชุมวุฒิสภา และการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ทั้งในสมัยสามัญทั่วไป สมัยสามัญนิติบัญญัติ และสมัยวิสามัญ ถ่ายทอดสดตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสิ้นการประชุมทุกครั้ง โดยนำเสนอรายการเกาะติดสภา ในช่วงก่อนถ่ายทอดสดการประชุมสภา เพื่อแจ้งให้ผู้รับชมรายการได้ทราบถึงระเบียบวาระของการประชุมในแต่ละครั้ง สารสำคัญของร่างพระราชบัญญัติที่จะเข้าสู่การพิจารณา รวมถึงสารสำคัญของญัตติ และกระทู้ถามต่าง ๆ

ทั้งนี้ นับจากวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ได้มีการเปลี่ยนแปลงของประเทศไทย ในระยะเปลี่ยนผ่านภายใต้คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่มุ่งเน้นวางรากฐานการปฏิรูป และกฎ กติกาของประเทศ ส่งผลให้การดำเนินงานของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้รับมอบหมายให้ปรับเปลี่ยนภารกิจภายใต้แผนการดำเนินงานเพื่อรองรับการเดินหน้าปฏิรูปประเทศ โดยให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาปฏิรูปแห่งชาติ และคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ ดังนั้น บทบาทภารกิจของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และองค์กรภายใน รวมถึงสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปประเทศเป็นสำคัญ อาทิ แผนการผลิตรายการของสถานี ที่จำเป็นต้องปรับให้เหมาะสมกับสภาวะการณ์และสอดคล้องกับนโยบายดังกล่าว ซึ่งนำไปสู่การปรับรูปแบบและเนื้อหารายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาและสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาในปี ๒๕๕๗ - ๒๕๖๐ แต่ยังคงดำเนินการตอบสนองต่อพันธกิจหลักขององค์กร คือ การถ่ายทอดสดการประชุมของฝ่ายนิติบัญญัติ เพื่อเผยแพร่ผลการดำเนินงานของฝ่ายนิติบัญญัติไปสู่ประชาชนแบบใกล้ชิด ทันสถานการณ์ สดจากห้องประชุมแบบ Real Time คือ ปรับเปลี่ยนภารกิจจากการถ่ายทอดการประชุมสภาผู้แทนราษฎร การประชุมวุฒิสภา และการประชุมรัฐสภา เป็นการถ่ายทอดการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ การประชุมสภาปฏิรูปแห่งชาติ และถ่ายทอดการประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศในเวลาต่อมา

สถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา ยังคงมุ่งเน้นการเสริมสร้างความรู้ด้านการเมืองการปกครองผ่านกระบวนการทำงานของฝ่ายนิติบัญญัติ ตามนโยบายด้านรายการของสถานีฯ ที่มุ่งพัฒนาคุณภาพรายการ ทั้งด้านผู้จัดรายการและเทคนิคการนำเสนอให้มีรูปแบบรายการที่น่าสนใจ พร้อมทั้งเปิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสนอความคิดเห็นเพื่อการปฏิรูปประเทศผ่านภารกิจต่าง ๆ ดังนี้

(๑) ถ่ายทอดสดการประชุมของฝ่ายนิติบัญญัติ โดยถ่ายทอดสดอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เริ่มจนเสร็จสิ้นการประชุม

(๒) จัดสรรช่วงเวลาการออกอากาศ เพื่อสนับสนุนการประชาสัมพันธ์และเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานของฝ่ายนิติบัญญัติ

(๓) ถ่ายทอดสดการสัมมนา/การจัดงาน/การจัดเวทีรับฟังความคิดเห็น ทั้งในและนอกสถานที่ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย

(๔) เสนอข่าวความเคลื่อนไหวและผลการดำเนินงานของฝ่ายนิติบัญญัติในช่วงต้นชั่วโมงและในช่วงข่าวภาคต่าง ๆ ของสถานีฯ เพื่อประชาสัมพันธ์และเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานของฝ่ายนิติบัญญัติ

๒) การผลิตรายการโทรทัศน์

สถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา ได้จัดให้มีรายการต่าง ๆ ทั้งรูปแบบรายการสดและบันทึกเทป โดยการพัฒนาด้านรายการได้พิจารณาถึงประโยชน์สูงสุดของการเป็นสื่อของฝ่ายนิติบัญญัติ และคำนึงถึงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลอย่างเต็มศักยภาพมากยิ่งขึ้น ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น รับฟังปัญหาพร้อมทั้งข้อเสนอแนะต่าง ๆ ผ่านทางรายการและช่องทางต่าง ๆ มากขึ้น เพื่อตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ พันธกิจ และทิศทางเป้าหมายของสถานีอย่างชัดเจน การนำเสนอเนื้อหาของแต่ละรายการมุ่งเน้นในการเสริมสร้างองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานี และมีการคัดสรรบุคคลร่วมรายการซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ มีความเชี่ยวชาญเป็นที่น่าเชื่อถือ ทั้งในส่วนของสมาชิกรัฐสภาและนักวิชาการที่มีชื่อเสียง

พร้อมกันนี้ สถานีฯ ยังมีการพัฒนาเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินรายการให้มีความรู้ความสามารถ เพื่อนำไปสู่ความเป็นมืออาชีพ ซึ่งมีศักยภาพในการผลิตรายการที่ให้ความรู้ และเปิดเวทีแห่งการมีส่วนร่วมของประชาชนผ่านทางรายการต่าง ๆ ของสถานี มีความมุ่งมั่นเพื่อพัฒนา และสร้างสรรค์คุณภาพการผลิตรายการอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านรูปแบบรายการที่สร้างการมีส่วนร่วมของผู้ฟัง ด้านองค์ความรู้ที่จะพัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยให้เข้าถึงทุกกลุ่มเป้าหมาย และเป็นสื่อกลางในการส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐสภากับประชาชน ส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยตามวิถีรัฐธรรมนูญ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้การผลิตรายการของสถานีมุ่งเน้นองค์ประกอบ ดังนี้

(๑) ผลิตรายการสด และเปิดโอกาสให้ผู้ฟังและผู้ชมได้แสดงร่วมความคิดเห็นในรายการอย่างสร้างสรรค์ รวมถึงร่วมซักถามปัญหาต่าง ๆ กับวิทยากรในรายการ ทั้งนี้ โดยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และรูปแบบของรายการ และประเด็นที่แต่ละรายการกำหนด

(๒) ผลิตรายการโดยเน้นผู้รับชมรายการเป็นศูนย์กลาง มีการสัมภาษณ์ประชาชนหลากหลายสาขาอาชีพ และนำเสนอ vox pop (Voice of People) ในประเด็นที่อยู่ในความสนใจออกอากาศในรายการต่างๆ ของสถานี รวมถึงการนำเสนอกราฟิก แผนภูมิสถิติ เพื่อสร้างสรรค์และพัฒนารูปแบบให้มีความน่าสนใจซึ่งเป็นการดำเนินการเชิงรุก

นอกจากนี้ สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาและสถานีโทรทัศน์รัฐสภา ยังได้นำเสนอข่าวออกอากาศทั้งในรูปแบบรายการประเภทข่าว และข่าวต้นชั่วโมง โดยเน้นข่าวสารในแวดวงรัฐสภา ข่าวกจากสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ตลอดจนข่าวสารความเคลื่อนไหวทางการเมืองที่น่าสนใจ

๑.๔.๒ แนวทางในการพัฒนา

สถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา มีวัตถุประสงค์หลักในการผลิตรายการ คือ เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารความรู้ความเข้าใจด้านการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย กระบวนการทางด้านนิติบัญญัติ รวมถึงการเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐสภากับประชาชน ดังนั้น เพื่อให้บรรลุหน้าที่ตามพันธกิจ (Mission) ที่ ๓ ตามแผนยุทธศาสตร์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๔ นั้นคือ การส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง และพัฒนาประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สถานีวิทยุโทรทัศน์จึงคำนึงถึงปัจจัยหลักที่จะส่งผลให้การผลิตรายการโทรทัศน์เกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุด นั้นคือ

๑) เนื้อหารายการโทรทัศน์ ที่นำเสนอจะต้องเป็นข้อเท็จจริง (Non-fiction / Journalist) วิธีการนำเสนอที่เป็นกลาง ไม่นำอารมณ์ หรือปลุกเร้า ยึดหลักของการนำเสนอที่ถูกต้อง ภาพและเสียงที่ปรากฏในรายการจะต้องเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ตามอำนาจหน้าที่ของสถานีฯ คือ การดำเนินการถ่ายทอดสดการประชุมสภาผู้แทนราษฎรการประชุมวุฒิสภา การประชุมรัฐสภา รวมถึงการประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่สาระความรู้และข่าวสารเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย กระบวนการทางด้านนิติบัญญัติ และกิจกรรมของรัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาในด้านต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างสมาชิกรัฐสภากับประชาชน

๒) บุคคลที่จะมาเป็นผู้ถ่ายทอดเนื้อหา หรือเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดเนื้อหา หรือสาระในรายการจะต้องเป็นผู้ที่มีความน่าเชื่อถือ ทั้งในส่วนของพิธีกรผู้ดำเนินรายการจะต้องเป็นผู้ที่มีชื่อเสียง บุคลิกลักษณะน่าเชื่อถือ มีการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้องตามอักขระวิธี และแขกรับเชิญผู้ร่วมรายการ อาทิ สมาชิกสภา ที่ปรึกษากรรมาธิการ นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ จะต้องเป็นผู้ที่มีประสบการณ์หรือความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ มีความสามารถในการถ่ายทอดที่ดี อธิบายเข้าใจง่าย

๓) เทคนิคในการผลิตรายการโทรทัศน์ จะต้องมีความน่าสนใจ ซึ่งจำเป็นจะต้องมีทีมงานที่มีคุณภาพในทุกๆขั้นตอนการผลิตเริ่มจาก ผู้ควบคุมการผลิต (Producer), ผู้สร้างสรรค์รายการ (Creative), ผู้เขียนบท หรือร้อยเรียงเนื้อหา (Script – Writer), ผู้ประสานงาน (Co-ordinator), ผู้กำกับเทคนิค (Technical Director), ช่างกล้อง (Camera Operators), ช่างเทคนิคด้านแสง (Lighting Technician), ช่างเทคนิคด้านภาพ (Video Engineer), ช่างเทคนิคด้านเสียง (Audio Engineer), ช่างเทคนิคผู้ควบคุมการตัดต่อ (Editor) และเจ้าหน้าที่ตรวจสอบรายการ (Auditor)

๑.๔.๓ ผลการดำเนินงาน

กลุ่มงานผลิตรายการโทรทัศน์ ได้ดำเนินการในการผลิตรายการ โดยยึดการนำเสนอเนื้อหาสาระ ด้านการเสริมสร้างความรู้และข่าวสารเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย กระบวนการทางด้านนิติบัญญัติเป็นสำคัญ ซึ่งการผลิตรายการของสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภานั้น มีภารกิจหลักในการถ่ายทอดสดการประชุมของรัฐสภา แต่นอกเหนือจากนั้น สถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภายังผลิตรายการเพื่อเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจด้านการเมืองการปกครอง โดยนำเสนอผ่านการผลิตรายการประเภทการวิเคราะห์ รายการประเภทนี้ จะมีการนำเสนอเหตุการณ์จริง มีการผลิตรายงานพิเศษ หรืออาจหยิบยกประเด็นที่น่าสนใจในสังคมมาร่วมวิเคราะห์ในรายการ โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ หรือผู้ทรงคุณวุฒิ มาร่วมพูดคุยให้ความกระจ่างหรือชี้แจงเรื่องราวที่เกิดขึ้น โดยเน้นการนำเสนอที่ชัดเจนถูกต้อง ซึ่งในที่นี่ กลุ่มงานผลิตรายการโทรทัศน์ ขอนำเสนอรายการ Zoom in รายการนี้ เป็นรายการประเภทวิเคราะห์ รายการหลักช่วงค่ำ ของสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา ออกอากาศมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๕๕ โดยออกอากาศเป็นประจำทุกวันจันทร์ ถึงวันพฤหัสบดี หลังจบข่าวในพระราชสำนัก

๑) รูปแบบรายการเป็นประเภทสนทนาเชิงวิเคราะห์ มีการคัดเลือกประเด็นสำคัญๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการทำงานของสถานีวิทยุแห่งชาติ ความเป็นผู้นำของการพิจารณาร่างกฎหมายสำคัญในเรื่องต่างๆ ที่ประชาชนควรรู้ และให้ความสนใจ รวมถึงภารกิจสำคัญของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต สังคม เศรษฐกิจ สุขภาพอนามัย คมนาคม การเงินการธนาคาร ปัจจัยพื้นฐาน ตลอดจนสถานการณ์ในต่างประเทศที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชน ผ่านการพูดคุยระหว่างพิธีกรและวิทยากร ผู้ร่วมรายการที่เป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่นำเสนอมาสนทนา และวิเคราะห์เชิงลึกในประเด็นดังกล่าว เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจด้านการเมืองและด้านต่าง ๆ อย่างครอบคลุมให้แก่ประชาชน ทั้งยังเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เพื่อการพัฒนาประชาธิปไตยที่ยั่งยืน

๒) จุดประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินการ

๓) เผยแพร่ภารกิจของฝ่ายนิติบัญญัติ สถานีวิทยุแห่งชาติ และภารกิจของรัฐบาลที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชน

๔) เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับองค์ความรู้ และกระบวนการทำงานของฝ่ายนิติบัญญัติ

๕) เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน รวมถึงเรียนรู้ถึงข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์กับการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะในเรื่องการพิจารณากฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประชาชน

๖) กระบวนการผลิตผลงานหรือขั้นตอนการดำเนินงาน

(๑) *ขั้นวางแผน Plan*

การดำเนินงานในส่วนของการผลิตรายการโทรทัศน์ประเภทการวิเคราะห์ข่าว นั้น ผู้ผลิตรายการจะต้องคิดหัวข้อในการนำเสนอ กำหนดประเด็น โดยคำนึงถึงเรื่องที่น่าสนใจหรือเป็นกระแสในปัจจุบัน รวมถึงมีการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลทั้งจากการสอบถามจากผู้รู้ หรือจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ทั้งหนังสือ อินเทอร์เน็ต โดยข้อมูลนั้นต้องมาจากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ และเป็นความจริง อาทิ

- รวบรวมข้อมูล เนื้อหาสาระต่าง ๆ มาวิเคราะห์แยกย่อยหัวเรื่องประเด็น กำหนดขอบเขตเนื้อหา ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และกลุ่มเป้าหมาย การค้นคว้าหาข้อมูลเพื่อเสริมรายละเอียดเรื่องราวที่ถูกต้อง จริง ชัดเจน และมีมิติมากขึ้น

- ปรีक्षाผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร อาทิ กลุ่มงานประธานรัฐสภา สำนักประชุม สำนักกรรมการ สำนักวิชาการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

- การจัดทำลำดับเนื้อหา การตั้งคำถามในรายการตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เพื่อให้เนื้อหาที่จัดทำที่แน่นอน อยู่ในกรอบตามประเด็นของรายการ

(๒) *ขั้นลงมือปฏิบัติ Do*

- จัดทำบทโทรทัศน์ แนวคำถามที่ใช้ในรายการ จัดทำบทโทรทัศน์สำหรับรายงานพิเศษ

- นัดทีมงาน พิธีกร ช่างแต่งหน้า ผู้กำกับภาพ ผู้กำกับคิว จอห์นสตูดิโอ และทีมงานด้านเทคนิคต่าง ๆ อาทิ ช่างภาพ ทีมไฟ ทีมเสียง ฉาก กราฟิกรายการ เทคนิคพิเศษต่าง ๆ กำหนดวันเวลา ในการถ่ายทำรายการ เนื่องจากการถ่ายทำรายการโทรทัศน์นั้นค่อนข้างมีเวลาที่จำกัด การวางแผนที่ดีจะทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น

- ประสานงานแขกรับเชิญผู้ร่วมรายการ โดยมีการประสานในเบื้องต้นถึงประเด็นที่จะพูดคุยในรายการ ของเขตของเนื้อหา รวมถึงข้อจำกัด หรือเนื้อหาที่ควรระวัง เพื่อมิให้เกิดความผิดพลาดหน้างาน

- ขั้นตอนของการบันทึกรายการซึ่งถือเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญ จะต้องมีการควบคุมการผลิต กำกับดูแลการทำงานให้เป็นไปตามแผนงานที่วางไว้ เพื่อจะทำให้ภาพที่ออกมามีตรงตามเป้าหมาย และที่สำคัญจะต้องมีการเตรียมพร้อมรับมือและแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นระหว่างการทำงาน อาทิ ไฟดับ หรืออุปกรณ์มีปัญหาทางเทคนิค

- เมื่อการบันทึกรายการเสร็จสิ้นแล้ว ขั้นตอนถัดไปคือการตัดต่อรายการ โดยในขั้นตอนนี้ จะเป็นการเรียงร้อยรายการ ใส่ภาพประกอบรายการ การสร้างงานกราฟิก การลงเสียง การใส่เพลงในรายการ ทุก ๆ ขั้นตอนนี้ ถือเป็นส่วนหลักต้น และเพิ่มอรรถรสในการรับชม สร้างสีสันให้รายการมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

▶ ยุทธศาสตร์ชาติ 6 ด้าน

ปัญหาเร่งด่วนที่ต้องแก้เพื่อความมั่นคง

- 1 ความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน
- 2 ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด
- 3 ความไม่สงบใ้พื้นที่ภาคใต้
- 4 อาชญากรรมทางไซเบอร์
- 5 การทุจริตในวงราชการ

- กระบวนการสุดท้ายของการผลิตรายการ คือการตรวจเช็คความถูกต้อง สมบูรณ์ของรายการ ความถูกต้องของการสะกดคำ ชื่อ - นามสกุล ของพิธีกร แขกผู้ร่วมรายการ ชื่อประเด็นรายการ การขึ้นกราฟฟิก เพจเจอร์ความรู้ต่าง ๆ การใส่ภาพประกอบในรายการสอดคล้องกับประเด็น รายการ หรือการพูดคุยในขณะนั้นหรือไม่ เทคนิคที่ใช้ในการตัดต่อต่าง ๆ

(๓) ขั้นตรวจสอบและประเมินผล Check

รายการ Zoom in ออกอากาศเป็นประจำทุกวันจันทร์ - วันพฤหัสบดี หลังจบข่าวในพระราชสำนัก เวลาประมาณ ๒๑.๑๕ นาที ขณะที่รายการออกอากาศอยู่ ผู้ผลิตรายการจำเป็นต้องตรวจเช็คความระหว่างที่มีการออกอากาศ รายการมีปัญหาในการออกอากาศหรือไม่ หากมีปัญหา ผู้ผลิตรายการต้องประสานงานในเบื้องต้นกับทีมงานในห้องควบคุมการออกอากาศ เพื่อหาทางแก้ไขปัญหานั้นที่ นอกจากรายการ Zoom in จะแพร่ภาพทางสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาดิจิทัลช่อง ๑๐ แล้ว ยังมีการแพร่ภาพทางสื่ออื่นมีเดีย คือ www.redioparlament.net และ www.facebook.com/Zoomin.Digital10/ ด้วย ซึ่งจะมีส่วนช่วยในเรื่องของการประเมินผลการรับชมรายการได้ ทั้งยังสามารถดูผลตอบรับได้จากคำแนะนำ หรือคำติชมรายการ

(๔) ขั้นนำไปใช้ Act

นำผลที่ได้จากการตรวจสอบความสมบูรณ์หรือปัญหาที่เกิดขึ้นขณะออกอากาศรายการ Zoom in และผลตอบรับจากการรับชมรายการ Zoom in มาเป็นแนวทางการพัฒนาการผลิตรายการ และใช้เป็นข้อมูลในการแก้ไขปรับปรุงกระบวนการทำงาน หรือการสร้างสรรค์รายการใหม่ ๆ ต่อไป

๑.๔.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ

- ๑) ผู้รับชมรายการได้รับทราบการทำงานของฝ่ายนิติบัญญัติ สมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และภารกิจของรัฐบาลที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชน
- ๒) ผู้รับชมรายการได้เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ให้แก่ประชาชนเกี่ยวกับองค์ความรู้และกระบวนการการทำงานของฝ่ายนิติบัญญัติ
- ๓) ผู้รับชมรายการได้มีโอกาสรับรู้ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง รวมถึงเรียนรู้ถึงข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์กับการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะในเรื่องการพิจารณากฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประชาชน

๑.๔.๕ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

ในปัจจุบันจะเห็นได้ว่า เกิดการแข่งขันแย่งชิงกลุ่มเป้าหมายผู้รับรายการโทรทัศน์มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพฤติกรรมการเลือกรับสารของผู้รับชมรายการเปลี่ยนแปลงไป พร้อมกับการก้าวเข้ามาแทนที่ของสื่อใหม่ ที่ผู้รับชมรายการสามารถเข้าไปรับชมได้ทุกเมื่อ และทุกเวลาโดยไม่มีข้อจำกัด ดังนั้น ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้สถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน นั่นคือ การสร้างสรรค์และผลิตรายการโทรทัศน์ให้ตอบสนองวัตถุประสงค์หลักของสถานีฯ คือ เพื่อการกระจายข้อมูลข่าวสารเพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐบาลกับประชาชน และรัฐสภากับประชาชน

เมื่อผู้รับชมรายการ เลือกที่จะรับชมรายการจากสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา ดิจิทัล ช่อง ๑๐ สิ่งที่ผู้รับชมรายการคาดหวังเป็นสิ่งแรกนั่นคือ เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสาระความรู้และข่าวสารเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย กระบวนการทางด้านนิติบัญญัติ สาระสำคัญที่เกี่ยวกับบทบัญญัติต่าง ๆ ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ความรู้เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตยตามวิถีรัฐธรรมนูญ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ตลอดจนกิจกรรมของรัฐบาลในด้านต่าง ๆ ดังนั้น เนื้อหานี้ เราเรียกว่าเป็น Flagship content หรือ เนื้อหาที่เป็นเอกลักษณ์ของช่อง มีคุณภาพเป็นกลางทางการเมือง ถูกต้อง เชื่อถือได้สามารถกระตุ้นความสนใจ ทำให้ผู้ชมติดตามและนึกถึง อาจจะสามารถกล่าวได้ว่า หากคุณต้องการรับชมเนื้อหารายการเกี่ยวกับเรื่องการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นพระประมุข หรือกระบวนการทางด้านนิติบัญญัติ คุณต้องกดมาที่ “ดิจิทัล หมายเลข ๑๐ สถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา”

๒. ด้านการผลิตสื่อวิทยุกระจายเสียง

ปัจจุบันกระบวนการปฏิรูปกำลังขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่เป้าหมายการเป็นประเทศที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ซึ่งเป็นแผนระยะยาวที่จะพัฒนาประเทศอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยการจะบรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้นั้น สิ่งสำคัญไม่เพียงต้องมียุทธศาสตร์ที่ชัดเจน แต่ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชนต้องมีฉันทามติร่วมกันในการขับเคลื่อนประเทศไปพร้อมๆกัน แต่การจะเชื่อมโยงทุกฝ่ายเข้าหากันจนเกิดเป็นความร่วมมือได้นั้น จำเป็นต้องมีเครื่องมือในการสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างกัน สื่อมวลชนจึงมีบทบาทสำคัญในการเป็นตัวกลางในการสื่อสารข้อมูลข่าวสาร องค์ความรู้ กฎหมายหรือกฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจในแนวทางการพัฒนาประเทศตามหลักการประชารัฐสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาเป็นสื่อของฝ่ายนิติบัญญัติภายใต้การกำกับของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ดำเนินการส่งกระจายเสียงอย่างเป็นทางการในระบบ เอฟ เอ็ม ความถี่ ๘๗.๕๐ MHz เมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๗ มีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งที่สำคัญคือ

๑. เพื่อส่งเสริมเผยแพร่ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในด้านการเมืองการปกครองระบบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๒. เพื่อเผยแพร่กิจกรรมของรัฐสภารวมทั้งผลการดำเนินงานของรัฐสภา

๓. เพื่อเสริมสร้างภาพลักษณ์ตลอดจนทัศนคติที่ดีต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย
ในระบบรัฐสภาอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาได้ยึดมั่นวัตถุประสงค์เป็น
แนวทางการดำเนินงานเสมอมาและขยายช่องทางในการสื่อสารระหว่างรัฐสภากับประชาชนให้กว้างขวางและ
ครอบคลุมทั่วถึงทุกพื้นที่มากยิ่งขึ้น โดยปัจจุบันสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภามีสถานีเครือข่ายระบบเอฟ เอ็ม รวม
๑๕ สถานี (กรุงเทพมหานคร และ ๑๔ เครือข่ายในต่างจังหวัด) ระบบเอเอ็ม ความถี่ ๑๐๗.๑ KHz การรับฟัง
ทางอินเทอร์เน็ตที่ www.radioparlament.net รวมถึงการรับฟังผ่านโทรศัพท์มือถือด้วยแอปพลิเคชัน
TP Chanel นอกจากนี้ยังเปิดช่องทางในการรับฟังความคิดเห็นของผู้ฟังรายการผ่านทาง Facebook และ Line
เพื่อสร้างชุมชนเครือข่ายสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาอีกด้วย

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรจึงได้ปรับบทบาท อำนาจหน้าที่เพื่อรองรับแผนการ
ดำเนินการปฏิรูปประเทศโดยกำหนดยุทธศาสตร์ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔) ยุทธศาสตร์ที่ ๓ : เสริมสร้าง
ประชาธิปไตยและความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นผลให้สถานี
วิทยุกระจายเสียงต้องมีการปรับภารกิจให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่เปลี่ยนแปลงไปด้วยเช่นกัน สถานี
วิทยุกระจายเสียงรัฐสภามีการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ที่สำคัญ ดังนี้

๑. การถ่ายทอดสดการประชุมสภา
๒. ถ่ายทอดสดการสัมมนา/การจัดงาน/การจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นทั้งในและนอกสถานที่
๓. การผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง

๒.๑ กระบวนการ / ขั้นตอนการดำเนินการเกี่ยวกับองค์ความรู้

รายการวิทยุกระจายเสียงมีหลากหลายประเภท หลากหลายรูปแบบแต่เนื่องจากสถานี
วิทยุกระจายเสียงรัฐสภา เป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มุ่งเน้นเผยแพร่องค์ความรู้ด้านการเมืองการปกครอง
ระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภาอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ข่าวสารการทำงานของฝ่าย
นิติบัญญัติทั้งในส่วนของกระบวนการตรากฎหมาย สาระสำคัญของร่างกฎหมายและบทบัญญัติต่าง ๆ
ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย การส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักถึงสิทธิหน้าที่ความเป็นพลเมือง
ในระบอบประชาธิปไตย และการมีส่วนร่วมในทางการเมืองซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของกลไกประชาธิปไตย ดังนั้น รายการ
หลักที่ส่งเสริมภารกิจของสถานี จึงเป็นรายการประเภทสาระความรู้ ในรูปแบบรายการสนทนาและรายการข่าว ซึ่ง
ในการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง มีขั้นตอนดำเนินการกล่าวโดยสรุปได้ ๓ ขั้นตอน ประกอบด้วย

- ๒.๑.๑ ขั้นตอนก่อนการผลิตรายการ (Pre - Production)
- ๒.๑.๒ ขั้นตอนการผลิตรายการ (Production)
- ๒.๑.๓ ขั้นตอนหลังการผลิตรายการ (Post - Production)

อนึ่ง ในแต่ละประเภทรายการ จะมีรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินงานที่แตกต่างกัน
รวมถึงมีความยุ่งยากซับซ้อนของงานแตกต่างกันไป ทั้งนี้ องค์ความรู้ที่เป็นหลักสำคัญด้านการผลิตรายการวิทยุ
กระจายเสียงและรายการวิทยุโทรทัศน์สรุปโดยสังเขป ดังนี้

๒.๑.๑ ขั้นตอนก่อนการผลิต (Pre - Production)

๑) การวางแผนการผลิตรายการ และการกำหนดรูปแบบรายการที่เหมาะสมมี
แนวทางการดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) พิจารณายุทธศาสตร์ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

(๒) พิจารณาแนวทางการดำเนินงานของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาโดยแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา

(๓) พิจารณาวัตถุประสงค์ในการผลิตและดำเนินรายการวิทยุกระจายเสียง

(๔) วิเคราะห์ช่วงเวลาที่ย่ออากาศและกลุ่มเป้าหมายผู้ฟังรายการ

(๕) วิเคราะห์รูปแบบเนื้อหารายการเปรียบเทียบกับรายการที่มีเนื้อหาประเภทเดียวกันของสถานีวิทยุกระจายเสียงอื่น ๆ

นำข้อมูลทั้งหมดมาสังเคราะห์เพื่อกำหนดรูปแบบรายการและเนื้อหารายการที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย โดยกำหนดเนื้อรายการให้ชัดเจนว่าต้องการจะนำเสนออะไรแก่ผู้ฟัง อาทิ นำเสนอองค์ความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา องค์ความรู้เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย รัฐธรรมนูญ องค์ความรู้ด้านปฏิรูปประเทศโดยอาศัยกลไกประชารัฐเป็นตัวขับเคลื่อนและมุ่งหวังให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มขึ้น เป็นต้น

๒) การศึกษา ค้นคว้า เก็บรวบรวมข้อมูลและการคัดเลือกประเด็นที่จะนำเสนอในรายการมีหลักในการดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ติดตามข้อมูลข่าวสาร จากสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ วิทยุและโทรทัศน์ เพื่อเก็บรวบรวมประเด็นข่าวที่น่าสนใจก่อนที่จะนำมาพิจารณาคัดเลือกประเด็นที่จะนำเสนอในรายการ

(๒) คัดเลือกประเด็นที่จะนำมาเสนอในรายการ โดยคำนึงถึงหลักการดังต่อไปนี้

- เป็นประเด็นข่าวที่มีผลกระทบต่อคนในวงกว้างและส่งผลกระทบต่อดำเนินชีวิตของคนส่วนใหญ่

- เป็นเรื่องราวที่สดใหม่ เป็นปัจจุบัน ทันเหตุการณ์ เหมาะกับสถานการณ์ช่วงนั้น ๆ

- เป็นข่าวที่มีความใกล้ชิดกับประชาชน และเป็นเรื่องที่ประชาชนสนใจ

- เป็นข่าวที่มีความโดดเด่น ด้วยบุคคลในข่าวหรือลักษณะของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

- เป็นข่าวที่มีปมของความขัดแย้ง

หลังจากที่ได้ประเด็นที่น่าสนใจแล้วทำการคัดเลือกวิทยากรโดยมีปัจจัยสำคัญในการคัดเลือกวิทยากรคือ เป็นบุคคลที่มีความรู้ สามารถที่จะชี้แจงทำความเข้าใจในประเด็นที่น่าสนใจได้อย่างชัดเจน เข้าใจง่าย เป็นที่ยอมรับของสังคม อาทิเช่น อดีตสมาชิก สปช. สมาชิก สปท. เจ้าหน้าที่รัฐ ภาคประชาชน เป็นต้น

๓) ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมและองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น แนวทางการปฏิรูปประเทศ หลักธรรมาภิบาล หลักประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม หลักการประชารัฐ เพื่อความสมบูรณ์ของเนื้อหาที่จะนำเสนอในรายการและใช้เป็นข้อมูลในการสัมภาษณ์

๔) นำข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียงเพื่อกำหนดแนวทางการนำเสนอเนื้อหาในรายการ รวมถึงการตั้งประเด็นคำถามให้มีความกระชับเข้าใจง่าย เหมาะกับเวลาที่นำเสนอในแต่ละช่วงรายการ

๕) ติดต่อนัดหมายเวลากับวิทยากรที่จะมาร่วมรายการ พุดคุยเบื้องต้นถึงกรอบเนื้อหาและประเด็นคำถามที่ต้องการจะนำเสนอในรายการ

๖) ประสานช่างเทคนิคเพื่อนัดหมายเวลาบันทึกเสียงในกรณีเป็นการบันทึกเทปรายการ

๒.๑.๒ ขั้นตอนการผลิตรายการ (Production)

๑) ตรวจสอบความเรียบร้อยและความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ รวมถึงเอกสาร ข้อมูลต่าง ๆ ที่จะใช้ในการดำเนินรายการ

๒) ประสานงานกับฝ่ายเทคนิคในรายละเอียดของการดำเนินรายการเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนการผลิตที่วางไว้

๓) การดำเนินรายการวิทยุนั้นมีทั้งในรูปแบบดำเนินรายการสดและการบันทึก เทปรายการซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

(๑) ผู้ดำเนินรายการ กล่าวทักทายผู้ฟังและเกริ่นนำรายการในประเด็นต่าง ๆ ที่จะนำเสนอและแนะนำวิทยากรรับเชิญในรายการ ดำเนินการสนทนาและสัมภาษณ์ตามประเด็นที่ตั้งไว้

(๒) ผู้ดำเนินรายการ สรุปสาระสำคัญที่พูดคุยกับวิทยากร

(๓) ผู้ดำเนินรายการ กล่าวขอบคุณวิทยากรและกล่าวลารายการ

๔) กรณีบันทึกเทปรายการจะได้ไฟล์เสียงที่ยังไม่สมบูรณ์ต้องผ่านการตรวจเช็ค อีกครั้งเพื่อนำไปเข้าสู่กระบวนการตัดเสียงต่อไป ส่วนกรณีออกอากาศสดนั้น นับว่าเสร็จสิ้นกระบวนการผลิต รายการในขั้นนี้ แต่การออกอากาศสดจะมีความยากในการทำงานมากกว่าเนื่องจากผู้ดำเนินรายการ ต้องเตรียมตัวให้พร้อมที่สุดเพราะอาจพบปัญหาเช่น สายวิทยากรหลุด ติดต่อวิทยากรไม่ได้ คุณภาพเสียงไม่ดี ผู้ดำเนินรายการจึงต้องมีสมาธิอยู่กับการดำเนินรายการตลอดเวลาเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่อาจจะเกิดขึ้นได้ อย่างทันท่วงที ซึ่งแตกต่างจากการบันทึกเทปที่สามารถนำไฟล์เสียงเข้าสู่กระบวนการตัดต่อในภายหลังได้

๒.๑.๓ ขั้นตอนหลังการผลิต (Post - Production)

ตรวจสอบและประเมินคุณภาพเสียงรายการโดยใช้โปรแกรม Adobe Audition ในการปรับแต่งเสียง ตัดต่อเสียงและเรียบเรียงเสียงให้สมบูรณ์ที่สุดพร้อมสำหรับการออกอากาศ จากนั้นจัดเก็บ รายการที่ออกอากาศแล้วในรูปแบบที่เหมาะสมและสามารถนำกลับมาใช้ได้อีกเมื่อจำเป็น รวมถึงสามารถบริการในการให้ฟังหรือชมย้อนหลังได้ สุดท้ายทำการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ พร้อมทั้งสรุปประเด็นความคิดเห็น เพื่อใช้ในการ ประเมินผลและเก็บเป็นฐานข้อมูลความรู้ต่อไป

แผนภาพแสดงขั้นตอนการผลิตรายการ

๒.๒. องค์ความรู้ที่นำมาใช้ในการดำเนินการ

การปฏิบัติงานทางด้านการจัดรายการ ผู้ดำเนินรายการต้องอาศัยองค์ความรู้ทั้งทางด้านความเป็นศาสตร์และศิลป์ควบคู่กันไป มีความรู้เฉพาะด้านที่ได้จากการศึกษา ค้นคว้า ติดตามสถานการณ์ และมีความชำนาญ ทักษะ ประสบการณ์เพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน ซึ่งองค์ความรู้ที่ใช้ในการดำเนินงานของผู้ดำเนินรายการ จะมีลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

๒.๒.๑ ความรู้ชัดแจ้ง (EK: Explicit Knowledge)

- ๑) ความรู้ด้านการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง
- ๒) ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีการสื่อสาร
- ๓) ความรู้เกี่ยวกับสิทธิหน้าที่และความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตย
- ๔) ความรู้เกี่ยวกับหลักประชาธิปไตย

- ๕) ความรู้เกี่ยวกับหลักประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม
- ๖) ระบบงานรัฐสภา อำนาจหน้าที่และภารกิจของรัฐสภา
- ๗) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐
- ๘) แผนการปฏิรูปประเทศและยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี

๒.๒.๒ ความรู้แบบฝังลึก (TK: Tacit Knowledge)

๑) ความรู้ความเชี่ยวชาญในการใช้หลักภาษาไทยที่ถูกต้อง อาทิ การอ่านออกเสียง คำควบกล้ำ ร, ล การอ่านเว้นวรรค เป็นต้น ความสามารถในการเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ให้เกิดความสอดคล้องกันได้ และถ่ายทอดเรื่องราวให้ผู้ฟังเข้าใจได้โดยง่าย

๒) การศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลและการคัดแยกข้อมูลที่เป็นต้องใช้ในการผลิตรายการวิทยุ โดยสามารถสืบค้นข้อมูลจากแหล่งที่มาต่างๆ เช่น ความรู้ที่เป็นแนวคิดหรือทฤษฎีจากหนังสือ วิชาการหรือห้องสมุด ข้อมูลข่าวสารทั่วไปจากหนังสือ วารสาร หรือ ข้อมูลที่เป็นปัจจุบันทันต่อเหตุการณ์จากหนังสือพิมพ์ หรือจากช่องทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งข้อมูลที่ได้รับจากการสืบค้นจะถูกรวบรวมไว้จำนวนมาก เป็นข้อมูลเบื้องต้นที่ต้องนำมาคัดแยกข้อมูลอีกครั้งให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ครบถ้วนต่อการนำเสนอ เหมาะสมกับเวลาที่จำกัดของรายการ นอกจากนี้ในการสืบค้นข้อมูลแต่ละครั้ง เราสามารถที่จะจัดเก็บข้อมูลต่าง ๆ ไว้ในรูปแบบของเอกสาร หรือไฟล์ในระบบคอมพิวเตอร์ เพื่อนำมาใช้เป็นฐานข้อมูลในการทำรายการครั้งต่อ ๆ ไปได้

๓) การจัดเตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ อาทิ จัดเตรียมอุปกรณ์สำหรับบันทึกรายการ (กรณีเป็นรายการบันทึกถ่วงหน้า) เทป/ไฟล์เสียงที่จะใช้ประกอบรายการ เช่น เสียงสัมภาษณ์ เพลงดนตรีประกอบ โดยการเลือกเพลงประกอบรายการนั้นพิจารณาจากรูปแบบรายการและเนื้อหารายการ กลุ่มเป้าหมายรายการว่าเหมาะสมกับเพลงประเภทใด

๔) การจัดทำรายการ (Script) จัดทำรายการ (Script) แบบเต็ม หรือแบบย่อตามความเหมาะสมของรูปแบบรายการ ตามหลักทฤษฎีสื่อสารมวลชน และจัดทำสำเนาบทรายการ (Script) ให้ฝ่ายที่เกี่ยวข้องในกระบวนการผลิต อาทิ ฝ่ายเทคนิค ฝ่ายประสานงาน เพื่อจะได้ดำเนินการตามขั้นตอนให้ถูกต้อง และเข้าใจตรงกัน

๕) ทักษะในประสานงานที่ดี เนื่องจากการผลิตรายการวิทยุจำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่ายและต้องทำงานประสานกันเป็นทีมเพื่อให้การผลิตรายการวิทยุเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ดังนั้นก่อนการดำเนินรายการ ผู้ดำเนินรายการต้องมีการซักซ้อมทำความเข้าใจกับทั้งฝ่ายเทคนิค และฝ่ายประสานงานรายการถึงลำดับขั้นตอนต่าง ๆ ในรายการ อาทิเช่น รายการมีวิทยากรเข้ารายการช่วงใด ให้สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ หรือมาสัมภาษณ์ที่ห้องส่งของสถานี เพลงที่จะใช้ในรายการเป็นเพลงใด เปิดช่วงเวลาใด เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินรายการสดการประสานงานของฝ่ายต่าง ๆ เป็นสิ่งที่สำคัญมาก หากมีทักษะในการประสานงานที่ดีแล้วจะทำให้บรรยากาศในการทำงานเป็นไปด้วยดีราบรื่น นอกจากนี้ทักษะในการประสานงานที่ดียังมีความจำเป็นอย่างมากในการติดต่อกับวิทยากรและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับวิทยากรเพื่อให้ง่ายในการเรียนเชิญวิทยากรมาร่วมรายการในอนาคตต่อไป

๖) การทำงานเป็นทีม การผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงนอกจากผู้ดำเนินรายการที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดข้อมูลในรายการแล้ว ทีมงานเบื้องหลังก็มีความสำคัญอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นช่างเทคนิคที่ทำหน้าที่ควบคุมเสียงให้ได้เสียงที่มีคุณภาพดีที่สุดในการออกอากาศ ผู้ประสานงานรายการที่ทำหน้าที่ติดต่อวิทยากรเพื่อเข้าร่วมรายการ การคัดกรองผู้ร่วมแสดงความคิดเห็น การเก็บรวบรวมประเด็นความคิดเห็น ข้อซักถาม หรือข้อร้องเรียนต่าง ๆ ของผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นในรายการไม่ว่าจะทางจดหมาย โทรสาร อีเมล หรือ ผ่าน Application Line ของรายการ จัดเก็บอย่างเป็นระบบ เพื่อเป็นหลักฐานอ้างอิง และใช้ประโยชน์ในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

๒.๓ ข้อควรคำนึงและข้อเสนอแนะ

การผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อเสริมสร้างประชาธิปไตยและความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมีข้อควรคำนึงและข้อเสนอแนะ เพื่อให้การดำเนินงานด้านการผลิตรายการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

๒.๓.๑ เนื่องจากฐานผู้ฟังของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภามีหลากหลายกลุ่มซึ่งมีระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน ดังนั้นการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อเสริมสร้างประชาธิปไตยและความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ผู้ดำเนินรายการต้องคำนึงถึงการใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ไม่ใช่ภาษาต่างประเทศ ซึ่งอาจจะทำให้ผู้ฟังบางกลุ่มไม่เข้าใจ หรือการใช้ภาษาทางวิชาการไม่ควรใช้โดยไม่จำเป็นอาจทำให้เบื่อหน่ายได้ หากใช้ภาษาซึ่งเป็นศัพท์เฉพาะทางวิชาการควรอธิบายให้ผู้ฟังเข้าใจด้วย เพราะองค์ประกอบด้านภาษามีความสำคัญต่อการติดตามรับฟังรายการ

๒.๓.๒ ในรายการที่ออกอากาศสดและเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมแสดงความคิดเห็นผ่านทางรายการ ผู้ดำเนินรายการควรมีสมาธิอยู่กับกรดำเนินรายการตลอดเวลา เพราะการออกอากาศสดอาจเกิดกรณีกับผู้ร่วมแสดงความคิดเห็น ใช้ถ้อยคำไม่เหมาะสม ไม่สุภาพ กล่าวพาดพิงบุคคลอื่นในทางเสียหาย แสดงความคิดเห็นไม่อยู่ในประเด็นที่สอบถาม หรือไม่ปฏิบัติตามกติกา เป็นต้น ผู้ดำเนินรายการจึงต้องมีทักษะและประสบการณ์ในการควบคุมสถานการณ์ให้การแสดงความคิดเห็นอยู่ในกรอบที่สมควร เพื่อเตือนสติผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็น รวมถึงอาจจำเป็นต้องตัดการสนทนาโดยใช้ถ้อยคำที่สุภาพ หากยังไม่ปฏิบัติตาม

๒.๓.๓ ผู้ดำเนินรายการวิทยุกระจายเสียงต้องตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม ในการนำเสนอข้อมูลสู่สาธารณะในฐานะสื่อสารมวลชน ต้องนำเสนอข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง ไม่บิดเบือน ไม่นำมเอียง และเป็นกลางตามหลักจรรยาบรรณวิชาชีพสื่อสารมวลชน

๒.๔ แบบปฏิบัติที่เป็นเลิศจากการปฏิบัติงาน (Best Practice)

๒.๔.๑ ที่มาและความสำคัญ

ปัจจุบันกระบวนการปฏิรูปกำลังขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่เป้าหมายการเป็นประเทศที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ซึ่งเป็นแผนระยะยาวที่จะพัฒนาประเทศอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยการจะบรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้นั้น สิ่งสำคัญไม่เพียงต้องมียุทธศาสตร์ที่ชัดเจนแต่ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชนต้องมีฉันทามติร่วมกันในการขับเคลื่อนประเทศไปพร้อม ๆ กัน แต่การจะเชื่อมโยงทุกฝ่ายเข้าหากันจนเกิดเป็นความร่วมมือได้นั้น จำเป็นต้องมีเครื่องมือในการสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างกัน สื่อมวลชนจึงมีบทบาทสำคัญในการเป็นตัวกลางในการสื่อสารข้อมูลข่าวสาร องค์ความรู้ กฎหมายหรือกฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในแนวทางการพัฒนาประเทศตามหลักการประชาธิปไตย

สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาเป็นสื่อของฝ่ายนิติบัญญัติภายใต้การกำกับของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ดำเนินการส่งกระจายเสียงอย่างเป็นทางการในระบบ เอฟ เอ็ม ความถี่ ๘๗.๕๐ MHz เมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๓๗ มีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งที่สำคัญคือ

- ๑) เพื่อส่งเสริมเผยแพร่ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในด้านการเมือง การปกครองระบอบประชาธิปไตยในระบอบรัฐสภา อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- ๒) เพื่อเผยแพร่กิจกรรมของรัฐสภารวมทั้งผลการดำเนินงานของรัฐสภา
- ๓) เพื่อเสริมสร้างภาพลักษณ์ตลอดจนทัศนคติที่ดีต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระบอบรัฐสภา อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาได้ยึดมั่นวัตถุประสงค์เป็นแนวทางการดำเนินงานเสมอมาและขยายช่องทางในการสื่อสารระหว่างรัฐสภากับประชาชนให้กว้างขวางและครอบคลุมทั่วถึงทุกพื้นที่มากยิ่งขึ้น โดยปัจจุบันสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภามีสถานีเครือข่ายระบบเอฟ เอ็ม รวม ๑๕ สถานี (กรุงเทพมหานคร และ ๑๔ เครือข่ายในต่างจังหวัด) ระบบเอเอ็ม ความถี่ ๑๐๗๑ KHz การรับฟังทางอินเทอร์เน็ตที่ www.radioparliament.net รวมถึงการรับฟังผ่านโทรศัพท์มือถือด้วยแอปพลิเคชัน TP Channel นอกจากนี้ยังเปิดช่องทางในการรับฟังความคิดเห็นของผู้ฟังรายการผ่านทาง Facebook และ line เพื่อสร้างชุมชนเครือข่ายสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาอีกด้วย

ทั้งนี้ ภายหลังจากการรัฐประหาร ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้เข้ามาบริหารราชการแผ่นดินโดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญเพื่อยุติความขัดแย้งและสร้างความสามัคคีปรองดองในชาติ ลดความเหลื่อมล้ำของสังคม และวางรากฐานประเทศไปสู่การเป็นประเทศพัฒนาแล้ว บนรากฐานของหลักการประชาธิปไตย ที่มีหัวใจสำคัญอยู่ที่การพัฒนาโดยมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วนในการแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะและร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ การปฏิรูปประเทศจึงถูกกำหนดเป็นวาระแห่งชาติ โดยมีการจัดตั้งสภาพัฒนาการปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) และสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) ในเวลาต่อมาเพื่อทำหน้าที่ศึกษา วิเคราะห์ปัญหาและนำเสนอแนวทางการปฏิรูปประเทศ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ (กรธ.) ทำหน้าที่ร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย และสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) มีอำนาจหน้าที่ในการตรากฎหมายทั้งในส่วนของกฎหมายใหม่หรือแก้ไขกฎหมายที่มีอยู่เดิมให้เหมาะสมกับกาลปัจจุบัน

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรจึงได้ปรับบทบาท อำนาจหน้าที่เพื่อรองรับแผนการดำเนินการปฏิรูปประเทศโดยกำหนดยุทธศาสตร์ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔) ยุทธศาสตร์ที่ ๓ เสริมสร้างประชาธิปไตยและความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สถานีวิทยุฯ จึงได้พัฒนารูปแบบและเนื้อหารายการให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่เปลี่ยนแปลงไปโดยพัฒนาปรับรูปแบบและเนื้อหารายการที่มีอยู่เดิมให้สอดคล้องกับเนื้อหาเพื่อเสริมสร้างประชาธิปไตยและความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มเติมในรายการต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น และผลิตรายการใหม่ที่มีรูปแบบรายการและเนื้อหาที่มุ่งเน้นการนำเสนอแนวทางการปฏิรูปประเทศตามหลักการประชาธิปไตยเป็นการเฉพาะ การผลิตบทความ ตลอดจนจนถึงการจัดทำสัปดาห์ประชาสัมพันธ์กระตุ้นให้ประชาชนเกิดความตระหนักรู้เข้าใจในสิทธิหน้าที่ของตนในฐานะพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยและเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ ตั้งแต่ระดับชุมชนท้องถิ่นจนถึงระดับประเทศด้วยกลไกประชาธิปไตย โดยคำนึงถึงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแสดงความคิดเห็น รับฟังปัญหาพร้อมทั้งข้อเสนอแนะต่าง ๆ ผ่านทางรายการและช่องทางต่าง ๆ มากขึ้น

๒.๔.๒ แนวทางในการพัฒนา

กลุ่มงานผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง ได้ปรับเปลี่ยนแผนการผลิตรายการ และการพัฒนารูปแบบรายการที่เหมาะสมกับยุทธศาสตร์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔) ยุทธศาสตร์ที่ ๓ เสริมสร้างประชาธิปไตยและความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีการจัดประชุมกลุ่มงานเพื่อระดมความคิดเห็นเพื่อพัฒนารูปแบบรายการให้ตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร มีกรอบในการพิจารณาหลักคือยุทธศาสตร์สำนักงานฯ พังรายการวิทยุกระจายเสียง ประเภทรายการวิทยุฯ สัดส่วนของรายการที่ทำให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ เบื้องต้นพิจารณาจากรายการเดิมตามผังรายการปัจจุบันโดยกำหนดให้รายการวิทยุฯ ประเภทสาระความรู้ด้านข่าว รายการการเมือง เพิ่มเนื้อหาองค์ความรู้มุ่งเน้นเสริมสร้างประชาธิปไตยและความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ให้มากขึ้น ทั้งในรูปแบบของการนำเสนอข่าว การ

เชิญวิทยากรร่วมรายการ และเมื่อพิจารณาจากน้ำหนักของสัดส่วนรายการ จึงเห็นสมควรในผลิตรายการใหม่ “รายการเป็นประชาธิปไตย” เพิ่มขึ้นเป็นการเฉพาะด้วย

ทั้งนี้ ในการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนารูปแบบรายการและเนื้อหารายการวิทยุฯ ได้นำแผนการปฏิรูปประเทศและยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ความรู้เกี่ยวกับสิทธิหน้าที่และความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ความรู้เกี่ยวกับหลักประชาธิปไตยและ ความรู้เกี่ยวกับหลักประชาธิปไตยแบบส่วนร่วมมาเป็นแนวทางการศึกษา ทำความเข้าใจ เพราะการที่จะถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับผู้ฟังได้เข้าใจ ผู้ดำเนินรายการต้องมีความเข้าใจในเนื้อหาที่จะนำเสนอเสียก่อน

๒.๔.๓ ผลการดำเนินการ

จากผังรายการประจำเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๑ มีการดำเนินการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงประเภทองค์ความรู้ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ของเวลาทั้งหมด โดยมีการพัฒนารูปแบบรายการเดิมสอดแทรกเนื้อหาเพื่อเสริมสร้างประชาธิปไตยและความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในรายการต่าง ๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

๑) รายการคุยข่าวเช้า ออกอากาศทุกวันจันทร์ถึงศุกร์ เวลา ๐๖.๐๐ – ๐๗.๐๐ น.

๒) รายการ Inside รัฐสภา ออกอากาศทุกวันจันทร์ถึงศุกร์ เวลา ๐๗.๓๐ – ๐๘.๐๐ น.

๓) รายการคุยข่าวเช้า ออกอากาศทุกวันจันทร์ถึงศุกร์ เวลา ๐๖.๐๐ – ๐๗.๐๐ น.

๔) รายการการเมืองเรื่องของประชาชน ออกอากาศทุกวันจันทร์ถึงศุกร์ เวลา ๑๐.๐๐ – ๑๑.๐๐ น.

๕) รายการรักเมืองไทย ออกอากาศทุกวันจันทร์ถึงศุกร์ เวลา ๑๕.๐๐ – ๑๖.๓๐ น.

๕) รายการปฏิรูปกฎหมายเพื่อประชาชน ออกอากาศทุกวันจันทร์ เวลา ๑๖.๓๐ – ๑๗.๐๐ น.

๖) รายการวาระปฏิรูปวาระประเทศไทย ออกอากาศวันอังคารและวันพุธ เวลา ๑๖.๓๐ – ๑๗.๐๐ น.

๗) รายการเดินหน้ารัฐธรรมนูญไทย ออกอากาศวันพฤหัสบดีและวันศุกร์ เวลา ๑๖.๓๐ – ๑๗.๐๐ น.

๘) รายการจากสถาบันพระปกเกล้า ออกอากาศทุกวันจันทร์ถึงศุกร์ เวลา ๒๐.๐๐ – ๒๑.๐๐ น.

นอกจากนี้สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาได้ผลิตรายการใหม่เพื่อเสริมสร้างประชาธิปไตยและความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน ๑ รายการ คือ **รายการเป็นประชาธิปไตย** ออกอากาศทุกวันศุกร์ เวลา ๑๘.๐๐ – ๑๙.๐๐ น. รูปแบบรายการ มีเนื้อหารายการที่มุ่งเน้นเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารการปฏิรูปประเทศซึ่งเป็นวาระแห่งชาติที่ประชาชนทุกกลุ่มทุกฝ่ายให้ความสนใจ ตลอดจนนโยบาย มาตรการ ผลการดำเนินงานต่าง ๆ ของภาครัฐให้แก่ประชาชนได้รับทราบเพื่อสร้างความเข้าใจและลดความขัดแย้งระหว่างภาครัฐกับประชาชน ให้ประชาชนตระหนักถึงสิทธิหน้าที่ของตนในฐานะพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยและกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเกิดความร่วมมือ ระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชนเพื่อผลักดันการพัฒนาประเทศให้เกิดความยั่งยืนโดยมีกลไกประชาธิปไตยเป็นหัวใจสำคัญ

สำหรับรายการที่เป็นประชาธิปไตย มีรูปแบบรายการเป็นการผสมผสานระหว่างรายการสนทนา (Conversational program) กับ รายการพูดคุยกับผู้ฟัง (Straight talk) ความยาว ๖๐ นาที ทั้งนี้ มีการแบ่งช่วงเวลาของรายการดังนี้

ช่วงที่ ๑ ประชาไทยสายปฏิรูป (๔๐ นาที)

เป็นรูปแบบรายการสนทนา (Conversational program) โดยกำหนดให้ช่วง ๒๐ นาทีแรกเป็นการถ่ายทอดข้อมูลให้ประชาชนรับทราบและเข้าใจถึงแนวทางการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ ในภาพรวมเพื่อปูพื้นฐานให้แก่ผู้ฟังรายการ จากนั้นในช่วง ๒๐ นาทีสุดท้ายหยิบประเด็นปฏิรูปที่มีความสำคัญและน่าสนใจ มาพูดคุยเพื่อให้เห็นถึงความคืบหน้าในการดำเนินการปฏิรูปซึ่งขับเคลื่อนจากแผนงานไปสู่การปฏิบัติ และการปฏิรูปแก้ไขปัญหาของประเทศได้อย่างไร ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิรูปประเทศอย่างไรได้บ้าง โดยการสัมภาษณ์วิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ อาทิเช่น อดีตสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ สมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ผู้นำชุมชน เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนรู้สึกมีส่วนร่วมเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการปฏิรูปประเทศ และเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิรูปประเทศร่วมกับภาครัฐตามกลไกของกฎหมาย อันเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาระบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมและการเมืองภาคพลเมืองให้มีความเข้มแข็ง และผู้ฟังรายการสามารถส่งมุมมองความคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่าง ๆ เกี่ยวกับการปฏิรูปประเทศมายังรายการ

ช่วงที่ ๒ ศูนย์ข่าวพระราชรัฐ (๑๐ นาที)

เป็นรูปแบบรายการพูดคุยกับผู้ฟัง (Straight talk) นำเสนอข่าวสารภาครัฐจากหน่วยงานต่าง ๆ รวบรวมไว้ในรายการเดียว เป็นข้อมูลที่ประชาชนต้องรู้ด้วยมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชน ทั้งเรื่องของนโยบาย มาตรการและโครงการต่าง ๆ ของรัฐบาล สิทธิประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากภาครัฐ เรื่องของกฎระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกฎหมายใหม่ รวมถึงความคืบหน้าในการดำเนินการปฏิรูปประเทศซึ่งจะทำให้ประชาชนรับทราบแนวทางปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องอันจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนในการเข้าถึงนโยบายภาครัฐได้มากขึ้น ไม่ละเมิดต่อกฎระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกฎหมายที่เปลี่ยนไปโดยไม่รู้ตัว และเป็นการเพิ่มช่องทางสื่อสารระหว่างภาครัฐกับภาคประชาชน สร้างความเข้าใจและลดปัญหาความขัดแย้งเนื่องจากปัญหาประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารที่ไม่เพียงพอ

๒.๔.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ

๑) สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรมีช่องทางการสื่อสารในรูปแบบรายการวิทยุกระจายเสียงซึ่งเป็นประโยชน์ต่อภารกิจของสำนักงานในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อเสริมสร้างประชาธิปไตยและความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตยตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ให้แก่ประชาชนจำนวนมากครอบคลุมพื้นที่ ๑๕ จังหวัดทั่วประเทศ โดยไม่เป็นภาระต่องบประมาณของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เนื่องจากสื่อวิทยุกระจายเสียงมีข้อดีที่แตกต่างจากสื่อประเภทอื่นๆด้วยเป็นสื่อที่มีค่าใช้จ่ายต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับสื่ออื่นๆแต่สามารถเข้าถึงผู้ฟังจำนวนมากได้อย่างกว้างขวาง และด้วยพื้นฐานการศึกษาที่แตกต่างกันในแต่ละภูมิภาคยังมีประชาชนจำนวนไม่น้อยที่อ่านหนังสือไม่ออกซึ่งสื่อวิทยุกระจายเสียงสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายกลุ่มนี้ได้เพราะแม้ผู้ที่ไม่อ่านหนังสือไม่ออกก็สามารถรับฟังได้และมีความรวดเร็วในการส่งข่าวสาร ทำให้ผู้ฟังได้รับข่าวสารอย่างรวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์

๒) ประชาชนมีความเข้าใจต่อแนวทางการปฏิรูปประเทศ ข้อมูลข่าวสารการดำเนินงานของรัฐบาลทั้งการดำเนินนโยบาย สิทธิประโยชน์ มาตรการและข้อกฎหมายต่าง ๆ ที่ประกาศใช้บังคับ ซึ่งอาจจะกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชน รวมถึงการกระตุ้นให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการเข้ามามีส่วนทางการเมืองผ่านช่องทางต่าง ๆ ตามกระบวนการที่กฎหมายกำหนด ทั้งสิทธิขั้นพื้นฐานในการได้รับข้อมูลข่าวสารจากภาครัฐ การเสนอความเห็น ตลอดจนการเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของตนร่วมกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคมตามหลักกลไกประชาธิปไตย ทั้งนี้เพื่อสร้างความเข้าใจลดความขัดแย้ง และสร้างความปรองดองสมานฉันท์ได้อย่างยั่งยืน

๒.๔.๕ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

ด้วยสื่อวิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อที่มีจุดแข็งคือความรวดเร็วในการเสนอข้อมูลข่าวสาร สามารถเข้าถึงประชาชนได้ทุกพื้นที่และทุกระดับฐานะเนื่องจากเครื่องรับวิทยุมีราคาถูก แต่สื่อวิทยุกระจายเสียงก็มีจุดอ่อนเช่นกันคือมีแต่เสียง ไม่มีภาพซึ่งเป็นข้อจำกัดสำคัญ ไม่สามารถกลับมาฟังซ้ำได้ใหม่ ดังนั้นการผลิตรายการวิทยุฯ ให้มีความน่าสนใจ เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายผู้ฟัง จึงควรคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๑) การเลือกวิทยากร เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก นอกจากจะต้องพิจารณาคัดเลือกจากบุคคลที่มีองค์ความรู้ความน่าเชื่อเป็นที่ยอมรับจากประชาชนแล้ว ต้องคำนึงถึงความสามารถในการถ่ายทอดที่ดีด้วย

๒) ประเด็นในการสัมภาษณ์และเนื้อหาข้อมูลที่น่าเสนอในรายการต้องมีความน่าสนใจ เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน ยิ่งหากเป็นข้อมูลที่น่าเสนอเป็นเรื่องสิทธิประโยชน์หรือมีผลกระทบต่อประชาชนโดยตรง ก็จะเป็นตัวกระตุ้นให้ประชาชนติดตามรับฟังรายการมากขึ้น

๓) อุปกรณ์การสื่อสาร หรืออุปกรณ์บันทึกเสียง ต้องมีความพร้อมในการใช้งานและให้คุณภาพเสียงที่ดี

๔) ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารทางวิทยุกระจายเสียงควรใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย สื่อความหมายได้ชัดเจน หลีกเลี่ยงการใช้ศัพท์วิชาการ หรือภาษาต่างประเทศ อีกทั้งผู้ดำเนินรายการต้องถ่ายทอดเนื้อหาโดยเชื่อมโยงและลำดับเรื่องราวให้เข้าใจง่าย ไม่สับสน การตั้งคำถามต้องตรงประเด็น ชัดเจน และลีลาน้ำเสียงน่าฟัง จะเห็นได้ว่าปัจจัยที่จะทำให้การผลิตและดำเนินรายการทางวิทยุกระจายเสียงประสบความสำเร็จนั้น สิ่งสำคัญคือการใส่ใจในทุกองค์ประกอบในทุกขั้นตอน ทั้งขั้นตอนเตรียมการผลิต ขั้นตอนการผลิตรายการ และขั้นตอนหลังการดำเนินการให้มีความพร้อมสมบูรณ์ที่สุด หากขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งไปก็อาจจะทำให้รายการล้มเหลวในการดึงดูดผู้ฟังได้ อาทิเช่น รายการมีเนื้อหาดี ประเด็นน่าสนใจ วิทยากรถ่ายทอดเรื่องราวได้น่าฟัง แต่หากคุณภาพเสียงของรายการไม่ดีแล้วก็เป็นกรยากในการที่จะดึงดูดให้ผู้ฟังติดตามรับฟังรายการจนจบรายการ

ผังรายการสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา
ประจำเดือน กรกฎาคม 2561 เป็นต้นไป ออกอากาศทุกวัน ตั้งแต่เวลา 05.00 - 22.00 นาฬิกา

เวลา	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์	เสาร์	อาทิตย์	เวลา	
05.00	รายการเผยแพร่ความรู้ทางพุทธศาสนา (มูลนิธิศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนา)							05.00	
06.00	คุยข่าวเช้า					weekend news ข่าวเช้าสุดสัปดาห์	รายการเผยแพร่ ความรู้ทางศาสนา (อิสลาม, คริสต์)	06.00	
07.00	ถ่ายทอดข่าว สวท.							07.00	
07.30	Inside รัฐสภา					วิจัยก้าวไกล	ทำดีได้ดี	07.30	
08.00	ห้องข่าวรัฐสภาแขนงเนล (โทรทัศน์รัฐสภา)					ศาสตร์พระราชาทา (ตสช./rerun)	ขบวนการคนตัวเล็ก	08.00	
09.00	มองรัฐสภา (โทรทัศน์รัฐสภา)			มองรัฐสภา (โทรทัศน์รัฐสภา)	รัฐสภาของ ปชช. (โทรทัศน์รัฐสภา)	ร้อยเรื่องเมืองไทย		09.00	
09.30				สภาสนทนา	สภาสนทนา	ร้อยเรียงข่าว	มีข่าวดีมาบอก	09.15	
10.00	การเมืองเรื่องของคน			เวลา 10.00 น. เป็นต้นไป ถ่ายทอดเสียง การประชุม สภานิติบัญญัติ แห่งชาติ (สนช.) จนเสร็จสิ้น การประชุม (ที่ประชุม สนช. ครั้งที่ 3/2557 21 ส.ค.57)	เวลา 10.00 น. เป็นต้นไป ถ่ายทอดเสียง การประชุม สภานิติบัญญัติ แห่งชาติ (สนช.) จนเสร็จสิ้น การประชุม (ที่ประชุม สนช. ครั้งที่ 3/2557 21 ส.ค.57)	บ้านสุขภาพ (คนพิการ-คือโอกาส)	ทะเลอนทัวร์ ทั่วไทย	10.00	
11.00	เกาะติดสภานิติบัญญัติแห่งชาติ					บันทึกประชุมสภา		11.00	
12.00	รัฐสภาของเรา					สื่อบ.ทันข่าวรัฐสภา	สื่อบ.รอบคอบภาพอาณัติ	12.00	
13.00	สายด่วนรัฐสภา (โทรทัศน์รัฐสภา)					แผ่นดินถิ่นไทย		13.00	
15.00	รักเมืองไทย					เพลินเพลงยามบ่าย		13.00	
16.30	ปฏิรูปกฎหมาย เพื่อประชาชน	วาระปฏิรูป วาระประเทศไทย		เดินทางรัฐธรรมนูญไทย				14.00	
17.00	ข่าวเด่นรอบวัน							15.00	
17.00	Gossip การเมือง							15.30	
18.00	เดินทางประเทศไทย (รับสัญญาณสถานีโทรทัศน์กองทัพบก)				ก้าวทันไอที			เก็บเบาะใต้ถุนร้าน (rerun)	15.30
18.30	กรรมาธิการพบประชาชน	เจตนารมณ์ กฎหมาย	เก็บเบาะใต้ถุนร้าน	ชีวิตกับการเรียนรู้ กับแพทย์ทางเลือก				16.00	
19.00	ถ่ายทอดข่าว สวท.							16.00	
19.30	ข่าวภาษาอังกฤษ					สะตือจตุรโลก		สบาย สบาย กับแพทย์ทางเลือก	17.00
20.00	ข่าวในพระราชสำนัก (รับสัญญาณจาก สวท.)							17.00	
20.00	รายการจากสถาบันพระปกเกล้า					คุยกันนอกศาล	สนทนากับ คลังสมอง วปอ.๓	18.00	
21.00	ปชช. พบประชาชน	๓๐ นาที คดีปกครอง	คุยกับ คณะกรรมการสิทธิฯ	สดง. พบประชาชน	ผู้ตรวจการแผ่นดิน พบประชาชน	เพลงคีตศรีแผ่นดิน		18.00	
21.30	ธรรมะก่อนนอน							19.00	
21.00	ปจดา - วิถีชนาธรรม (พระอาจารย์อารยวังโส)					เรดีโอ for you		19.30	
21.30	ธรรมะก่อนนอน							20.00	
21.00	ปจดา - วิถีชนาธรรม (พระอาจารย์อารยวังโส)					เพลงคีตศรีแผ่นดิน		21.00	

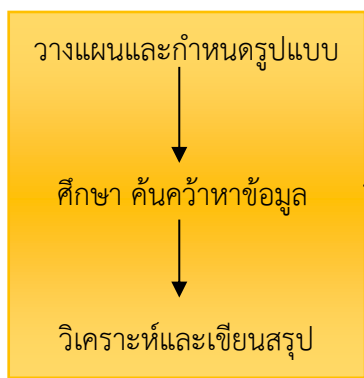
๓. ด้านการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์

สื่อสิ่งพิมพ์เป็นหนึ่งในช่องทางการสื่อสารของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย รวมทั้งเผยแพร่บทบาทอำนาจหน้าที่ กิจกรรมผลงานของสมาชิกรัฐสภา และผู้เกี่ยวข้องกับวงงานสภา ให้แก่ประชาชนได้รับทราบ คุณภาพของสื่อสิ่งพิมพ์ที่เผยแพร่จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื้อหาต้องมีความถูกต้องสมบูรณ์ เผยแพร่ได้รวดเร็ว และรูปเล่มมีความสวยงาม ดังนั้น บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ต้องวางแผน กำหนดประเด็นค้นคว้าหาข้อมูลและภาพจากแหล่งต่าง ๆ ที่มีความน่าเชื่อถือ เพื่อนำมารวบรวมและวิเคราะห์ แล้วนำมาเขียนเรียบเรียงให้ถูกต้องตามหลักภาษา สื่อสารชัดเจน เข้าใจง่าย ภายใต้ระยะเวลาที่กำหนด เพื่อให้สื่อสิ่งพิมพ์มีความถูกต้อง น่าเชื่อถือ มีคุณค่า รวมถึงเป็นสื่อกลางประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสารขององค์กรไปสู่กลุ่มเป้าหมาย เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้เกิดแก่รัฐสภาในฐานะสถาบันนิติบัญญัติต่อไป

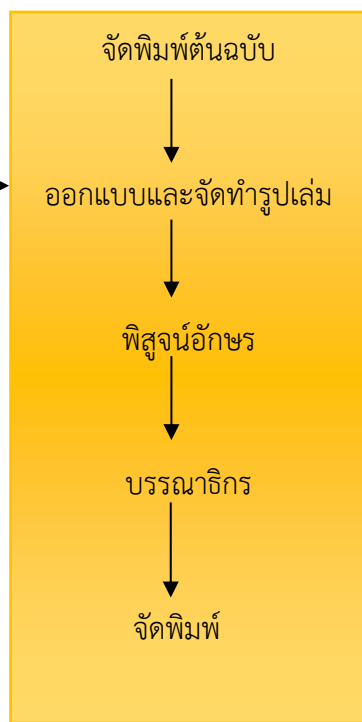
๓.๑ กระบวนการ/ขั้นตอนการดำเนินการ

สื่อสิ่งพิมพ์ที่เผยแพร่ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรหลากหลายประเภท เช่น หนังสือ วารสาร แผ่นพับ โปสเตอร์ เนื่องจากวัตถุประสงค์ในการจัดทำ กลุ่มเป้าหมาย และงบประมาณ แตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม กระบวนการ/ขั้นตอนการดำเนินการการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ สามารถจัดเป็นลำดับขั้นตอนหรือกระบวนการที่ดำเนินการต่อเนื่องกันไปจนกระทั่งงานสำเร็จ มี ๓ กระบวนการ/ ขั้นตอน คือ กระบวนการวางแผนก่อนผลิต กระบวนการการผลิต และกระบวนการหลังการผลิต ซึ่งแต่ละขั้นตอนมีกระบวนการย่อย ๆ โดยมีรายละเอียดตามแผนภาพ

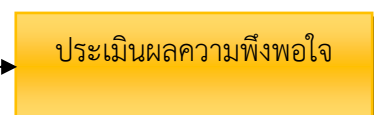
กระบวนการวางแผนก่อนผลิต

กระบวนการการผลิต

กระบวนการหลังการผลิต

๓.๒ องค์ความรู้ที่นำมาใช้ในการดำเนินการ

การผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ ผู้จัดทำต้องมีความรู้ความสามารถทั้งด้านศาสตร์และศิลป์ เพราะเป็นงานวิชาการที่ใช้ความรู้ ความชำนาญ ประสบการณ์ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รวมถึงความสามารถเฉพาะของแต่ละบุคคล เพื่อให้สื่อสิ่งพิมพ์เผยแพร่ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรมีความน่าเชื่อถือ และเหมาะสมกับการเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ขององค์กรนิติบัญญัติ รวมทั้งสามารถเสริมสร้างองค์ความรู้ประชาธิปไตยไปสู่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งองค์ความรู้ที่ใช้มีลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

๓.๒.๑ ความรู้ชัดแจ้ง (EK: Explicit Knowledge)

- ๑) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐
- ๒) ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร, การประชุมวุฒิสภา, การประชุมรัฐสภา
- ๓) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ๑๐ ฉบับ
- ๔) กรอบทิศทางการพัฒนาประเทศตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี
- ๕) แผนยุทธศาสตร์ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
- ๖) ยุทธศาสตร์ศาสตร์ของสำนักประชาสัมพันธ์

๓.๒.๒ ความรู้ที่ฝังลึก (TK: Tacit Knowledge)

๑) ความรู้ในกระบวนการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์
บุคลากรผู้รับผิดชอบในการจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ จำเป็นที่จะต้องมีความรู้และความเชี่ยวชาญในกระบวนการจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ เนื่องจากการจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์สิ่งแรกที่ต้องพิจารณา คือ การเลือกระบบการพิมพ์ให้ถูกต้องเหมาะสมกับลักษณะงานที่จะพิมพ์ เพราะจะทำให้สะดวก ประหยัด และรวดเร็วยิ่งขึ้น การเลือกใช้วัสดุการพิมพ์ เช่น กระดาษเนื้อใน กระดาษปก หรือวิธีการเข้าเล่มก็มีความสำคัญเช่นกัน นอกจากนี้ ยังต้องมีความรู้เกี่ยวกับการจัดเตรียมต้นฉบับ การจัดทำอาร์ตเวิร์ค และการประเมินราคาสื่อสิ่งพิมพ์บ้างพอสมควร เพื่อให้สามารถติดต่อกับโรงพิมพ์ได้อย่างสะดวกและรวดเร็วถูกต้องยิ่งขึ้น โดยกระบวนการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์สำคัญที่บุคลากรผู้รับผิดชอบจำเป็นต้องมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ ได้แก่ การเตรียมต้นฉบับ การบรรณาธิการ (editing) การเรียงพิมพ์ (composition) การจัดวางหน้าหรือเลย์เอาต์ (lay out) การจัดทำอาร์ตเวิร์ค (art work) การพิสูจน์อักษร (proof reading) การทำแม่พิมพ์ (printed plate) การตีพิมพ์ (press) การเข้าเล่ม การอบพลาสติก (lacquer or varnish coating ; u.v. coating) การเคลือบพลาสติก (plastic laminating) การเดินทองและปั้มนูน (hot stamping) เป็นต้น

๒) ความรู้และประสบการณ์ในการเป็นบรรณาธิการ

บรรณาธิการ (editor) จะเป็นผู้ประสานงานการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ ตั้งแต่เริ่มต้นจนจบสิ้นกระบวนการผลิต เช่น การกำหนดเรื่อง การกำหนดผู้เขียน การสร้างกรอบของเนื้อหา การลำดับเนื้อหาการขัดเกลาสำนวนและความถูกต้องของเนื้อหา การออกแบบรูปเล่ม การใช้ภาพประกอบ การใช้ตัวอักษร การใช้สี รวมถึงเทคนิคการพิมพ์และการใช้วัสดุที่เหมาะสม บรรณาธิการจึงมีบทบาทสำคัญต่อคุณภาพของสื่อสิ่งพิมพ์ ผู้ที่เป็นบรรณาธิการจึงต้องมีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการเขียนบทความ การเขียนข่าว และรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ รวมทั้งต้องมีความละเอียดรอบคอบ รอบรู้ ประณีต และมีความอดทนสูง เพราะต้องรับผิดชอบการตรวจแก้ไขต้นฉบับให้มีเนื้อหาถูกต้องสมบูรณ์และถ่ายทอดด้วยภาษาที่มีความละเอียดอ่อน สวยงาม

๓) ความรู้และประสบการณ์ในการตรวจแก้ไขต้นฉบับสื่อสิ่งพิมพ์ (rewrite)

ตรวจแก้ไขต้นฉบับสื่อสิ่งพิมพ์ หรือการตรวจพิสูจน์อักษรก่อนที่จะส่งไปโรงพิมพ์ เพื่อจัดพิมพ์เป็นรูปเล่มนั้น ถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญ ทั้งนี้ เพราะต้นฉบับที่ได้มานั้น อาจยังมีข้อผิดพลาดในเรื่องต่าง ๆ ที่ผู้เขียนละเลย หลงลืม หรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เช่น ข้อเท็จจริงที่เสนอมาอาจผิดพลาด เนื้อหาบางตอนอาจมี

ข้อความที่ละเมิดสิทธิผู้อื่น อันอาจจะเป็นเหตุให้มีการฟ้องร้องกันได้ หรือเนื้อหาถูกต้องแต่ใช้ภาษาไม่เหมาะสม เช่น ใช้ภาษาปาก ภาษาแสลง ผู้ที่ทำหน้าที่จึงต้องมีความรู้ในเรื่ององค์ประกอบของสื่อสิ่งพิมพ์ และหลักการใช้ภาษาเป็นอย่างดี ซึ่งการตรวจแก้ไขต้นฉบับสื่อสิ่งพิมพ์จะเป็นการตรวจพิจารณาใน ๒ ส่วน ได้แก่

(๑) การตรวจแก้ไขรูปแบบต้นฉบับ เพื่อให้ตรงตามองค์ประกอบของสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น ประกอบด้วย ปก (cover) ใบรองปก (fly-leaf) หน้าลิขสิทธิ์ (copyright page) คำนำ (preface) สารบัญ (table of content) เนื้อเรื่อง (contents) และบรรณานุกรม (Bibliographies) โดยพิจารณาว่ามีส่วนต่าง ๆ ที่กล่าวมาครบถ้วนหรือไม่ และมีการเรียงลำดับในแต่ละส่วนถูกต้องไม่สลับกันไปมา

(๒) การตรวจแก้ไขเนื้อหาและสำนวนภาษา โดยเน้นในด้านความถูกต้องของการใช้ภาษา คำที่ใช้เหมาะสม ชัดเจน ประโยคที่ใช้ถูกไวยากรณ์ ไม่กำกวม กะทัดรัด สละสลวย สัมพันธ์กัน และพิจารณาว่ามีการใช้คำหรือข้อความผิดความหมายหรือไม่ และข้อความสามารถถ่ายทอดเนื้อหาสาระได้ชัดเจน ถูกต้อง รวมถึงพิจารณาการเขียนตัวสะกดการันต์ให้ถูกหลักภาษาไทย และถูกต้องตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน นอกจากนี้ ยังพิจารณาการใช้ตัวอักษรในหัวเรื่องหลัก หัวเรื่องรอง และการย่อหน้า

๔) ความรู้เกี่ยวกับระบบงานรัฐสภา การจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ของกลุ่มงานผลิตเอกสาร ผู้จัดทำจะต้องดำเนินการตั้งแต่การเขียนเรื่องและการทำรูปเล่มจนสำเร็จเรียบร้อยพร้อมส่งพิมพ์ ด้วยเหตุนี้ ผู้จัดทำจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ รูปแบบของความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันทางการเมือง บทบาท อำนาจ และหน้าที่ของสถาบันทางการเมืองเป็นอย่างดี เพื่อให้การอ่านวิเคราะห์บทบัญญัติของกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ รัฐธรรมนูญ ข้อบังคับการประชุมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ฯลฯ เกิดความเข้าใจ และสามารถเขียนวิเคราะห์กฎหมายมาสู่การเขียนอธิบายให้เข้าใจง่าย มีความชัดเจน และสื่อความหมายได้ตรงประเด็นไม่เกิดความสับสน

๓.๓ ข้อควรคำนึง/ข้อเสนอแนะในการดำเนินการ

การดำเนินงานจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์มีหลากหลายกระบวนการและขั้นตอน และเกี่ยวข้องกับหลายฝ่าย ประกอบกับมีระยะเวลาการทำงานที่จำกัด ซึ่งที่ผ่านมาได้ประสบกับปัญหาที่นำไปสู่ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงการดำเนินการจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนี้

๑) หากสามารถเพิ่มกรอบอัตรากำลัง ควรมีการเพิ่มตำแหน่งพนักงานเพื่อมาทำหน้าที่พิสูจน์อักษรโดยตรง เนื่องจากการพิสูจน์อักษรเป็นขั้นตอนที่สำคัญและใช้เวลามาก รวมทั้งการจัดทำข้อมูลก่อนส่งพิมพ์ วิทยากรได้ตรวจแก้ไขข้อความให้ถูกต้องก่อนทุกครั้ง พนักงานราชการที่จะมาพิสูจน์อักษรจึงตรวจตามต้นฉบับเท่านั้น

๒) ควรให้วิทยากรไปอบรมหรือศึกษาดูงานกับหน่วยงานหรือองค์กรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์เผยแพร่ความรู้ เพื่อให้ทราบถึงกระบวนการผลิต เทคนิคและวิธีในการเขียนหนังสือเพื่อเพิ่มความน่าสนใจให้กับหนังสือ อันเป็นการเปิดโลกทัศน์ในการทำงานและความคิดสร้างสรรค์ในการจัดทำเอกสารสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากที่สุด

๓) ควรมีการประชาสัมพันธ์สื่อสิ่งพิมพ์ทางช่องทางประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ของสำนักงานฯ เช่น วิทยุและโทรทัศน์รัฐสภา เว็บไซต์ของรัฐสภา เฟซบุ๊ก ฯลฯ เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบมากยิ่งขึ้น

๓.๔ แบบปฏิบัติที่เป็นเลิศจากการปฏิบัติงาน (Best Practice)

๓.๔.๑ ที่มาและความสำคัญ

สื่อสิ่งพิมพ์มีบทบาทอย่างยิ่งในทุกภาคส่วนของสังคม ด้วยเป็นสื่อกลางถ่ายทอดเรื่องราว จากอดีตถึงปัจจุบัน มีบทบาทในการประชาสัมพันธ์ เป็นเครื่องมือสื่อสารระหว่างองค์กร เผยแพร่นโยบายและ แนวทางปฏิบัติภายในหน่วยงาน ตลอดจนเผยแพร่ข่าวจากรัฐสู่ประชาชน และที่สำคัญ สื่อสิ่งพิมพ์ได้ถูกใช้มาก ที่สุดในวงการศึกษาเพื่อเป็นตำราและแบบเรียน ทำให้อาจกล่าวได้ว่าความเจริญของประเทศสามารถวัดได้จาก ปริมาณการบริโภคสื่อสิ่งพิมพ์ ดังนั้น สื่อสิ่งพิมพ์จึงเป็นสื่อที่บทบาทต่อการพัฒนาการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบัน สื่อสิ่งพิมพ์ถูกท้าทายด้วยเทคโนโลยี สื่อวิทยุกระจายเสียง สื่อวิทยุโทรทัศน์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีบทบาทแทนที่ ดังปรากฏการปิดตัวของสำนักพิมพ์ต่าง ๆ หนังสือพิมพ์หลาย ฉบับต้องปรับยอดการพิมพ์ลงแล้วนำเสนอข่าวทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สิ่งพิมพ์ของสำนักงานเลขาธิการผู้แทนราษฎร เองก็มีผลกระทบ ประกอบกับทางกลุ่มงานผลิตเอกสาร สำนักประชาสัมพันธ์ ได้จัดทำแบบสอบถามความคิดเห็น เกี่ยวกับสิ่งพิมพ์เผยแพร่ แล้วพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ข้อเสนอแนะว่าควรเผยแพร่เนื้อหาผ่านสื่อ อิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากพกพาสะดวก สืบค้นง่าย ประกอบกับงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ ลดลง นอกจากนี้ ในกระบวนการผลิต ขั้นตอนการจัดพิมพ์เพื่อเผยแพร่ ต้องมีการดำเนินการจัดจ้างในบางขั้นตอน รวมถึงโรงพิมพ์มีความจำเป็นต้องพิมพ์เอกสารที่เร่งด่วนก่อน จึงส่งผลให้สื่อสิ่งพิมพ์เผยแพร่ล่าช้า จนกลายเป็น เอกสารล้าสมัย

๓.๔.๒ แนวทางการพัฒนา

กลุ่มงานผลิตเอกสาร สำนักประชาสัมพันธ์ ผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินการจัดทำสื่อ สิ่งพิมพ์เพื่อเผยแพร่เล็งเห็นว่าหากดำเนินการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในรูปแบบเดิม จะไม่สอดคล้องกับค่านิยมในการ บริโภคข้อมูลข่าวสารของประชาชนในปัจจุบัน และเพื่อเป็นการประหยัดงบประมาณ รวมถึงเพื่อให้ข้อมูลข่าวสาร ต่าง ๆ สามารถเผยแพร่สู่ประชาชนได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวางยิ่งขึ้น จึงได้เพิ่มช่องทางการเผยแพร่ในรูปแบบ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (electronic book: e – book) ทางเว็บไซต์ของสำนักงานฯ

๓.๔.๓ ผลการดำเนินงาน

การเผยแพร่เอกสารในรูปแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ทางเว็บไซต์ของสำนักงานฯ ในระยะแรก จะอยู่ในระบบอินทราเน็ตหน่วยงานภายใน สำนักประชาสัมพันธ์ กลุ่มงานผลิตเอกสาร ทำให้เผยแพร่ได้ในแวดวงจำกัด ผู้ที่สามารถเข้าถึงข้อมูลคือบุคลากรของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้น นอกจากนี้ โปรแกรมที่ใช้จัดทำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ยังไม่เอื้อให้สามารถเลือกพลิกหน้าที่ต้องการได้ ต่อมาได้มีการปรับปรุงการดำเนินงานเผยแพร่หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้ง่ายยิ่งขึ้น จึงได้เพิ่มแบนเนอร์ “หนังสือและสื่อเผยแพร่” ไว้ที่หน้าแรกของเว็บไซต์สำนักงานฯ และเพิ่มคิวอาร์โค้ด เพื่อย่นระยะเวลาในการเข้าถึงเอกสารเผยแพร่

ปัจจุบัน กลุ่มงานผลิตเอกสาร เผยแพร่เอกสารในรูปแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ควบคู่กับการเผยแพร่เป็นรูปเล่ม ส่งผลให้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เข้าถึงประชาชนรวดเร็ว ทันสมัย ประหยัดงบประมาณ ต้องมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องเพื่อให้รูปแบบการเผยแพร่สอดคล้องกับค่านิยมของผู้อ่านยิ่งขึ้น

๓.๔.๔ ประโยชน์ที่จะได้รับ

๑) เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้รวดเร็วและจำนวนมาก เมื่อเพิ่มช่องทางเผยแพร่สื่อสิ่งพิมพ์ในรูปแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เป็นการลดขั้นตอนการจัดพิมพ์ รวมทั้งผู้อ่านสามารถดาวน์โหลดข้อมูลพร้อมกันจำนวนมากได้ ทำให้การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของสถาบันนิติบัญญัติและสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้รวดเร็วและจำนวนมาก

๒) ประหยัด การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในรูปแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สามารถช่วยลดยอดในการพิมพ์เอกสาร ซึ่งเป็นการประหยัดงบประมาณในการจัดพิมพ์ ลดการใช้กระดาษ และลดกำลังคนในการดำเนินการจัดพิมพ์

๓) พกพาสะดวก หากเปรียบเทียบข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์กับในรูปแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ข้อได้เปรียบของในรูปแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์คือ การจัดเก็บข้อมูลจำนวนมากไว้ในพื้นที่ขนาดเล็ก เช่น โทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต ทำให้ผู้อ่านสามารถพกพาเอกสารจำนวนมากและสืบค้นได้ตามเวลาและสถานที่ที่ตนเองสะดวก

๓.๔.๕ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

การที่จะทำให้สื่อสิ่งพิมพ์ที่เผยแพร่ในรูปแบบในรูปแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ประสบความสำเร็จเป็นที่ยอมรับแก่กลุ่มเป้าหมายเดิมนิยามอ่านหนังสือและกลุ่มเป้าหมายใหม่ ผู้จัดทำจึงควร

๑) ติดตามประเมินผล เพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนาให้ข้อมูลข่าวสารที่เผยแพร่ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้น่าสนใจ สอดคล้องกับค่านิยมการบริโภคสื่อที่เปลี่ยนแปลง เช่น ระบบการสืบค้น การใส่มัลติมีเดีย วิดีโอ เสียงประกอบ หนังสือเสียงเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้พิการ การเชื่อมโยง (Link) กับ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เล่มอื่น ๆ ได้ เป็นต้น

๒) เรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ เพื่อนำมาพัฒนาการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในรูปแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้มีความน่าสนใจยิ่งขึ้น

๔. ด้านการจัดกิจกรรม

กลุ่มงานเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และกิจกรรมสภาผู้แทนราษฎร สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ในฐานะมีส่วนสนับสนุนการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ที่ ๓ ซึ่งมีบทบาทอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการศึกษา รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ เพื่อจัดทำแผนงาน โครงการ สัมมนา เสวนา การอภิปราย จัดทำเอกสารและจัดนิทรรศการเพื่อเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับด้านการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยให้กับนิสิต นักศึกษา สถาบันการเมือง ส่วนราชการ และเอกชน รวมทั้งประชาชนในภูมิภาคต่าง ๆ จัดกิจกรรม

สภาผู้แทนราษฎรพบประชาชนในพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น จัดกิจกรรมตามโครงการฯ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ดำเนินการผลิตสื่อเพื่อใช้ในโครงการฯ เพื่อเผยแพร่ ประชาธิปไตย ตลอดจนดำเนินการศึกษารวบรวมวิเคราะห์ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการฯ โดยกลุ่มงานฯ ได้ดำเนินการจัดโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ มาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ครอบคลุม กลุ่มเป้าหมายทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ จนถึงปัจจุบัน

โดยภารกิจหลักของกลุ่มงานฯ ในการจัดกิจกรรมเผยแพร่ประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา การเผยแพร่กิจกรรมสภาผู้แทนราษฎร และการผลิตสื่อเพื่อใช้ในโครงการเพื่อเผยแพร่ประชาธิปไตย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนนั้น ได้มีการพัฒนา อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ โดยให้ความสำคัญกับการสร้างองค์ความรู้ การมีส่วนร่วมและการเชื่อมโยงกันระหว่าง หน่วยงานกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ได้แก่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา คณะกรรมาธิการ บุคคลในวงงานรัฐสภา ภาคีรัฐ ภาคเอกชน สื่อมวลชน และภาคประชาชน การดำเนินงานการจัดโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มงานฯ ดังกล่าว ได้มุ่งหวังให้กลุ่มเป้าหมายสามารถขยาย ผลองค์ความรู้และสร้างเครือข่ายด้านประชาธิปไตยได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ ยังเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมือง และตระหนักถึงการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง การปกครองเพิ่มมากขึ้น ซึ่งถือเป็นรากฐานที่สำคัญในการแสดงออกต่อการเมืองการปกครองระบอบ ประชาธิปไตย ตลอดจนเพื่อเป็นการเชื่อมโยงความสัมพันธ์อันดีระหว่างองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ กับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนทั่วไป อันเป็นการเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อสถาบัน นิติบัญญัติและสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรต่อไป

๔.๑ กระบวนการและขั้นตอนการดำเนินงาน

การจัดกิจกรรมของกลุ่มงานเผยแพร่ประชาธิปไตยและกิจกรรมสภาผู้แทนราษฎร มีหลายประเภท หลากหลายรูปแบบในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจด้านการเมืองการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตย กระบวนการทางด้านนิติบัญญัติ ตลอดจนการเสริมสร้างประชาธิปไตยและความเป็นพลเมือง ในระบอบประชาธิปไตย ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐสภา กับประชาชน ดังนั้น ขอกล่าวถึงภาพรวมในการดำเนินการจัดกิจกรรม ๓ ระยะ ดังนี้

๔.๑.๑ ก่อนจัดกิจกรรม

๔.๑.๒ ระหว่างจัดกิจกรรม

๔.๑.๓ หลังการจัดกิจกรรม

๔.๑.๑ ก่อนจัดกิจกรรม

๑) ทำการวิเคราะห์สถานการณ์ SWOT ผู้ปฏิบัติงานจะทำการศึกษา วิเคราะห์ สภาพการณ์และปัญหาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมของกลุ่มงานเผยแพร่ประชาธิปไตยและกิจกรรม สภาผู้แทนราษฎร โดยทำการวิเคราะห์สถานการณ์ SWOT เพื่อตรวจสอบจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคาม การ บรรลุเป้าหมายในการจัดกิจกรรม ดังต่อไปนี้

จุดแข็ง (Strengths)

- มีสื่อเพื่อเผยแพร่ประชาธิปไตยหลายช่องทาง เช่น ทาง สถานีวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต สื่อ สิ่งพิมพ์ และสื่อบุคคล
- เป็น แหล่ง ข้อมูล นิติบัญญัติ สำหรับ เผยแพร่ ประชาธิปไตยให้กับประชาชนและสื่อมวลชน

- บุคลากรมีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และความชำนาญในด้านการเผยแพร่องค์ความรู้ประชาธิปไตย และมีส่วนร่วมทางการเมืองให้กับประชาชน

โอกาส (Opportunities)

- มีเครือข่ายเผยแพร่ประชาธิปไตยทั่วประเทศ
- มีเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาสนับสนุนการดำเนินงาน
- มีหน่วยงานทั้งภาครัฐเอกชนและภาคประชาสังคม มาสนับสนุนการดำเนินงาน

จุดอ่อน (Weaknesses)

- มีข้อจำกัดด้านงบประมาณในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ
- ขาดการสนับสนุนด้านทรัพยากรในการดำเนินงาน
- บุคลากรยังขาดการพัฒนาทักษะในการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ

ภัยคุกคาม (Threats)

- การเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ทางการเมืองทำให้การพัฒนาประชาธิปไตยไม่ต่อเนื่อง
- เทคโนโลยีสารสนเทศมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว
- หน่วยงานภายนอกให้การสนับสนุนไม่เต็มที่

๒) วางแผนการดำเนินการจัดกิจกรรมของกลุ่มงานฯ โดยผู้บังคับบัญชา กลุ่มงานฯ จะประชุมกลุ่มงานฯ เพื่อวางแผนการจัดกิจกรรมในแต่ละปี ว่าในปีนี้จะทำอะไร มีรูปแบบการจัดกิจกรรมอย่างไร และให้บุคลากรในกลุ่มงานเลือกจัดกิจกรรมตามความสนใจโดยมีการหมุนเวียนสับเปลี่ยนในการทำงานเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในกระบวนการทำงานร่วมกัน และกำหนดให้วิทยากรหรือนักประชาสัมพันธ์ระดับชำนาญการพิเศษขึ้นไปเป็นหัวหน้าทีมเพื่อฝึกฝนการเป็นผู้นำเพื่อให้เกิดการเรียนรู้กระบวนการจัดกิจกรรมทั้งในด้านการบริหารจัดการและด้านวิชาการ โดยผลสรุปการวางแผนการจัดกิจกรรมของกลุ่มงานฯ ใช้ Gantt Chart ซึ่งคิดประดิษฐ์โดย เฮนรี ลอว์เรนซ์แกนต์ เพราะสะดวกต่อการนำมาใช้และง่ายต่อความเข้าใจ และทำให้เห็นภาพรวมในการดำเนินงานของกลุ่มงานฯ สำหรับรายละเอียดใน Gantt Chart ประกอบด้วย กิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มงาน ระยะเวลาในการดำเนินงาน เพื่อไม่ให้เกิดการทับซ้อนกันในการดำเนินการจัดกิจกรรม และเห็นจุดเริ่มต้น ระยะเวลาในการดำเนินงานและจุดสิ้นสุดในการจัดกิจกรรม เช่น ตัวอย่างตาราง Gantt Chart แผนการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรม กลุ่มงานเผยแพร่ประชาธิปไตยฯ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๑ ดังต่อไปนี้

ตัวอย่างแผนการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรม กลุ่มงานเผยแพร่ประชาธิปไตย ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๑

ลำดับ	โครงการ/กิจกรรม	งบประมาณ/ครึ่ง/รุ่น/ รอบการประกวด		ระยะเวลาดำเนินการ (ปีงบประมาณ ๒๕๖๑) (๑ ต.ค. ๖๐ - ๓๐ ก.ย. ๖๑)												
				ไตรมาส ๑ (ต.ค. - ธ.ค. ๖๐)			ไตรมาส ๒ (ม.ค. - มี.ค. ๖๑)			ไตรมาส ๓ (เม.ย. - มิ.ย. ๖๑)			ไตรมาส ๔ (ก.ค. - ก.ย. ๖๑)			
				งบ ประมาณ	จำนวนนับ	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.
๑.	โครงการส่งเสริมและสนับสนุนความเป็นพลเมืองของ เยาวชนในระบอบประชาธิปไตย เพื่อพัฒนาประเทศไทยให้ ยั่งยืน															
	๑.๑ กิจกรรมเยาวชนประชาธิปไตยสัมพันธ์ เชิงปฏิบัติการ	๖,๐๐๐,๐๐๐	๒ รุ่น	ประชุม/ประชาสัมพันธ์/คัดเลือก/เตรียมงานวิชาการ/ ประสานงานการเงิน การจัดการทั่วไป และกลุ่มเป้าหมาย					วันที่ ๑	วันที่ ๒	ประเมินผล					
	๑.๒ กิจกรรมรวมรุ่นเยาวชน/สร้างเครือข่ายเยาวชน - กิจกรรมรวมรุ่นเยาวชนเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง	๓,๐๐๐,๐๐๐														
	- กิจกรรมรวมรุ่นเยาวชนเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง	๒,๗๐๐,๐๐๐	๔ ครั้ง										เตรียมงาน	ครั้งที่ ๑ - ๔	ประเมิน ผล	
	- กิจกรรมสร้างเครือข่ายเยาวชนประชาธิปไตย	๓๐๐,๐๐๐	ขึ้นอยู่กับ โครงการที่เยาวชน เสนอขอ งบประมาณ			เตรียมงาน							ประเมินผล	เตรียมงาน		ประเมิน ผล
๒.	โครงการรัฐสภาสัญจรเพื่อเด็กและเยาวชน	๒,๕๐๐,๐๐๐	๔ ครั้ง	เตรียมงาน	ครั้งที่ ๑,๒	ครั้งที่ ๓,๔	ประเมินผล									
๓.	โครงการประกวดวรรณกรรมรางวัล พานแว่นฟ้า	๑,๘๐๐,๐๐๐	๑ รอบการ ประกวด	ตั้งคณะกรรมการ / อนุกรรมการ / ประชุม / ประชาสัมพันธ์ / รับผลงาน / คัดเลือก / เตรียมงาน / พิจารณาตัดสิน ฯลฯ											มอบ รางวัล/ ประเมิน ผล	
๔.	โครงการประกวดนวัตกรรมประชาธิปไตยเพื่อพัฒนา ประชาธิปไตยเชิงคุณภาพ	๒,๒๐๐,๐๐๐	๑ รอบการ ประกวด	ตั้งคณะกรรมการ / อนุกรรมการ / ประชุม / ประชาสัมพันธ์ / ลงพื้นที่ / รับผลงาน / คัดเลือก / เตรียมงาน / พิจารณาตัดสิน ฯลฯ											มอบ รางวัล/ ประเมิน ผล	
๕.	โครงการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบ ประชาธิปไตยตามวิถีรัฐธรรมนูญ	-	๕ ครั้ง										เตรียม งาน	ครั้งที่ ๑,๒		ครั้งที่ ๓,๔ ประเมิน ผล

หมายเหตุ: ช่วงระยะเวลาในการออกพื้นที่จัดกิจกรรม หรือ มอบรางวัล

๓) กำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรม เพื่อให้การดำเนินการจัดกิจกรรมเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ/กิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย ในแต่ละครั้ง โดยต้องกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับทิศทางการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและดำเนินงานได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม ซึ่งแต่ละกิจกรรมจะมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันไปตามรูปแบบการจัดกิจกรรม โดยเน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนอันนำไปสู่การเป็นเครือข่ายของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรต่อไป

๔) กำหนดโครงการ/กิจกรรม/วิธีการ แผนการจัดกิจกรรมจะต้องมีการกำหนดยุทธวิธีการดำเนินงานไว้ว่าจะมีโครงการอะไร เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ การเขียนโครงการจะประกอบด้วย แผนปฏิบัติงาน /โครงการ

- (๑) ชื่อแผน/โครงการ
- (๒) วัตถุประสงค์และเป้าหมาย
- (๓) ผู้รับผิดชอบโครงการ
- (๔) กลุ่มเป้าหมาย
- (๕) กิจกรรมพร้อมรายละเอียด
- (๖) สื่อที่จะผลิตหรือใช้เผยแพร่
- (๗) ตารางกำหนดเวลาปฏิบัติงาน
- (๘) งบประมาณ
- (๙) ผลที่คาดว่าจะได้รับ
- (๑๐) หน่วยหรือเกณฑ์การวัดผลงาน
- (๑๑) หน่วยงานผู้ร่วมกิจกรรม /โครงการ

ทั้งนี้ การดำเนินการจัดกิจกรรมของกลุ่มงานฯ ในแต่ละปี จะได้รับนโยบายจากผู้บริหารฯ ให้ดำเนินการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ในประเด็นต่าง ๆ ตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร โดยในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ กลุ่มงานเผยแพร่ฯ มี ได้ดำเนินการภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การเสริมสร้างประชาธิปไตยและความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร มีการจัดโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

(๑) โครงการส่งเสริมและสนับสนุนความเป็นพลเมืองของเยาวชนในระบอบประชาธิปไตย เพื่อพัฒนาประเทศไทยให้ยั่งยืน ประกอบด้วย

- กิจกรรมยุวชนประชาธิปไตย สัมมนาเชิงปฏิบัติการ จำนวน ๒ รุ่น

ต่อปี

- กิจกรรมรวมรุ่นยุวชนเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง จำนวน ๔ ภูมิภาค

- กิจกรรมสร้างเครือข่ายยุวชนประชาธิปไตย จำนวน ๔ ภูมิภาค

(๒) โครงการรัฐสภาสัญจรเพื่อเด็กและเยาวชน จำนวน ๔ ภูมิภาค

(๓) โครงการประกวดวรรณกรรมรางวัลพานแว่นฟ้า

(๔) โครงการประกวดนวัตกรรมประชาธิปไตยเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย

เชิงคุณภาพ

(๕) โครงการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ตามวิถี

รัฐธรรมนูญ

๕) มอบหมายหน้าที่ในการปฏิบัติงานในการจัดกิจกรรมฯ แต่ละครั้ง ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานจะมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบให้กับผู้ปฏิบัติงานเป็นรูปแบบทีมงาน ประกอบด้วย หัวหน้าทีมและเพื่อนร่วมงาน โดยหัวหน้าทีม (วิทยากรหรือนักประชาสัมพันธ์ระดับชำนาญการพิเศษขึ้นไป) จะทำการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ โดยจะมีการประชุมเพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกในทีมได้ร่วมแสดงความคิดเห็น จากนั้นจะมีการมอบหมายหน้าที่ในการปฏิบัติงานให้กับทีมงานตามความถนัด และมีการแลกเปลี่ยนกันในการทำงานเพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในการทำงาน ประกอบด้วย

(๑) จัดทำหนังสืออนุมัติจัดกิจกรรม/กำหนดการ/ประมาณการ

(๒) จัดทำหนังสืออนุมัติการเดินทาง

(๓) หนังสือครุฑ ถึงผู้อำนวยการสำนักพัฒนาชุมชนจังหวัด/วิทยากร

บรรยาย พร้อมกำหนดและกรอบการบรรยาย

(๔) บันทึกเรียนเชิญท่านเลขาฯ/สังเกตุการณ์ รวมทั้งขอลายมือชื่อลงเกียรติ

บัตร

(๕) บันทึกเรียนรองเลขาธิการฯ/สำนักฯ/คณะกรรมการฯบรรยาย/

สังเกตุการณ์

(๖) บันทึกขอเอกสารและอื่น ๆ จากสำนักฯ/กลุ่มงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำ

เอกสารไปแจกกลุ่มเป้าหมาย เช่น สำนักวิชาการ สถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา กลุ่มงานสารสนเทศ กลุ่มงานผลิตเอกสาร

(๗) บันทึกถึงผู้อำนวยการสำนักการคลัง เพื่อจัดซื้อวัสดุ/อุปกรณ์ จัดจ้าง

รถตู้ (ในกรณีเดินทางจากกรุงเทพฯ) ประสานขอใบเสนอราคาจากแต่ละบริษัท จัดจ้างทำกระเป๋าใส่เอกสาร จัดทำเกียรติบัตร (พร้อมแนบเกียรติบัตรและลายมือชื่อ) และขอความอนุเคราะห์พิมพ์เอกสารประกอบการจัดกิจกรรมฯ

(๘) บันทึกถึงสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา เรื่องการประชาสัมพันธ์กิจกรรม

พร้อมประสานขอความร่วมมือประชาสัมพันธ์จังหวัด และสื่อมวลชนในพื้นที่จัดกิจกรรมฯ/ จัดทำข่าวประชาสัมพันธ์

(๙) จัดส่งหนังสือ วัสดุอุปกรณ์ และอื่น ๆ (ประสานรถบริษัทส่งของหรือรถ

ของสำนักงานฯ เพื่อส่งของทั้งหมด)**รอ คบงรส.**

(๑๐) ทำหนังสือถึง ทะเบียนประวัติยกเลิกวันลา

(๑๑) ส่งและติดตามความคืบหน้าหนังสือถึง ผอ. สำนักพัฒนาชุมชน

จังหวัด เรื่องกลุ่มเป้าหมาย (*ข้อมูลระยะทาง*)

(๑๒) ส่งและติดตามหนังสือเชิญวิทยากรบรรยาย พร้อมประสานเรื่อง

หัวข้อและเอกสารการบรรยาย

(๑๓) ประสานโรงแรมและรายละเอียดการจัด (ราคา ส่งข้อความบนเวที

ห้องพัก และรายการอาหารที่เลือก tag ติดกระเป๋า)

(๑๔) ประสานเช่ารถตู้ (กรณีเช่าในเขตพื้นที่จัดกิจกรรมฯ)

(๑๕) ประสานการบินไทยหรืออื่น ๆ /ซื้อตั๋วเดินทางตามอนุมัติ/เอกสาร

การเดินทางผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ และวิทยากรต่าง ๆ

(๑๖) จัดทำเอกสารประกอบการจัดกิจกรรม ได้แก่ คู่มือกิจกรรมแจก

กลุ่มเป้าหมาย คู่มือวิทยากรจัดกิจกรรม/ประวัติวิทยากร เอกสารการเข้ากลุ่มระดมสมอง เอกสารประกอบการบรรยาย ปาฐกถา เป็นต้น

- (๑๗) จัดทำแบบประเมินผล และแบบทดสอบก่อน – หลัง
 (๑๘) จัดทำป้ายลงทะเบียน/ใบลงทะเบียน ๒ วัน /ใบที่อยู่กลุ่มเป้าหมาย
 (๑๙) จัดเตรียมแฟ้มเสนอเซ็น/แฟ้มคำกล่าว (เตรียมคำกล่าวเปิด/รายงาน)
 (๒๐) จัดเตรียมเอกสารการเงิน/จับคู่ห้องพัก วัสดุ/อุปกรณ์ที่จัดซื้อผ่าน
 สำนักงานคลังฯ (พัสดุ) ของชาว อื่น ๆ ของที่ระลึก/ยารักษาโรคสำหรับกลุ่มเป้าหมาย
 (๒๑) CD เปิดให้กลุ่มเป้าหมายดูก่อนจัดกิจกรรมฯ /Notebook /คลิป
 ชาร์ต /โลโก้/กำหนดการขนาด A ๔ / A ๓ /นิทรรศการ/ถ่ายภาพ
 (๒๒) ป้ายคล้องคอ/ป้ายสามเหลี่ยม/เชือก/เกียรติบัตร/กระดาษ A๔/สี
 (๒๓) พิมพ์เกียรติบัตรให้กับกลุ่มเป้าหมาย
 โดยกลุ่มงานเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ฯ ได้จัดทำตารางแบ่งหน้าที่ความ
 รับผิดชอบเพื่ออำนวยความสะดวกปฏิบัติงาน โดยมีรูปแบบดังนี้

ตัวอย่างการมอบหมายในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ

ลำดับ	รายการ	อยู่ระหว่าง ดำเนินการ	ดำเนินการ เสร็จแล้ว	ผู้รับ ผิดชอบ	ผู้ช่วย ดำเนินการ
การดำเนินงานภายใน					
๑	อนุมัติจัดกิจกรรม				
๒	อนุมัติการเดินทาง				
๓	หนังสือครุฑ - ถึงผู้อำนวยการสำนักพัฒนาชุมชนจังหวัด - ถึงวิทยากรบรรยาย พร้อมกำหนดการและกรอบการบรรยาย				
๔	บันทึกเรียนเชิญท่านเลขาฯ สังเกตการณ์ รวมทั้งขอลายมือชื่อลงเกียรติบัตร				
๕	บันทึกเรียนรองฯ/สำนักฯ/คณะกรรมการฯบรรยาย/สังเกตการณ์				
๖	บันทึกขอเอกสารและอื่น ๆ จากสำนัก/กลุ่มงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำเอกสารไปแจกกลุ่มเป้าหมาย เช่น สำนักวิชาการ สถานีวิทยุโทรทัศน์ฯ กลุ่มงานสารนิเทศ กลุ่มงานผลิตเอกสาร				
๗	บันทึกถึงผู้อำนวยการสำนักงานคลัง - จัดซื้อวัสดุ/อุปกรณ์ - จัดจ้างรถตู้ (ในกรณีเดินทางจากกรุงเทพฯ) ประสานขอใบเสนอราคาจากแต่ละบริษัท - จัดจ้างกระเป๋า - จัดทำเกียรติบัตร (แบบเกียรติบัตรและลายมือชื่อ) - ขอความอนุเคราะห์พิมพ์เอกสารประกอบการจัดกิจกรรมฯ				
๘	บันทึกถึงสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา เรื่องการประชาสัมพันธ์กิจกรรมพร้อมประสานขอความร่วมมือประชาสัมพันธ์จังหวัด และสื่อมวลชนในพื้นที่จัดกิจกรรมฯ/ จัดทำข่าวประชาสัมพันธ์				
๙	จัดส่งหนังสือ วัสดุอุปกรณ์ และอื่น ๆ (ประสานรถบริษัทส่งของหรือรถของสำนักงานฯเพื่อส่งของทั้งหมด)**รอ คบงรส.***				
๑๐	ทำหนังสือถึง ทะเบียนประวัติยกเลิกวันลา				
การประสานงาน					
๑๐	ส่งและติดตามความคืบหน้าหนังสือถึง ผอ. สำนักพัฒนาชุมชนจังหวัด เรื่องกลุ่มเป้าหมาย (*ข้อมูลระยะทาง*)				
๑๑	ส่งและติดตามหนังสือเชิญวิทยากรบรรยาย พร้อมประสานเรื่องหัวข้อและเอกสารการบรรยาย				

๑๒	ประสานโรงแรมและรายละเอียดการจัด(ราคา ส่งข้อความบนเวที ห้องพัก และรายการอาหารที่เลือก tag ติดกระเป๋า)				
๑๓	ประสานเช่ารถตู้ (กรณีเช่าในเขตพื้นที่จัดกิจกรรมฯ)				
๑๔	ประสานการบินไทยหรืออื่นๆ/ซื้อตั๋วเดินทางตามอนุมัติ/เอกสารการเดินทางผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ และวิทยากรต่าง ๆ				
การเตรียมเอกสาร/อื่นๆ					
๑๕	คู่มือกิจกรรมแจกกลุ่มเป้าหมาย				
๑๖	คู่มือวิทยากรจัดกิจกรรม/ประวัติวิทยากร				
๑๗	เอกสารการเข้ากลุ่มระดมสมอง				
๑๘	แบบประเมินผล และแบบทดสอบก่อน - หลัง				
๑๙	ป้ายลงทะเบียน/ใบลงทะเบียน ๒ วัน /ใบที่อยู่กลุ่มเป้าหมาย				
๒๐	แฟ้มเสนอเซ็น/แฟ้มคำกล่าว (เตรียมคำกล่าวเปิด/รายงาน)				
๒๑	เอกสารประกอบการบรรยาย				
๒๒	เอกสารการเงิน/จับคู่ห้องพัก				
๒๓	วัสดุ/อุปกรณ์ที่จัดซื้อผ่านสำนักการคลังฯ(พัสดุ)ของชาวอื่นๆ				
๒๔	ของที่ระลึก/ยารักษาโรคสำหรับกลุ่มเป้าหมาย				
๒๕	CD เปิดให้กลุ่มเป้าหมายดูก่อนจัดกิจกรรมฯ/Notebook/คลิปชาร์ต/โลโก้/กำหนดการ A๔ / A๓/นิทรรศการ/ถ่ายภาพ				
๒๖	ป้ายคล้องคอ/ป้ายสามเหลี่ยม/เชือก/เกียรติบัตร/กระดาด A๔/สี				
๒๗	พิมพ์เกียรติบัตรให้กับกลุ่มเป้าหมาย				
๒๘	คีย์ประเมินผลและแบบทดสอบก่อน - หลัง				

๖) ด้านการประชาสัมพันธ์กลุ่มงานเผยแพร่ฯ ได้จัดตั้งคณะทำงานด้านการประชาสัมพันธ์ ของกลุ่มงานฯ ประกอบด้วย นักประชาสัมพันธ์ นักวิชาการโสตทัศนูปกรณ์ เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ เจ้าหน้าที่งานโสตทัศนูปกรณ์ และช่างภาพ เป็นผู้ดำเนินการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมฯ ไปยังสื่อต่าง ๆ โดยในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้งจะมี นักประชาสัมพันธ์หรือเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ และนักวิชาการโสตทัศนูปกรณ์ หรือเจ้าหน้าที่งานโสตทัศนูปกรณ์ หรือช่างภาพ ร่วมทีมในการจัดกิจกรรมด้วยทุกครั้ง โดยนักประชาสัมพันธ์มีหน้าที่จัดทำข่าวแจก (Press Release) และคัดเลือกภาพถ่ายการจัดกิจกรรมฯ ของนักวิชาการโสตทัศนูปกรณ์ หรือเจ้าหน้าที่งานโสตทัศนูปกรณ์ หรือช่างภาพ ส่งไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน เช่น กลุ่มงานสื่อมวลชน กลุ่มงานสารนิเทศ กลุ่มงานโสตทัศนูปกรณ์ กลุ่มงานผลิตเอกสาร สำนักประชาสัมพันธ์ สถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา ตลอดจนสื่อมวลชนท้องถิ่น เพื่อรวมทำข่าวในวันจัดกิจกรรมฯ เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมฯ ไปยังช่องทางต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ สถานีวิทยุ โทรทัศน์ โทรทัศน์วงจรปิด เว็บไซต์รัฐสภา(www.parliament.go.th) Line (Pr Parliament) ประชาสัมพันธ์ผ่านเสียงตามสาย Youtube /Facebook เช่น เพจ “ยูชนประชาธิปไตย รัฐสภา” เพจ “เครือข่ายพลเมืองของรัฐสภา” การจัดบอร์ดนิทรรศการ เป็นต้น

ทั้งนี้ นักประชาสัมพันธ์จะดำเนินการประชาสัมพันธ์แบ่งออกเป็น ๓ ระยะ ประกอบด้วย ก่อนจัดกิจกรรม ระหว่างจัดกิจกรรม และหลังจัดกิจกรรม

๗) ด้านวิชาการ ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานฯ จัดตั้งคณะทำงานด้านวิชาการ โดยมี วิทยากรของกลุ่มงานเป็นคณะทำงานหลัก และนักประชาสัมพันธ์จะช่วยดำเนินการเขียนเอกสารงานวิชาการร่วมด้วย เพื่อดำเนินการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในการศึกษาค้นคว้า รวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับประเด็นที่ต้องการเผยแพร่ตามยุทธศาสตร์และนโยบายของผู้บริหารในแต่ละปี โดยในปี ๒๕๖๑ เป็นประเด็นการเสริมสร้างประชาธิปไตยและความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยผู้ที่ได้รับมอบหมายจะดำเนินการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ เช่น หนังสือ เอกสารวิชาการ

บทความ งานวิจัย วารสาร สื่อสิ่งพิมพ์ของรัฐบาลหรือ มหาวิทยาลัย องค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง นำมารวบรวม เรียบเรียงและจัดทำเป็นเอกสารประกอบการบรรยาย คู่มือการจัดกิจกรรม คู่มือวิทยากรประกอบการจัด กิจกรรม ประเด็นเสวนาของวิทยากร การจัดทำข้อมูลวิทัศน์ และการจัดทำข้อมูลสำหรับนิทรรศการ เป็นต้น

๘) การประมวลผลองค์ความรู้เพื่อจัดทำเอกสารประกอบการบรรยาย ผู้รับผิดชอบจะประมวลผลองค์ความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา และ ข้อมูลองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศ ความเป็นพลเมือง และพลเมืองอาเซียน เป็นต้น นอกจากนี้ ยัง ต้องจัดทำเป็นรูปแบบ Power Point ซึ่งเป็นรูปแบบที่เหมาะสมกับลักษณะการบรรยาย สามารถเข้าใจได้ง่าย ขณะเดียวกันก็จะจัดเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและนำไฟล์ข้อมูลลงในเครื่องคอมพิวเตอร์ ทั้งนี้ เนื่องจากการบรรยายของวิทยากร บางครั้งไม่ได้เรียงลำดับเนื้อหา แต่อาจมีสลับเรื่องหรือประเด็นที่พูด ซึ่งหาก ผู้รับผิดชอบเตรียมข้อมูลที่เกี่ยวข้องและพร้อมนำเสนอประกอบการบรรยายก็จะทำให้การบรรยายมีความ น่าสนใจ และผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดกิจกรรม

๙) การจัดทำแบบทดสอบความรู้ หลังจากที่จัดทำเอกสารประกอบการบรรยาย แล้ว ผู้รับผิดชอบจะต้องประมวลผลองค์ความรู้ที่ได้ออกแบบเป็นแบบทดสอบก่อน-หลังเข้าร่วมกิจกรรม โดย แบบทดสอบจะเป็นปรนัย ซึ่งการออกแบบนั้นมีหลักวิชาการด้านการวิจัย คือ ให้แบบทดสอบมีความเที่ยงตรง และแม่นยำ เป็นแบบทดสอบที่มีคุณภาพ สามารถวัดผลองค์ความรู้ได้อย่างแท้จริง ทั้งนี้ จำนวนคำถามที่เหมาะสม คือ ๑๕ ข้อ การให้คะแนนจะกำหนดข้อละหนึ่งคะแนนเพื่อสะดวกในการคำนวณ โดยแบบทดสอบก่อน-หลัง เข้าร่วมกิจกรรม จะเป็นคำถามที่มีเนื้อหาสาระเดียวกันสำหรับเทคนิคในการให้กลุ่มเป้าหมายทำแบบทดสอบ ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมนั้น เพื่อให้การวัดความรู้เป็นไปอย่างเที่ยงตรง แม่นยำมากที่สุด ผู้รับผิดชอบจะแจก แบบทดสอบหลังจากที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทยอยเข้าห้องประชุม และพิธีกรจะอธิบายว่าการวัดความรู้เป็นเพียง การทดสอบเบื้องต้น ซึ่งสำนักงานฯ ต้องการให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทำแบบทดสอบตามความเข้าใจของตนเอง มากกว่าการหวังผลคะแนนสูง - ต่ำ ทั้งนี้ โดยปกติคะแนนแบบทดสอบก่อนเข้าร่วมกิจกรรมจะมีคะแนนเฉลี่ย น้อยกว่าคะแนนแบบทดสอบหลังเข้าร่วมกิจกรรม เนื่องจากสมมติฐาน **“ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม กลุ่มเป้าหมาย มีความรู้ในระดับพอใช้ แต่เมื่อเข้าร่วมกิจกรรม และได้รับฟังการบรรยายจากวิทยากร การเข้าร่วม กิจกรรมตลอดระยะเวลาที่กำหนดจะทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความรู้เพิ่มมากขึ้น”** ซึ่งเทคนิคนี้ จะทำให้ กลุ่มเป้าหมายคลายความเครียด และทำแบบทดสอบโดยธรรมชาติ ไม่ลอกกัน หรือเปิดหนังสือเพื่อหาคำตอบ

๑๐) การจัดทำนิทรรศการเพื่อให้ความรู้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ในการจัดทำ นิทรรศการผู้รับผิดชอบจะพิจารณาเลือกเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของการจัดกิจกรรม เนื่องจากเนื้อหา ดังกล่าวจะเป็นการปูพื้นฐานให้กลุ่มเป้าหมายเข้าใจบทบาทของฝ่ายนิติบัญญัติ และบทบาทความเป็นพลเมือง เพื่อนำไปจัดทำเป็นนิทรรศการขนาด เอ ๓ สำหรับติดบอร์ดหน้าห้องประชุมเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้ศึกษา เรียนรู้

๑๑) การจัดทำแบบประเมินผล การจัดทำแบบประเมินผล ได้นำหลักวิชาการ ด้านการวิจัยมาใช้ในการจัดทำ “แบบประเมินผล” เพื่อให้ครอบคลุมประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรม อาทิ ความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายต่อประเด็นต่าง ๆ เช่น รูปแบบการจัดกิจกรรม การเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วน ร่วมในกิจกรรม เอกสารประกอบการบรรยาย สถานที่จัดกิจกรรม ตลอดจนผลลัพธ์ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรม จะได้นำมาใช้ในการพัฒนาการดำเนินงานกิจกรรมต่อไป

๑๒) กำหนดงบประมาณและทรัพยากร กำหนดรูปแบบและขอบเขตของ เนื้อหาสาระในการจัดกิจกรรมต้องให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย คำนึงถึงงบประมาณและทรัพยากรที่ต้องใช้ จ่ายให้สมกับประโยชน์ทางราชการให้มากที่สุด

๔.๑.๒ ระหว่างจัดกิจกรรม

หัวหน้าทีมจะคัดเลือกบุคคลให้เหมาะสมกับงานในการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน โดยได้ดำเนินการปรึกษากับผู้บังคับบัญชากลุ่มงานฯ ร่วมด้วย โดยหน้าที่ต่าง ๆ ในระหว่างการจัดกิจกรรม ประกอบด้วย

- ๑) พิธีกร
- ๒) ลงทะเบียน
- ๓) เอกสารการเงินและค่าพาหนะกลุ่มเป้าหมาย
- ๔) แจกแบบทดสอบก่อน – หลัง และแบบประเมินผล
- ๕) ประสานสื่อมวลชน ข่าวแจกประชาสัมพันธ์
- ๖) ส่งข่าวประชาสัมพันธ์ให้กลุ่มสื่อ
- ๗) ถ่ายภาพนิ่ง/วิดีโอ/ ตัดต่อวิดีโอ
- ๘) พิมพ์เกียรติบัตร
- ๙) ห้องพักกลุ่มเป้าหมาย
- ๑๐) งานด้านพิธีกร และการต้อนรับแขกผู้มีเกียรติ
- ๑๑) ดูแลวิทยากร
- ๑๒) หัวหน้าทีมดูแลภาพรวมของงานทั้งหมด

๔.๑.๓ หลังจัดกิจกรรม

หัวหน้าทีมจะดำเนินการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

๑) รายงานการเดินทางและสรุปค่าใช้จ่ายส่งเอกสารการเงินคืนสำนักการคลัง และงบประมาณ ประกอบด้วย จัดทำกำหนดการเดินทางไปปฏิบัติราชการ เอกสารใบเสร็จรับเงินพร้อมลายเซ็นผู้มีเงินตรงจ่ายราชการเซ็นกำกับใบเสร็จทุกใบเพื่อเป็นหลักฐานการจ่ายเงิน ทั้งนี้ ต้องส่งเงินคืนสำนักการคลังและงบประมาณไม่เกิน ๑๕ วัน และเอกสารรายงานการเดินทางและสรุปค่าใช้จ่ายทั้งหมดต้องส่งคืนไม่เกิน ๓๐ วัน

๒) ประเมินผลการจัดกิจกรรมรายงานต่อผู้บังคับบัญชา การติดตามและประเมินผลโครงการจะดำเนินการโดยนำข้อมูลที่ได้จากแบบทดสอบความรู้ก่อน – หลังการเข้าร่วมกิจกรรมแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรม โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS ในการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากแบบทดสอบและประเมินความพึงพอใจ สำหรับผลจากการแบ่งกลุ่มระดมสมอง/การถอดบทเรียน/การสังเกตการณ์ระหว่างการเดินทางเป็นวิทยากรที่ปรึกษาประจำกลุ่ม จะใช้การบรรยายเชิงพรรณนาในการประมวลผลข้อมูลมาจัดทำรายงานประเมินผลการจัดกิจกรรม เมื่อจัดทำแล้วเสร็จจึงเสนอเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเพื่อโปรดทราบต่อไป

ทั้งนี้ ในการจัดกิจกรรมแต่ละประเภท จะมีรายละเอียดกระบวนการ/ขั้นตอนในการดำเนินงานที่แตกต่างกัน โดยหัวหน้าทีมจะเป็นผู้ดำเนินการบริหารจัดการภาพรวมกระบวนการดำเนินงานทั้งหมด ทั้งการมอบหมายงานในด้านการบริหารจัดการ และด้านวิชาการ โดยต้องคำนึงถึงประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในการทำงานของแต่ละบุคคลเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน และบรรลุวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรม

สรุปขั้นตอนการดำเนินการจัดกิจกรรมแบ่งออกเป็น ๓ ระยะ ดังนี้

ระยะที่ ๑ ก่อนจัดกิจกรรม

๑. การวิเคราะห์สถานการณ์ SWOT
๒. วางแผนการดำเนินการจัดกิจกรรม
  - กำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรม
  - กำหนดโครงการ/กิจกรรม/วิธีการ/แผนการจัดกิจกรรม
๓. มอบหมายหน้าที่ในการปฏิบัติงาน แบ่งออกเป็น ๒ ด้าน
  - ด้านบริหารจัดการ
  - ด้านวิชาการ

ระยะที่ ๒ ระหว่างจัดกิจกรรม ดำเนินการจัดกิจกรรมตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายแบ่งออกเป็น

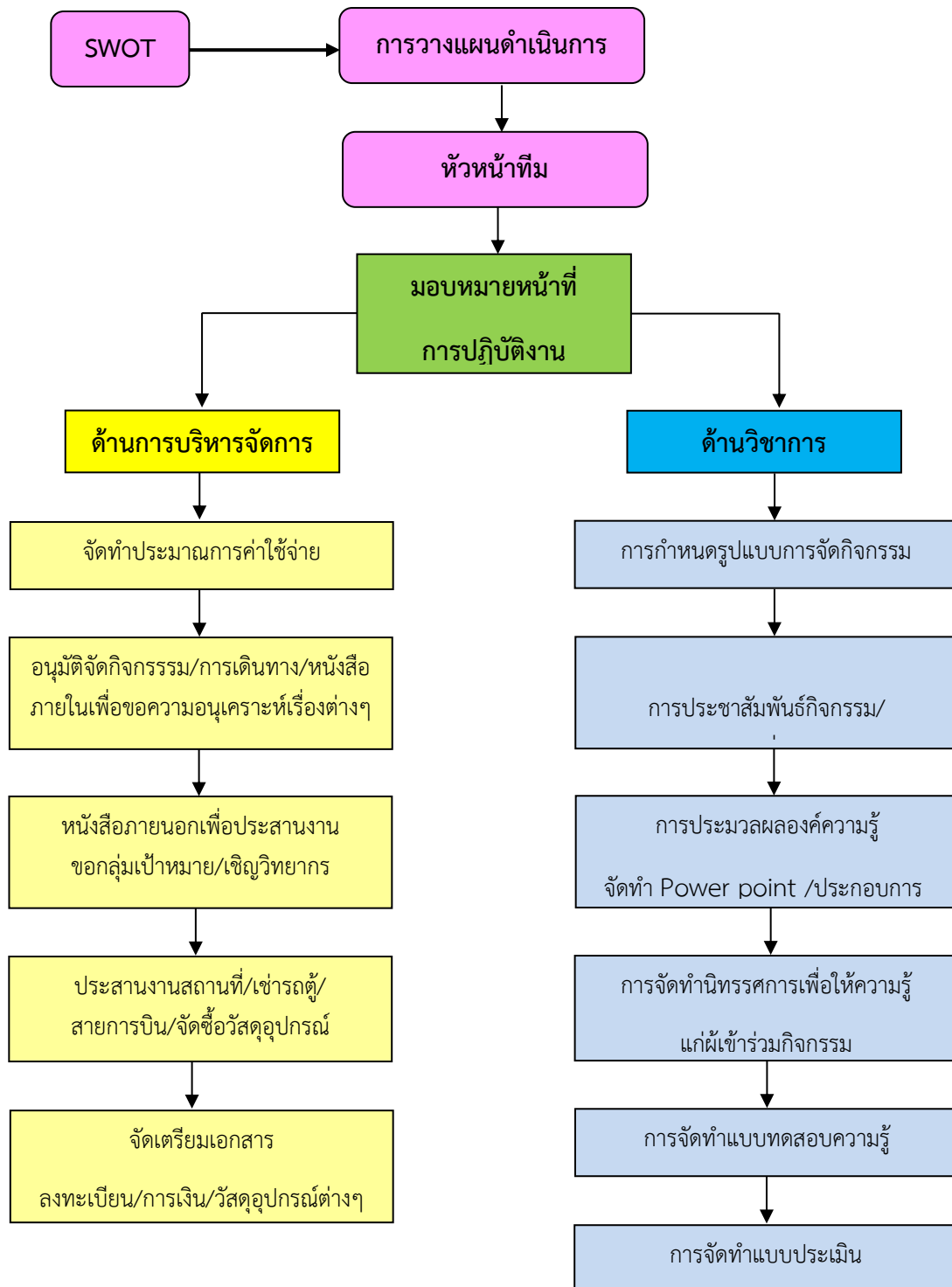
๓ ด้าน ได้แก่

๑. ด้านบริหารจัดการ
๒. ด้านวิชาการ
๓. ด้านการประชาสัมพันธ์

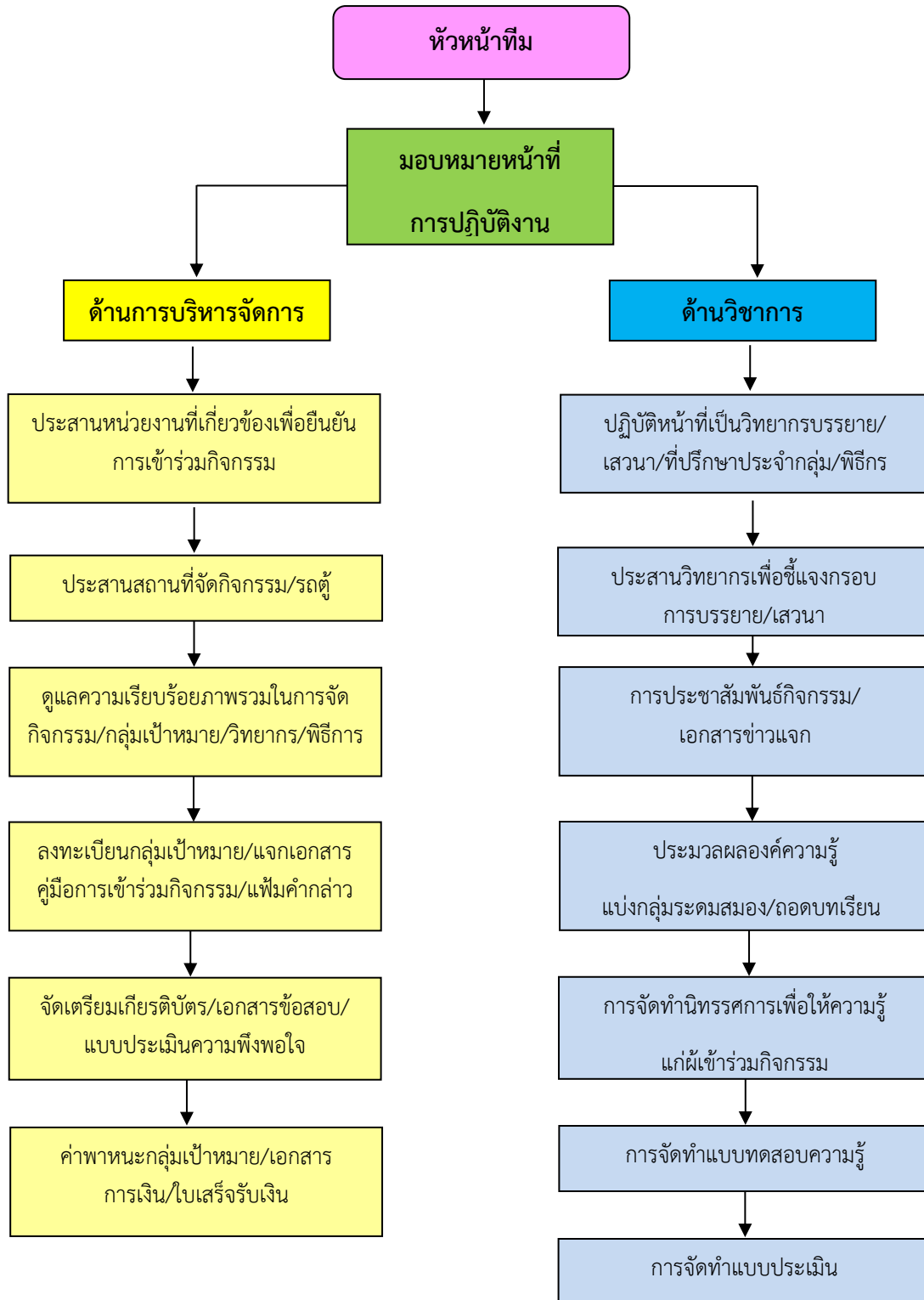
ระยะที่ ๓ หลังการจัดกิจกรรม

๑. รายงานการเดินทางและสรุปค่าใช้จ่ายส่งเอกสารการเงินคืนสำนักการคลังและงบประมาณ
๒. ประเมินผลการจัดกิจกรรมรายงานต่อผู้บังคับบัญชา

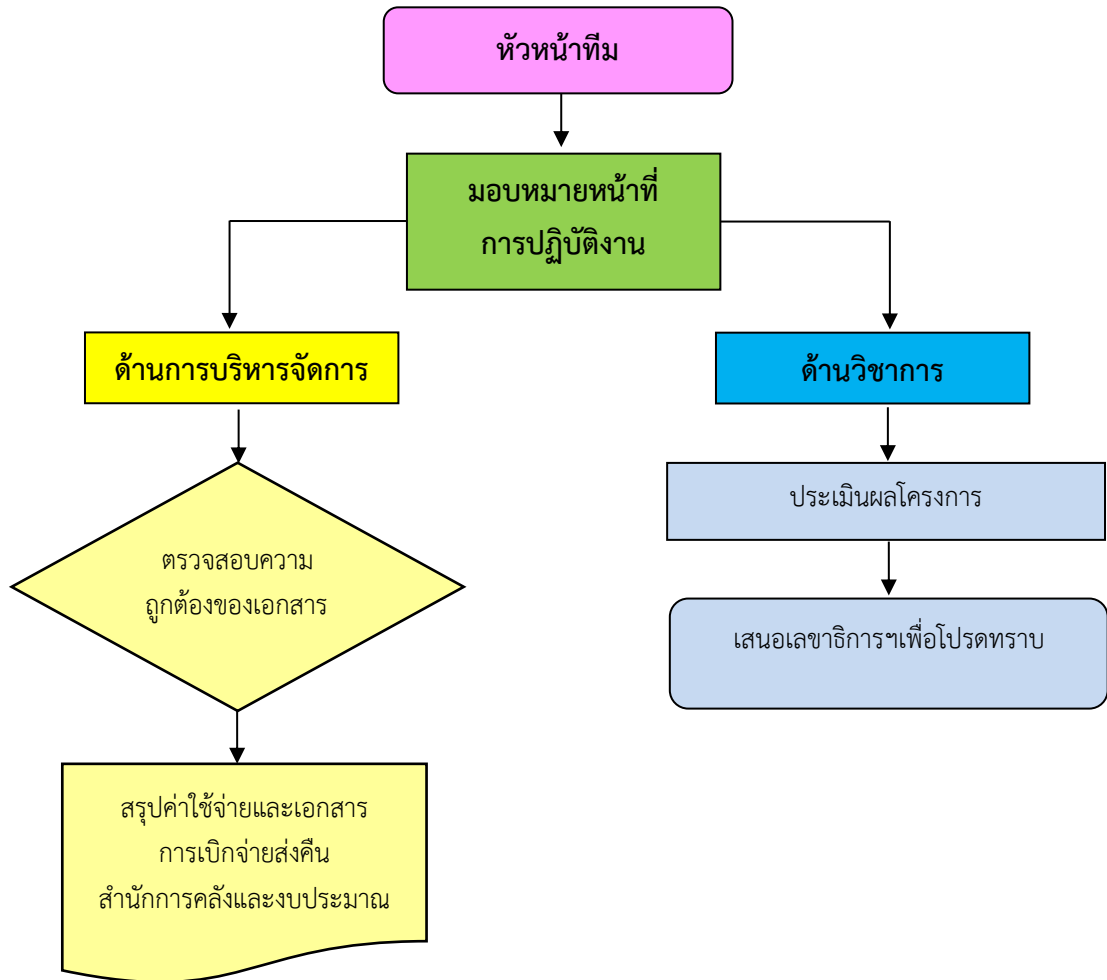
กระบวนการ/ขั้นตอนการจัดกิจกรรมของกลุ่มงานเผยแพร่ฯ
 ระยะที่ ๑ ก่อนจัดกิจกรรม

ระยะที่ ๒ ระหว่างจัดกิจกรรม

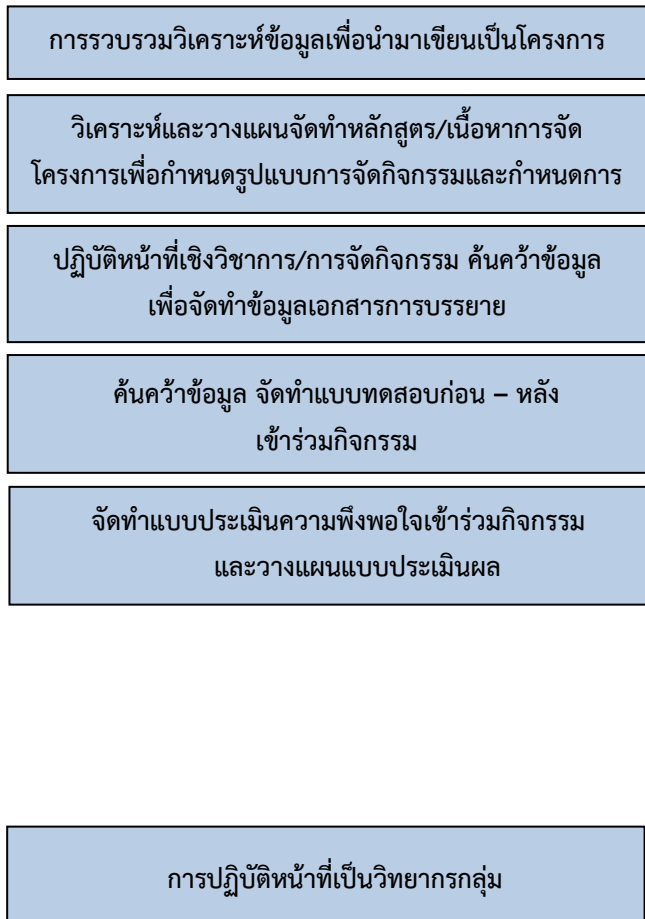
ระยะที่ ๓ หลังการจัดกิจกรรม

ขั้นตอนการดำเนินงานเกี่ยวกับองค์ความรู้

ขั้นตอนการดำเนินงาน

องค์ความรู้

ความรู้แบบชัดแจ้ง (EK)

- ๑) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐
- ๒) แผนยุทธศาสตร์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔
- ๓) กรอบทิศทางการพัฒนาประเทศตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี
- ๔) ยุทธศาสตร์ของสำนักประชาสัมพันธ์
- ๕) ความรู้เกี่ยวกับระบบงานรัฐสภา อำนาจหน้าที่และภารกิจของรัฐสภา
- ๖) ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

ความรู้แบบฝังลึกในตัวตน (TK)

- การเรียนรู้จากประสบการณ์/การทำงาน เป็นทีม

๔.๒ องค์ความรู้ที่นำมาใช้ในการดำเนินงาน

การจัดกิจกรรมเป็นช่องทางหนึ่งในการสนับสนุนการดำเนินงานด้านนิติบัญญัติ โดยการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจด้านการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย กระบวนการทางด้านนิติบัญญัติ ตลอดจนการเสริมสร้างประชาธิปไตยและความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐสภากับประชาชน โดยผู้ปฏิบัติงานต้องอาศัยองค์ความรู้ทั้งด้านศาสตร์และศิลป์ ควบคู่กันในการทำงาน ซึ่งองค์ความรู้ที่ใช้ในการดำเนินงานแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ดังนี้

๔.๒.๑ ความรู้ชัดแจ้ง (EK: Explicit Knowledge)

- ๑) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐
- ๒) แผนยุทธศาสตร์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๕๕๗ - ๒๕๖๐
- ๓) กรอบทิศทางการพัฒนาประเทศตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี

๔) ยุทธศาสตร์ของสำนักประชาสัมพันธ์

๕) ระเบียบรัฐสภาว่าด้วยการเบิกค่าใช้จ่ายในการบริหารงานของส่วนราชการ
สังกัดรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๗

๖) ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม การจัดงาน และการประชุมระหว่างประเทศ พุทธศักราช ๒๕๕๙, (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๕๒ และ (ฉบับที่ ๓) พุทธศักราช ๒๕๕๕

๗) ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ
ภาครัฐ พุทธศักราช ๒๕๖๐

๘) ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ
พุทธศักราช ๒๕๕๐ (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๕๙

๙) พระราชกฤษฎีกา ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ (ฉบับที่ ๙)
พุทธศักราช ๒๕๖๐

๑๐) ความรู้เกี่ยวกับระบบงานรัฐสภา อำนาจหน้าที่และภารกิจของรัฐสภา

๑๑) ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

๑๒) แนวคิดในการเสริมสร้างประชาธิปไตย

๑๓) แนวคิดความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยตามแนวทางปรัชญา

เศรษฐกิจพอเพียง

๑๔) หลักการและกลยุทธ์ในการประชาสัมพันธ์ (Public Relation Strategy)

๑๕) แนวคิดการบริหารโครงการ

๑๖) แนวคิดทฤษฎีการประสานงาน (Coordinating)

๑๗) แนวคิดวิทยาการกระบวนการ

๑๘) แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผลการฝึกอบรม

๑๙) แนวคิดการสร้างเครือข่าย

๔.๒.๒ ความรู้แบบฝังลึก (TK: Tacit Knowledge)

๑) ผู้ปฏิบัติงานจำเป็นต้องมีความรู้ในการวิเคราะห์สถานการณ์ SWOT เพื่อทำการศึกษา วิเคราะห์ สภาพการณ์ และปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการจัดกิจกรรมของกลุ่มงานเผยแพร่ ประชาธิปไตยและกิจกรรมสภาผู้แทนราษฎร โดยการวิเคราะห์ SWOT เพื่อตรวจสอบจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และ ภัยคุกคามต่อการบรรลุเป้าหมายในการจัดกิจกรรมของกลุ่มงาน

๒) ผู้ปฏิบัติงานต้องมีการวางแผนการจัดกิจกรรม เพื่อกำหนดล่วงหน้าว่าจะทำอะไร ทำอย่างไร และใครเป็นผู้ทำ ซึ่งผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านการจัดกิจกรรมจะต้องใช้ทั้งความรู้ ความสามารถ วิจารณญาณ วินิจฉัยเหตุการณ์ในอนาคตอย่างรอบคอบ กำหนดวิธีการอย่างถูกต้องและมีเหตุผลเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปด้วยความเรียบร้อย สมบูรณ์ และมีประสิทธิภาพ การวางแผนเพื่อการจัดกิจกรรม สามารถแบ่งออกได้เป็น ๒ ลักษณะ คือ

(๑) *แผนระยะยาว* (Long range plan) เป็นแผนการจัดกิจกรรมซึ่งเป็นกิจกรรมใช้เวลานานและจะต้องกระทำอย่างต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ อาจใช้ระยะเวลา ๓ – ๕ ปี เป็นต้น เพื่อเป็นการจัดกิจกรรมในการสร้างเครือข่ายของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

(๒) แผนระยะสั้น (Short range plan) เป็นแผนการจัดกิจกรรมที่กำหนดขึ้นโดยเฉพาะเป็นแผนที่กำหนดระยะเวลาในการทำงานในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ เช่น ๑ เดือน ๖ เดือน ๑ ปี ๒ ปี เป็นต้น โดยกิจกรรมในแผนระยะสั้นต้องให้สอดคล้องกับแผนระยะยาว เพื่อเป็นการสนับสนุนซึ่งกันและกัน

๓) การคัดเลือกสถานที่จัดกิจกรรม ผู้ปฏิบัติงานต้องคำนึงถึงสถานที่จัดกิจกรรมที่กลุ่มเป้าหมายสามารถเดินทางได้สะดวกสบาย ใกล้สถานีขนส่ง มีอุปกรณ์ที่ทันสมัยครบครันรองรับการจัดกิจกรรม เช่น อุปกรณ์โสตทัศนูปกรณ์ สภาพแสงสว่างภายในห้อง ขนาดห้องให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ราคาที่พัก อาหาร ต่าง ๆ โดยผู้ปฏิบัติงานควรเจรจาต่อรองเพื่อให้ได้ราคาที่เหมาะสมภายใต้งบประมาณในการจัดกิจกรรมตามที่ได้ประมาณการค่าใช้จ่ายไว้ โดยยึดระเบียบปฏิบัติทางราชการ ทั้งนี้ ควรทำการคัดเลือกโรงแรมอย่างน้อย ๓ โรงแรม ให้ส่งใบเสนอราคามาให้พิจารณาเพื่อทำการเปรียบเทียบความคุ้มค่าเพื่อให้สมประโยชน์กับทางราชการมากที่สุด

๔) การคัดเลือกวิทยากรบรรยาย/เสวนา ต้องคำนึงถึงความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ในการทำงานในประเด็นหัวข้อนั้น ๆ ตลอดจนต้องมีทัศนคติที่ดี มีวุฒิภาวะ และมีความเป็นกลางทางการเมือง เนื่องจากวิทยากรบรรยาย/เสวนาเปรียบเสมือนตัวแทนของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรด้วย ทั้งนี้ วิทยากรที่มาบรรยายต้องมีบุคลิกภาพ และสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับช่วงอายุ วัย ระดับการศึกษา ของกลุ่มเป้าหมาย

๕) การคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย ในการจัดกิจกรรมแต่ละประเภทจะมีกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกันออกไป ตามวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม ดังนั้น ในการประสานงานเพื่อขอความอนุเคราะห์หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ดำเนินการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายเพื่อเข้าร่วมกิจกรรม ควรดำเนินการประสานงานเบื้องต้นเพื่อขอปรึกษาหารือกับหน่วยงานต้นสังกัดของกลุ่มเป้าหมายเพื่อขอคำแนะนำในเรื่องต่าง ๆ และเพื่อเป็นการเชื่อมประสานความสัมพันธ์ที่ดีก่อนทำหนังสือเป็นทางการลายลักษณ์อักษร ทั้งนี้ ข้อความในหนังสือขอความอนุเคราะห์กลุ่มเป้าหมายควรบอกวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรม วัน เวลา สถานที่จัดกิจกรรม ตลอดจนระบุให้ชัดเจนว่าต้องการกลุ่มเป้าหมาย เป็นใคร จำนวนเท่าไร พร้อมให้ส่งรายชื่อเบอร์โทรศัพท์ กลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน รวมถึงขอรายชื่อเจ้าหน้าที่ผู้ประสานงาน และกำหนดวันที่เราต้องการรายชื่อกลุ่มเป้าหมายโดยควรได้รายชื่อกลุ่มเป้าหมายทั้งหมดก่อนจัดกิจกรรม ๑ สัปดาห์ เพื่อจัดทำเอกสารลงทะเบียน และเป็นการการันตีจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมในเบื้องต้น

๖) ด้านงานวิชาการประกอบการจัดกิจกรรม ผู้ปฏิบัติงานต้องทำการศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูล เพื่อจัดทำเอกสารเผยแพร่และสื่อสิ่งพิมพ์สำหรับจัดกิจกรรมฯ ต้องใช้เอกสารอ้างอิงจากแหล่งข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ เช่น หนังสือ เอกสารบทความ งานวิจัยของหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สถาบันการศึกษา หรือการสัมภาษณ์บุคคลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในประเด็นนั้น ๆ ประกอบการจัดทำเอกสารประกอบการบรรยาย การจัดทำข้อมูลวิดิทัศน์ และการจัดทำข้อมูลสำหรับนิทรรศการ เป็นต้น

๗) ทักษะการทำงานเป็นทีม การทำงานเป็นทีมต้องเข้าใจการทำงานของตนเองและคนอื่น โดยมีการวางแผนสร้างวัตถุประสงค์ร่วมกัน เพื่อโฟกัสเป้าหมายในการจัดกิจกรรมร่วมกัน และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้บรรลุความสำเร็จตามภารกิจ ซึ่งการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ดี ต้องมีการกำหนดขอบข่ายหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละคนให้ชัดเจน แต่โฟกัสในสิ่งเดียวกัน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือร่วมมือร่วมใจและวัดความสำเร็จของทีมตอบสนองนโยบายของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เมื่อกำหนดหน้าที่และภาระงานของแต่ละคนตามความสามารถ ตำแหน่ง และประสบการณ์แล้ว ผู้บังคับบัญชา กลุ่มงานควรมองหาจุดเด่นของแต่ละคน ทั้งในเรื่องการทำงานและทัศนคติต่าง ๆ เพื่อต่อขึ้นส่วนจิ๊กซอว์แต่ละอันให้เข้ากันประสานกันเป็นหนึ่งเดียว และควรมีพี่สอนน้องในแต่ละการทำงานเพื่อช่วยเพิ่มศักยภาพ สร้างการ

มีส่วนร่วมและลดความผิดพลาดในการทำงาน นอกจากนี้ควรเปิดใจต่อกันในการทำงาน ตรงไปตรงมาทั้งในเรื่องของการงานและความจริงใจระหว่างกันในที่ทีม หากเห็นพ้องหรือเห็นต่างจุดไหนก็กล้าที่จะพูดออกไปตามตรงโดยไม่ใช้อารมณ์ เมื่อเห็นต่างก็ควรมีเหตุผลสนับสนุนที่ดีให้เกียรติซึ่งกันและกันในการทำงาน พร้อมให้ข้อเสนอแนะเพื่อให้เพื่อนร่วมทีมได้แก้ไขจุดบกพร่อง ทั้งนี้หัวหน้าทีมต้องมีการละลายพฤติกรรมของทีม โดยการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในที่ทีมงานจะเป็นการช่วยลดภาวะความตึงเครียดจากการทำงานได้ด้วย

๘) การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้งจะมีการหมุนเวียนสับเปลี่ยนกันเป็นเจ้าของโครงการเพื่อให้เกิดการเรียนรู้กระบวนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน ดังนั้น การเป็นผู้นำหรือเจ้าของโครงการจำเป็นต้องมีความกล้าตัดสินใจ กล้าแสดงความคิดเห็น รู้หน้าที่ของตนเอง ไม่ต้องรอให้ใครมาบังคับ มีข้อเสนอแนะที่ดีให้กับเพื่อนร่วมงานอยู่เสมอ และขณะเดียวกัน เมื่อผู้อื่นในทีมแสดงภาวะความเป็นผู้นำบ้าง ก็สามารถเป็นผู้ตามที่มีวินัย เปิดกว้าง และยอมรับข้อเสนอแนะต่าง ๆ แล้วนำมาปรับปรุงตนเองได้ ให้บุคลากรในกลุ่มงานสามารถพัฒนาตนเองได้ตลอดเวลา

๙) ด้านการประชาสัมพันธ์ ในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้งเพื่อเป็นการเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อสถาบันนิติบัญญัติ จึงได้มีการดำเนินเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมฯ เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ไปยังสื่อต่าง ๆ โดยได้จัดทำข่าวแจก (Press Release) พร้อมภาพถ่ายการจัดกิจกรรมฯ ส่งไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน เช่น กลุ่มงานสื่อมวลชน กลุ่มงานสารนิเทศ กลุ่มงานโสตทัศนูปกรณ์ กลุ่มงานผลิตเอกสาร สำนักประชาสัมพันธ์ สถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา ตลอดจนสื่อมวลชนท้องถิ่นเพื่อร่วมทำข่าวในวันจัดกิจกรรมฯ เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมไปยังช่องทางต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ สถานีวิทยุ โทรทัศน์ โทรทัศน์วงจรปิด เว็บไซต์รัฐสภา(www.parliament.go.th) Line (Pr Parliament) ประชาสัมพันธ์ผ่านเสียงตามสาย Youtube Facebook เช่น เพจ “ยุวชนประชาธิปไตย รัฐสภา” เพจ “เครือข่ายพลเมืองของรัฐสภา” การจัดบอร์ดนิทรรศการ เป็นต้น ทั้งนี้ประชาสัมพันธ์จะดำเนินการส่งข้อมูลประกอบด้วย โครงการ กำหนดการ ข่าวแจก ล่วงหน้าก่อนจัดกิจกรรมฯ ประมาณ ๑ สัปดาห์ และจัดเตรียมเอกสารข่าวแจกให้ในวันจัดกิจกรรมฯ ดังนั้น หลักการเขียนข่าวต้องสั้น กระชับ และกล่าวถึงบุคคลสำคัญ ที่มาร่วมงาน และระบุช่วงเวลาให้ชัดเจน เพื่อสื่อมวลชนท้องถิ่นจะได้สนใจมาทำข่าว เป็นต้น และที่สำคัญต้องมีการสานสัมพันธ์ที่ดีกับสื่อมวลชนด้วย

๑๐) การสร้างเครือข่าย วัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมของกลุ่มงานเผยแพร่ฯ ที่สำคัญประการหนึ่งคือการสร้างเครือข่ายของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งปัจจุบันมีเครือข่าย “ยุวชนประชาธิปไตย” เครือข่ายพลเมืองของรัฐสภา ที่มีการจัดกิจกรรมกันอย่างต่อเนื่องเพื่อนำความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ตลอดจนการเสริมสร้างประชาธิปไตย และความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปเผยแพร่ต่อยอดในรูปแบบต่าง ๆ ร่วมกับสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และหน่วยงานต่าง ๆ โดยได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการยุวชนประชาธิปไตยทั้ง ๔ ภูมิภาค และเพื่อให้เครือข่ายพลเมืองของรัฐสภาเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้นจึงได้มีการนำตัวแบบของเครือข่ายยุวชนประชาธิปไตย “จัดตั้งคณะทำงานประจำภาค” และ “บูรณาการเครือข่ายยุวชนประชาธิปไตยร่วมกับเครือข่ายพลเมือง” เพื่อให้การทำงานในการเป็นเครือข่ายของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร มีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังมีการตั้ง “เพจยุวชนประชาธิปไตยรัฐสภา” และ “เพจเครือข่ายพลเมืองของรัฐสภา” เพื่อเป็นการติดต่อเชื่อมโยง ประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างกัน การจัดเกมส์ กิจกรรมต่าง ๆ ประสานความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเครือข่ายอีกด้วย

๔.๓. ข้อควรคำนึงและข้อเสนอแนะในการดำเนินการ

การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในการเสริมสร้างประชารัฐและความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ตามวิถีรัฐธรรมนูญ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน นั้น มีข้อควรคำนึงและข้อเสนอแนะ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

๔.๓.๑ ควรทำการศึกษา ค้นคว้า และวิเคราะห์ข้อมูล ความรู้เกี่ยวกับหน่วยงานรัฐสภา

ตลอดจนติดตามความเคลื่อนไหวการดำเนินงานของรัฐสภา และความรู้ด้านการเมืองการปกครองในสถานการณ์ปัจจุบันเพื่อเป็นข้อมูลที่จะนำมาเผยแพร่ต่อไป โดยควรศึกษา วิเคราะห์ เนื้อหาสาระและรูปแบบการจัดกิจกรรม เพื่อให้การจัดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของสำนักงานและตรงกับความสนใจและเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย

๔.๓.๒ ทักษะความสามารถในการวางแผน (Planning ability) คือ การจัด

กิจกรรมผู้ปฏิบัติงานต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญในการวางแผนการจัดกิจกรรม ซึ่งต้องเกี่ยวข้องข้องกับการใช้สื่อต่าง ๆ สำหรับการประชาสัมพันธ์ ร่วมด้วย ซึ่งต้องมีการวางแผนอย่างรอบคอบและสอดคล้องประสานกันเมื่อนำแผนไปใช้จะได้เป็นไปอย่างราบรื่น ปราศจากปัญหาต่าง ๆ ดังนั้น ต้องเป็นนักวางแผนที่ดี (good planner) ประสานงานเก่ง (highly organized) มีความพิถีพิถันในรายละเอียดปลีกย่อย (detail – oriented) มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล และมองเห็นภาพรวม (able to see big picture)

๔.๓.๓ การผลิตสื่อประกอบการจัดกิจกรรม ควรมีการศึกษา วิเคราะห์ กำหนด

รูปแบบและขอบเขตเนื้อหาสาระในการผลิตสื่อประกอบการจัดกิจกรรมเพื่อให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายที่ต้องคำนึงถึง เพศ วัย การศึกษา อายุที่หลากหลายในการรับสื่อ ทั้งนี้ต้องทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ มาประกอบในการจัดทำข้อมูลเพื่อใช้ในการผลิตสื่อเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้เนื้อหา มีความถูกต้อง ครบถ้วนเพื่อความสมบูรณ์ของเนื้อหา ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรม ตลอดจนถึงใช้ความรู้ความสามารถในการสรุปเนื้อหาสาระทางวิชาการให้สั้น กระชับ ชัดเจน ถูกต้อง และเข้าใจง่าย ครอบคลุมความรู้ที่ต้องการเผยแพร่ เรียบเรียงเนื้อหาให้น่าสนใจชวนติดตาม และต้องควบคุมการออกแบบการผลิตสื่อในรูปแบบต่าง ๆ ให้มีรูปแบบที่ทันสมัย มีสีสันสวยงาม โดยทำการคัดสรรภาพประกอบให้สอดคล้องกับเนื้อหา เพิ่มความมีชีวิตชีวา ดึงดูดให้ผู้รับสื่อเกิดความสนใจในกิจกรรมฯ และสนใจเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเพิ่มมากขึ้น

๔.๓.๔ ทักษะในการเขียนข่าวประชาสัมพันธ์กิจกรรม (writing ability)

จำเป็นต้องมีทักษะความสามารถในการเขียน คือ ทักษะความสามารถในการเขียนเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งเป็นทักษะอย่างหนึ่งในการสื่อข้อมูลข่าวสารและความคิดเห็นลงบนแผ่นกระดาษ ในลักษณะการเขียนเพื่อการประชาสัมพันธ์ (writing for PR) ไม่ว่าจะเป็นการประชาสัมพันธ์องค์กรหรือกิจกรรมความเคลื่อนไหวขององค์กร ต้องเขียนได้อย่างกระชับ (concisely) และชัดเจน (clearly) รวมทั้งเขียนได้อย่างถูกต้องตามหลักภาษาไทย ตลอดจนตัวสะกดต้องถูกต้องด้วย ภาษาที่ใช้ในการเขียนจะต้องใช้ภาษาที่สามารถสื่อความหมายให้เข้าใจง่าย ครอบคลุมทั้งเนื้อหา สาระให้ครบถ้วน จึงทำให้มีการปรับปรุง แก้ไขสำนวนภาษาในการจัดทำข้อมูลเผยแพร่ประชาสัมพันธ์หลายครั้งก่อนที่จะเผยแพร่ข้อมูล ทั้งนี้ภาษาที่ใช้ในการเขียนข่าวประชาสัมพันธ์จะต้องใช้สำนวนที่เป็นกลางเนื่องจากผู้รับสื่อมีทุกเพศ ทุกวัย ดังนั้นภาษาที่ใช้ต้องสื่อความหมายให้เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน ครอบคลุมทั้งเนื้อหา และสาระที่ต้องการนำเสนอให้ครบถ้วน เพื่อให้การเขียนข่าวประชาสัมพันธ์มีเนื้อหาที่มีความถูกต้อง ครบถ้วน และชัดเจน การประชาสัมพันธ์กิจกรรมในการจัดกิจกรรมทุกครั้ง นักประชาสัมพันธ์จะต้องเขียนข่าวสำหรับแจกสื่อมวลชน โดยต้องตอบคำถาม ๕ W ๑ H (Who What Where When Why How) โดยต้องสั้น กระชับ ชัดเจน ระบุวันเวลาสถานที่ ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร

ทำไม อย่างไร ต้องเชื่อมประสานสร้างความสัมพันธ์อันดีกับสื่อมวลชนทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน ทั้งก่อนจัดกิจกรรม ระหว่างจัดกิจกรรม และหลังจัดกิจกรรม เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรม เพื่อให้ประชาชนที่สนใจได้ติดตามข่าวสาร เป็นการให้ความสำคัญกับกลุ่มเป้าหมาย และกลุ่มเป้าหมายจะเกิดความภาคภูมิใจที่ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของสำนักงานฯ ด้วย นอกจากนี้ควรเชื่อมความสัมพันธ์อันดีกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อให้การดำเนินการจัดกิจกรรมเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

๔.๓.๕ ทักษะความสามารถในการพูด (speaking ability) ผู้ปฏิบัติหน้าที่พิธีกรวิทยากร และนักประชาสัมพันธ์ ตลอดจนผู้ประสานงานต่าง ๆ จำเป็นต้องมีทักษะความสามารถในการพูด ต้องพร้อมเสมอที่จะพูด เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีกับประชาชนในสถานที่และโอกาสต่าง ๆ ตามแต่กรณี การพูดเป็นสื่อที่ทรงอิทธิพลยิ่งของการประชาสัมพันธ์ในการสร้างความเป็นกันเอง ความอบอุ่น ประทับใจ และไว้วางใจตลอดจนภาพลักษณ์และสัมพันธภาพที่ดีงามกับประชาชน ทักษะการพูดเป็นสิ่งที่สามารถเรียนรู้และฝึกฝนได้ ตลอดจนต้องดำเนินการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อขอความอนุเคราะห์ไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผ่านทางช่องทางต่าง ๆ พร้อมทั้งต้องใช้เทคนิค ทักษะ และประสบการณ์ในการทำงานเพื่อสร้างสายสัมพันธ์ที่ดีกับสื่อมวลชนเพื่อให้การดำเนินงานประชาสัมพันธ์เป็นไปอย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๔.๓.๖ ทักษะความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า (problem solving ability) ผู้ปฏิบัติหน้าที่ต้องมีต้องมีความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างการจัดกิจกรรม ต้องมีความคิดและแนวทางแก้ไขปัญหาที่ดี ทั้งในส่วนการบริหารจัดการ และด้านวิชาการ เป็นต้น ซึ่งปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาที่จะต้องแก้ไขอย่างรวดเร็วและสร้างสรรค์ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม

๔.๓.๗ ควรมีการฝึกอบรมพัฒนาสมรรถนะในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความเชี่ยวชาญในงานด้านการจัดกิจกรรม การวางแผนการจัดกิจกรรม เทคนิค ทักษะ การจัดกิจกรรม นอกจากนี้ควรมีการเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่ได้มีโอกาสศึกษาดูงานการปฏิบัติงานที่ด้านการจัดกิจกรรมในหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน เพื่อนำมาพัฒนารูปแบบการดำเนินงานด้านการจัดกิจกรรมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๔.๓.๘ ควรแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบให้ชัดเจนในการทำงาน และหากมีข้อผิดพลาดควรเร่งช่วยกันแก้ไขปัญหาเพื่อให้งานผิดพลาดน้อยที่สุด และภายหลังจากการจัดกิจกรรมทุกครั้ง ควรมีการประชุมเพื่อสรุปภาพรวมในการทำงานตลอดจนปัญหา และข้อเสนอแนะสำหรับการปฏิบัติงานในคราวต่อไป

๔.๓.๙ การประเมินผล กำหนดวิธีการติดตามประเมินผล การทำงานภายหลังจากการจัดกิจกรรมเพื่อประชุมร่วมกับทีมงานเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในการทำงาน โดยทำการทบทวน ปรับปรุง แก้ไข ปัญหาข้อขัดข้องในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เพื่อให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จบรรลุได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๔ แนวทางการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)

๔.๔.๑ ที่มาและความสำคัญ

กลุ่มงานเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ฯ สังกัดสำนักประชาสัมพันธ์ ได้ดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมเยาวชนประชาธิปไตย มาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ จนถึงปัจจุบัน เป็นระยะเวลากว่า ๑๗ ปี สามารถผลิตเยาวชนฯ จำนวนกว่า ๕,๐๐๐ คน ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ และโครงการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยตามวิถีรัฐธรรมนูญ ที่สร้างเครือข่ายพลเมืองของรัฐสภา มาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งปัจจุบันมีจำนวน ๑,๙๕๓ คน โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านการเมืองการปกครองระบอบ

ประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย และการเสริมสร้างประชาธิปไตยภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ทั้งนี้ การดำเนินงานของทั้ง ๒ โครงการ/ กิจกรรม มุ่งส่งเสริมให้เยาวชนฯ และพลเมือง ที่ผ่านการอบรม เป็นเครือข่ายสนับสนุนงานด้านต่าง ๆ ของรัฐสภา ตลอดจนนำความรู้กลับไปดำเนินการจัด โครงการสร้างเครือข่ายขยายผลเผยแพร่ความรู้ด้านประชาธิปไตยในโรงเรียน/ชุมชนของตนเอง แต่สภาพการ ปฏิบัติงานปัจจุบัน พบว่า

๑) การดำเนินงานของพลเมืองในแต่ละภูมิภาค มีรูปแบบการทำงานไม่เป็นทางการในการดำเนินงานลักษณะเครือข่าย

๒) เกิดช่องว่างความร่วมมือเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานต่าง ๆ ระหว่างสำนักงาน เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร กับเครือข่ายพลเมืองของรัฐสภา

๓) สำนักงานฯ เปิดโอกาสให้เยาวชนฯ ในฐานะผู้รับบริการและมีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) เข้ามามีส่วนร่วมเพียงการร่วมฟัง และร่วมคิด เท่านั้น

๔.๔.๒ แนวทางการพัฒนา

กลุ่มงานเผยแพร่ประชาธิปไตยฯ ได้ปรับกระบวนการทัศนในการดำเนินงานปรับปรุง บริการ โดยริเริ่มจากการเทียบเคียงกับกิจกรรมเยาวชนประชาธิปไตยว่า ทำไมเยาวชนประชาธิปไตยจึงสามารถเป็น เครือข่ายด้านประชาธิปไตยของรัฐสภาที่มีลักษณะเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) ตามวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านมิติความยั่งยืน จึงได้มีแนวทางในการปรับปรุงบริหาร ดังนี้

๑) นำคู่มือการสร้างความยั่งยืนให้กับเครือข่ายเยาวชนประชาธิปไตย มาเป็น กรอบแนวทางการปฏิบัติงาน ทั้งในด้านการเปิดโอกาสให้เครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมกับสำนักงานฯ ไม่เพียงแต่ การร่วมฟัง – ร่วมคิดเท่านั้น แต่ต้องร่วมตัดสินใจ – ร่วมดำเนินการ – ร่วมรับประโยชน์ – และร่วมตรวจสอบ รวมถึงวิธีการสร้างเครือข่ายขยายผลในชุมชนให้บรรลุเป้าหมาย ร่วมกับเครือข่ายเยาวชนประชาธิปไตย

๒) แต่งตั้งคณะทำงานของพลเมืองระดับภูมิภาค เช่นเดียวกับเยาวชน ประชาธิปไตย เพื่อให้มีอำนาจหน้าที่ที่ชัดเจน มีข้อตกลงการทำงานร่วมกัน เพื่อให้สามารถบรรลุพันธกิจ พลเมือง ในการร่วมสร้างการขับเคลื่อนพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๓) นำหลักปฏิบัติตามหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ คือ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” มาพัฒนางานของตนเอง เพราะสำหรับบางคนนั้น กาลเวลา ได้หล่อหลอมวิถีคิด รวมทั้งตกผลึกในด้านทัศนคติต่าง ๆ จนเรียกได้ว่าชัดเจนและแหลมคมก็ว่าได้ แต่เมื่อ ความคิดดังกล่าวถูกนำมาใช้เรื่อย ๆ ความเคยชินก็จะเกิดขึ้น และไม่สามารถออกไปปล้ำกับความคิดในด้านอื่น ๆ ได้เลย ซึ่งบางครั้งอาจเป็นการปิดกั้นความก้าวหน้า และหยุดอยู่กับที่ทางความคิดเชิงพัฒนา

๔.๔.๓ ผลการดำเนินงาน

กลุ่มงานเผยแพร่ประชาธิปไตยฯ ได้ดำเนินการในลักษณะการบูรณาการงานร่วมกัน ระหว่างเครือข่ายพลเมืองและเครือข่ายเยาวชนประชาธิปไตย โดยได้นำเครือข่ายทั้ง ๒ กลุ่ม มาอบรม แบ่งกลุ่ม ระดมสมอง ประชุมและถอดบทเรียนร่วมกัน จนสามารถทำให้เครือข่ายพลเมืองมีแผนสร้างเครือข่ายด้าน ประชาธิปไตย และการบูรณาการร่วมกับเครือข่ายเยาวชนประชาธิปไตย ตลอดจนร่วมกันดำเนินงานเป็น คณะทำงานพลเมือง ๔ ภูมิภาค ดังนี้

๑) รูปแบบและแผนการจัดกิจกรรมสร้างเครือข่ายเยาวชนประชาธิปไตย และ เครือข่ายพลเมือง ประจำปี ๒๕๖๑ เพื่อเผยแพร่ความรู้ความเป็นพลเมือง และการพัฒนาประชาธิปไตยให้ ยั่งยืน

(๑) จัดกิจกรรมที่เน้นผลลัพธ์ (Outcome) โดยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

- ควรมีการออกแบบ “กิจกรรมการเรียนรู้” เพื่อมุ่งไปสู่ “ผลลัพธ์” เพราะขณะที่การศึกษามุ่งให้ความรู้คู่กับการฟังบรรยาย ส่วนการศึกษาที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ จะต้องควบคู่กับการใช้กิจกรรมสร้างการเรียนรู้ และการลงมือปฏิบัติให้เห็นผลเป็นรูปธรรม ซึ่งได้แก่ การรู้จักปัญหาที่เกิดขึ้นจริง
- การเรียนรู้โดยการทำโครงการ/กิจกรรม และการเรียนรู้โดยการบริการสังคม ทำให้ได้เรียนรู้เรื่องการใช้ความรู้โดยรับผิดชอบต่อสังคมด้วย
- การพัฒนาทักษะความรู้ของกลุ่มเป้าหมาย ไม่ใช่วิทยากร แต่คือตัวกลุ่มเป้าหมายเอง โดยวิทยากรเป็นเพียงผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ให้กลุ่มเป้าหมายได้คิด และเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนั้น จึงต้องให้ความสำคัญกับกลุ่มเป้าหมายเป็น “ศูนย์กลาง” ของการเรียน
- ต้องมีการให้กลุ่มเป้าหมายได้สรุปบทเรียนการเรียนรู้ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และต้องมีการประเมินผล หรือประเมิน “ผลลัพธ์” เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้เกิดการพัฒนาตนเอง และเพื่อให้วิทยากรได้ทราบว่าวิธีการที่ใช้ นั้นได้ “ผล” หรือไม่ ถ้าไม่ได้ “ผล” หรือได้ “ผล” น้อย ก็ต้องปรับวิธีการให้ได้ผลมากขึ้นในครั้งต่อไป

(๒) จัดตั้งเครือข่ายเป็นกลุ่มจังหวัดทั่วประเทศ เพื่อให้เกิดความชัดเจนและครอบคลุมในการดำเนินงาน

(๓) จัด Model จังหวัดนำร่อง การจัด Model จังหวัดนำร่อง โดยมีกระบวนการ ดังนี้

- จัดตั้งเครือข่ายกลุ่มจังหวัด ๕ จังหวัด เพื่อที่จะร่วมกับสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ในการจัดกิจกรรมโครงการสร้างองค์ความรู้ให้แก่แกนนำนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย
- การสร้างความรู้ให้แก่แกนนำนักเรียนโรงเรียนที่จะไปขยายผลความรู้ความเป็นพลเมืองและความเป็นประชาธิปไตยให้กับเพื่อน ๆ น้อง ๆ พี่ ๆ ในโรงเรียน และสามารถที่จะขยายผลและเผยแพร่ความรู้ในการสร้างความเป็นพลเมืองให้แก่ครอบครัวของตน และคนในชุมชนได้
- การส่งเสริมกิจกรรมให้คนในชุมชนโดยผ่านผู้นำชุมชนให้มีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารผ่านเสียงตามสายของหอกระจายข่าวให้ทั่วถึงของผู้คนในหมู่บ้านและมีการบอกเล่าข่าวสารเหตุการณ์ปัจจุบันหรือความรู้ที่ต้องการประชาสัมพันธ์ในความเป็นประชาธิปไตยและความเป็นพลเมืองของคนในชุมชน

๔.๔.๔. ประโยชน์ที่ได้รับ

เมื่อสำนักงานฯ สามารถหาแนวทางปรับปรุงบริการและนำไปปฏิบัติใช้จริงในพื้นที่แล้ว ประโยชน์เชิงประจักษ์ที่สำนักงานฯ บุคลากร เครือข่ายเยาวชนประชาธิปไตย เครือข่ายพลเมืองของรัฐสภา และผู้รับบริการอื่น ๆ ได้รับ คือ

๑) สามารถขยายพื้นที่ทางปัญญา คือ ขยายองค์ความรู้ด้านประชาธิปไตยได้อย่างกว้างขวางผ่าน “สื่อบุคคล” ที่เข้าถึงในพื้นที่ ทำให้เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของฝ่ายต่าง ๆ ทั้งกลุ่มภาคีเครือข่ายและประชาชนทั่วไป ก่อให้เกิดพลังทางปัญญาที่ยิ่งใหญ่ในการสร้างเครือข่ายขยายผลด้านประชาธิปไตยให้ครอบคลุมทุกภูมิภาคของประเทศ

๒) สามารถขยายพื้นที่การมีส่วนร่วม ในกระบวนการวางแผนและดำเนินงานระหว่างสำนักงานฯ กับเครือข่ายเยาวชนฯ และเครือข่ายพลเมืองของรัฐสภา เนื่องจากเป็นงานที่สามารถสร้างเครือข่ายด้านประชาธิปไตยในวงกว้าง และมีผลสืบเนื่องยาวนาน โดยเฉพาะหากกระบวนการวางแผนได้พัฒนาขึ้นมา

จากพื้นฐานทางปัญญา และทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม ก็จะเป็นที่ยอมรับ เกิดความร่วมมือดีในทางปฏิบัติ และมีความยั่งยืนยิ่งขึ้น

๓) สำนักงานฯ สามารถขยายพื้นที่ทางสังคมให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น เพราะภาคีเครือข่ายทางสังคมก่อให้เกิดการระดมพลัง ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการทำงาน การรณรงค์ การสร้างเครือข่ายที่มีความต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม จำเป็นต้องมีกระบวนการบูรณาการ และพัฒนาทักษะการรวมงานกันในลักษณะเครือข่ายที่มีอุดมการณ์ และเป้าหมายรวมระหว่างชุมชนฯ พลเมือง และสำนักงานฯ ซึ่งการทำงานของเครือข่ายที่มีการเชื่อมโยงกันดี ก่อให้เกิดพลังผลักดันงาน และภาพลักษณ์ที่ดีให้กับสำนักงานฯ

๔.๔.๕ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

๑) เป็นกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม เกิดการบูรณาการงานร่วมกันในทุกระดับ และใช้วิธีการจัดการความรู้มาสนับสนุนกระบวนการทำงาน ซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่มีอยู่ในส่วนราชการ ที่กระจัดกระจายอยู่ในตัวบุคคลหรือเอกสาร มาพัฒนาให้เป็นระบบร่วมกันระหว่าง คน + เทคโนโลยี + กระบวนการจัดการความรู้ เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหา วางแผน ดำเนินการปฏิบัติ ประเมินผล ควบคุม/ตรวจสอบ และคาดการณ์งานที่จะเกิดขึ้นได้อย่างมีหลักการเหตุผล

๒) กระบวนการดังกล่าว ไม่ได้เป็นเพียงเอกสารวิชาการ แต่สามารถนำไปปฏิบัติใช้จริงได้อย่างเป็นรูปธรรมในพื้นที่

๓) การเปลี่ยนความยั่งยืนให้เป็นจุดแข็งของกลุ่มงาน โดยวิธีการ สร้างการยอมรับนับถือจากกลุ่มเครือข่าย การสื่อสารแบบเผชิญหน้า และการสร้างความคุ้นเคย ผ่านกระบวนการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ระหว่างผู้บริหารสำนักงานฯ บุคลากร และเครือข่ายกลุ่มต่าง ๆ

๔) มีการติดตามและประเมินผลเพื่อมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Monitoring) อย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาดำเนินงาน เพื่อวัดความก้าวหน้า และวัดผลการดำเนินงานที่กำหนดไว้ในแต่ละลำดับขั้นตามตัวชี้วัดความสำเร็จของงานตามวัตถุประสงค์หลัก ทั้งในด้านการติดตามองค์กร การติดตามบริบท/ปัจจัยแวดล้อม ติดตามผลกระทบ และติดตาม ควบคุม ตรวจสอบ โดยผู้บริหารสำนักงานฯ

๕. ด้านสื่อออนไลน์ (Internet/Intranet/Application Line)

สืบเนื่องจากเทคโนโลยีด้านการสื่อสารในยุคปัจจุบัน ได้มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปอย่างไม่หยุดนิ่ง และมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของมนุษย์ ด้วยเทคโนโลยีการสื่อสารรูปแบบใหม่ที่มีความสะดวก รวดเร็ว ฉับไว และสามารถติดต่อสื่อสารได้ตลอดเวลา ความเจริญก้าวหน้าของสื่ออินเทอร์เน็ต หรือที่เรียกว่า สื่อสังคมออนไลน์ เพิ่มมากขึ้น ได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวัน ถ้าหากย้อนกลับไปในยุคก่อนหน้านี้ จะเห็นได้ว่าการรับข้อมูลข่าวสารจะมาจากสื่อเพียงไม่กี่ประเภท เช่น วิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ โดยเฉพาะสื่อสิ่งพิมพ์ในช่วงระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมาลดลงอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น สื่อออนไลน์จึงเข้ามามีบทบาทและเป็นช่องทางในการสื่อสารอีกช่องทางหนึ่ง ที่หน่วยงานราชการจำเป็นต้องนำมาใช้ในการสื่อสารกับบุคคลต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกองค์กร เนื่องจากกระแสความนิยมในสื่อใหม่ ๆ ส่งผลกระทบต่อการทำงานด้านการประชาสัมพันธ์ขององค์กร ทั้งหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน

กลุ่มงานสื่อมวลชน สำนักประชาสัมพันธ์ มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ภารกิจและกิจกรรมต่าง ๆ ของสถาบันนิติบัญญัติและสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรผ่านสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ เพื่อรองรับยุทธศาสตร์ที่ ๓ เสริมสร้างประชาธิปไตยและความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแก่ประชาชน จึงได้พัฒนารูปแบบการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวโดยนำเอาสื่อออนไลน์ และแอปพลิเคชันไลน์ มาใช้เป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์ เพื่อความทันสมัย รวดเร็ว ลดระยะเวลาในการ

ปฏิบัติงาน ลดการใช้ทรัพยากรลง สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน และยังเป็นการเพิ่มช่องทางประชาสัมพันธ์ให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้นด้วย

๕.๑ กระบวนการ/ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

ขั้นตอนการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์ (Internet/Intranet/Application Line)

มีดังนี้

๕.๑.๑ สรุประเด็นที่ต้องการนำเสนอให้มีความกระชับ น่าสนใจ ในรูปแบบของบทความ ๑ หน้ากระดาษเอ ๔ //ภาพ infographic //คลิปวิดีโอ

๕.๑.๒ จัดหารูปประกอบบทความ

๕.๑.๓ นำอัปโหลดผ่านทางเว็บไซต์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (www.parliament.go.th) เฟซบุ๊กเพจ (PR parliament) ทวิตเตอร์ @PR parliament และแอปพลิเคชันไลน์ (PR parliament)

๕.๑.๔ รูปแบบการนำเสนอผ่านเว็บไซต์

๑) เนื้อหาข้อความยาวไม่เกิน ๑ หน้ากระดาษเอ ๔

๒) ภาพประกอบข่าว จำนวนสูงสุดไม่เกิน ๙ ภาพ

๕.๑.๕ รูปแบบการนำเสนอผ่านเฟซบุ๊กเพจ (prparliament)

๑) เนื้อหาข้อความยาวไม่เกิน ๑ หน้ากระดาษเอ ๔

๒) ภาพประกอบข่าว นำเสนอได้ไม่มีจำกัดจำนวน

๓) รูปแบบ Infographic ย่อมาจาก Information Graphic คือ ภาพหรือ

กราฟิกซึ่งบ่งชี้ถึงข้อมูล ไม่ว่าจะเป็นสถิติ ความรู้ ตัวเลข ฯลฯ เป็นการย่อข้อมูลเพื่อให้ประมวลผลได้ง่าย เพียงแค่กวาดตามอง ซึ่งเหมาะสำหรับยุคไอทีที่ต้องการเข้าถึงข้อมูลซับซ้อนมหาศาลในเวลาอันจำกัด (เหตุผลเพราะมนุษย์ชอบและจดจำภาพสวย ๆ ได้มากกว่าการอ่าน) และในปัจจุบันกำลังเป็นที่นิยมในโลกของ Social Network โดยจัดหาภาพ ๑ ภาพ และประโยคที่มีใจความสำคัญ (quote) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เช่น Photoshop หรือ PhotoScape เพื่อจัดทำภาพและข้อความ เมื่อจัดทำเสร็จแล้วจึงนำอัปโหลด

๔) คลิปวิดีโอ คือ ภาพยนตร์สั้นแบบไหนก็ได้ ที่มีความยาวน้อยกว่ารายการโทรทัศน์ตามปกติ (โดยมากไม่เกิน ๕ - ๑๐ นาที และที่พบบ่อยที่สุดคือประมาณ ๑ นาที)

๕.๒ องค์ความรู้ที่ใช้ในการดำเนินงาน

๕.๒.๑ ความรู้ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge)

ในการนำเสนองค์ความรู้แต่ละครั้ง เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างถูกต้อง และสามารถตรวจสอบได้ มีการนำองค์ความรู้มาใช้เป็นกรอบในการดำเนินการดังนี้

๑) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

๒) ความรู้ด้านความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตย

๓) ความรู้ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

๔) แนวคิดเรื่องหลักการประชาสัมพันธ์

๕) แนวคิดเรื่องการสรุปข่าว

๖) แนวคิดเรื่องเทคนิคการเขียนข่าว

๕.๒.๓ องค์ความรู้ที่ฝังลึก (TK : Tacit Knowledge)

๑) ความรู้จากประสบการณ์ที่สั่งสมของผู้สรุปข่าว ความถูกต้องของข้อมูลข่าว ชื่อสกุล ของแหล่งข่าว ความถูกต้องของข้อมูล ความสอดคล้องและเหมาะสมของข่าว รูปแบบการเขียนข่าว เหมาะสมกับสื่อที่จะเผยแพร่ และต้องมีความรวดเร็วแต่ต้องถูกต้องในการนำเสนอ

๒) ความรู้รอบตัวเกี่ยวกับสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อจะได้สรุปประเด็นได้อย่างถูกต้อง ดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน

๓) ความเหมาะสมในการนำเสนอประเด็นข่าว เช่น ความสั้น ยาว ศัพท์ที่ใช้ การเลือกรูปประกอบข่าว หรือบทความ มีความสอดคล้องกับประเด็นที่นำเสนอ

๕.๓ ข้อควรคำนึงและข้อเสนอแนะในการดำเนินการ

สื่อใหม่ ไม่ว่าจะเป็นเว็บไซต์ เพชบุ๊ก หรือทวิตเตอร์ จะมีข้อจำกัดเรื่องรูปแบบการนำเสนอ ซึ่งการเลือกรูปแบบการนำเสนอมีความสำคัญต่อแพลตฟอร์มต่าง ๆ ที่จะนำเสนอ เช่น

๕.๓.๑ เว็บไซต์ ควรนำเสนอบทความที่ไม่ยาวมากเกินไป ไม่ควรเกิน ๑ หน้ากระดาษ เอสี่ และควรมีภาพประกอบเพื่อดึงดูดความสนใจ

๕.๓.๒ เพชบุ๊ก ควรนำเสนอบทความที่ไม่ยาวมากเกินไป ไม่ควรเกิน ๑ หน้ากระดาษ เอสี่ และควรมีภาพประกอบเพื่อดึงดูดความสนใจ สามารถอัปโหลดทั้งรูปภาพและไฟล์เสียงได้พร้อมกัน รูปแบบคลิปวิดีโอ หรือภาพอินโฟกราฟฟิก จะดึงดูดความสนใจจากผู้อ่านได้เป็นอย่างดี

๕.๓.๓ ทวิตเตอร์ จะเป็นการใช้ข้อความที่ไม่เกิน ๒๘๐ ตัวอักษร สามารถใส่ภาพประกอบได้ไม่ควรมากเกินไป ๑-๒ ภาพเป็นจำนวนที่เหมาะสมมากที่สุด

๕.๓.๔ แอปพลิเคชันไลน์ (LINE) คือแอปพลิเคชันที่ผสมผสานการบริการ ข้อความ และเสียง นำมาผนวกเข้าด้วยกัน จึงทำให้เกิดเป็นแอปพลิเคชันที่สามารถพูดคุย สร้างกลุ่ม ส่งข้อความ โฟสטרูปต่าง ๆ แต่ไม่ควรเป็นข้อความที่ยาวมากเกินไป มิเช่นนั้นจะทำให้ไม่สะดวกในการอ่าน

๕.๔ แบบปฏิบัติที่เป็นเลิศจากการปฏิบัติงาน (Best Practice)

๕.๔.๑ ที่มาและความสำคัญ

ในอดีตที่ผ่านมากการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ของสถาบันนิติบัญญัติ และสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรไปยังประชาชน กลไกสำคัญประการหนึ่งที่ใช้ในการดำเนินการคือการสื่อสารผ่านสื่อมวลชน (mass media) เนื่องจากสามารถกระจายข้อมูลข่าวสาร ไปยังประชาชนจำนวนมากโดยเฉพาะประชาชนทั่วทุกภูมิภาคทั้งประเทศได้ในเวลาอันรวดเร็ว ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ และหนังสือพิมพ์ ฯลฯ อย่างไรก็ตามการประชาสัมพันธ์ข้อมูลแก่สื่อมวลชนในอดีตที่ผ่านมากการดำเนินการที่เป็นลักษณะพื้นฐานไม่มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยทำให้การแจ้งข่าวแก่สื่อมวลชนทำได้วงจำกัดและไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เช่น การเชิญสื่อมวลชนร่วมทำข่าวภารกิจและกิจกรรมต่าง ๆ ของสถาบันนิติบัญญัติ และสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร จะทำโดยการจดแจ้งสื่อมวลชนผ่านบอร์ดประชาสัมพันธ์ที่อยู่ภายในห้องทำงานของสื่อมวลชน ชั้น ๑ อาคารรัฐสภา ๑ ซึ่งหากสื่อมวลชนเข้ามาจึงจะเห็นแต่หากสื่อมวลชนไม่เข้ามาก็จะไม่ทราบข่าวทำให้การจำเป็นจะต้องโทรศัพท์หรือส่งโทรสารแจ้งไปยังสำนักข่าวต่าง ๆ เพื่อทราบ ทำให้ต้องสูญเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ และเกิดความล่าช้าไม่ทันการ ซึ่งเป็นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการทำให้การประชาสัมพันธ์

สำหรับการสื่อสารภายในองค์กรเองก็เช่นเดียวกันเดิมการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ จะกระทำผ่านบอร์ดประชาสัมพันธ์ข่าวซึ่งมีการติดตั้งยังอาคารต่าง ๆ ทั้งที่อาคารรัฐสภาถนนอุทองใน อาคาร

ตีพร้อม อาคารทิปโก้ และอาคารสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนประดิพัทธ์ ซึ่งจะต้องทำสำเนาข่าวประกาศข่าวกิจกรรมนั้น ๆ แล้วนำไปติดตามจุดต่าง ๆ ตามที่ได้กล่าวมาซึ่งในทางปฏิบัติมีความยุ่งยาก จำเป็นต้องใช้บุคลากรและสูญเสียเวลาในการดำเนินการเป็นอย่างมาก แม้จะได้มีการเพิ่มจุดติดป้ายประชาสัมพันธ์ก็ยังไม่เพียงพอ ทำให้การรับรู้ข่าวสารของบุคลากรในองค์กรและบุคคลที่เกี่ยวข้องไม่ทั่วถึง

ต่อมาในปี ๒๕๕๖ จึงได้มีการคิดหาแนวทางในการพัฒนาการประชาสัมพันธ์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นโดยแบ่งกลุ่มเป้าหมายออกเป็น ๒ กลุ่ม ได้แก่ ๑. สื่อมวลชนประจำรัฐสภา และ ๒. กลุ่มผู้บริหารของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร โดยได้มีการพิจารณานำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ในการปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินการ และมีการศึกษาถึงข้อดีข้อเสียของเทคโนโลยีการสื่อสารรูปแบบต่าง ๆ เช่น การใช้ e-Mail ซึ่งเป็นโปรแกรมที่ใช้ในการสนทนาที่เป็นที่นิยมข้อดีคือใช้เวลาในการเดินทางถึงปลายทางไม่ถึง ๑ นาที เป็นความลับ และส่งได้ ทั้งข้อความ รูปภาพ เสียง และภาพเคลื่อนไหว แต่ก็มีข้อเสียคือบางครั้งในการส่ง e-Mail นั้นข้อความอาจจะถูกตีกลับมา เนื่องจาก e-Mail ถูกยกเลิก ไม่สามารถเข้าถึงได้ทุกคน การใช้โปรแกรม MSN QQ ฯลฯ มีความสะดวกในการใช้งาน แต่ต้องใช้บนเครื่องคอมพิวเตอร์ทำให้เสี่ยงต่อการติดไวรัสได้ง่าย รวมทั้งได้มีการพิจารณา Application ที่ใช้ใน CHAT บนสมาร์ตโฟน เช่น Tango Whatsapp Skype ข้อดีคือมีความสะดวก สามารถใช้ติดต่อสื่อสารได้ทุกที่ เข้าถึงข้อมูลได้ง่ายส่งไฟล์ได้หลายรูปแบบทั้งข้อความ ภาพ และเสียง ติดไวรัสน้อย แต่ปัญหาสำคัญคือไม่ได้รับความนิยมนอกจากกลุ่มเป้าหมายคือกลุ่มสื่อมวลชนประจำรัฐสภาและกลุ่มผู้บริหารของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

จากการสำรวจพบว่ากลุ่มเป้าหมายคือ กลุ่มสื่อมวลชนประจำรัฐสภาและกลุ่มผู้บริหารของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พบว่านิยมใช้ Application Line ในการ CHAT บนสมาร์ตโฟนมากที่สุด จึงได้ปรับเปลี่ยนกลยุทธ์และช่องทางในการสื่อสารให้เข้ากับบริบทสังคมในปัจจุบันที่ทุกคนใช้เวลาส่วนใหญ่กับสมาร์ตโฟน นิยมเปิดรับข้อมูลข่าวสารผ่านทางสมาร์ตโฟนและแอปพลิเคชันไลน์ จึงได้จัดตั้ง Group Line ขึ้นเพื่อเป็นช่องทางในการสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มสื่อมวลชน กลุ่มผู้บริหารสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และกลุ่มสมาชิกรัฐสภา เป็นการสื่อสารโดยตรงจากผู้ส่งสาร ไปยังผู้รับสาร โดยผู้ส่งสารสามารถส่งข้อความ รูปภาพ เอกสาร หรือข้อมูลข่าวสารตามวัตถุประสงค์ของผู้ส่งสาร เพื่อก่อให้เกิดการรับรู้และพฤติกรรมที่ผู้ส่งสารต้องการเพื่อเพิ่มความสะดวกรวดเร็วในการรับทราบข้อมูลข่าวสาร สามารถเผยแพร่ข่าวต่อได้อย่างสะดวกรวดเร็วและลดการใช้ทรัพยากรของสำนักงานฯ และการสร้างกลุ่มการสื่อสารเฉพาะกลุ่ม (Group Communication) ทำให้ผู้ใช้ต้องการพื้นที่สำหรับสมาชิกที่คุ้นเคยกัน สร้างกลุ่มเฉพาะที่มีความเกี่ยวข้องกันระหว่างบุคคลหลายบุคคลให้สามารถเชื่อมต่อและสื่อสารกันภายในกลุ่ม ซึ่งเมื่อสมาชิกภายในกลุ่มคนใดคนหนึ่งส่งสารออกไปจะถึงผู้รับสารที่เป็นสมาชิกในกลุ่มได้ทุกคน ซึ่งมักเป็นเรื่องที่สมาชิกภายในกลุ่มล้วนมีประสบการณ์ร่วมกัน ทำให้สามารถสื่อสารโต้ตอบกันภายในได้หัวข้อที่สมาชิกภายในกลุ่มเข้าใจร่วมกันได้นอกจากนี้ไลน์ยังสามารถเลือกกลุ่มเป้าหมายได้อย่างเฉพาะเจาะจง หลังจากที่มีผู้ส่งสารมีข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของกลุ่ม ผู้รับสารเป้าหมายหลัก และลักษณะของสารที่กลุ่มเป้าหมายสนใจ ผู้ส่งสารสามารถส่งข้อมูลข่าวสารเหล่านั้นไปยังผู้รับสารได้ตรงใจตามที่ต้องการ คุณสมบัติที่สำคัญ อีกประการหนึ่งของไลน์ คือ สามารถสื่อสารได้ตลอดเวลา (Anytime) ผู้ส่งสารสามารถสื่อสารไปยังผู้รับสาร ได้ตลอดเวลา โดยไม่จำกัดช่วงเวลา และระยะเวลาในการสื่อสาร โดยสามารถส่งสารรูปแบบต่าง ๆ เช่น ข้อความ ภาพ และคลิปวิดีโอ ไปยังผู้รับสารได้หากยังมีการเชื่อมต่อเครือข่ายสัญญาณอินเทอร์เน็ต

จึงเป็นที่มาที่ได้มีการนำ Application Line มาใช้โดยตั้งเป็น Group : PR Parliament เพื่อพัฒนาการสื่อสารเพื่อแจ้งข่าวสารข้อมูลและสร้างการรับรู้ในการกิจและกิจกรรมต่าง ๆ ของสถาบันนิติบัญญัติและสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรแก่สื่อมวลชนและผู้บริหารของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๕.๔.๒ แนวทางในการพัฒนา

๑) พัฒนาการแจ้งข้อมูลข่าวสารแก่สื่อมวลชนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยตั้ง **Group Line : PR Parliament** สำหรับสื่อมวลชน ขึ้นเพื่อใช้ในการแจ้งข้อมูลข่าวสารภารกิจและกิจกรรมของสถาบัน นิติบัญญัติและสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรแก่สื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ เพื่อนำไปเผยแพร่ต่อแก่ประชาชนในทุกภูมิภาคทั่วประเทศ หรือเพื่อร่วมทำข่าวภารกิจและกิจกรรมขององค์กรเป็นไป ด้วยความรวดเร็ว และเรียบร้อย

๒) พัฒนาการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ผู้บริหารของสำนักงาน เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ให้ครอบคลุมและทั่วถึงมากยิ่งขึ้น โดยตั้ง **Group Line: PR Parliament** สำหรับผู้บริหารของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ขึ้นเพื่อ ใช้ในการแจ้งข้อมูลข่าวสารภารกิจและ กิจกรรมของสถาบันนิติบัญญัติและสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เพื่อแจ้งข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ใน วงงานรัฐสภาแก่ผู้บริหารของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เพื่อทราบ และในบางกรณีเป็นการแจ้ง เพื่อให้ผู้บริหารนำข้อมูลเพื่อใช้ประโยชน์ในการเตรียมตัว หรือเตรียมความพร้อมในการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ

๓) ลดค่าใช้จ่ายและใช้ทรัพยากรให้น้อยลง โดยตั้ง **Group Line : PR Parliament** ขึ้น เพื่อลดการใช้กระดาษลง เนื่องจากไม่จำเป็นต้องสำเนาข่าวแจกแก่สื่อมวลชน หรือสำเนาข่าวไปติด ประชาสัมพันธ์ยังจุดต่าง ๆ ลดน้อยลงทำให้ปริมาณการใช้กระดาษลดลงเป็นจำนวนมาก รวมทั้งประหยัดเวลา ในการทำงานได้มากขึ้นด้วย

๕.๕.๓ ผลการดำเนินงาน

การจัดตั้ง **Group Line : PR Parliament** แบ่งเป็น ๒ ประเภท โดยมีผลการดำเนินการ ดังนี้

๑) การจัดตั้ง **Group Line : PR Parliament** สำหรับสื่อมวลชน มีผลการ ดำเนินการเป็นดังนี้

(๑) มีการพูดคุยกับตัวแทนสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ เพื่อรวบรวมความคิดเห็น ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในการจัดตั้ง **Group Line : PR Parliament**

(๒) มีการกำหนดกติกา ธรรมเนียมปฏิบัติในการใช้ **Group Line : PR Parliament** ร่วมกันกับสื่อมวลชนเพื่อความเป็นระเบียบ ดังนี้

- กำหนดให้การแจ้งข่าวจะทำโดย Admin ของกลุ่มซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ ของกลุ่มงานสื่อมวลชน สำนักประชาสัมพันธ์

- ห้ามส่งข้อความที่หยาบคาย หรือภาพที่ไม่เหมาะสม

- การเข้าร่วม **Group Line : PR Parliament** จะต้องแจ้ง Admin

ก่อนทุกครั้ง

(๓) ดำเนินการกำหนดประเภทของข้อมูลข่าวสารที่จะประชาสัมพันธ์ เผยแพร่โดยแบ่งเป็นดังนี้

- ข่าวที่ควรทราบ เช่น ข่าวภารกิจและกิจกรรมของประธานสภา นิติบัญญัติแห่งชาติ รองประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ข่าวคณะกรรมการต่าง ๆ ข่าวการประชุมสภา วาระ สำคัญต่าง ๆ เช่น การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ การแถลงนโยบาย ของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภา การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญฯ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ เป็นต้น

- ข่าวการยื่นหนังสือ หรือขอเรียกร้อง ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ของประชาชนต่อสถาบันนิติบัญญัติ

- ข่าวภารกิจและกิจกรรมด้านต่างประเทศ เช่น การเดินทางไปร่วมการประชุม AIPA การประชุม IPU กิจกรรมกระชับความสัมพันธ์รัฐสภาไทยกับต่างประเทศ เป็นต้น

- การแจ้งเชิญร่วมทำข่าว เช่น การแถลงข่าวของประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ รองประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ กิจกรรมของคณะกรรมการต่าง ๆ เป็นต้น

- การแจ้งเชิญสื่อมวลชนร่วมกิจกรรมของสถาบันนิติบัญญัติและสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เช่น กิจกรรม การอบรมปฐมพยาบาลการช่วยฟื้นคืนชีพ (CPR) และการใช้เครื่องกระตุ้นหัวใจไฟฟ้าชนิดอัตโนมัติ (AED) กิจกรรมการร่วมทำบุญตักบาตรเนื่องในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ กิจกรรมออกกำลังกายตามนโยบายของรัฐบาล เป็นต้น

- ข่าวประชาสัมพันธ์ทั่วไป เช่น ข่าวการเปิดรับสมัครงาน ข่าวการเชิญชวนผู้มีจิตศรัทธาร่วมบริจาคโลหิต เป็นต้น

- กำหนดรูปแบบข่าวที่เป็นเอกลักษณ์ในการส่งข่าวเพื่ออำนวยความสะดวกจำและนำไปประชาสัมพันธ์เผยแพร่ต่อของสื่อมวลชน ดังนี้

รูปแบบข้อความ

* ใช้ Font TH Sarabun ขนาด ๑๑ point

* จำนวนอักษรในแต่ละบรรทัดไม่เกิน ๒๐ ตัวอักษร

* กำหนดจัดแนวข้อความแบบชิดซ้าย

* ระยะห่างระหว่างบรรทัด กำหนดเป็น ๑.๐

หัวเรื่อง แบ่งเป็น ๒ แบบ คือ

* ใช้ขึ้นต้นข่าวประชาสัมพันธ์ทุกประเภทว่า ***ข่าวประชาสัมพันธ์***

* ใช้ขึ้นต้นการแจ้งเชิญร่วมทำข่าวภารกิจและกิจกรรมต่าง ๆ ว่า

“แจ้งเชิญร่วมทำข่าว”

เอกสารประกอบข่าว

* เอกสารที่เนื้อหามีความยาวไม่เกิน ๔ หน้าสแกนเป็นไฟล์ภาพ สกุล .JPG

* เอกสารที่มีเนื้อหายาวเกิน ๔ หน้าสแกนเป็นไฟล์ สกุล .PDF

ภาพข่าว

* ขนาดภาพ ๔x๖ นิ้ว ความละเอียดไม่เกิน ๑.๑ M. ต่อภาพ

* ข่าวกิจกรรมทั่วไปกำหนดเผยแพร่ไม่เกิน ๔ ภาพต่อข่าว

* ข่าวกิจกรรมพิเศษ เผยแพร่ได้ตามความเหมาะสม

๒) การจัดตั้ง **Group Line : PR Parliament** สำหรับผู้บริหารของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร มีผลการดำเนินการดังนี้

(๑) จัดตั้ง **Group Line : PR Parliament** สำหรับผู้บริหารตั้งแต่ระดับผู้บังคับบัญชากลุ่มงานขึ้นไป

(๒) การแจ้งข่าวจะทำโดย Admin ของกลุ่มซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของกลุ่มงานสื่อมวลชน

(๓) กำหนดกติกาของ **Group Line : PR Parliament** สำหรับผู้บริหารของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร โดยห้ามส่งข้อความที่หยาบคาย หรือภาพที่ไม่เหมาะสม

(๔) กำหนดประเภทของข้อมูลข่าวสารที่จะประชาสัมพันธ์เผยแพร่โดยแบ่งเป็นดังนี้

- ข่าวที่ควรทราบ เช่น ข่าวภารกิจและกิจกรรมของประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ รองประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ข่าวคณะกรรมการต่าง ๆ ข่าวการประชุมสภา วาระสำคัญต่าง ๆ เช่น การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ การแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภา การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ เป็นต้น
- ข่าวภารกิจและกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้บริหารของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
- ข่าวการยื่นหนังสือ หรือขอเรียกร้อง ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ของประชาชนต่อสถาบันนิติบัญญัติ
- ข่าวภารกิจและกิจกรรมด้านต่างประเทศ เช่น การเดินทางไปร่วมการประชุม AIPA การประชุม IPU กิจกรรมกระชับความสัมพันธ์รัฐสภาไทยกับต่างประเทศ เป็นต้น
- ข่าวประชาสัมพันธ์ทั่วไป เช่น ข่าวการรับสมัครงาน การบริจาคโลหิต เป็นต้น
- กำหนดรูปแบบข่าวที่เป็นเอกลักษณ์ในการส่งข่าวเพื่ออำนวยความสะดวกจำและนำไปใช้ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ต่อของสื่อมวลชน ดังนี้

รูปแบบข้อความ

- * ใช้ Font TH Sarabun ขนาด ๑๑ point
- * จำนวนอักษรในแต่ละบรรทัดไม่เกิน ๒๐ ตัวอักษร
- * กำหนดจัดแนวข้อความแบบชิดซ้าย
- * ระยะห่างระหว่างบรรทัด กำหนดเป็น ๑.๐

หัวเรื่อง แบ่งเป็น ๒ แบบคือ

- * ใช้ขึ้นต้นข่าวประชาสัมพันธ์ทุกประเภทว่า “ข่าวประชาสัมพันธ์”

เอกสารประกอบข่าว

- * เอกสารที่เนื้อหามีความยาวไม่เกิน ๔ หน้าสแกนเป็นไฟล์ภาพ สกุล .JPG
- * เอกสารที่มีเนื้อหายาวเกิน ๔ หน้าสแกนเป็นไฟล์ สกุล .PDF

ภาพข่าว

- * ขนาดภาพ ๔x ๖ นิ้ว ความละเอียดไม่เกิน ๑.๑ M. ต่อภาพ
- * ข่าวกิจกรรมทั่วไปกำหนดเผยแพร่ไม่เกิน ๔ ภาพต่อข่าว
- * ข่าวกิจกรรมพิเศษ เผยแพร่ได้ตามความเหมาะสม

๕.๔.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ

- ๑) สถาบันนิติบัญญัติและสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ได้รับการประชาสัมพันธ์ภารกิจและกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ทั้งข่าวภารกิจและกิจกรรมของประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ รองประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ข่าวคณะกรรมการต่าง ๆ ข่าวการประชุมสภา วาระสำคัญต่าง ๆ ตลอดจนข่าวภารกิจและกิจกรรมของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และข่าวประชาสัมพันธ์ทั่วไป
- ๒) การประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของ สถาบันนิติบัญญัติและสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรสามารถทำได้รวดเร็วและครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายที่เป็นสื่อมวลชน ประชากรรัฐสภาและผู้บริหารของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรมากยิ่งขึ้น

๓) สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรสามารถ ลดปริมาณการใช้กระดาษลงได้ เนื่องจากไม่มีความจำเป็นต้องใช้กระดาษในการส่งข่าวเป็นจำนวนมาก และลดระยะเวลาในการทำงานสั้นลง

๕.๔.๕ ปัจจัยความสำเร็จ

๑) การจัดตั้ง **Group Line : PR Parliament** เพื่อใช้ในการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข่าวสารข้อมูลของสถาบันนิติบัญญัติและสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร จำเป็นจะต้องมีการสร้างความเข้าใจและการให้ความยอมรับในกติกา หรือธรรมเนียมปฏิบัติร่วมกัน รวมทั้งการทำงานเป็นทีม (TEAMWORK) มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบกันอย่างชัดเจน และเมื่อเกิดปัญหาด้านบุคลากรก็สามารถช่วยเหลือหรือทดแทนการทำงานกันได้จึงทำให้การบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารเป็นไปตามความต้องการและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

๒) การจัดตั้ง **Group Line : PR Parliament** เป็นงานที่ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลปะ เพราะการที่จะทำให้กลุ่มเป้าหมาย ยอมรับในกติกา หรือธรรมเนียมปฏิบัติโดยไม่รู้สึกรู้สีกว่าถูกกดดันหรือบังคับ แต่เป็นการสร้างรับรู้และยอมรับโดยไม่ต้องบังคับต้องค่อย ๆ บอกกล่าวและทำความเข้าใจอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สมาชิกของ **Group Line : PR Parliament** นำไปบอกต่อกันเองภายในซึ่งได้ผลดีกว่าการบังคับซึ่งอาจทำให้ได้รับการต่อต้านหรือแสดงความไม่เห็นด้วย ในขณะที่เดียวกันต้องยอมรับฟังปัญหาและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเพื่อนำมาประมวลและปรับปรุง **Group Line : PR Parliament** ให้ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด

บทที่ ๓

แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรเพื่อปฏิบัติงานด้านประชาสัมพันธ์และการสื่อสาร การเสริมสร้างความเป็นพลเมือง

ในการจัดทำองค์ความรู้เกี่ยวกับการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองในบทที่หนึ่งและบทที่สอง เป็นการฉายภาพให้เห็นถึงองค์ความรู้ ทักษะของผู้ที่ปฏิบัติงานด้านการสื่อสารประชาสัมพันธ์ และการเสริมสร้างความเป็นพลเมือง ซึ่งอาจเป็นบุคลากรที่ดำรงตำแหน่งวิทยากร นักประชาสัมพันธ์ เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ นักจัดรายการวิทยุ ที่ปฏิบัติงานในสำนักประชาสัมพันธ์ และสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา ทั้งผู้รับผิดชอบโครงการ/กิจกรรม การจัดรายการวิทยุ รายการโทรทัศน์ ซึ่งมีผลผลิตและผลลัพธ์การปฏิบัติงานในรูปแบบของการเผยแพร่ผ่านสื่อบุคคล สื่อกิจกรรม และสื่อต่าง ๆ

ทั้งนี้ หากย้อนไปพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ของการจัดทำองค์ความรู้นี้ จะพบว่า เป้าหมายคือ การสร้างหรือพัฒนาความรู้ ทักษะ สมรรถนะนั้นให้เกิดขึ้นตามท้องถื่นคราคาดหวังและต้องการ โดยองค์ความรู้ที่กล่าวในช่วงต้น ประกอบด้วย ความรู้ที่สามารถใช้ในการปฏิบัติงาน ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับระบบงานนิติบัญญัติ และความรู้ด้านกฎหมาย รัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องกับวงงานรัฐสภา ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย การเสริมสร้างความเป็นพลเมือง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ที่ได้จัดทำและรวบรวมไว้ในช่วงต้นแล้ว โดยจะเห็นได้ว่าความรู้และทักษะนั้นเป็นกลไกที่ผู้ปฏิบัติงานดังกล่าวต้องใช้ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ ๓ “เสริมสร้างประชาธิปไตยและความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของฝ่ายนิติบัญญัติและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน

สำหรับการบูรณาการเอาความรู้ ทักษะ สมรรถนะนั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ และเป็นการวางแนวทางสำหรับการจัดสรรหรือการคัดเลือกบุคลากรที่จะมาทำงานด้านนี้ ในขณะที่ผู้ปฏิบัติงานเดิมก็ให้เห็นแนวทางการพัฒนาตัวเองให้เป็นคน เก่ง ดี มีความสามารถมากยิ่งขึ้น ดังนั้น การจัดทำองค์ความรู้เพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ ๓ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ จึงมีความแตกต่างจากปีก่อน ๆ เนื่องจากที่ผ่านมาเรามักกล่าวถึงแต่ความรู้ จากภาพจำหรือการยึดติดกระบวนทัศน์ของคำว่า “การจัดการความรู้” ทั้งความรู้ชัดแจ้ง (EK : Explicit Knowledge) และความรู้แบบฝังลึก (TK : Tacit Knowledge) แต่จากประสบการณ์ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างคณะทำงานด้านต่าง ๆ ตลอดจนเวทีการสนทนากลุ่ม การทำงานระหว่างชุมชนนักปฏิบัติของสำนักประชาสัมพันธ์ และสถานีฯ (Cops) ทำให้เห็นว่า ความรู้และทักษะอย่างเดียวยังไม่เพียงพอต่อการพัฒนาทั้งกระบวนการทำงานและตัวผู้ปฏิบัติงานเอง ดังนั้น การจัดทำองค์ความรู้ในปี ๒๕๖๑ จึงมุ่งหมายที่จะเพิ่มมูลค่าองค์ความรู้ทั้งในเชิงประจักษ์ และองค์ความรู้จากตัวบุคคล มาประมวลผลเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงสมรรถนะหลักที่จำเป็นต่อการพัฒนาบุคลากรต่อไปและเพื่อเป็นแนวทางสำหรับนำองค์ความรู้ ทักษะ สมรรถนะดังกล่าวไปปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

อนึ่ง จากการสนทนากลุ่ม และทักษะที่สะท้อนออกมาในรูปแบบของ Best Practice ที่ปรากฏในส่วนแรกของชุดองค์ความรู้นี้ ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดทำองค์ความรู้ พบว่า ความรู้ ความสามารถของบุคลากรตามมาตรฐานที่คณะกรรมการข้าราชการรัฐสภากำหนด เป็นสิ่งสำคัญของการปฏิบัติงานกับบุคลากรที่ทำงานด้านการสื่อสารประชาสัมพันธ์ และการเสริมสร้างความเป็นพลเมือง โดยไม่ว่าจะดำรงตำแหน่งใด ทั้งวิทยากร นักประชาสัมพันธ์ เจ้าหน้าที่งานประชาสัมพันธ์/ผู้ประกาศและรายงานข่าวต้องหมั่นฝึกฝนพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีความสามารถ โดยเฉพาะสมรรถนะเฉพาะด้านของความเป็นมืออาชีพด้านการสื่อสารประชาสัมพันธ์ การข่าว การเสริมสร้างความเป็นพลเมือง ทั้งนี้ ประการสำคัญ คือ ต้องแสดงออกซึ่งพฤติกรรมเหล่านั้นออกมาในรูปแบบของการปฏิบัติงานที่เป็นรูปธรรม ชัดเจน ควบคู่กับการจัดการความรู้เป็นอย่างดี

ระบบ ซึ่งจะส่งผลให้การสื่อสารประชาสัมพันธ์และการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองผ่านสื่อต่าง ๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยจะได้กล่าวในรายละเอียดตามในลำดับต่อไป

๑. ทิศทางและกรอบการพัฒนาสมรรถนะของข้าราชการเพื่อปฏิบัติงานด้านประชาสัมพันธ์และการสื่อสาร การเสริมสร้างความเป็นพลเมือง

ตามที่ได้กล่าวในตอนต้นว่า ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับบทบาทหน้าที่ของสำนักประชาสัมพันธ์ และสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ คือ ยุทธศาสตร์ที่ ๓ “เสริมสร้างประชาธิปไตยและความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ดังนั้น สิ่งจำเป็นในการพัฒนาบุคลากรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน การทำให้แผนยุทธศาสตร์มีความเชื่อมโยงสอดคล้องกันระหว่างยุทธศาสตร์การสื่อสารองค์กร การเสริมสร้างประชาธิปไตยและความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยในยุคดิจิทัล (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕) และยุทธศาสตร์สถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา พุทธศักราช ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕ กับการพัฒนาสมรรถนะของข้าราชการเพื่อปฏิบัติงานด้านการเสริมสร้างความเป็นพลเมือง จึงเป็นเรื่องที่ทั้งสองสำนักให้ความสำคัญ โดยการกำหนดกรอบทิศทางการพัฒนาด้านการสื่อสารองค์กร การเสริมสร้างประชาธิปไตยและความเป็นพลเมืองประเทศไทย ย่อมต้องสอดคล้องกับแผนแม่บทการพัฒนาองค์กร โดยมีการกำหนดบริบทเชิงยุทธศาสตร์ด้านวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัดความสำเร็จ ทิศทางการพัฒนา เพื่อให้สามารถสนับสนุนภารกิจของฝ่ายนิติบัญญัติและสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าประสงค์ได้เป็นรูปธรรม

จากการพิจารณาถึงองค์ความรู้ ทักษะ สมรรถนะ และแบบปฏิบัติที่เป็นเลิศ หรือ Best Practices จากการทำงานของนักสื่อสารประชาสัมพันธ์ หรือนักกิจกรรมที่ต้องทำงานกับภาคประชาสัมพันธ์ การลงพื้นที่เสริมสร้างความเป็นพลเมือง การผลิตสื่อในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งสิ่งพิมพ์ สื่อออนไลน์ สื่อใหม่ที่เข้ามามีอิทธิพลต่อประชาชนหรือผู้รับสาร ได้พบว่า นักประชาสัมพันธ์และบุคลากรที่ทำงานสื่อสารองค์กรในยุคปัจจุบัน กำลังเผชิญกับความท้าทายที่ว่าสื่อแบบ Traditional กำลังจะหายไป การเขียนข่าว หรือ Press Release ที่ต้องแจกนักข่าว จะเปลี่ยนเป็นการกระจายข่าวบน Social Media และกระแสของยุค Digital ที่คนส่วนใหญ่รับรู้ข่าวสารจาก Social Media จนกำลังจะเป็นสื่อกระแสหลัก ดังนั้น การประชาสัมพันธ์ หรือนักสื่อสารองค์กรในยุคปัจจุบัน จะทำเป็นเพียง การเขียนข่าวและสร้าง relationships เท่านั้น ย่อมไม่เพียงพอ นักสื่อสารองค์กรต้องมีความชำนาญในเรื่อง Social Media, Content Marketing และ Content Strategy อีกด้วย และในยุคดิจิทัล นักสื่อสารองค์กรควรเรียนรู้เรื่องการบริหารสื่อมวลชน และการศึกษาเรื่องของการบริหารจัดการสื่อที่เป็นของตนเอง นี่คือนักสื่อสารองค์กรทั้งในสำนักประชาสัมพันธ์ และสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ต้องเผชิญและเตรียมรับมือ

ทั้งนี้ เนื่องจากขอบเขตงานระหว่างผู้ดำรงตำแหน่งวิทยากร นักประชาสัมพันธ์ เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ หรือนักจัดรายการวิทยุ บางครั้งมีความคล้ายคลึงกันทั้งในแง่การนำเอาองค์ความรู้ด้านกฎหมายรัฐธรรมนูญมาใช้ การทำงานกับภาคประชาสังคมที่แม้แต่นักจัดรายการวิทยุ นักจัดรายการโทรทัศน์ต้องลงพื้นที่เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มกลุ่มผู้ชมผู้ฟังรายการ มีการจัดตั้งกลุ่มไลน์ ใช้สื่อออนไลน์ ประชาสัมพันธ์ สนับสนุนสื่อหลักของตนเอง บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกคนต้องปรับตัวเองเป็น “นักสื่อสารองค์กร” ที่พร้อม ขยายขอบเขตงานให้ทำงานด้านการสื่อสารให้ครบถ้วนตามความจำเป็นของเงื่อนไขในโลกยุคใหม่ ทั้งนี้ ก็เพื่อการสื่อสารกับกลุ่มต่าง ๆ ที่สำคัญทั้งภายนอกกับภายใน เช่น การสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์กร สมาชิกรัฐสภา บุคคลในวงงานรัฐสภา และสาธารณชนอื่น ๆ และแม้แต่กับข้าราชการ พนักงานราชการ ลูกจ้างภายในองค์กรเอง ล้วนมีความสำคัญต่อการเดินไปข้างหน้าและการแก้ปัญหาที่จำต้องมีการสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันเป็นสำคัญ ดังนั้น นอกจากบุคลากรต้องมีความรู้ ทักษะ สมรรถนะที่จำเป็นสำหรับตำแหน่งของตนเองแล้ว เราอาจเรียกงานทั้งหมดว่าเป็นงานด้านการ

สื่อสารองค์กร (Corporate Communication) คืองานสำคัญที่สำนักงานฯ ต้องทำ เพื่อสำหรับรองรับกับปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น ตลอดจนการสื่อสารทำความเข้าใจเกี่ยวกับทิศทางนโยบายกับกลยุทธ์ของการเมืองที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมตามกระแสใหม่ที่เกิดขึ้น ให้เข้าใจกันทั่วทุกระดับและทุกแห่งในสำนักงานฯ และในสาธารณณะ การใช้การสื่อสารแก้ปัญหาวิกฤติที่อาจเกิดขึ้น ที่อาจส่งผลกระทบต่อรุนแรง เร็วและก่อผลเสียหายมากในเวลาอันสั้น ทั้งภาพลักษณ์ของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ สมาชิกรัฐสภาและภาพลักษณ์ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร แต่ที่สำคัญเหนือสิ่งอื่นใด คือ ตัว “ผู้นำ” ต้องเข้าใจและให้ความสำคัญต่องานการสื่อสารองค์กร โดยมีแผนงาน หน่วยงานกับบุคลากรที่ทำงานแบบมืออาชีพ ในจำนวนที่พอเพียง และต้องตื่นตัว ใกล้ชิดกับงานนี้ เพื่อการสร้างและรักษา “จุดเด่นกับภาพลักษณ์” ของสำนักงานฯ ทั้งนี้ ในยามที่สถานการณ์ปกติ การสื่อสารองค์กร ต้องผูกโยงไว้ในแผนยุทธศาสตร์และแผนกลยุทธ์ และกรณีเกิดวิกฤติ ผู้บริหาร หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจะต้องถือเป็นหน้าที่ออกมาสื่อสารได้แบบทันควันด้วยตนเอง เพื่อมิให้ลุกลามบานปลาย ดังนั้น การประชาสัมพันธ์ในยุค ๔.๐ จึงต้องให้ความสำคัญกับงานด้านการสื่อสาร (Communication) อย่างเป็นเชิงรุก โดยการยกระดับงานด้านนี้ให้สูงขึ้นและอยู่ใกล้ตัวผู้บริหารระดับสูงมากที่สุด ซึ่งบุคลากรของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรต้องมีความตื่นตัว มีการพัฒนาและยกระดับให้การทำงานด้านการประชาสัมพันธ์และการสื่อสารองค์กรต้องสนองตอบต่อการทำงานของฝ่ายนิติบัญญัติอย่างแท้จริง และพร้อมรุกในสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

สำนักประชาสัมพันธ์และสถานีวิทยุทธศาสตร์กระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ด้านการประชาสัมพันธ์ การเสริมสร้างประชาธิปไตยและความเป็นพลเมืองประชาธิปไตยของตนเอง โดยสำนักประชาสัมพันธ์ได้กำหนดยุทธศาสตร์ด้านการประชาสัมพันธ์ การเสริมสร้างประชาธิปไตยและความเป็นพลเมืองประชาธิปไตยในยุคดิจิทัล พุทธศักราช ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕ จึงเป็นการสนับสนุนการดำเนินงานภายในและภายนอกองค์กรของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ด้านสถานีวิทยุทธศาสตร์กระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ รัฐสภา ได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์ ๒๕๖๑ – ๒๕๖๔ โดยมีวิสัยทัศน์ในการกำหนดแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าวจึงเป็นไปเพื่อการสนับสนุนบทบาทและภารกิจที่มุ่งเน้นการพัฒนาทางด้านประชาสัมพันธ์ การพัฒนาบุคลากรที่ทำงานด้านนี้ หรือจะเข้ามาทำงานด้านนี้ นอกจากจะมีความรู้ด้านการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย การส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองตามวิถีรัฐธรรมนูญแล้ว ปัจจัยส่งเสริมที่จะให้กระบวนการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองและมีวัฒนธรรมทางการเมืองที่ดี ย่อมต้องมีทักษะอื่น ๆ สนับสนุน ทั้งความรู้ความเข้าใจเรื่องการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาครัฐ เอกชน และประชาสังคมเพื่อการปฏิรูปประเทศ หรือ การดำเนินงานตามแนวทางประชาธิปไตย ความเข้าใจในยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่ หรือ Area Based การเรียนรู้สร้างสรรค์สื่อประชาสัมพันธ์และการสื่อสารองค์กร ด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ตลอดจนการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ที่ทันสมัยมาใช้ในการปฏิบัติงาน พัฒนาระบบการทำงานเพื่อยกระดับคุณภาพการให้บริการให้สามารถสนองตอบและทันต่อการเปลี่ยนแปลงภายใต้บริบทและสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานด้านการประชาสัมพันธ์และการสื่อสารองค์กรได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพอย่างเป็นรูปธรรม

การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ของทั้งสองสำนักจะมีการถ่ายทอดจากยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ตั้งแต่ยุทธศาสตร์ระดับชาติในภาพรวม จนถึงระดับสำนัก โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศ การประชุม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน การวิเคราะห์สถานการณ์ บริบทการเปลี่ยนแปลง และสภาพแวดล้อมองค์กร (SWOT Analysis) ทั้งด้านจุดแข็ง (Strength : S) จุดอ่อน (Weakness : W) โอกาส (Opportunity : O) ภัยคุกคาม หรืออุปสรรค (Threats : T) ตลอดจนการสำรวจความต้องการและความคาดหวังของประชาชน ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การวิเคราะห์ศักยภาพของหน่วยงาน และ

ปัจจัยที่มีผลต่อการวางแผนยุทธศาสตร์ทั้งเรื่องสื่อใหม่ (New Media) สื่อออนไลน์ (Social Media) ตลอดจนการวิเคราะห์ภูมิทัศน์สื่อ เพื่อให้สามารถปรับตัวในการทำงาน

สำนักประชาสัมพันธ์ และสถานีฯ จึงได้วิเคราะห์ปัจจัยที่สำคัญและผลกระทบที่เปลี่ยนแปลงไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ กฎหมายเกี่ยวกับการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ นโยบายประธานรองประธานสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งชาติ กรอบทิศทางพัฒนาประเทศไทยตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ แผนดิจิทัลเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แผนยุทธศาสตร์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔ ยุทธศาสตร์การบริหารทรัพยากรบุคคลของส่วนราชการสังกัดรัฐสภา ฉบับที่ ๓ พุทธศักราช ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔

อนึ่ง หากวิเคราะห์ในภาพรวมของแผนยุทธศาสตร์ทั้งสองสำนัก จะเห็นว่ามีประเด็นร่วมกันหลายประการ ดังนี้

ตารางที่ ๑ ประเด็นความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ด้านการประชาสัมพันธ์ การเสริมสร้างประชาธิปไตยและความเป็นพลเมืองประชาธิปไตยของตนเอง และแผนยุทธศาสตร์ สถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา พุทธศักราช ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔

รายละเอียดยุทธศาสตร์	สำนักประชาสัมพันธ์	สถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา	ประเด็นร่วม
วิสัยทัศน์	เป็นศูนย์สื่อสารองค์กร อัจฉริยะ และสนับสนุนบทบาทของสถาบันนิติบัญญัติ และเสริมสร้างประชาธิปไตยและความเป็นพลเมืองประชาธิปไตยในยุคดิจิทัล	เป็นองค์กรสื่อนิติบัญญัติที่มุ่งสร้างสรรค์พัฒนาคุณภาพบริการและสร้างพลังการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อประโยชน์สาธารณะ	การวางตำแหน่งขององค์กรในการสนับสนุนงานของนิติบัญญัติเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน
พันธกิจ	๑. เป็นศูนย์สื่อสารองค์กรประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร และเผยแพร่ภารกิจของฝ่ายนิติบัญญัติ ออกสู่สาธารณชน ๒. เสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่สถาบันนิติบัญญัติและสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ๓. ส่งเสริมประชาชนให้มีความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย และมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนประเทศ	๑. สนับสนุนการผลิตรายการและข่าวสารนิติบัญญัติ เผยแพร่ผ่านทุกช่องทางของสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา ๒. ส่งเสริมและสนับสนุนการรับรู้ข้อมูลข่าวสารนิติบัญญัติ เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง ๓. ส่งเสริมและสนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข่าวสารนิติบัญญัติในเวทีประชาคมอาเซียนและรัฐสภาระหว่าง	๑. ประชาสัมพันธ์ข่าวสารของฝ่ายนิติบัญญัติ ๒. การเสริมสร้างภาพลักษณ์ ๓. การส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมของประชาชน ๔. พัฒนาช่องทางการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

รายละเอียด ยุทธศาสตร์	สำนักประชาสัมพันธ์	สถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา	ประเด็นร่วม
	<p>๔. เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้และสร้างเครือข่ายด้านการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย</p> <p>๕. สนับสนุน และอำนวยความสะดวกการปฏิบัติภารกิจของฝ่ายนิติบัญญัติและสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร</p>	<p>ประเทศ รวมทั้งองค์กรสื่อสารมวลชนอื่นทั้งในและต่างประเทศ</p> <p>๔. ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาช่องทางการรับฟังและรับชมรายการต่าง ๆ ของสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา</p>	
ยุทธศาสตร์ที่ ๑	การเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กร	เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารนิติบัญญัติที่สนับสนุนความเป็นประชาธิปไตยและพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย	การเสริมสร้างภาพลักษณ์และความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย
ยุทธศาสตร์ที่ ๒	การยกระดับความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ส่งเสริมความร่วมมือของภาครัฐ เอกชน และประชาสังคมเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตย และสร้างความเป็นหุ้นส่วนของภาคพลเมืองเพื่อขับเคลื่อนประเทศร่วมกันกับสถาบันนิติบัญญัติ	ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างภาพลักษณ์และพัฒนาองค์กร	การเสริมสร้างภาพลักษณ์และความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย
ยุทธศาสตร์ที่ ๓	ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสารองค์กร และการมีส่วนร่วมของภาคพลเมืองในการสร้างความเข้มแข็งของประชาธิปไตยและขับเคลื่อนประเทศร่วมกับสถาบันนิติบัญญัติ	นำระบบเทคโนโลยีดิจิทัลและสื่อใหม่ มาใช้เพิ่มคุณภาพการให้บริการข้อมูลข่าวสาร	การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและดิจิทัล
ยุทธศาสตร์ที่ ๔	การเสริมสร้างความรู้และทักษะบุคลากรให้มีสมรรถนะในการปฏิบัติงาน	การประเมินผล	เป้าหมายในการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงาน

รายละเอียดยุทธศาสตร์	สำนักประชาสัมพันธ์	สถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา	ประเด็นร่วม
	ประชาสัมพันธ์และการสื่อสารองค์กร และการให้องค์ความรู้ด้านการมีส่วนร่วมภาคพลเมือง ตลอดจนพัฒนางานที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น		

จากตารางดังกล่าวจะเห็นว่า การจัดทำแผนยุทธศาสตร์เป็นแนวทางปฏิบัติการกิจและเป้าหมายการดำเนินงานร่วมกัน เพื่อให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามนโยบายของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งความสอดคล้องสัมพันธ์ของยุทธศาสตร์ดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารที่กำกับดูแลทั้งสองสำนักให้ความสำคัญกับการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อให้เป็นเครื่องมือสำคัญของผู้บริหารในการบริหารงานให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม และเป็นแนวทางสำหรับผู้ปฏิบัติงานเพื่อสร้างเป้าหมายการทำงานร่วมกัน แผนยุทธศาสตร์ดังกล่าวจึงมีความสำคัญต่อการบริหารงาน และการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ ๓ ให้ประสบผลสำเร็จ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และยุทธศาสตร์อื่น ๆ ดังนี้

๑. การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านการสื่อสาร การเสริมสร้างประชาธิปไตยและความเป็นพลเมืองระบอบประชาธิปไตยในยุคดิจิทัล พุทธศักราช ๒๕๖๑ – ๒๕๖๔ และแผนยุทธศาสตร์ ๒๕๖๑ – ๒๕๖๔ ของสถานีฯ ทำให้มีกรอบหรือทิศทางในการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ส่งผลให้ผู้บริหารมีความมั่นใจในการปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จ

๒. แผนยุทธศาสตร์จะแสดงวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และทิศทางการดำเนินงานที่สอดคล้องกับกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ภายใต้กรอบแนวทางที่สำคัญของยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ดังนี้

๒.๑ ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ได้แก่ การเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๒.๒ ยุทธศาสตร์ที่ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน ได้แก่ การปลูกฝังระเบียบวินัย คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์

๒.๓ ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาส ความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม ได้แก่ การพัฒนาการสื่อสารมวลชนให้เป็นกลไกในการสนับสนุนการพัฒนา

๒.๔ ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

๒.๔.๑ การพัฒนาระบบบริหารจัดการกำลังคนและพัฒนาบุคลากรภาครัฐ

๒.๔.๒ พัฒนาระบบการให้บริการประชาชนของหน่วยงานภาครัฐ

๓. แผนยุทธศาสตร์จะช่วยสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องร่วมกันระหว่างผู้บริหารและบุคลากรภายในสำนักประชาสัมพันธ์ และสถานีฯ เกี่ยวกับทิศทางการดำเนินงานของสำนักในระยะเวลา ๔ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๖๔)

๔. แผนยุทธศาสตร์เป็นแผนหลักในการจัดทำแผนปฏิบัติการ แผนงาน โครงการและงบประมาณของสำนักประชาสัมพันธ์ และสถานีฯ

๕. แผนยุทธศาสตร์ทำให้ผู้บริหารทราบถึงปัญหาอุปสรรคตลอดจนการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นและเตรียมหามาตรการรองรับไว้ล่วงหน้า อันเป็นการลดความเสี่ยงและความเสียหายที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

๖. แผนยุทธศาสตร์จะทำให้การปฏิบัติงานเกิดความรวดเร็ว เป็นระบบ สามารถควบคุมติดตามผลการปฏิบัติงานได้ง่าย

๒. ยุทธศาสตร์การบริหารทรัพยากรบุคคลของส่วนราชการสังกัดรัฐสภา ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕) ไปสู่การปฏิบัติ

ในส่วนที่แล้ว คณะผู้จัดทำองค์ความรู้ได้แสดงความเชื่อมโยงการถ่ายทอดยุทธศาสตร์ในระดับชาติ และยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องในระดับต่างๆ จนกระทั่งสู่ระดับสำนักงานฯ ซึ่งเป้าหมายในการจัดทำองค์ความรู้ที่ต้องการทราบถึงแนวทางการพัฒนาบุคลากรให้ตรงกับงาน จึงจำเป็นที่จะต้องพิจารณาว่าการกำหนดเป้าหมายของสำนักประชาชนสัมพันธ์และสถานีฯ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การบริหารทรัพยากรบุคคลของส่วนราชการสังกัดรัฐสภา ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕) หรือไม่ ซึ่ง อ.ก.ร.เฉพาะกิจ ศึกษาและจัดทำยุทธศาสตร์การบริหารทรัพยากรบุคคลของส่วนราชการสังกัดรัฐสภา ได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการจัดทำยุทธศาสตร์ดังกล่าว บริหารจัดการทรัพยากรบุคคลของส่วนราชการสังกัดรัฐสภาตามหลักธรรมาภิบาลให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยกำหนดพันธกิจ ประกอบด้วย

๑. ส่งเสริมระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลให้มีประสิทธิภาพ

๒. ขับเคลื่อนและผลักดันการดำเนินการด้านคุณธรรม จริยธรรม และการปฏิบัติตามวินัยข้าราชการ

๓. พัฒนาทรัพยากรบุคคลให้เป็นผู้เชี่ยวชาญและมีศักยภาพสูง

๔. สร้างความผาสุกและพัฒนาคุณภาพชีวิตของทรัพยากรบุคคล ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

โดยพันธกิจที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปรากฏอยู่ในพันธกิจที่ ๓ : พัฒนาทรัพยากรบุคคลให้เป็นผู้เชี่ยวชาญ และมีศักยภาพสูง สำหรับเป้าประสงค์หลักที่เกี่ยวข้องปรากฏอยู่ในเป้าประสงค์หลักที่ ๑ “การมีระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลเชิงรุกซึ่งยึดหลักธรรมาภิบาลมีความคล่องตัว สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงของบทบาทและภารกิจของรัฐสภาได้อย่างมีประสิทธิภาพ” และเป้าประสงค์หลักที่ ๓ “ทรัพยากรบุคคลเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญและมีศักยภาพสูง รวมทั้งสามารถนำระบบเทคโนโลยีมาสนับสนุนภารกิจด้านกระบวนการนิติบัญญัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ” ซึ่งการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร จะเป็นส่วนการพัฒนาบุคลากรตามการเปลี่ยนแปลงของบทบาทและภารกิจของรัฐสภา และพัฒนาทรัพยากรบุคคลซึ่งปฏิบัติหน้าที่ด้านการเสริมสร้างความเป็นพลเมือง ให้มีความเชี่ยวชาญและมีศักยภาพสูงในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาข้าราชการรัฐสภาสามัญเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านการสื่อสารประชาสัมพันธ์และการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยจะปรากฏอยู่ในยุทธศาสตร์ที่ ๓ ของยุทธศาสตร์การบริหารทรัพยากรบุคคลของส่วนราชการสังกัดรัฐสภา ฉบับที่ ๓ โดยมีเป้าหมาย กลยุทธ์ แผนงาน และตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ตารางที่ ๒ การนำยุทธศาสตร์ที่ ๓ พัฒนาทรัพยากรบุคคลให้เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญ มีศักยภาพสูง และนำเทคโนโลยีมาสนับสนุนภารกิจด้านกระบวนการนิติบัญญัติอย่างมีประสิทธิภาพ ไปสู่ การปฏิบัติ

เป้าหมายตาม ยุทธศาสตร์	กลยุทธ์	แผนงาน	ตัวชี้วัด
๑. ทรัพยากรบุคคลมีความรู้ความสามารถ ทักษะ สมรรถนะในสายงานที่ปฏิบัติอย่างเชี่ยวชาญ และมีศักยภาพสูง ๒. ทรัพยากรบุคคลมีทักษะและขีดความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศ และสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้สนับสนุนการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ๓. ผลักดันให้ทรัพยากรบุคคลมีกระบวนการคิดในการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	เสริมสร้างกระบวนการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของส่วนราชการสังกัดรัฐสภาที่มีประสิทธิภาพ	การพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรทุกระดับ/ทุกสายงานตามมาตรฐานความรู้ ความสามารถ ทักษะ และสมรรถนะที่กำหนด รวมทั้งทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานในอนาคต	ระดับความสำเร็จของการพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรตามมาตรฐานความรู้ความสามารถ ทักษะ และสมรรถนะที่กำหนด รวมทั้งทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานในอนาคต
	นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ	การพัฒนาทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีและการสร้างนวัตกรรมเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานให้แก่บุคลากร	จำนวนบุคลากรที่ผ่านเกณฑ์การพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีและการสร้างนวัตกรรมเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานตามเป้าหมายรายปีที่กำหนด
	พัฒนาศักยภาพด้านภาษาต่างประเทศให้แก่ทรัพยากรบุคคล	การพัฒนาหลักสูตรการพัฒนาทักษะและขีดความสามารถการใช้ภาษาต่างประเทศ	มีหลักสูตรในการพัฒนาทักษะด้านภาษาต่างประเทศที่มีมาตรฐานและสามารถสนับสนุนภารกิจของรัฐสภาได้อย่างมีประสิทธิภาพ
		การพัฒนาทักษะและขีดความสามารถการใช้ภาษาต่างประเทศให้แก่บุคลากร	จำนวนบุคลากรที่ผ่านการพัฒนาทักษะภาษาต่างประเทศตามเกณฑ์มาตรฐานด้านปริมาณ และคุณภาพตามเป้าหมายรายปีที่กำหนด

เป้าหมายตามยุทธศาสตร์	กลยุทธ์	แผนงาน	ตัวชี้วัด
	ผลักดันวัฒนธรรมการเรียนรู้ให้เป็นวัฒนธรรมองค์กร	การสนับสนุนให้บุคลากรเรียนรู้ด้วยตนเอง - การพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ผ่านสื่อ e - Learning - การพัฒนาตนเองด้วยวิธีการ Non-training	ร้อยละของบุคลากรที่ผ่านการอบรมหลักสูตรการเรียนรู้ด้วยตนเองตามเป้าหมายรายปีที่กำหนด

จากตารางจะเห็นว่า แนวทางในการพัฒนาบุคลากรในการพัฒนาบุคลากรยุทธศาสตร์ที่ ๓ ของยุทธศาสตร์การบริหารทรัพยากรบุคคลของส่วนราชการสังกัดรัฐสภา ฉบับที่ ๓ นั้นเป็นกระบวนการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่ต้องการให้บุคลากรมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น โดยการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ ทั้งนี้การพัฒนาบุคลากรดังกล่าวมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคลมีทั้งความรู้ความสามารถ ทักษะ สมรรถนะในสายงานที่ปฏิบัติอย่างเชี่ยวชาญ และมีศักยภาพสูง เป็นทรัพยากรบุคคลมีทักษะและขีดความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศ และสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้สนับสนุนการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีกระบวนการการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

วิธีการที่จะเพิ่มพูนความรู้แก่บุคลากร เช่น การฝึกอบรม การศึกษาต่อ การศึกษาดูงาน การประชุมสัมมนา เป็นต้น ซึ่งการพัฒนาบุคลากรที่ทำงานด้านการสื่อสารประชาสัมพันธ์และการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับสื่อมวลชน สำนักงานประชาสัมพันธ์และสถานีฯ ต้องมีการวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนา โดยพิจารณาลักษณะของงานเป็นหลัก จึงจะจัดการพัฒนาบุคลากรในรูปแบบต่าง ๆ ขึ้นมาและต้องมีการประเมินติดตามผลการพัฒนาบุคลากรในรูปแบบต่าง ๆ และต้องมีการประเมินติดตามผลการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอด้วยเพื่อรับทราบข้อบกพร่องในการพัฒนา เพื่อนำมาปรับปรุงในการจัดการพัฒนาที่เหมาะสมต่อไป โดยกิจกรรมในด้านการพัฒนาทรัพยากรบุคคลโดยการฝึกอบรมนั้น นับเป็นกลยุทธ์ที่ยอมรับกันว่าเป็นส่วนสำคัญที่ขาดไม่ได้ ซึ่งในการพัฒนาบุคลากรทั้งสำนักงานประชาสัมพันธ์และสถานีฯ ต่างส่งเสริมให้บุคลากรในสังกัดของตนเองได้รับการอบรมอย่างต่อเนื่อง ทั้งที่จัดโดยสำนักงานเอง หรือการแสวงหาองค์ความรู้จากหน่วยงานภายนอก เช่น การฝึกอบรมการทำ Info graphic ซึ่งดำเนินงานร่วมกันระหว่างส่วนราชการสังกัดรัฐสภา

อนึ่ง หากพิจารณาถึงความหมายของการฝึกอบรม จะพบว่านักวิชาการหลายท่าน ได้ให้คำจำกัดความของการฝึกอบรมไว้หลายประเภทต่าง ๆ ดังนี้

การฝึกอบรม ตามระเบียบกระทรวงการคลังฯ การฝึกอบรมหมายความว่า การอบรม การประชุมทางวิชาการหรือเชิงปฏิบัติการ การสัมมนาทางวิชาการหรือเชิงปฏิบัติการ การบรรยายพิเศษ การฝึกการศึกษา การดูงาน การฝึกงาน หรือที่เรียกชื่ออย่างอื่น ทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยมีโครงการหรือหลักสูตรและช่วงเวลาจัดที่แน่นอน ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาบุคคลหรือเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน โดยไม่มีการรับปริญญาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ

Dale s. Beach ได้ให้ความหมายของการฝึกอบรม ไว้ดังนี้ “ การฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการที่จัดขึ้นเพื่อให้บุคคลได้เรียนรู้และมีความชำนาญ เพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะ และเพื่อเปลี่ยนพฤติกรรม (Behavior) ของบุคคลไปในทางที่ต้องการ”

Edwin B. Flippo กล่าวว่า “การฝึกอบรมคือกระบวนการของการสร้างเสริมเพิ่มพูนความรู้ และทักษะหรือความชำนาญให้แก่ผู้ปฏิบัติงานเฉพาะอย่าง”

โสภณ ภูเก้าล้วน ได้กล่าวโดยสรุปไว้ดังนี้ “การฝึกอบรมเป็นกลยุทธ์ที่ดีที่สุดในการที่จะพยายามใช้ทรัพยากรมนุษย์ให้มีค่าต่อองค์การมากที่สุดและประหยัดที่สุดด้วย”

ประภาเพ็ญ สุวรรณ และ สวิง สุวรรณ กล่าวว่า “การฝึกอบรมเป็นกระบวนการจัดการเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานมากที่สุด”

สมพงษ์ เกษมสิน ได้กล่าวไว้ว่า “การฝึกอบรม หมายถึง” กรรมวิธีต่าง ๆ ที่มุ่งจะเพิ่มพูนความรู้ ความชำนาญ และประสบการณ์เพื่อให้ทุกคนในหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง สามารถปฏิบัติหน้าที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบได้ดียิ่งขึ้น”

น้อย ศิริโชติ ได้กล่าวขยายความถึงความหมายของการฝึกอบรมที่ค่อนข้างจะครอบคลุมไว้ ดังนี้ “การฝึกอบรมเป็นกระบวนการอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นเพื่อเพิ่มพูนความรู้ (Knowledges) และทักษะ (Skills) ให้แก่ผู้เข้ารับการอบรมโดยจัดทำเป็นช่วง ๆ หรือระยะเวลาตามความเหมาะสมของแต่ละเรื่อง ซึ่งอาจจะใช้เวลา ๓ วัน ๑ สัปดาห์ หรือมากกว่า นั้นการจัดฝึกอบรมอาจจะเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มก็ได้ ผู้จัดการฝึกอบรม อาจจะเป็นหน่วยราชการ เอกชน หรือบริษัทห้างร้าน ก็ได้”

จากความหมายที่นักวิชาการได้กล่าวไว้ หากมองการฝึกอบรม ในฐานะที่เป็นแนวทางในการพัฒนาข้าราชการตามนโยบายของรัฐ “การฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการต่าง ๆ ที่ใช้เพื่อช่วยให้ข้าราชการมีความรู้ ทักษะและทัศนคติที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน ในหน้าที่ และเพื่อให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างข้าราชการในการปฏิบัติงานร่วมกันในองค์การ”

การฝึกอบรม คือ “การถ่ายทอดความรู้เพื่อเพิ่มพูนทักษะความชำนาญ ความสามารถ และทัศนคติในทางที่ถูกต้อง เพื่อช่วยให้การปฏิบัติงานและภาระหน้าที่ต่าง ๆ ในปัจจุบันและอนาคตเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และไม่ว่าการฝึกอบรม จะมีขึ้นที่ใดก็ตามวัตถุประสงค์ก็คือ เป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการปฏิบัติงาน หรือเพิ่มขีดความสามารถในการจัดรูปขององค์การ”

สำหรับการนำเอาการฝึกอบรมมาใช้ในเชิงของกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันสืบเนื่องมาจากเรียนรู้เพื่อให้บุคลากรที่ทำงานด้านการประชาสัมพันธ์และการสื่อสาร การเสริมสร้างความเป็นพลเมือง นิยามที่ทั้งสองสำนักให้ความสำคัญกับการฝึกอบรม เนื่องจากการฝึกอบรมเป็น “กระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างมีระบบ เพื่อให้บุคคลมีความรู้ ความเข้าใจ มีความสามารถที่จำเป็น และมีทัศนคติที่ดีสำหรับการปฏิบัติงาน เพื่อให้บุคคลมีความรู้ความเข้าใจ ทัศนคติ ทักษะ ความชำนาญประสบการณ์ที่เหมาะสม หรือเข้ากับงานได้เป็นอย่างดี เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างถาวร และมีมาตรฐาน เป็นการดำเนินการที่ต่อเนื่อง เป็นกิจกรรมที่จะนำไปสู่ความสำเร็จและบรรลุเป้าหมายขององค์การ และการแก้ไขปัญหาการทำงานขององค์การให้มีประสิทธิภาพ”

จุดมุ่งหมายโดยทั่วไปของการฝึกอบรม เพื่อต้องการให้บุคลากรที่เข้ารับการฝึกอบรมได้พัฒนา ๓ ด้าน ด้วยกัน คือ

ด้านที่ ๑ พัฒนาความรู้ (Knowledge)

ด้านที่ ๒ พัฒนาทักษะ (Skills)

ด้านที่ ๓ พัฒนาทัศนคติ (Attitude)

โดยคาดหวังว่า เมื่อบุคลากรได้รับการฝึกอบรมและเกิดการเพิ่มพูนความรู้ทักษะและทัศนคติแล้ว เมื่อกลับไปปฏิบัติงานจะก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Behavior Change) ในการปฏิบัติงานได้ผลดีขึ้น เพราะฉะนั้นจุดมุ่งหมายที่สำคัญที่สุดของการศึกษาอบรมก็คือ เพื่อให้เกิดการปรับปรุงการปฏิบัติงานนั่นเอง

ความรู้ (Knowledge) หมายถึง ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ความรู้เกี่ยวกับระบบงานรัฐสภา กฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง ความรู้เกี่ยวกับการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองโดยใช้กลไกพระราชรัฐ ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาคุณลักษณะของพลเมืองไทย การมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ความสามารถในการถ่ายทอดให้กลุ่มเป้าหมายกำหนดนโยบายสาธารณะในรูปแบบต่าง ๆ การใช้กระบวนการฉันทามติ เป็นต้น

ทักษะ (Skill) หมายถึง ความชำนาญ การทำงานได้อย่างคล่องแคล่ว ทักษะเป็นสิ่งที่ต้องฝึกฝนปฏิบัติให้เกิดความชำนาญในการปฏิบัติและในการปรับใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ซึ่งทักษะที่บุคลากรที่ทำงานด้านการสื่อสารและการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองพึงมี อาทิ ทักษะของนักสื่อสาร ด้านการข่าว การทำงานกับภาคประชาสังคม ที่ต้องมีทั้งทักษะในการคิดการเขียนเชิงวิเคราะห์ การพูดในที่สาธารณะ การประยุกต์ใช้ การจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี การฟังและการยอมรับความเห็นที่แตกต่าง

ทัศนคติ (Attitude) หมายถึง ภาษาท่าทาง ท่าที หรือความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด อันจะส่งผลต่อแนวโน้มการแสดงออกของผู้นั้น ทางกาย วาจา ใจ เจตคติมีทั้งด้านบวกและด้านลบ อาทิ การแสดงออกถึงความชอบ ความพอใจ ความสนใจ และในทางกลับกัน เจตคติด้านลบ โดยการแสดงออกถึงความเกลียดชัง ไม่พอใจ ไม่สนใจ อย่างไรก็ตาม เจตคติอาจเปลี่ยนแปลงไปได้ตามข้อมูลที่ได้รับหรือความเชื่อที่เปลี่ยนแปลงไป เจตคติที่บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการเสริมสร้างพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยพึงมี เช่น การยอมรับความหลากหลาย การยึดหลักสันติวิธีในการแก้ไขปัญหา ความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตยและอำนาจของประชาชน

ตามที่ได้กล่าวข้างต้น การฝึกอบรมเป็นเพียงวิธีการหนึ่ง หรือส่วนหนึ่งของการพัฒนาบุคคลเท่านั้น เพราะการพัฒนาบุคคลเป็นเรื่องซึ่งมีจุดประสงค์และแนวคิดกว้างขวางกว่าการฝึกอบรม ดังที่มีผู้นิยามว่า การฝึกอบรม คือ “การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ทัศนคติ ที่เหมาะสมในการปฏิบัติงาน จนกระทั่งเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการปฏิบัติงานไปในทิศทางที่ต้องการ”

นอกจากนั้น การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคคลนั้น เป็นเรื่องที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะเจาะจง เน้นถึงการเพิ่มประสิทธิภาพ ของงานซึ่งตัวบุคคลนั้นปฏิบัติอยู่ หรือจะปฏิบัติต่อไปในระยะยาว เนื้อหาของเรื่องที่ฝึกอบรมอาจเป็น เรื่องที่ตรงกับความต้องการ ของตัวบุคคลนั้นหรือไม่ก็ได้ แต่จะเป็นเรื่องที่มีมุ่งเน้นให้ตรงกับงานที่กำลังปฏิบัติอยู่ หรือกำลังจะได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติ การฝึกอบรม จะต้องเป็นเรื่องที่จะต้องมีการกำหนดระยะเวลาเริ่มต้น และสิ้นสุดลงอย่างแน่นอน โดยมีจุดประสงค์ให้เกิดการ เปลี่ยนแปลง พฤติกรรม ซึ่งสามารถประเมินผลได้จากการปฏิบัติงานหรือผลงาน (Performance) หลังจากได้รับการฝึกอบรม ในขณะที่การศึกษา เป็นเรื่องระยะยาว และอาจประเมินไม่ได้ในทันที

จากที่กล่าวมาการพัฒนาบุคคลและการฝึกอบรม อาจสรุปความแตกต่างของทั้ง ๓ คำ อย่างสั้น ๆ เพื่อให้สำนักงานฯ ได้กำหนดทิศทางการพัฒนาบุคลากรได้ชัดเจนมากขึ้น ดังนี้

การศึกษา (Education) เน้นที่ตัวบุคคล (Individual Oriented)

การฝึกอบรม (Training) เน้นถึงการทำให้สามารถทำงานที่ต้องการได้ (Job Oriented)

การพัฒนา (Development) เน้นที่องค์กร (Organizational Oriented) เพื่อให้ตรงกับนโยบายเป้าหมายขององค์กรที่สังกัด

๓. การนำแนวคิดด้านสมรรถนะมาใช้ในการพัฒนาบุคลากรเพื่อปฏิบัติงานด้านการเสริมสร้างความเป็นพลเมือง

ความหมายของสมรรถนะ ได้มีนักวิชาการหลายท่านให้คำจำกัดความ ดังนี้

Arnauld de Nadailac (๒๐๐๓) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่าสมรรถนะ เป็นสิ่งที่ต้องลงมือปฏิบัติ และทำให้เกิดขึ้น กล่าวคือความสามารถที่ใช้เพื่อให้เกิดการบรรลุผลและวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นตัวขับเคลื่อนที่ทำให้เกิดความรู้ (Knowledge) การเรียนรู้ทักษะ (Know-how) และเจตคติ/ลักษณะนิสัยหรือบุคลิกภาพต่าง ๆ (Attitude) ที่ช่วยให้สามารถเผชิญและแก้ไขสถานการณ์หรือปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้จริง

Boam and Sparrow (๑๙๙๒) ได้กล่าวว่า สมรรถนะ คือ กลุ่มของคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่บุคคลจำเป็นต้องมีในการปฏิบัติงานในตำแหน่งหนึ่ง ๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานในหน้าที่ความรับผิดชอบประสบความสำเร็จ

David C. McClelland (๑๙๗๐) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะที่ซ่อนอยู่ภายในตัวบุคคล ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้จะเป็นตัวผลักดันให้บุคคลสามารถสร้างผลการปฏิบัติงานในงานที่ตนรับผิดชอบให้สูงกว่า หรือเหนือกว่าเกณฑ์/เป้าหมายที่กำหนดไว้

จากคำจำกัดความข้างต้น จะพบว่า สมรรถนะเป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งที่กำลังได้รับความนิยมและทวีความสำคัญต่อการบริหารทรัพยากรมากขึ้น ในวงการบริหารทรัพยากรบุคคล องค์กรชั้นนำต่าง ๆ ได้นำเอาระบบสมรรถนะมาเป็นพื้นฐานในการพัฒนาทรัพยากรบุคคล อย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง สามารถใช้ทรัพยากรได้อย่างถูกต้องทิศทาง และคุ้มค่ากับการลงทุน นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่บุคลากรในองค์กรอีกแนวทางหนึ่งด้วย ดังนั้นสมรรถนะจึงมีความสำคัญต่อการบริหารทรัพยากรบุคคลขององค์กร การนำระบบสมรรถนะไปใช้ในการบริหารทรัพยากรบุคคล หรือทรัพยากรมนุษย์ในองค์กร มีประโยชน์ ดังนี้

๑. บุคลากร

๑.๑ ช่วยให้ผู้บุคลากรทราบถึงระดับสมรรถนะของตนเอง (ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ) ว่าอยู่ในระดับใด มีจุดแข็งจุดอ่อนในเรื่องใดบ้าง และจะต้องพัฒนาสมรรถนะในเรื่องใดบ้าง

๑.๒ ช่วยให้ผู้บุคลากรทราบกรอบพฤติกรรมมาตรฐาน หรือพฤติกรรมที่องค์กรคาดหวังให้ตน แสดงพฤติกรรมในตำแหน่งนั้นอย่างไรบ้าง และสามารถใช้เป็นเกณฑ์ในการวัดผลความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมในการปฏิบัติงานได้อย่างชัดเจน และเป็นระบบมาตรฐานเดียวกันทั้งองค์กร

๑.๓ ช่วยให้ผู้บุคลากรทราบถึงเส้นทางความเจริญเติบโตก้าวหน้าในสายวิชาชีพ (Career Development) ของตนเอง และแนวทางการพัฒนาศักยภาพของตนเองให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างชัดเจน

๒. ผู้บริหารระดับหน่วยงาน ทั้งผู้บังคับบัญชากลุ่มงานและผู้อำนวยการสำนัก/สถานีฯ

๒.๑ ช่วยให้ผู้บริหารระดับหน่วยงานทราบถึงสมรรถนะ (ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ) ที่บุคลากรในหน่วยงานของตนเองจำเป็นต้องมีเพื่อให้การปฏิบัติงานในตำแหน่งนั้น ประสบความสำเร็จ และบรรลุเป้าหมาย

๒.๒ เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนการพัฒนาบุคลากรในหน่วยงานของตนเป็นรายบุคคล

๒.๓ ใช้เป็นเครื่องมือในการพิจารณาสรรหาและคัดเลือกบุคลากรของหน่วยงานให้ตรงกับคุณสมบัติของตำแหน่ง

๓. ผู้บริหารระดับสูง

๓.๑ สามารถเชื่อมโยงหรือแปลงวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัฒนธรรมองค์กร หรือยุทธศาสตร์ขององค์กรมาสู่กระบวนการบริหารทรัพยากรบุคคลได้อย่างชัดเจน

๓.๒ ใช้สมรรถนะเป็นตัวผลักดัน (Driver) ให้วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัฒนธรรมองค์กรหรือยุทธศาสตร์ขององค์กรบรรลุเป้าหมายในการดำเนินงาน

๓.๓ ช่วยให้องค์กรสามารถประเมินจุดแข็งและจุดอ่อนในศักยภาพของบุคลากรในองค์กร และสามารถนำไปใช้ในการกำหนดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังคน ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

๓.๔ สามารถนำไปใช้วัดผลการดำเนินงานขององค์กรได้อย่างเป็นระบบและชัดเจน

๔. ฝ่ายบริหารทรัพยากรบุคคล

๔.๑ เห็นภาพรวมของสมรรถนะองค์กร สมรรถนะหลัก และสมรรถนะตามกลุ่มงาน/สายวิชาชีพของบุคลากรทุกตำแหน่งงาน

๔.๒ สามารถวิเคราะห์ความจำเป็น การพัฒนา และฝึกอบรมบุคลากรในองค์กรได้ตรงตามความต้องการของบุคลากร และหน่วยงาน

๔.๓ นำไปใช้เป็นพื้นฐานในการบริหารทรัพยากรบุคคลในองค์กร เช่น การสรรหาและคัดเลือก การพัฒนาบุคลากร การประเมินผลการปฏิบัติงานการวางแผนสืบทอดตำแหน่ง การพัฒนาความก้าวหน้า ในสายอาชีพ การดูแลรักษาบุคลากร และการจ่ายผลตอบแทน เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปแล้ว สมรรถนะเป็นคุณลักษณะที่ซ่อนอยู่ในตัวบุคคล ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้จะเป็นสิ่งที่ผลักดันให้บุคคลสามารถสร้างผลการปฏิบัติงานในงานที่รับผิดชอบให้สูงกว่า หรือเหนือกว่าเกณฑ์/เป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยองค์กรนำหลักสมรรถนะพื้นฐานในการวางแผนบุคลากร การพัฒนาทรัพยากรบุคคล โดยการกำหนดสมรรถนะในแต่ละตำแหน่ง เพื่อเป็นหลักให้องค์กรวางแผนและวิธีการพัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะในระดับใด ตลอดจนการวางแผนสายอาชีพและการสืบทอดตำแหน่ง

๔. สมรรถนะพิเศษของข้าราชการที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองของสำนักงาน

คณะกรรมการข้าราชการรัฐสภาสามัญ ได้กำหนดมาตรฐานความรู้ ความสามารถ ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับตำแหน่งข้าราชการรัฐสภาสามัญ เพื่อให้ส่วนราชการสังกัดรัฐสภาใช้เป็นแนวทางการดำเนินการกำหนดความรู้ ความสามารถ ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับตำแหน่ง ตามหนังสือ ก.ร.ที่ ๔๔/๒๕๕๕ (ว ๑๗) ลงวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ซึ่งในการนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ได้ดำเนินการศึกษา และทบทวนความรู้ ความสามารถ ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับตำแหน่ง จากมาตรฐานกำหนดตำแหน่งของส่วนราชการสังกัดรัฐสภาและอำนาจหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน คู่มือรายงานสมรรถนะ (Competency Dictionary) ของส่วนราชการ และกำหนดความรู้ ความสามารถ ทักษะ สมรรถนะที่จำเป็นสำหรับตำแหน่งข้าราชการรัฐสภาสามัญ ดังนี้

๔.๑. ความรู้ความสามารถ

๔.๑.๑ ความรู้ความสามารถที่ใช้ในการปฏิบัติงาน กำหนดไว้ ๓๑ ด้าน อาทิ ความรู้เกี่ยวกับระบบงานรัฐสภา หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ความรู้ด้านกฎหมายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวงงานรัฐสภา ความรู้เกี่ยวกับแผนยุทธศาสตร์แผนปฏิบัติการและการติดตามประเมินผล ความรู้ด้านประชาสัมพันธ์และการสื่อสาร ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำงานวิจัย การทำงานการเงินและงบประมาณ เป็นต้น

๔.๑.๒ ความรู้เรื่องกฎหมายและกฎระเบียบราชการ เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และข้อบังคับการประชุม พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการฝ่ายรัฐสภา พุทธศักราช ๒๕๕๔ และพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการรัฐสภา พุทธศักราช ๒๕๕๔ กฎหมายและกฎระเบียบราชการอื่นที่เกี่ยวข้อง หนึ่งจะเห็นได้ว่า องค์ความรู้ที่จำเป็นสำหรับบุคลากรที่ทำงานเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ ๓ นี้ มีการระบุ

องค์ความรู้ที่ชัดเจน และมีความสอดคล้องกับองค์ความรู้ที่จำเป็นที่ได้กล่าวในบทที่หนึ่ง ทั้งเรื่องกฎหมาย รัฐธรรมนูญ ความรู้ด้านการประชาสัมพันธ์และการสื่อสาร อย่างไรก็ตาม เนื่องจากสภาพความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี และรูปแบบการรับสารของผู้บริโภค ประชาชน ผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เปลี่ยนแปลงไป การทำงานที่ต้องเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับภาคประชาสังคมมากขึ้น เราจึงอาจพิจารณาถึงความรู้ ทักษะ สมรรถนะ อื่นๆที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะกล่าวในส่วนต่อไป

๔.๒ ทักษะ ประกอบด้วย ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ การใช้ภาษาอังกฤษ การคำนวณ และการจัดข้อมูล

๔.๓ สมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย

๔.๓.๑ สมรรถนะหลัก คือ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ บริการที่ดี การสั่งสมความเชี่ยวชาญ ในงานอาชีพ การยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมและจริยธรรม การทำงานเป็นทีม

๔.๓.๒ สมรรถนะทางการบริหาร คือ สภาวะผู้นำ วิสัยทัศน์ การวางกลยุทธ์ภาครัฐ ศักยภาพเพื่อการปรับเปลี่ยน การควบคุมตนเอง การสอนงานและมอบหมายงาน

๔.๓.๓ สมรรถนะเฉพาะตามลักษณะงานที่ปฏิบัติ คือ การวิเคราะห์ การมองภาพรวม การใส่ใจและพัฒนาผู้อื่น การสั่งการตามอำนาจหน้าที่ การสืบเสาะหาข้อมูล ความเข้าใจข้อแตกต่างทางวัฒนธรรม ความเข้าใจผู้อื่น ความเข้าใจองค์กรและระบบราชการ การดำเนินการเชิงรุก การตรวจสอบความถูกต้องตามกระบวนการ ความมั่นใจในตนเอง ความยืดหยุ่นผ่อนปรน ศิลปะการสื่อสารจูงใจ สนุนทรัพยากร ทางศิลปะ ความผูกพันที่ดีต่อส่วนราชการ การสร้างสัมพันธ์ภาพ

สำหรับความรู้ความสามารถ ทักษะ และสมรรถนะตำแหน่งประเภทวิชาการและ ประเภททั่วไปที่ปฏิบัติงานหลักในสำนักประชาสัมพันธ์และสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา ด้านการประชาสัมพันธ์และการเสริมสร้างความเป็นพลเมือง มีดังนี้

ตารางที่ ๓ ความรู้ความสามารถ ทักษะ และสมรรถนะตำแหน่งประเภทวิชาการและ ประเภททั่วไปที่ปฏิบัติงานหลักในสำนักประชาสัมพันธ์และสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา ด้านการประชาสัมพันธ์และการเสริมสร้างความเป็นพลเมือง

ชื่อตำแหน่ง สายงาน	ความรู้ความสามารถ		ทักษะ	สมรรถนะ		
	ในการ ปฏิบัติงาน	กฎหมาย กฎ ระเบียบ		หลัก	ทาง บริหาร	เฉพาะตาม ลักษณะงาน ที่ปฏิบัติ
วิทยากร	๑. ความรู้เกี่ยวกับระบบงานนิติบัญญัติ ๒. ความรู้ด้านกฎหมายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวงงานรัฐสภา	๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและข้อบังคับการประชุม ๒.พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการฝ่ายรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ และพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการ	๑. ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ ๒. ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ ๓. ทักษะการคำนวณ	๑. การมุ่งผลสัมฤทธิ์ ๒.บริการที่ดี ๓. การสั่งสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ	-	๑. การคิดวิเคราะห์ ๒. การมองภาพรวม ๓. การดำเนินการเชิงรุก

ชื่อตำแหน่ง สายงาน	ความรู้ความสามารถ		ทักษะ	สมรรถนะ		
	ในการ ปฏิบัติงาน	กฎหมาย กฎ ระเบียบ		หลัก	ทาง บริหาร	เฉพาะตาม ลักษณะงาน ที่ปฏิบัติ
		รัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ ๓. กฎหมายและ กฎระเบียบอื่นที่ เกี่ยวข้อง	๔. ทักษะ การจัดการ ข้อมูล	๔. การยึด มั่นใน ความ ถูกต้อง ชอบธรรม และ จริยธรรม ๕. การ ทำงาน เป็นทีม		
นักประชาสัมพันธ์	ความรู้ด้าน ประชาสัมพันธ์ และการสื่อสาร	เหมือนตำแหน่ง วิทยากร	เหมือน ตำแหน่ง วิทยากร	เหมือน ตำแหน่ง วิทยากร	-	เหมือน ตำแหน่ง วิทยากร
นักวิชาการโสต ทัศนศึกษา	๑. ความรู้ด้าน โสตทัศนูปกรณ์ ๒. ความรู้ด้าน การถ่ายภาพและ การตัดต่อภาพ	เหมือนตำแหน่ง วิทยากร	เหมือน ตำแหน่ง วิทยากร	เหมือน ตำแหน่ง วิทยากร		เหมือน ตำแหน่ง วิทยากร
เจ้าพนักงาน ประชาสัมพันธ์/ ผู้ประกาศและ รายงานข่าว	ความรู้ด้าน ประชาสัมพันธ์ และการสื่อสาร	เหมือนตำแหน่ง วิทยากร	เหมือน ตำแหน่ง วิทยากร	เหมือน ตำแหน่ง วิทยากร	-	๑. ศิลปะการ สื่อสารจูงใจ ๒. การ สืบเสาะหา ข้อมูล ๓. การสร้าง สัมพันธ์ภาพ
เจ้าพนักงาน โสตทัศนศึกษา	ความรู้ด้าน โสตทัศนูปกรณ์	เหมือนตำแหน่ง วิทยากร-	เหมือน ตำแหน่ง วิทยากร-	เหมือน ตำแหน่ง วิทยากร-	-	เหมือน ตำแหน่ง วิทยากร-

จากตารางข้างต้น จะเห็นว่า ตำแหน่งข้าราชการรัฐสภาสามัญที่ปฏิบัติหน้าที่ในสำนักประชาสัมพันธ์และสถานีฯ ทั้งในสายวิชาการและทั่วไป จะประกอบด้วย ๕ ตำแหน่ง คือ วิทยากร นักประชาสัมพันธ์ นักวิชาการโสตทัศนศึกษา เจ้าพนักงานประชาสัมพันธ์/ผู้ประกาศและรายงานข่าว และเจ้าพนักงานโสตทัศนศึกษา ซึ่งเมื่อพิจารณาด้านความรู้ความสามารถจะเห็นว่าองค์ประกอบในการปฏิบัติงานจะแตกต่างกันไป แต่ความรู้ความสามารถด้านกฎหมาย กฎ ระเบียบในทุกตำแหน่งต้องมีความเข้าใจเหมือนกัน อีกทั้งด้านทักษะที่จำเป็น จะเห็นว่ามีความเหมือนกันทั้งทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ ทักษะการคำนวณ และ ทักษะการจัดการข้อมูล การที่ตำแหน่งต่าง ๆ ต้องมีทักษะที่เหมือนกัน เพราะเป็นทักษะพื้นฐาน ซึ่งสิ่งสำคัญประการหนึ่ง คือ ความสามารถในการประมวลเอาองค์ความรู้มาผสมผสานกับทักษะ และสมรรถนะในการปฏิบัติ การขาดคุณสมบัติข้อใดข้อหนึ่งอาจทำให้ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานลดลง ดังเช่นในบทที่สองได้กล่าวถึงขั้นตอนก่อนการผลิตรายการสื่อวิทยุกระจายเสียง มีการระบุชัดเจนว่า “การนำข้อมูลมาสังเคราะห์ (ข้อมูลจากองค์ความรู้เชิงประจักษ์) ผ่านกระบวนการสังเคราะห์ คือ การใช้ความสามารถในการจัดการข้อมูล การประมวลผล เพื่อนำไปสู่การกำหนดเนื้อหารายการ เช่น การนำเสนอองค์ความรู้เกี่ยวกับการเมือง การปกครองระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา องค์ความรู้เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย รัฐธรรมนูญ องค์ความรู้ด้านการปฏิรูปประเทศโดยอาศัยกลไกประชารัฐเป็นตัวขับเคลื่อน” ส่วนสมรรถนะหลักของตำแหน่งต่าง ๆ ก็มีความเหมือนกัน จะแตกต่างกันในด้านสมรรถนะเฉพาะตามลักษณะงานที่ปฏิบัติ อย่างไรก็ตาม คณะทำงานมีข้อสังเกตประการหนึ่งว่า ศิลปะด้านการสื่อสารจูงใจ และการสร้างสัมพันธภาพที่ระบุให้ตำแหน่งเจ้าพนักงานประชาสัมพันธ์/ผู้ประกาศและรายงานข่าวเพียงสายงานเดียวคงไม่เพียงพอ เนื่องจากสมรรถนะดังกล่าวมีความจำเป็นในการสื่อสารสร้างความสัมพันธ์ การทำงานที่คำนึงถึงความร่วมมือของประชารัฐ การลงพื้นที่ การสำรวจความคิดเห็นต่าง ๆ ตลอดจนการที่ข้าราชการรัฐสภาสามัญเป็นสื่อบุคคลในการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีแก่องค์กร ดังนั้น สมรรถนะดังกล่าวจึงควรเป็นสมรรถนะที่ทุกตำแหน่ง “ต้องมี”

ในลำดับต่อไป เพื่อให้การพัฒนาบุคลากรที่ทำงานในยุทธศาสตร์ที่ ๓ ได้เข้าใจและเห็นภาพรายละเอียดความรู้ที่ใช้ในการปฏิบัติงานมากขึ้น จึงขออธิบายให้เห็นภาพดังนี้

๑. ความรู้เกี่ยวกับระบบงานนิติบัญญัติ

คำจำกัดความ : ความรู้ที่เกี่ยวกับกระบวนการทางนิติบัญญัติ การพิจารณาถ้อยแถลงการร่างพระราชบัญญัติ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ร่างข้อบังคับการประชุม ยุติ และความรู้เกี่ยวกับบริบทความเป็นมา แนวนโยบายและประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ในวงงานรัฐสภา นโยบาย แผนงานและแนวทางการบริหารจัดการของรัฐสภาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเบื้องหลังแนวคิดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รัฐธรรมนูญที่ใช้ในยุคปัจจุบัน มุมมองที่หลากหลายในประเด็นปัญหาสังคมในยุคปัจจุบัน

ระดับ	รายละเอียด
๑	มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับระบบงานนิติบัญญัติในขั้นพื้นฐาน
๒	มีความรู้ในระดับงานที่ ๑ และมีความรู้ความเข้าใจในหลักการ แนวคิด และกระบวนการของระบบงานนิติบัญญัติ และสามารถถ่ายทอดได้
๓	มีความรู้ในระดับที่ ๒ และมีความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ด้านระบบงานนิติบัญญัติ และความสามารถประยุกต์ใช้ให้เข้ากับสถานการณ์ เพื่อสนับสนุนการทำงานของตนเอง หน่วยงาน และสำนักงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ระดับ	รายละเอียด
๔	มีความรู้ในระดับที่ ๓ และมีความเชี่ยวชาญในด้านระบบงานนิติบัญญัติ และมีประสบการณ์อย่างกว้างขวางและเชิงลึกด้านระบบงานนิติบัญญัติ และสามารถให้คำปรึกษาแนะนำ และพัฒนาผู้อื่นให้มีความรู้และความเชี่ยวชาญด้านนี้ได้
๕	มีความรู้ในระดับที่ ๔ และเป็นที่ยอมรับว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญในความรู้ด้านระบบงานนิติบัญญัติ จนสามารถเป็นที่ปรึกษาในการปฏิบัติงานให้กับภายในหน่วยงาน และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องได้

๒. ความรู้ด้านกฎหมายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวงงานรัฐสภา

คำจำกัดความ : ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ เจตนารมณ์ และกระบวนการในการดำเนินการตามกฎหมายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวงงานรัฐสภา เพื่อให้สามารถปฏิบัติการเกี่ยวกับงานกฎหมายได้อย่างบรรลุผลสัมฤทธิ์

ระดับ	รายละเอียด
๑	มีความรู้และความเข้าใจในเรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวงงานรัฐสภาในขั้นพื้นฐาน
๒	มีความรู้ในระดับงานที่ ๑ และมีความรู้ความเข้าใจในหลักการ แนวคิด ทฤษฎีในเรื่องงานกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบ ตลอดจนถึงติดตามศึกษาแนวคิดใหม่ ๆ ที่เกี่ยวข้องอยู่เสมอ จนสามารถอธิบายหรือตอบคำถามผู้อื่นได้
๓	มีความรู้ในระดับที่ ๒ และมีความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ จนสามารถนำมาประยุกต์ใช้ความรู้ดังกล่าว เพื่อนำมาใช้ให้คำปรึกษาแนะนำ หรือร่วมจัดทำแผนปรับปรุงหรือพัฒนากระบวนการได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถให้คำปรึกษาแก้ไขปัญหาที่ยุ่งยากพอควร
๔	มีความรู้ในระดับที่ ๓ และสามารถเชื่อมโยงหรือบูรณาการความรู้ดังกล่าว เข้ากับความรู้อื่น ๆ จนสามารถปรับปรุงกระบวนการด้านกฎหมายที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ และสามารถให้คำปรึกษาแนะนำ แก้ไขปัญหาที่ยุ่งยากซับซ้อนได้
๕	มีความรู้ในระดับที่ ๔ และเป็นที่ยอมรับว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญอย่างมากในความรู้นี้จนสามารถเป็นที่ปรึกษา และเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาที่ยุ่งยากซับซ้อนเป็นพิเศษของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓. ความรู้ด้านประชาสัมพันธ์การสื่อสาร

คำจำกัดความ : ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ วิธีการ ขั้นตอน กระบวนการ และเทคนิคในการประชาสัมพันธ์ และการสื่อสาร ซึ่งรวมทั้งการศึกษา รวบรวมข้อมูลข่าวสารและเอกสารความรู้ด้านต่าง ๆ เพื่อการดำเนินงานการประชาสัมพันธ์ของรัฐสภา การจัดทำแผนงานโครงการ การจัดสัมมนา การจัดนิทรรศการ เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยในการดำเนินงานหรือผลงานของส่วนราชการสังกัดรัฐสภาเพื่อเป็นสื่อเชื่อมโยงระหว่างรัฐสภากับประชาชน

ระดับ	รายละเอียด
๑	มีความรู้และความเข้าใจในแนวคิด หลักการ และกระบวนการด้านการประชาสัมพันธ์และการสื่อสารในขั้นพื้นฐาน

ระดับ	รายละเอียด
๒	มีความรู้ในระดับงานที่ ๑ และสามารถวิเคราะห์ สภาพการณ์ปัญหาเกี่ยวกับงานประชาสัมพันธ์ และการสื่อสาร การพัฒนาเทคนิคใหม่ ๆ ในการผลิตและออกแบบสื่อประเภทต่าง ๆ
๓	มีความรู้ในระดับที่ ๒ และสามารถกำกับ ดูแล การติดตาม เพื่อแนะนำ ปรับปรุงการพัฒนากระบวนการ และวิธีการประชาสัมพันธ์และการสื่อสาร อำนวยความสะดวกเผยแพร่รายการต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ ตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ให้คำแนะนำปรึกษา ปรับปรุงแก้ไข ติดตามประเมินผลและแก้ไขปัญหาข้อขัดข้องในการปฏิบัติงานได้
๔	มีความรู้ในระดับที่ ๓ และมีความเชี่ยวชาญในด้านการประชาสัมพันธ์และการสื่อสาร และสามารถศึกษา วิจัย สังเคราะห์หรือผลการศึกษาวิจัยด้านการประชาสัมพันธ์และการสื่อสาร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติให้แก่เจ้าหน้าที่ หรือผู้สนใจทั่วไปนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ และสามารถวางแผนด้านประชาสัมพันธ์และการสื่อสารให้สอดคล้องกับเป้าหมายและนโยบายของส่วนราชการ
๕	มีความรู้ในระดับที่ ๔ และเป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านการประชาสัมพันธ์และการสื่อสาร และสามารถบริหารงานในด้านการประชาสัมพันธ์ และสามารถคาดการณ์บริหารจัดการ และกำหนดกลยุทธ์ และนโยบายด้านการประชาสัมพันธ์และการสื่อสาร รวมถึงช่องทางในการประชาสัมพันธ์และการสื่อสาร เพื่อใช้เป็นกรอบในการปฏิบัติงานให้การประชาสัมพันธ์และการสื่อสารของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาได้รับผลสัมฤทธิ์สูงสุด

๔. ความรู้ด้านโสตทัศนูปกรณ์

คำจำกัดความ : ความรู้เกี่ยวกับวิธีการในการใช้เทคนิค หรืออุปกรณ์โสตต่างๆ เพื่อที่จะใช้ในการจัดแสดงหรือบรรยายประกอบการประชุม การฝึกอบรม และการจัดนิทรรศการ รวมทั้งวิธีการควบคุมและใช้งาน การจัดหา และการเก็บและบำรุงรักษาโสตทัศนูปกรณ์

ระดับ	รายละเอียด
๑	มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับโสตทัศนูปกรณ์ในขั้นพื้นฐาน
๒	มีความรู้ในระดับงานที่ ๑ มีความรู้ความเข้าใจในหลักการ วิธีปฏิบัติและทฤษฎีในด้านโสตทัศนูปกรณ์ และสามารถควบคุมการใช้งานโสตทัศนูปกรณ์ และเลือกใช้เทคนิคต่าง ๆ ประกอบการจัดแสดงหรือการบรรยายได้อย่างเหมาะสม
๓	มีความรู้ในระดับที่ ๒ และมีความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในด้านโสตทัศนูปกรณ์ และสามารถกำกับดูแล ให้ข้อเสนอแนะ และกำหนดนโยบายหรือหลักเกณฑ์ วิธีการปฏิบัติด้านโสตทัศนศึกษา เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
๔	มีความรู้ในระดับที่ ๓ และมีความเชี่ยวชาญในด้านโสตทัศนูปกรณ์ และสามารถพัฒนาสื่อต่าง ๆ ให้เกิดประสิทธิภาพ และเป็นแนวทางปฏิบัติให้แก่เจ้าหน้าที่หรือผู้สนใจ นำไปประยุกต์ใช้ให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพสูงสุด
๕	มีความรู้ในระดับที่ ๔ และเป็นที่ยอมรับว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญในความรู้ด้านโสตทัศนูปกรณ์ จนสามารถเป็นที่ปรึกษาในการปฏิบัติงานให้กับหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภายในและภายนอกส่วนราชการ

๕. ความรู้ด้านการถ่ายภาพและการตัดต่อภาพ

คำจำกัดความ : ความรู้ความเข้าใจในหลักการ เทคนิค และวิธีการในการถ่ายภาพและตัดต่อภาพต่าง ๆ และความรู้ในการจัดทำ ออกแบบ ถ่ายภาพ และตัดต่อภาพได้อย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งการวางแผนการถ่ายภาพและตัดต่อภาพได้อย่างสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อสร้างความตระหนัก การให้ความรู้ และการสื่อสารประชาสัมพันธ์

ระดับ	รายละเอียด
๑	มีความรู้และความเข้าใจในแนวคิด รูปแบบ และหลักการในการถ่ายภาพ และการตัดต่อภาพในขั้นพื้นฐาน
๒	มีความรู้ในระดับงานที่ ๑ และสามารถจัดทำ ออกแบบ ถ่ายภาพ และตัดต่อภาพได้อย่างสร้างสรรค์และสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายของงานที่กำหนดไว้
๓	มีความรู้ในระดับที่ ๒ และมีความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในด้านการถ่ายภาพและตัดต่อภาพ และสามารถแก้ไขและปรับเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการถ่ายภาพ และการตัดต่อภาพให้มีความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายที่มีความเฉพาะเจาะจงได้ และสามารถให้คำปรึกษาแนะนำได้
๔	มีความรู้ในระดับที่ ๓ และมีความเชี่ยวชาญในด้านการถ่ายภาพ และการตัดต่อภาพ และสามารถวิเคราะห์และเข้าใจกลุ่มเป้าหมายที่มีความหลากหลายได้อย่างลึกซึ้ง เช่น การรับรู้ ระดับความสนใจ พฤติกรรม เป็นต้น และสามารถวางแผนการถ่ายภาพและตัดต่อภาพได้อย่างถูกต้อง และสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายที่มีความหลากหลาย และสามารถประยุกต์ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้
๕	มีความรู้ในระดับที่ ๔ และเป็นที่ยอมรับว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านการถ่ายภาพและการตัดต่อภาพ และสามารถกำหนดแผนงานแนวทาง และกลยุทธ์การถ่ายภาพและตัดต่อภาพให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายแตกต่างกัน รวมทั้งพัฒนาและยกระดับการถ่ายภาพและตัดต่อภาพให้เป็นที่ยอมรับระดับสากลได้

ทั้งนี้ คณะทำงานได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับรายละเอียดของระดับการแสดงผลซึ่งความรู้ โดยเฉพาะด้านการประชาสัมพันธ์และการสื่อสาร จะเห็นว่าในระดับที่ ๒ ได้ระบุ “ให้มีการพัฒนาเทคนิคใหม่ ๆ ในการผลิตและออกแบบสื่อประเภทต่าง ๆ” แต่เนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ความเปลี่ยนแปลงทั้งในรูปแบบ เนื้อหา กระบวนการที่ซับซ้อนของประชาชน ผู้รับสาร ความท้าทายที่เกิดขึ้นในโลกมีมากขึ้น และทุกตำแหน่งต้องเตรียมการรองรับกับความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ดังนั้น การพิจารณาสมรรถนะพิเศษของข้าราชการที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ดังกล่าวข้างต้น อาจมีความจำเป็นที่จะต้องจำแนกสมรรถนะด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม และด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและการทำงานกับภาคประชาสังคมออกมาให้เห็นชัดเจน และให้ความสำคัญเทียบเท่าสมรรถนะอื่น ๆ โดยในอนาคตอาจมีการกำหนดคุณลักษณะ การแสดงผลซึ่งพฤติกรรมขององค์ความรู้ สมรรถนะต่าง ๆ เพิ่มเติม

ข้อสังเกตอีกประการหนึ่ง คือ แม้ว่าการกำหนดรายละเอียดของความรู้จะไม่ได้ใช้คำที่แสดงถึงการเสริมสร้างความสัมพันธ์โดยตรงระหว่างสำนักงานฯกับชุมชน แต่ในทางปฏิบัติ การบริหารจัดการโครงการ ไม่ว่าจะเป็นการใช้สื่อกิจกรรม สื่อวิทยุ สื่อโทรทัศน์ หรือสื่ออื่น ๆ ล้วนแล้วแต่ต้องมีสมรรถนะการสื่อสารสูงใจ การสืบเสาะหาข้อมูล และการสร้างสัมพันธ์ภาพ ดังนั้น การระบุให้สมรรถนะดังกล่าวเป็นสมรรถนะเฉพาะด้านของตำแหน่งทั่วไปในสำนักประชาสัมพันธ์และสถานีฯ จึงอาจไม่ครอบคลุมกับทางปฏิบัติ

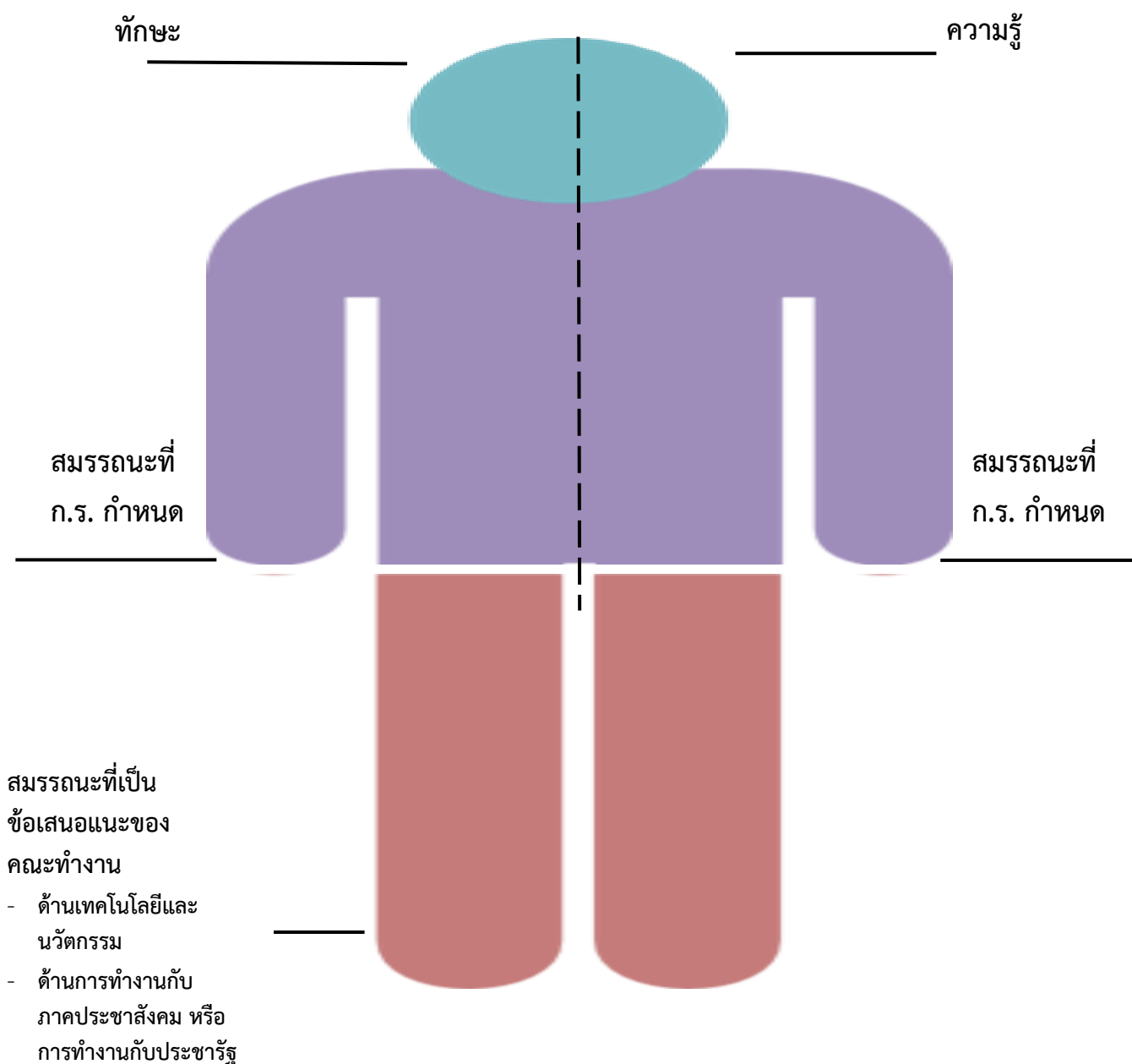
เนื่องจาก การทำงานในทุกตำแหน่ง โดยเฉพาะการวิเคราะห์แผนงาน โครงการ การกำหนดรูปแบบ สารัตถะ ตลอดจนการทำหน้าที่วิทยากรกระบวนการในการระดมความคิดเห็น หรือการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามา มีส่วนร่วมในกระบวนการนิติบัญญัติ ผู้ที่ดำรงตำแหน่งอื่น ทั้งวิทยากร นักประชาสัมพันธ์ ต้องมีสมรรถนะดังกล่าว จึงจะทำให้กระบวนการทำงานได้ผลสัมฤทธิ์ตามที่วางไว้

แผนภาพที่ ๑ แนวทางการพัฒนาบุคลากรด้านประชาสัมพันธ์และการสื่อสาร การเสริมสร้างความเป็นพลเมือง

ตัวอย่างในบทที่สอง ที่กล่าวถึงการศึกษา ค้นคว้าเก็บรวบรวมข้อมูลและการคัดเลือกประเด็นที่จะนำเสนอในรายการวิทยุ ต้องมีการสืบเสาะข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ วิทยุโทรทัศน์ เพื่อเก็บประเด็นข่าวก่อนจะนำมาคัดเลือกเพื่อนำเสนอในรายการ ซึ่งการสืบเสาะข้อมูลนี้ไม่จำกัดเฉพาะผู้ที่ทำหน้าที่ผู้ประกาศข่าวและรายงานข่าวเท่านั้น แต่การทำงานลงพื้นที่ด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และการเสริมสร้างความเป็นพลเมือง ตั้งแต่ระยะเริ่มก่อนจัดกิจกรรม จะต้องมีการวิเคราะห์สถานการณ์ สภาพการณ์ของโครงการกิจกรรม ทั้งแหล่งข้อมูลนิติบัญญัติ เครือข่ายเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ การใช้เทคโนโลยี การวิเคราะห์ด้านงบประมาณ ซึ่งสมรรถนะที่กล่าวมาข้างต้นนั้น จึงไม่ได้จำกัดเฉพาะตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่ง แต่ควรครอบคลุมทั้ง ๕ ตำแหน่งที่ได้กล่าวข้างต้น

แผนภาพที่ ๒ ลักษณะของข้าราชการรัฐสภาสามัญที่ปฏิบัติงานด้านประชาสัมพันธ์และการสื่อสาร

บทที่ ๔

การประเมินผลตัวชี้วัดสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับข้าราชการรัฐสภาสามัญที่ปฏิบัติงานด้านการ
ประชาสัมพันธ์และการสื่อสาร การเสริมสร้างความเป็นพลเมือง

ในบทที่ ๔ จะกล่าวถึงการประเมินผลตัวชี้วัดสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับข้าราชการรัฐสภาสามัญที่ปฏิบัติงานด้านการประชาสัมพันธ์และการสื่อสาร การเสริมสร้างความเป็นพลเมืองหลังจากที่ได้นำเสนอแนวทางการพัฒนาบุคลากรสำหรับข้าราชการรัฐสภาที่ปฏิบัติงานด้านการเสริมสร้างความเป็นพลเมือง โดยได้กล่าวถึงองค์ประกอบการพัฒนาทั้งด้านความรู้ ทักษะ และสมรรถนะแล้วในบทที่ ๓ ซึ่งคณะทำงานได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับสมรรถนะเฉพาะตำแหน่งว่าทั้งตำแหน่งวิชาการและตำแหน่งระดับทั่วไป อาจมีความจำเป็นที่จะต้องมีสมรรถนะร่วม และได้กล่าวถึงสมรรถนะที่จำเป็นนอกเหนือจากที่คณะกรรมการข้าราชการรัฐสภาสามัญกำหนดไว้ คือ สมรรถนะด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม และสมรรถนะด้านการทำงานกับภาคประชาสังคม หรือการทำงานกับประชาชน อย่างไรก็ตาม การกำหนดสมรรถนะ ความจำเป็นที่จะวัดผลหรือติดตามการแสดงผลของสมรรถนะ คือ การสร้างตัวชี้วัดพฤติกรรมและการแสดงออกของสมรรถนะ และการกำหนดรายละเอียดพฤติกรรมและผลงานเพื่อการประเมินโดยจะขอยกตัวอย่าง ระดับและตัวชี้วัดพฤติกรรมสมรรถนะที่พึงมีเพิ่มเติมจากกรอบที่กำหนดไว้ ดังนี้

ตารางที่ ๔ ตัวอย่างสมรรถนะที่เป็นข้อเสนอแนะของคณะทำงาน (สมรรถนะด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม)

Level ระดับ ที่	Behavioral Indicators ตัวชี้วัดพฤติกรรม	รายละเอียดพฤติกรรม และผลงาน เพื่อการประเมิน
๐	ไม่แสดงสมรรถนะด้านนี้ หรือแสดงอย่างไม่ชัดเจน	-
๑	แสดงความสนใจและติดตามความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีและนวัตกรรม <ul style="list-style-type: none"> ศึกษาหาความรู้และความเข้าใจด้านการบริหารจัดการเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และการเสริมสร้างความเป็นพลเมือง ติดตามเทคโนโลยีและนวัตกรรมอย่างสม่ำเสมอ ด้วยการสืบค้นจากแหล่งข้อมูลต่างๆ และนำมาใช้ในการปฏิบัติงาน 	- การนำเสนอข้อมูลด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่อผู้บังคับบัญชา กลุ่มงานอย่างน้อยเดือนละ ๑ ครั้ง
๒	แสดงสมรรถนะระดับที่ ๑ และมีความรู้ในเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับสาขาอาชีพของตน <ul style="list-style-type: none"> สามารถใช้เทคโนโลยีการสื่อสารและนวัตกรรมมากำหนดวิธีการ เนื้อหา และรูปแบบการประชาสัมพันธ์และการสื่อสาร การเสริมสร้างความเป็นพลเมืองในแผนงาน โครงการที่ตนเองรับผิดชอบเหมาะสม 	- มีการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ได้จากการศึกษาด้วยตนเองมาใช้ในการพัฒนางาน

Level ระดับ ที่	Behavioral Indicators ตัวชี้วัดพฤติกรรม	รายละเอียดพฤติกรรม และผลงาน เพื่อการประเมิน
๓	แสดงสมรรถนะระดับที่ ๒ และสามารถถ่ายทอด ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีและนวัตกรรมไปสู่ผู้อื่นได้ <ul style="list-style-type: none"> ● สามารถสอนให้ผู้อื่นเข้าใจและใช้เทคโนโลยีและ นวัตกรรมนั้นได้ ● เข้าใจรากฐานความแตกต่างทางความรู้และความคิด อันจะทำให้สามารถทำงานร่วมกันได้มีความรู้ ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ 	- มีกิจกรรมถ่ายทอดความรู้ไปสู่ผู้ร่วมงาน โดยมีพฤติกรรมแสดงออกซึ่งความ เต็มใจในการถ่ายทอดดังกล่าว
๔	แสดงสมรรถนะระดับที่ ๓ และมีความเชี่ยวชาญใน การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อนำมาพัฒนา ระบบการปฏิบัติงานได้ <ul style="list-style-type: none"> ● สามารถแก้ไขและปรับปรุงกระบวนการทำงาน เพื่อประโยชน์สูงสุดแก่หน่วยงาน 	- การนำเอาเทคโนโลยีและนวัตกรรมมา ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการทำงาน โดยสามารถกำหนดเป็นรายละเอียด ของการปรับปรุงได้ เช่น ลดขั้นตอน การทำงาน ประหยัดงบประมาณ
๕	แสดงสมรรถนะระดับที่ ๔ และสามารถบูรณาการด้าน เทคโนโลยีและนวัตกรรมเป็นกลไกเพิ่มประสิทธิภาพ การทำงาน และปรับใช้อย่างกว้างขวาง <ul style="list-style-type: none"> ● มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องเทคโนโลยีและ นวัตกรรม และสามารถนำความรู้ไปปรับใช้อย่าง กว้างขวาง เป็นที่ยอมรับ ● สามารถใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการทำงานที่ อยู่ในความรับผิดชอบของตนเองไปสู่โครงการ กิจกรรม อื่นๆได้ อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล 	- มีผลการบูรณาการการใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมอย่างน้อย ๒ โครงการ ในแต่ละปีงบประมาณ

ประเภทตำแหน่งวิชาการ/อำนวยการ/บริหาร

ระดับปฏิบัติการ	กำหนดให้มีสมรรถนะ ระดับที่ ๒
ระดับชำนาญการ	กำหนดให้มีสมรรถนะ ระดับที่ ๓
ระดับชำนาญการพิเศษ	กำหนดให้มีสมรรถนะ ระดับที่ ๔
ระดับเชี่ยวชาญ/ ผอ.สำนัก	กำหนดให้มีสมรรถนะ ระดับที่ ๕

ประเภทตำแหน่งทั่วไป

ระดับปฏิบัติงาน	กำหนดให้มีสมรรถนะ ระดับที่ ๒
ระดับชำนาญงาน	กำหนดให้มีสมรรถนะ ระดับที่ ๓
ระดับอาวุโส	กำหนดให้มีสมรรถนะ ระดับที่ ๔
ระดับทักษะพิเศษ	กำหนดให้มีสมรรถนะ ระดับที่ ๕

การกำหนดสมรรถนะพิเศษของข้าราชการที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการทำงานด้านประชาสัมพันธ์การสื่อสารและการเสริมสร้างความเป็นพลเมือง แสดงให้เห็นว่า นอกจากข้าราชการจะได้รับการพัฒนาตามสมรรถนะที่ดำรงตำแหน่งแล้ว เพื่อให้การปฏิบัติงานในรองรับภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สำนักงานฯ จำเป็นต้องมีกระบวนการเสริมสร้างความรู้ ทักษะ สมรรถนะ อาจใช้กระบวนการฝึกอบรมตามที่ได้กล่าวในตอนต้นของบทที่ ๓ ได้ ซึ่งการฝึกอบรมสำหรับข้าราชการที่ปฏิบัติหน้าที่ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ ๓ อาจเริ่มต้นดำเนินการ ดังนี้

๑. จากการสำรวจและวิเคราะห์สภาพปัญหา โดยผู้ทำโครงการฝึกอบรมและสัมมนาอาจเป็นเจ้าของสำนัก หรือ สำนักพัฒนาบุคลากร จะต้องเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งอาจได้มาจากเอกสารต่าง ๆ การสอบถาม แบบสัมภาษณ์หรืออื่น ๆ โดยพิจารณาว่าหน่วยงานหรือองค์กรมีปัญหาอะไรบ้างที่จะแก้ไขด้วยการฝึกอบรมและสัมมนา

๒. การหาความจำเป็นในการฝึกอบรมและสัมมนา หมายถึง ความต้องการของบุคคล หรือหน่วยงานในการเข้ารับการอบรม เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่ไม่ได้มาตรฐาน ไม่มีประสิทธิภาพ การขาดความรู้ ประสบการณ์ หรือขาดทักษะ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนเป็นปัญหาและเป็นความจำเป็นในการเข้ารับการฝึกอบรมและสัมมนา

๓. กำหนดวัตถุประสงค์ในการฝึกอบรมเพื่อให้ประโยชน์เกิดโดยตรงกับผู้เข้ารับการฝึกอบรมและสัมมนาที่เกี่ยวข้องวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่จะแสดงออกให้เห็นได้ สามารถวัดได้อย่างชัดเจนและเป็นไปในแนวเดียวกัน

๔. กำหนดวัตถุประสงค์ของวิชา การกำหนดขอบเขตของวิชาให้กะทัดรัดเป็นข้อ ๆ เพื่อให้วิทยากรได้เตรียมเนื้อหา วิธีการสอน ตรงตามหลักสูตร หรือโครงการต้องการ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ ๆ และผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำไปใช้ได้จริง

๕. กำหนดแนวทางฝึกอบรม พิจารณาถึงแนวทางที่จะทำให้ผู้เข้ารับการอบรมและเกิดการเปลี่ยนแปลง ต้องใช้ทฤษฎีอะไรบ้าง หรือหลักการอะไรบ้างที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการฝึกอบรมให้ได้มากที่สุด ในที่นี้ ตัวอย่างสมรรถนะที่ต้องการเพิ่มเติม คือ “สมรรถนะด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม” การกำหนดแนวทางฝึกอบรมก็ต้องพิจารณาว่า เทคโนโลยีอะไร ที่ควรทำความเข้าใจ การคิดสร้างสรรค์ ความหมายของนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทำงานภาคพลเมือง อาจเป็นรูปแบบของการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ มีการบรรยาย การจำลองสถานการณ์ ตลอดจนการศึกษาในเชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม

๖. กำหนดเทคนิควิธีการฝึกอบรม พิจารณาถึงเทคนิคที่เหมาะสม ในแต่ละกรณีของการฝึกอบรม

๗. กำหนดสถานที่ฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศในการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ ความพร้อมของวัสดุทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ

๘. การกำหนดตัวผู้เข้ารับการฝึกอบรมและวิทยากร ควรคัดเลือกผู้เข้ารับการฝึกอบรมและสัมมนาที่มีระดับของคุณสมบัติ อันได้แก่ ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงานหรือคุณสมบัติเฉพาะอื่นที่ใกล้เคียงกัน เพื่อให้การเรียนการสอนและการรับความรู้เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วใกล้เคียงกัน และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้เข้ารับการฝึกอบรมและสัมมนาเป็นไปได้อย่าง มีอิสระและมีคุณภาพ ส่วนวิทยากรควรเข้าใจได้ถึงจุดมุ่งหมายของการฝึกอบรมและสัมมนา และพร้อมในการปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ที่อาจมีการเปลี่ยนแปลงในระหว่างที่การฝึกอบรมและสัมมนาดำเนินอยู่

๙. กำหนดแนวทางและวิธีประเมินผล เพื่อประเมินค่าของการฝึกอบรมและเกิดความพึงพอใจได้หรือไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่เมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด

๑๐. การรายงานผล เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้ที่สนใจได้มีโอกาสเรียนรู้และวิเคราะห์โครงการว่า ประสบผลสำเร็จหรือไม่ อย่างไร และมีคุณค่ามากน้อยเพียงใด

โดยสรุปแล้วกระบวนการในการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มสมรรถนะ เป็นการกำหนดขั้นตอนของการจัดโครงการเพื่อให้การดำเนินการจัดโครงการมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สอดคล้องต่อความต้องการ หรือ แผนขององค์การตามที่วางไว้ ซึ่งขั้นตอนที่สำคัญคือ การกำหนดแนวทางและวิธีประเมินผล โดยเป็นการตรวจสอบว่า การจัดโครงการนั้นตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดหรือไม่แล้ว ยังเป็นการประเมินผลเพื่อนำไปปรับปรุงการจัดโครงการในปีงบประมาณต่อไป

ทั้งนี้ “การพัฒนาบุคคล” เป็นคำที่มีความหมายกว้างมาก กล่าวคือ กิจกรรมใดที่จะ มีส่วนทำให้ข้าราชการมีความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และทัศนคติที่ดีขึ้น สามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่ที่ยากขึ้นและมีรับผิดชอบที่สูงขึ้นในองค์การได้แล้ว เรียกว่า เป็นการพัฒนาบุคคลทั้งนั้น ซึ่งหมายความรวมถึงการให้การศึกษาเพิ่มเติม การฝึกอบรม การสอนงาน หรือการนิเทศงาน (Job Instruction) การสอนแนะ (Coaching) การให้คำปรึกษาหารือ (Counseling) การมอบหมาย หน้าที่ให้ ทำเป็นครั้งคราว (Job Assignment) การให้รักษาการแทน (Acting) การโยกย้ายสับเปลี่ยนหน้าที่การงานเพื่อให้โอกาสศึกษางานที่แปลกใหม่ หรือการได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ และประสบการณ์จากหน่วยงานอื่น (Job Rotation) เป็นต้น

ในแผนภาพที่ ๑ แนวทางการพัฒนาบุคลากรด้านประชาสัมพันธ์และการสื่อสาร คณะทำงานได้เสนอทางเลือกรูปแบบไว้สองทาง คือ ใช้การฝึกอบรม และไม่ใช้การฝึกอบรม ซึ่งวิธีการดังกล่าวสามารถกระทำได้ ๕ วิธี คือ

๑. กิจกรรมทางการบริหาร เป็นเรื่องของผู้บังคับบัญชาจะต้องเป็นผู้ดำเนินการ ได้แก่

๑.๑ ให้ทำงานแทนกัน

๑.๒ แบ่งความรับผิดชอบ แบ่งงานที่ไม่ยากให้ผู้บังคับบัญชาได้มีโอกาสได้รับผิดชอบตัดสินใจบ้าง เช่น การมอบหมายให้ข้าราชการรัฐสภาสามัญในระดับเชี่ยวชาญเป็นประธานคณะทำงานด้านต่าง ๆ แทนผู้อำนวยการสำนัก เช่น คณะทำงานด้านกิจกรรมสาธารณประโยชน์

๑.๓ มอบหมายให้ทำงานโครงการพิเศษ มีข้อดีที่จะทำให้ผู้บังคับบัญชาได้เห็นทักษะในการบริหาร (Managerial Skill) ของผู้ได้รับมอบหมายว่าจะสามารถควบคุมเวลาได้หรือไม่ กระจายงานได้หรือไม่ ฯลฯ

๑.๔ การให้ศึกษาวิธีการทำงานขึ้นใดขั้นหนึ่งอย่างละเอียดจากผู้ทำงานขั้นนั้นอยู่เดิม เพื่อที่จะให้สามารถทำแทนกันได้ เช่น การศึกษาวิธีการบริหารจัดการกิจกรรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการยุวชนประชาธิปไตย การทำหน้าที่กองบรรณาธิการหนังสือ “รัฐสภาสาร” เป็นต้น

๑.๕ Rotation คือ การสับเปลี่ยนหมุนเวียนงาน มีลักษณะ คือ

- การเปลี่ยนงานกัน โดยเปลี่ยนลักษณะงาน (Job Rotation)เช่น เปลี่ยนจากกลุ่มงานเผยแพร่ประชาธิปไตยฯ เป็นกลุ่มงานสื่อมวลชน

- การเปลี่ยนงานกัน โดยเปลี่ยนสถานที่ทำงาน (Location Rotation)

๒. กิจกรรมทางด้านการฝึกอบรม เป็นกิจกรรมที่องค์กรมอบหมายให้หน่วยงาน หรือกลุ่มบุคลากรรับผิดชอบดำเนินการ อาทิเช่น

๒.๑ การจัดฝึกอบรมเองภายในองค์กร (In house training) เป็นการจัดฝึกอบรมให้บุคลากรภายในองค์กรได้เข้าอบรมพร้อม ๆ กัน ทีละจำนวนมาก ๆ (Class room training) โดยดำเนินการตามขั้นตอนในการจัดโครงการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากร เช่น การจัดฝึกอบรมเรื่องการเสริมสร้างภาพลักษณ์ การถ่ายทอดตัวชี้วัดตามยุทธศาสตร์ที่ ๓ ไปสู่การปฏิบัติ

๒.๒ การส่งบุคลากรไปอบรมภายนอกองค์กร

๒.๓ การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) อาจเป็นการยกปัญหาที่มีอยู่มาให้ศึกษาหรือทดลองปฏิบัติ และอาจใช้เป็นแนวปฏิบัติหลังการประชุมฯ

๒.๔ การดูงาน การขอฟังการบรรยายสรุปถึงลักษณะการจัดระบบงาน และวิธีการปฏิบัติงานจริงของหน่วยงานอื่น ๆ ที่สนใจศึกษา ณ ที่ตั้งของหน่วยงานนั้น

๒.๕ การฝึกอบรมในขณะที่ปฏิบัติงานจริงอื่น ๆ ดังที่เรียกว่า การฝึกอบรมในที่ทำกรปกติ หรือ On the job training ได้แก่

- การสอนแนะหรือการให้คำปรึกษา (Coaching/Counseling) หมายถึงการที่ผู้บังคับบัญชา ควบคุมดูแลให้บุคลากรลงมือปฏิบัติงานจริง โดยให้คำปรึกษาแนะนำอย่างใกล้ชิด การ coaching นี้ อาจหมายรวมถึง การเป็นที่เลี้ยง ซึ่งไม่จำเป็นต้องสอนเฉพาะเรื่องงานเท่านั้น อาจรวมทั้งเรื่องเกี่ยวกับคนหรือการวางตัวในองค์การด้วยก็ได้

- การสอนงานหรือนิเทศงาน (Job Instruction/Job Supervision) หมายถึงการที่ผู้บังคับบัญชา สอนงานให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในสังกัด โดยเน้นถึงการแบ่งงานออกเป็นขั้นตอน และการที่ผู้บังคับบัญชา จะต้องสาธิตหรือแสดง วิธีปฏิบัติงานให้เข้าใจก่อน แล้วจึงควบคุมดูแลให้ปฏิบัติตามอย่างถูกต้อง

๓. กิจกรรมด้านการวางแผนพัฒนาอาชีพ (Career Path หรือ Career Planning) เป็นแนวทางการ พัฒนาบุคลากร ซึ่งจะต้องเป็นนโยบายขององค์กร เพราะจะต้องครอบคลุมบุคลากรทุกระดับและทุกสายงาน นั่นคือ เป็นการวางแผน การพัฒนาบุคลากรให้มีความก้าวหน้าในสายงานอาชีพที่ครองอยู่ โดยระบุว่า บุคลากรแต่ละตำแหน่งงาน จะต้องได้รับการ ฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ หรือทักษะในด้านใดและเมื่อใด จึงจะได้รับการพิจารณาให้เลื่อนระดับตำแหน่งที่สูงขึ้นได้ โดยในเบื้องต้นการจัดทำองค์ความรู้ที่มุ่งเน้นในสายงานวิชาการและสายงานทั่วไปในผู้ที่ปฏิบัติงานหลัก คือ ผู้ที่ดูแลรับผิดชอบโครงการ เนื้อหา ในอนาคต เมื่อแนวทางการพัฒนาบุคลากรนี้ได้รับการดำเนินการ มีการลองถูกลองผิด การติดตามประเมินผล ก็สามารถดำเนินการในสายงานอื่น ๆ ได้ เช่น สายงานธุรการ สายงานบันทึกข้อมูล เป็นต้น โดยในเบื้องต้นเราอาจจะการฝึกอบรมเฉพาะระดับ สำหรับตำแหน่งที่อยู่ในข่ายที่จะเลื่อนระดับตำแหน่งสูงขึ้น การจัดกิจกรรมร่วมระหว่างข้าราชการ มีกิจกรรมหลายกิจกรรมที่จำเป็นต้องทำงานร่วมกัน ผลที่ได้คือ การพัฒนาตัวข้าราชการเอง ในหลาย ๆ ด้าน ทั้งในด้านการทำงานเป็นทีม การสร้างทักษะในการคิดวิเคราะห์เพื่อแก้ปัญหาการรู้จักใช้ความริเริ่มสร้างสรรค์ ตลอดจน การสร้างนิสัย ในการจัดเก็บข้อมูลให้เป็นประโยชน์ ฯลฯ

ในท้ายนี้ จากการศึกษาประเภทของกิจกรรมในการพัฒนาบุคลากร สามารถสรุปได้ว่า สำนักประชาสัมพันธ์ และสถานีฯ สามารถจัดกิจกรรมการพัฒนาบุคลากรได้ในหลายประเภท ทั้ง กิจกรรมทางบริหาร กิจกรรมทางด้านการฝึกอบรม กิจกรรมด้านการวางแผนพัฒนาอาชีพ และกิจกรรมร่วมระหว่างสายงานต่าง ๆ ซึ่งการเลือกกิจกรรมพัฒนาบุคลากรรูปแบบใดนั้น ต้องเลือกให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ และผลที่คาดว่าจะได้รับของโครงการ จึงจะประสบความสำเร็จอย่างแท้จริง

.....

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐. (๖ เมษายน ๒๕๖๐). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม ๑๓๔.
ตอนที่ ๔๐ ก.

ลักษณะ สตะเวทิน. ๒๕๔๐. **หลักการประชาสัมพันธ**. พิมพ์ครั้งที่ ๑, กรุงเทพมหานคร : บริษัทเฟื่องฟ้า พรินต์ติ้ง จำกัด.

สฤณี อาชวานันทกุล. **ประชานิยม ประชานิยม และประชารัฐ**. วันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๐๑๖.

<https://thaipublica.org/๒๐๑๖/๐๓/populism-pracharat-๕/>

สุรศักดิ์ พบวันดี. (๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๘). **ยุทธศาสตร์ “ประชารัฐ” คือ อะไร**. สืบค้นเมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๑ จาก https://popwandeey.blogspot.com/๒๐๑๕/๑๒/blog-post_๓๙.html

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (๒๕๕๘). **เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร**. (พิมพ์ครั้งที่ ๒). กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (๒๕๖๑). **ร่างยุทธศาสตร์ชาติ (ฉบับเสนอสมานิติบัญญัติแห่งชาติ)**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ.

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. (๒๕๕๗) **แผนยุทธศาสตร์การบูรณาการการขับเคลื่อนการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (พ.ศ. ๒๕๕๗ - ๒๕๖๐)**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานขับเคลื่อนการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. ๒๕๕๗. **ยุทธศาสตร์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร**

พ.ศ. ๒๕๕๗ - ๒๕๖๐. กรุงเทพมหานคร : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

สุนทร คุณชัยมั่ง,ดร. (๒๕๕๙). **คำ/ความหมายและการอธิบายว่าด้วย ประชา-รัฐ?**. เอกสารนำเสนอต่อ “คณะอนุกรรมการด้านการเมือง” คณะกรรมาธิการการเมือง สภาผู้แทนราษฎร

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สำนักนโยบายและแผน . (๒๕๖๐). **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ**

พ.ศ. ๒๕๖๑ ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สำนักนโยบายและแผน. (๒๕๖๐). **แผนยุทธศาสตร์สำนักงานเลขาธิการ**

สภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔.สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สำนักประชาสัมพันธ. (๒๕๖๐). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐**.สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สำนักวิชาการและสำนักกฎหมาย). (๒๕๕๘). **สาระสังเขป ประเด็นการปฏิรูปประเทศไทย ด้านนโยบายประชานิยมที่จะส่งผลกระทบต่อหนี้สาธารณะและการเพิ่มบทบาทนิติต่อความรับผิดชอบในโครงการประชานิยม**. สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (๒๕๖๐). **เอกสารประกอบการบรรยาย กิจกรรมยุวชนประชาธิปไตย ประจำปี ๒๕๖๐**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (๒๕๖๑). **เอกสารประกอบการบรรยาย กิจกรรมยุวชนประชาธิปไตย ประจำปี ๒๕๖๑**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

สำนักนายกรัฐมนตรี. (๕ กันยายน ๒๕๖๐). ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง ผลการพิจารณารายงาน การพิจารณาศึกษา เรื่อง กลไกการกำกับดูแลการบริหารราชการแผ่นดินแบบประชาธิปไตย ของคณะกรรมการการบริหารราชการแผ่นดิน สถาบันบัญญัติแห่งชาติ.

http://cabinet.soc.go.th/soc/Program๒-๓.jsp?top_serl=๙๙๓๒๕๖๓๗.

อานันท์ เกียรติสารพิภพ.(ธันวาคม ๒๕๖๐). *ยุทธศาสตร์ประเทศไทย*. รายการ ร้อยเรื่อง...เมืองไทย. สถาบันวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา และสำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

อนุสรณ์ ธรรมใจ,ดร. (๙ ตุลาคม ๒๕๕๘). *ประเทศไทย ประชาธิปไตย และรัฐสวัสดิการ (๑)*.คอลัมน์ประจำ คอลัมน์ "พลวัตเศรษฐกิจ". กรุงเทพธุรกิจ. <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/๖๓๕๗๙๕>

ออมสิน ชีวะพฤษ. (๒๕๕๙). *หลักประชาธิปไตยกับเศรษฐกิจพอเพียง*. (เอกสารวิชาการส่วนบุคคล). วิทยาลัย รัฐธรรมนูญ, สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.

Krungsri Academy <https://www.krungsri.com/bank/th/plearn-plearn/effective-result-of-perfect-teamwork.html> Teamwork อย่างไรให้มีประสิทธิภาพ